

# 12.SINIF

# TÜRK EDEBİYATI

## KONU ANLATIMLI

## ÖDEV VE ETKİNLİK

## DEFTERİ

12. SINIF TÜRK EDEBİYATI KONU ANLATIMI

LYS'DE ÇIKMIŞ SORULAR

TEST SORULARI

ÖDEV SORULARI

ŞAİRLERİN EN GÜZEL ŞİİRLERİ

BESTELENMİŞ ŞİİRLER

ESER-YAZAR SÖZLÜĞÜ

PRATİK EDEBİYAT BİLGİLERİ

PRATİK TÜRKÇE BİLGİLERİ

LYS-YGS SORU ANALİZLERİ

# İÇİNDEKİLER

## I. ÜNİTE

|                                                                |   |
|----------------------------------------------------------------|---|
| CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATININ OLUŞUMU (1923-.... ) ..... | 3 |
|----------------------------------------------------------------|---|

## II. ÜNİTE

|                                              |   |
|----------------------------------------------|---|
| CUMHURİYET DÖNEMİNDE ÖĞRETİCİ METİNLER ..... | 9 |
|----------------------------------------------|---|

## III. ÜNİTE

### CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)

|                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Saf (Öz) Şiir Anlayışı .....                                          | 18  |
| 2. Serbest Nazım ve Toplumcu Gerçekçi Şiir .....                         | 34  |
| 3. Milli Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Şiir (Beş Hececiler) ..... | 44  |
| 4. Garip Hareketi (I. Yeni) (1940–1954) .....                            | 57  |
| 5. Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir .....                            | 67  |
| 6. İkinci Yeni Şiiri (1954–1960) .....                                   | 81  |
| 7. İkinci Yeni Sonrası Toplumcu Şiir (1960–1980) .....                   | 95  |
| 8. 1980 sonrası şiir .....                                               | 99  |
| 9. Cumhuriyet Dönemi Türk Halk Şiiri .....                               | 102 |

## IV. ÜNİTE

### CUMHURİYET DÖNEMİNDE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER

|                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------|-----|
| 1-Anlatmaya Bağlı Edebi Metinler                            |     |
| a) Milli Edebiyat Zevk ve Anlayışını sürdüren Eserler ..... | 107 |
| b) Toplumcu Gerçekçi eserler .....                          | 114 |
| c) Bireyin iç dünyasını esas alan eserler .....             | 129 |
| d) Modernizmi Esas Alan Eserler.....                        | 135 |
| 2-Göstermeye Bağlı Edebi metinler .....                     | 142 |

### PRATİK EDEBİYAT BİLGİLERİ

|                                               |     |
|-----------------------------------------------|-----|
| EDEBİ TOPLULUKLAR TABLOSU .....               | 155 |
| EDEBİYATIMIZDA İLKLER .....                   | 157 |
| SANATÇILARIMIZ VE YAŞADIKLARI YÜZYILLAR ..... | 159 |
| SANATÇILARIN ŞİFRELERİ .....                  | 160 |
| NAZIM ŞEKİLLERİ TABLOSU.....                  | 162 |
| EDEBİ AKIMLAR TABLOSU.....                    | 163 |
| LYS EDEBİYAT SORU ANALİZİ.....                | 118 |

### PRATİK TÜRKÇE BİLGİLERİ

|                                                         |     |
|---------------------------------------------------------|-----|
| ÖSS TÜRKÇE SORULARINDA NE SORULURSA NEYE BAKILIR? ..... | 75  |
| YGS DİLBİLGİSİ SORU ANALİZİ .....                       | 119 |
| YGS ANLAM BİLGİSİ SORU ANALİZİ.....                     | 120 |

### SÖZLÜKLER

|                                   |     |
|-----------------------------------|-----|
| YAZARLAR VE ÜLKELERİ SÖZLÜĞÜ..... | 164 |
| ÜLKELER VE YAZARLARI SÖZLÜĞÜ..... | 166 |
| ESER- YAZAR SÖZLÜĞÜ .....         | 99  |

## 1. ÜNİTE

### CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATININ OLUŞUMU (1923-.... )

- 29 Ekim 1923'te cumhuriyetin ilan edilmesiyle ülkemizde yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönemde oluşan edebiyata Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı diyoruz.
- Osmanlı İmparatorluğundan milli devlete geçiş, bütün kültür hayatımıza ve edebiyatımıza derinden tesir etmiştir.
- Osmanlı Devleti uzun yıllar yıkılışın sancılarını çekmiş, yıkılışı geciktirecek birtakım geçici tedbirlere başvurmuş ve gelişen Avrupa karşısında büyük bir aşağılık duygusuna kapılmıştır.
- Bu dönemde siyasi, sosyal birçok olay yaşanmış ve birbirinden farklı fikir hareketleri ortaya çıkmıştır. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz: Manevi temeller sarsılmış, Batı taklitçiliği artmış, Atatürk ilkeleri ışığında çağdaş medeniyet seviyesine ulaşma seferberliği başlatılmış, fakirlik ve geri kalmışlık sürmüş, sağ-sol denilen ideolojik çatışmalar yaşanmış, Atatürkçülük, sosyalizm, milliyetçilik, İslamcılık gibi fikir hareketleri ortaya çıkmış, II. Dünya Savaşı, kıtlık yılları, çok partili sisteme geçiş, 1960-1980 ihtilalleri gibi konular edebiyat dünyamızı da etkilemiştir.

#### ÖRNEK METİN

##### ASIL KAYNAK Ahmet Hamdi Tanpınar

1718 felaketinden sonra bu felaketin getirdiği bir nevi intibahla bazı münevverlerimizde tek selamet çaresi fikir hâlinde başlayan Garpcılık, 1839'da devlet müesseselerimizi ve bazı hayat şekillerimizi değiştirmekle kalmadı, bizi âdeta kulağımızdan tutarak şeyhülislam duası ve ecnebi sefir alkışıyla Avrupa mektebine çıraklığa verdi.

Hayatımız ikiye bölündü. Bir taraftan yeni, hayata dayanan zaruretlere karşılamanın çehresi ile görünüyor, öbür taraftan bunun tam zıddı olan şey yani yaşama kudretini kaybetmiş bir yığın artık, kendi âleminin üstünde yüzebilen birkaç dağınık unsura yapışmış duruyordu. Yaşayan eski Tanzimat'tan 1923'e kadar olan devreyi memlekette bu kılıç artığı eski ile yeninin mücadelesi doldurur. Bu iki âlemin hayatımızda bu tarzda karşılaşması sade yeninin zaferini güçleştirmekle kalmıyordu, aynı zamanda yeni karşısında eskinin muhakkak beğenilmemesi lazım gelen bir şey olduğunu yavaş yavaş bize kabul ettiriyordu. Aramızda can çekişir hâlde yaşayan artıkları bakarak maziye kötülemek, onu küçümsemek itiyadı içimizde yol aldı. 1923'te başlayan tasfiye, eski ile yeni arasındaki bu denksiz mücadeleye son verir. İçimizde yaşayan bu yarı ölü hayat şekillerini, yeni terkipte fonksiyonu kalmamış bazı müessese artıklarını hayatımızdan çıkarınca birdenbire onu büyük hakikatinde görmeye başladık. Bugün her tarafta haklı bir mazi saygısı başladı. Artık aramızda dedelerimizi muasır Fransız romanını tanımadıkları, Shakespeare (Şekspir)'i veya Tolstoy'u bilmedikleri, Bergson veya Freud ile Lindenberg'ten, Einstein (Aynştayn) ile Karuzo veya Vilyam POVEL (Vilyam PAVIL)'dan aynı yüksek ihtisas şuuruyla derin derin konuşmadıkları için itham edenlerimiz azdır. Bilakis bunun yerine onları kendi devirlerinde, kendi hakikat ve imkânlarında mütalaadan hoşlanıyoruz. Kendilerine mahsus bir hayatı yaratmış olmaları ve onu samimilikle yaşamaları, her türlü özentiden uzak, asilliği yalnız kendi yarattıkları şeylerde bulmaları hoşumuza gidiyor. Gururlarına, zevklerine hayran oluyoruz. Sinan'a hürmet ediyoruz, eski müzik ustalarını anlamaya çalışıyor ve anladıkça mükemmelliklerine şaşıyoruz. Fuzûlî'yi, Bâkî'yi, Nedim'i, Gâlip'i, kendilerine layık olan yüksekliklerde seyretmekten haz duyuyoruz, dağınık bazı hayat şekillerini, gelenekleri kaybolmaktan kurtarıyoruz. Vaki bunların bazısını henüz pek acemice yapıyoruz ve yaptıklarımız, yapmamız lazım gelenlerin yanında henüz çok azdır.

Bununla beraber maziye karşı bakış tarzımızın değiştiği muhakkaktır. Artık kendimizi başka bir ışıktan görüyoruz. Esaslarında Garp'la ölçülebilecek bir medeniyetten, bir insan ve hayat üstünlüğünden geldiğimizi anlıyoruz. Önümüzde bilgi ve sevginin yavaş yavaş açtığı âleme yenileşen zevkimizle, güzeli ve iyiyi anlayıştaki görüş farkımızla eğildikçe kudretimiz, nefsimize güvenimiz artıyor. Bu değişikliği beğenmemek kabil değildir...

Fakat bu kadar yetişir mi? Öyle sanıyorum ki ne maziye sevmek ne Garp'ı tanımak ve ona hayran olmak bizim için kâfi değildir. Mazi nihayet geçmiş bir zamandır; bizde ancak kendisine içimizden bir şeyler katarak hakkıyla yaşayabiliriz.

Fakat onların mevcudiyeti kendi başlarına bir değer olamaz ve sadece böyle olması bizi kendi hayatımızda, kendimiz için kendimize mahsus bir hayatı, geniş ve şümüllü bir terkibi yaratmaya davet eder.

İçimizdeki kaynaşma ve karşılaşmanın verimli olması için bu hayatı, bu terkihi doğurması şarttır. Bu da asıl üçüncü kaynağa, "memleketin realitesi"ne varmakla kabildir.

Dedelerimizin büyük meziyetlerini, hayatlarının kendilerine has ve gerçek oluşu yapıyordu. Garp medeniyetinin büyük meziyeti de bir realitenin mahsulü olmasında ve inkişafını onunla beraber yapmasındadır. Bizim için asıl olan miras, ne mazidedir ne de Garp'tadır; önümüzde çözülmemiş bir yumak gibi duran hayatımızdır.

### **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının Genel Özellikleri**

- 1) Tanzimat edebiyatıyla dilde başlayan sadeleşme hareketi amacına ulaşmış, konuşma dili ile yazı dili arasında belli bir denge kurulmuş, eserlerde sade bir dil tercih edilmiştir.
- 2) Şair ve yazarlar eserlerinde Anadolu'ya yönelmişler, halkın dertlerini, problemlerini ve Anadolu'nun güzelliklerini işlemişlerdir. Bu konular yanında milli mücadele ruhu, modern hayatın getirdiği sıkıntılar, ideolojik yaklaşımlar, memleket sevgisi, yeni bir devlet kurmanın heyecanı eserlere yansımıştır. Bu dönem roman ve hikâyelerinde köy ve kasaba hayatı, iş ve işçi sorunları, köyden kente göç, gecekondu hayatı, kuşaklar arası çatışmalar, yurt dışında çalışanların hayatı, ekonomik sıkıntılar, yalnızlık, batılılaşma, Türk tarihi ve insan psikolojisi gibi konular sıkça işlenmiştir.
- 3) Özellikle Atatürk inkılabları ve çağdaşlıkla ilgili konulara da yer verilmiştir.
- 4) Bu dönem şairleri, hece ölçüsünü, yerli bir şiir ölçüsü olarak kullanmışlar ve serbest ölçülü şiirler de yazmaya başlamışlardır.
- 5) Roman ve hikâyede realizm ve toplumcu gerçekçilik akımı ön plana çıkmıştır.
- 6) Şiir, roman, hikâye, tiyatro ve deneme alanında büyük gelişmeler olmuş başarılı eserler verilmiştir. Tiyatro alanında çeviri ve uyarlama eserlerin sahnelenmesine devam edilmiştir.
- 7) Batıdan gelen anlatım biçimleri memleket edebiyatı zevkiyle başarılı bir şekilde kullanılmıştır.
- 8) Birinci ve ikinci dünya savaşı arasında Batı dünyasında ortaya çıkan ve bireyin bunalımını esas alan edebi hareketlerden yararlanılmıştır. (Varoluşçuluk, sürrealizm vs. gibi)
- 9) Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda belli ilkeler etrafında toplanan bazı topluluk ve anlayışlar ortaya çıkmıştır. (Garipçiler, 2.yeniciler vs. gibi)

### **SEZGİCİLİK**

Sezgicilik (İntüisyonizm), felsefi bir kavram olarak sezgiye akıl, zihin ve soyut düşünme karşısında hem öncelik, hem de üstünlük tanıyan felsefe akımıdır. Henri Bergson akımın kurucusudur, bu nedenle kimi zaman felsefe tarihinde Bergsonculuk olarak adlandırılması da söz konusudur.

Sezgiciliğe göre bilginin, özellikle de felsefe bilgisinin kaynağı ve temeli sezgidir. Buna göre, varlıkları bize oldukları gibi veren bilgi, sezgidir. İnsanlar bazı yargılara akıl yürütme yoluyla değil de sezgi yoluyla ulaşır.

### **EGZİSTANSİYALİZM (VAROLUŞÇULUK)**

İlk olarak Alman düşünür Martin Heidegger tarafından ortaya atılmış (1927), İkinci Dünya Savaşı yıllarında Fransız düşünür ve romancı Sartre'nin benimsemesi ve edebiyata uygulaması ile bütün dünyada yaygınlaşmıştır.

- İnsanın kendi değerlerini kendinin oluşturabileceğini; geleceğini yine kendisinin kurabileceğini savunan bir felsefe akımıdır.
- Sanatçılar, yapıtlarında insanın kendisini aşması gerektiği, hür olmaya mecbur olduğu gibi konular işlemiştir.
- İnsan önce dünyaya gelir, var olur, ondan sonra olmak istediği gibi olur.
- İnsan bütünüyle özgür olmalıdır.

**Temsilcileri:** Jean Paul Sartre, Albert Camus, Andre Gide, Samuel Beckett, Franz Kafka,

### **ÖDEV**

1. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki edebî zevk ve anlayışın nasıl olduğunu belirleyerek yazınız.
2. Varoluşçuluk akımının özelliklerini ve temsilcilerini yazınız.
3. Sezgicilik akımının özelliklerini yazınız.
4. Cumhuriyet dönemi edebiyatında işlenen konuları yazınız.
5. Cumhuriyet dönemi edebiyatının genel özelliklerinden beşini yazınız.

## SORULAR-CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATININ OLUŞUMU

### 1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.

- A. Cumhuriyet Döneminde memleket edebiyatı zevkiyle Batı'dan gelen anlatma biçimleri Türk edebiyatında başarılı bir şekilde kullanılmıştır. ( )
- B. Cumhuriyet Döneminde Anadolu coğrafyası ile Anadolu insanının hayatı, zevkleri edebî eserlerde çok fazla işlenmiştir. ( )
- C. Psikoloji ve psikiyatri alanında yapılan ilmî çalışmalardan yararlanılmıştır. ( )
- D. Cumhuriyetin ilk yıllarında edebî eserlerde özellikle İstanbul'a ve İstanbul insanına bir yöneliş söz konusudur. ( )
- E. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatındaki eserlerin dili Servet-i fûnun Edebiyatının dili gibi ağır ve ağdalıdır. ( )
- F. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Atatürk ilke ve inkılâplarının edebî eserlere yansıdığı görülmektedir. ( )

### 2. Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun kelimeyi yazınız.

- A. .... , insanın var oluşuyla doğal nesnelere özgü varlık türü arasındaki karşıtlığı büyük bir güçle vurgulayan, iradesi, bilinci ve aklı olan insanların irade ve bilinçten yoksun nesneler dünyasına fırlatılmış olduğunu öne süren bir düşünce akımıdır.
- B. Cumhuriyet dönemi roman ve hikâyesinde ..... ve ..... akımı ön plana çıkmıştır.
- C. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının oluşumunda .....ve .....gerçekleştirilen ilmî çalışmalardan edebî eserlerde yararlanılmıştır.
- D. Birinci ve ikinci Dünya Savaşı arasında ..... dünyasında ortaya çıkan ..... bunalımını esas alan edebî hareketlerden yararlanılmıştır.

### ÖSS - 2008:

**Dil özellikleri dikkate alınırsa aşağıdaki dizelerden hangisinin Cumhuriyet Dönemine ait olduğu söylenebilir?**

- A) Şeb-i yeldâyı müneccimle muvakkid ne bilir  
Mübtelâ-yı gama sor kim geceler kaç sâ'at
- B) Leblerin mecruh olur dendân-ı sîn-i buseden  
Lâlin öptürmek bu haletle muhal olmuş sana
- C) Tahammül mülkünü yıktın Hülâgû Han mısın kâfir  
Aman dünyayı yaktın âteş-i sûzan mısın kâfir
- D) Sulfür inceldi ve en yorgun yerinden kırıldı ayna  
Ayna pusluydu bunca yıl nice sır taşımaktan
- E) Senin hüsnün benim aşkım senin çevrin benim sabrım  
Demâdem artar eksilmez tükenmez bî-nihayettir

### 3. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A. Milleti oluşturan değerlerin farklı yönleriyle edebî metinlerde yer aldığı
- B. Bu dönemde Batı düşüncesindeki gelişmelerden doğan yeni açılımların edebî eserlerde kendini gösterdiği
- C. Bireyin anlatılmasında psikoloji alanında gerçekleştirilen yeniliklerden yararlanıldığı
- D. Sezgicilik, varoluşçuluk ve gerçeküstücülük gibi Batılı akımların etkisinin görüldüğü
- E. Dil ve zevkte eski geleneğin devam ettiği

4. Aşağıdaki yazarlardan hangisi Cumhuriyet Döneminde eser vermemiştir?

- A. Cemal SÜREYA
- B. Tevfik Fikret
- C. Reşat Nuri GÜNTEKİN
- D. Necip Fazıl KISAKÜREK
- E. Peyami SAFA

5. 1923 -1940 arası Cumhuriyet edebiyatı ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Bu dönemde yazılan yapıtlar Cumhuriyet devrimlerini destekleyen niteliklere sahiptir.
- B) Dil ve konu olarak Milli edebiyatın devamı niteliğindedir.
- C) Konular Anadolu'dan ve Anadolu insanının yaşamından seçilmeye başlanmıştır.
- D) Bu dönem edebiyatına birçok şiir topluluğu damgasını vurmuştur.
- E) Genç Kalemler, Beş Hececiler ve Garipçiler bu dönemdeki şiir topluluklarıdır.

6. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet Döneminde ortaya çıkan şiir hareketlerinden biri değildir?

- A) Hisarcılar
- B) Garipçiler
- C) İkinci Yeniciler
- D) Yeni Lisancılar
- E) Yedi Meşaleciler

7. Dil özellikleri dikkate alınırsa aşağıdaki dizelerden hangisinin Divan Edebiyatı dönemine ait olduğu söylenemez?

- A) Her bâbda bir derde düürür derbeder-i aşk  
Hââ ki kedersiz geçile rehğüzer-i aşk
- B) Hevâ-yı aşka uyup kûy-i yâra dek gideriz  
Nesîm-i subha refikiz bahara dek gideriz
- C) Bir hümâdır kim şikâr etmiş nice ankâları  
Evc-i hüsnünde senin bâz eyleyip per perçemin
- D) Bülbüller kırılır umutsuzluktan yalnızlık korusunda  
Eylül dağılmış gönül تنها çalgılar kış uykusunda
- E) Bâis-i bünyâd-ı hüsnün kalb-i vîrândır senin  
Zülfün ejder gösteren bu genc-i pinhândır senin

8. Biçim, içerik, dil ve anlatım bakımından aşağıdaki dizelerden hangisinin Cumhuriyet Döneminde yazıldığı söylenemez?

- A) Ben sana mecburum bilemezsin  
Adını mih gibi aklımda tutuyorum
- B) Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder  
Dante gibi ortasındayız ömrün
- C) Katı gönlün neden bu zulm ile bidâde râğıbtır  
Güzeller sen tegi olmaz cefa senden vaciptir
- D) Bütün sevgileri atıp içimden  
Varlığını yalnız ona verdim ben
- E) İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya  
Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya

**9.Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A) Yazı dili ile konuşma dili arasındaki farklılık ortadan kalkmıştır.
- B) Toplumun temel alınmasıyla edebiyat toplumcu bir karakter kazanmış ve gerçeklik ön plana çıkmıştır.
- C) Edebiyatın her alanında yetkin örnekler verilmiştir.
- D) Batı'daki bilimsel ve edebî gelişmeler dikkate alınmamış, dünyaya kapalı bir edebiyat anlayışı benimsenmiştir.
- E) Farklı anlayışları ilke edinen birçok şiir topluluğu ortaya çıkmıştır.

10. Cumhuriyet'in ilk yıllarında Anadolu'yu ve millî heyecanları, yurt manzaralarını ve insanlarını tasvir eden ve gördükleri karşısındaki izlenim ve duygularını dile getiren şairlerin oluşturduğu şiir anlayışına — denir.

**Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Memleketçi şiir
- B) Öz şiir
- C) Toplumcu şiir
- D) Millî şiir
- E) Sosyal şiir

3E-4B-5E-6D-7D-8C-9D-10A



## II. ÜNİTE CUMHURİYET DÖNEMİNDE ÖĞRETİCİ METİNLER

### DENEME

#### NURULLAH ATAÇ (1898–1957)

- Yazılarında yeni bir nesir dilinin kurulmasına öncülük etmiştir.
- Bu dönemlerde tartışılan konuşma dili mi arı Türkçe mi tartışmalarında ateşli bir şekilde arı Türkçeyi savunmuştur. Halk tarafından benimsenmiş olsa dahi dilimize yabancı dilden giren kelimelerin dilimizden atılmasını savunmuştur.
- Yazı dilinin halka yaklaşmasını istemez. Önemli olan halka yeni kelimeler öğretmektir.
- Sağlam bir üslubu vardır. Konuşur gibi yazar, özellikle devrik cümle kullanır. Böylelikle yazıya akıcılık katar.
- Türk edebiyatının en büyük deneme ve eleştiri ustasıdır.
- Cumhuriyet sonrası edebiyatımızda yol gösterici bir görevi üstlenmiştir.
- **ESERLERİ: Karalama Defteri, Günlerin Getirdiği, Sözden Söze, Ararken, Diyelim, Söz Arasında, Okuruma Mektuplar, Söyleşiler, Günce**

#### SUUT KEMAL YETKİN (1903—1980)

- Deneme ve eleştiriyle tanınmıştır.
- Sanat, estetik, resim ve felsefe alanlarında eserler vermiştir.
- Düşüncelerini açık ve yalın bir anlatımla kaleme almıştır.

**DENEME: Edebiyat Konuşmaları, Edebiyat Üzerine, Günlerin Götürdüğü, Düşün Payı, Yokuşa Doğru, Şiir Üzerine Düşünceler, Denemeler**

#### CEMİL MERİÇ (1917—1987)

- Deneme türünün usta isimlerindendir.
- Denemeleri dışında, edebiyat tarihi, felsefe, tarih çalışmaları ve çevirileri de vardır.

**ESERLERİ: DENEME: Bu Ülke, Mağaradakiler**

**ARAŞTIRMA/İNCELEME: Ümrandan Uygurlığa, Kırk Ambar, Bir Dünyanın Eşiğinde**

#### SABAHATTİN EYÜBOĞLU (1908— 1973)

- Deneme ustalarındadır.
- Araştırma ve incelemeleri de vardır.

**ESERLERİ: DENEME: Mavi ve Kara, Sanat Üzerine Denemeler**

#### ŞEVKET RADO (1913— 1988)

- Deneme, fıkra ustalarındadır.
- Gazetecilik ve radyoculuk yaptı.

**ESERLERİ: DENEME-SOHBET: Eşref Saati, Ümit Dünyası, Hayat Böyledir**

### GEZİ YAZISI

#### İSMAİL HABİP SEVÜK (1892-1954)

- Türk yazar ve edebiyat tarihçisidir.
- Tezatların şaşırtıcı havasından, ilginç kıyaslamalardan, orijinal buluşlardan, geniş tarih kültüründen beslenen anlatımı ile gezi türünün de ilk güzel örneklerini verdi.
- İlk kez liseler için ders kitabı olarak hazırladığı **Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi**, kitabı ile geniş ilgi gören Sevük; yazar ve şairlerin kişiliklerini, eserlerini yer yer coşkun ve duygulu bir dille değerlendirdiği bu eseriyle çağının gençlerinde köklü bir edebiyat sevgisi uyandırdı.
- Onun bir büyük çalışması da, batı kültür ve sanatını oluşturan şair ve yazarların yaşamlarını ve sanatlarını, Türk edebiyatı ile kıyaslayarak anlattığı "**Avrupa Edebiyatı ve Biz**" adlı iki büyük ciltlik eseri oldu.
- Bilgi ile sanatı ustaca kaynaştıran bir yazar olarak ün yaptı.
- **ESERLERİ: Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi, Edebi Yeniliğimiz, Tuna'dan Batı'ya, Yurttan Yazılar, Avrupa Edebiyatı ve Biz, Tanzimat'tan Beri, Türk Güreşi**

### **FALİH RIFKI ATAY (1894 – 1971)**

- Türkçeyi en yalın ve en duru bir anlatıma ulaştıran yazarlarımızdan biridir.
- Atatürk'ün yakınında bulunmuş yazarlardandır.
- Dilimizin gelişmesinde, özellikle Cumhuriyet'ten sonraki Türk gezi edebiyatının oluşumunda yadsınamaz bir yeri vardır.
- Gezi yazılarında dış ülkelerde gördüklerini anlatırken sırası geldikçe Türkiye ile gezdiği yerler arasında karşılaştırmalar yaparak önemli noktalara değinir.

**GEZİ YAZISI: Denizaşırı, Bizim Akdeniz, Tuna Kıyıları, Yolcu Defteri, Gezerek Gördüklerim**

**ANI: Ateş ve Güneş, Zeytindağı, Çankaya**

### **SORULAR-CUMHURİYET DÖNEMİNDE ÖĞRETİCİ METİNLER**

**1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.**

- A. Yenileşme dönemi ile birlikte öğretici metinlerde de milli kimliği ele alan konular işlenmiştir. ( )
- B. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı öğretici metinlerinde sadeleşen Türkçe vasıtasıyla daha çok okura ulaşılmıştır. ( )
- C. Öğretici metinlerin yazılış amacı okuyucuyu bilgilendirmektir. ( )

**2. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere “motif, milli kimlik” kelimelerinden uygun olanını yazınız.**

- A. Metni meydana getiren anlam birliklerini en kısa şekilde ifade edebilecek kelime veya cümlelere ..... denir.
- B. Bir milletin kendine özgü düşünüş yada yaşayış biçimi, dil, töre ve gelenekleri toplumsal değer ve kuralları ile oluşan özellikler bütününe ..... adı verilir.

**3. Aşağıdaki yazar ve eser adlarını doğru şekilde eşleştiriniz.**

- |                        |                                |
|------------------------|--------------------------------|
| A. Nurullah Ataç       | .... Tunadan Batıya            |
| B. Falih Rifki Atay    | .... Günlerin Getirdiği        |
| C. Peyami Safa         | .... Gezerek Gördüklerim       |
| D. İsmail Habip Sevrük | .... Eğitim Gençlik Üniversite |
| E. Cemil Meriç         | .... Bu Ülke                   |

### **ÖYS-1996:**

**Nurullah Ataçla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A)Eleştiri türünün gelişmesinde önemli katkıda bulunmuştur.
- B)Dilimizin özleşmesine öncülük etmiştir.
- C)Yaşadığı dönemde deneme türünün başarılı bir temsilcisi olmuştur.
- D)Öykü alanında da ürünler vermiştir.
- E)Konuşma dilindeki devrik cümlelerin yazıda da kullanılmasını yaygınlaştırmaya çalışmıştır.

**4. Cumhuriyet dönemi öğretici metinlerinde**

Yapı:

Tema:

Dil ve Anlatım:

"Evsâf-ı nehr-i Furât-ı azîm

Murâd tulû' edüp Muş Sahrâsı'nda Canlı Kilisa kurbunda ve eski Muş'dan geçüp Palu önünden ve Malâtiyye Geçidi'nden geçüp bu kal'a-i Birecik'e gelince kâmil yetmiş bir aded geçit vermez nehrî azîmler mahlut olduğu inşâallah mahalliyle cümle tahîr olunur."

**Evliya Çelebi**

"Madam ki bir hey'et-i ictimaiyede yaşayan halk bunca vezaif-i kanuniye ile mükelleftir elbette kalen ve kalemen kendi vatanının menafiine dair beyan-ı efkâr etmeyi cümle-i hukuk-ı müktesebesinden addeyleyler. Eğer şu müddeaya bir sened-i müsbit aranılacak olsa, maarîf kuvveti ile zihni açılmış olan milel-i mütemeddinenin yalnız politika gazetelerini göstermek kifayet edebilir."

**Şinasi**

"Bugün şübbân-ı münevvere-i Osmaniye yalnız bir meslek-i edebî takip edebilir: Avrupa'nın terâkkiyat-ı ilmiyye ve fenniyesi ile tenvîr-i zihn ettikten, edebiyatını gördükten, anladıktan sonra bizde de ciddî, samimî bir edebiyat tesis etmek ve bu yolda zaten başlamış olan edebiyatımızı devam ettirmek."

**Hüseyin Cahit YALÇIN**

"Bugün mefkûreci Türk genci görüyor ve duyuyor ki asımız milliyet asıdır fakat aynı zamanda şuna da kanidir ki milliyetperverlik telâkkisi menfî bir histen ibaret kalamaz. İnsan milliyetperver olabilmek için evvelâ kendi milliyetinin neden ibaret olduğunu, yâni, tarihini, coğrafyasını, içtimaiyatını, lisan ve edebiyatını bilmelidir."

**M. Fuat KÖPRÜLÜ**

**5. Yukarıdaki metinlerden hareketle Cumhuriyet dönemi öğretici metinleri ile önceki dönemlere ait öğretici metinler arasındaki farklılıkları tabloya yazınız.**

| ÖNCEKİ DÖNEM ÖĞRETİCİ METİNLER | FARKLILIKLAR    | CUMHURİYET DÖNEMİ ÖĞRETİCİ METİNLERİ |
|--------------------------------|-----------------|--------------------------------------|
|                                | Kelimeler       |                                      |
|                                | Kelime Grupları |                                      |
|                                | Dil Kuralları   |                                      |

6. Yukarıdaki metinlerden hareketle Cumhuriyet dönemi öğretici metinleri ile önceki dönemlere ait öğretici metinler arasındaki benzerlikleri yazınız.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Eserlerin yazarlarını ve türlerini boşluklara yazınız.

1. Günlerin Getirdiği .....
2. Edebiyat Konuşmaları .....
3. Ümit Dünyası .....
4. Söz Arasında .....
5. Bizim Akdeniz .....
6. Edebiyat Üzerine .....
7. Tuna'dan Batı'ya .....
8. Yurttan Yazılar .....
9. Mavi ve Kara .....
10. Karalama Defteri .....
11. Denizaşırı .....
12. Edebi Yeniliğimiz .....
13. Okuruma Mektuplar .....
14. Şiir Üzerine Düşünceler.....
15. Zeytindağı .....
16. Günlerin Götürdüğü .....
17. Yolcu Defteri .....
18. Eşref Saati .....
19. Günce .....
20. Ararken .....
21. Türk Güreşi .....

22. Hayat Böyledir .....
23. Düşün Payı .....
24. Mağaradakiler .....
25. Tuna Kıyıları .....
26. Avrupa Edebiyatı ve Biz.....
27. Çankaya .....
28. Sözden Söze .....
29. Tanzimat'tan Beri .....
30. Sanat Üzerine Denemeler.....
31. Ateş ve Güneş .....
32. Yokuşa Doğru .....
33. Diyelim .....
34. Gezerek Gördüklerim .....
35. Söyleşiler .....
36. Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi .....
37. Bu Ülke .....

- |                  |                    |
|------------------|--------------------|
| I. Makale        | açıklayıcı nitelik |
| II. Otobiyografi | 3. kişili anlatım  |
| III. Köşe yazısı | güncel sorunlar    |
| IV. Hitabet      | seslenme sözleri   |
| V. Masal         | tekerlemeler       |

1. Yukarıdaki numaralanmış terimlerden hangisi, karşısındakiyle ilişkilendirilemez?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V. (LYS 2010)

Daha çok, deneme, eleştiri, inceleme ve çeviri türünde yapıt vermiştir. Yapıtlarıyla dilimizin gelişmesine ve edebiyatımızın ulusal ve evrensel bir nitelik kazanmasına katkıda bulunmuştur. Fransız, İngiliz, Rus, Yunan, Latin edebiyatlarından birçok yapıtı Türkçeye kazandırmıştır. Türk kültürünü "Anadolu hümanizmi" kavramıyla açıklayarak yeni bir kültür yorumu getirmiştir. "Yunus Emre'ye Selam" ve "Mavi ve Kara" tanınmış yapıtlardır.

2. Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nazım Hikmet Ran  
B) Halikarnas Balıkcısı  
C) Sabahattin Eyüboğlu  
D) Necmettin Halil Onan  
E) Hamdullah Suphi Tanrıöver

3. Dilde özleşme hareketinin savunucularındandır. Türkçedeki yabancı sözcükleri kullanmamış, dille düşünce arasında dolaysız bir ilişki olduğunu, somut düşünme geleneğinin doğabilmesi için kavramların saydam, hangi kökten geldiklerinin anlaşılır olması gerektiğini vurgulamıştır. Bazı yazılarında arı Türkçe kullandığı için anlaşılmaz olarak sert bir biçimde eleştirilmiştir. Deneme ve eleştiri türündeki yapıtlarıyla yazının gelişimine katkıda bulunmuştur.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Suut Kemal Yetkin  
B) Nurullah Ataç  
C) Cevdet Kudret Solok  
D) Falih Rıfkı Atay  
E) Refik Halit Karay

4. Deneme, Türk edebiyatında Cumhuriyet döneminde yetkinliğe ulaşmış bir yazı türüdür. Nurullah Ataç, Suut Kemal Yetkin, Cemil Meriç, Salah Birsell bu türün başarılı örneklerini vermişlerdir.

Aşağıdaki eserlerden hangisi bu parçada adı geçen yazarlardan birine ait değildir?

- A) Bu Ülke  
B) Bize Göre  
C) Günlerin Getirdiği  
D) Yaşadığımız Günler  
E) Boğaziçi Şingir Mingir

5. Şiirin ve edebiyatın kuramlarını anlattığı denemeleriyle tanınmasının yanı sıra ironi ve humor özelliklen taşıyan şiirleriyle modern şiirimizi tema ve dil bakımından geliştirmiştir. "Dünya işleri", "Kikirikname", "Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu", "Boğaziçi Şingir Mingir", "Kurutulmuş Felsefe Bahçesi" ve "Nezleli Karga" tanınmış yapıtlardır.

Bu parçada sözü edilen Cumhuriyet Dönemi sanatçısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Refik Erduran  
B) Salah Birsell  
C) Nazım Hikmet Ran  
D) Cahit Sıtkı Tarancı  
E) Ziya Osman Saba

6. Türk kültürünü "Anadolu hümanizmi" kavramıyla açıklayarak yeni bir kültür yorumu getiren, deneme türündeki yazılarının bir bölümünü "Mavi ve Kara" adıyla kitaplaştıran Cumhuriyet Dönemi yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Akif B) Ahmet Haşim  
C) Ahmet Rasim  
D) Hüseyin Cahit E) Sabahattin Eyüboğlu

7. Nurullah Ataç, daha çok deneme ve eleştiri türündeki yapıtlarıyla tanınmıştır. "Günce". "Karalama Defteri" ve "Havaya Çizilen Dünya" en tanınmış yapıtlardır.

Bu parçada numaralanmış bölümlerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A. I  
B. II  
C. III  
D. IV  
E. V

8. Suut Kemal Yetkin, deneme, eleştiri ve inceleme türünde yapıt vermiştir. Türk kültürünü "Anadolu hümanizmi" kavramıyla açıklayarak yeni bir kültür yorumu getirmiştir. "Yunus Emre'ye Selam" ve "Mavi ve Kara" tanınmış yapıtlardır.

Bu parçada numaralanmış bölümlerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. Cumhuriyet Dönemi yazarlarından Refik Halit Karay

I

daha çok deneme ve eleştiri türündeki yapıtlarıyla ta-

II

nınmıştır. Türkçenin arılaşması için önemli çalışmalar

III

ortaya koymuştur. "Karlama Defteri" ve "Sözden Söze"

IV

V

yapıtlarından bazılarıdır.

**Bu parçadaki bilgi yanlışının giderilmesi için aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?**

- A) I. nin yerine "Nurullah Ataç" getirilmeli
- B) II. nin yerine "öykü ve anı" getirilmeli
- C) III. nün yerine "Türkçenin sanatsal bir nitelik kazanması" getirilmeli
- D) IV. nün yerine "Memleket Hikâyeleri" getirilmeli
- E) V. nin yerine "Sürgün" getirilmeli

**10.Türkçenin özleşmesi, arınması için yazdığı yazılarda yabancı sözcük kullanmayan; kendine özgü, devrik cümle ağırlıklı; yeni bir anlatım biçimi meydana getiren, edebiyatımızda eleştirmenliği ve denemeciliği ile öne çıkmış Cumhuriyet Dönemi yazarımız aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Ömer Seyfettin
- B) Nurullah Ataç
- C) Refik Halit Karay
- D) Falih Rıfkı Atay
- E) Melih Cevdet Anday

11. Bir kimsenin, başından geçen ya da karşılaştığı olayları üzerinden belli bir zaman geçtikten sonra kaleme aldığı yazılardan oluşan yapıtlardır.

**Aşağıdakilerden hangisi bu cümlede açıklanan yazınsal türe örnek gösterilebilir?**

- A) Anayurt Otel
- B) Mikadonun Çöpleri
- C) Zoraki Tabip
- D) Kırık Hayatlar
- E) Zoraki Diplomat

1B-2C-3B-4B-5B-6E-7E-8A-9A-10B-11E-12C-13A-14B

12. Falih Rıfkı Atay'ın başarılı yapıtlarından -- ile -- "Anadolu Notları" adlı yapıtı, gezi türünün önemli örneklerindendir.

**Bu cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Bizim Akdeniz - Refik Halit Karay'ın
- B) Denizaşırı - Yakup Kadri'nin
- C) Tuna Kıyıları - Reşat Nuri'nin
- D) Çankaya - Halide Edip'in
- E) Hac Yolunda - Ziya Gökalp'in

**13.Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dil, göndergesel işlevde kullanılmamıştır?**

A) Sensiz yaşayamamak ne demek bunun manasını düşün de yine dilediğini yap, dilediğin gibi ve dilediğin kadar yap.

B) Osmanlı kuvvetleri irili ufaklı üç yüz altmış gemiyle Müezzinzade Ali Paşa kumandasında, Mayıs 1570'te İstanbul'dan hareket etmiştir.

C) Teksas Üniversitesi'nde yapılan araştırma sonuçlarına göre insanlar; okuduklarının % 10'unu, görüp işittiklerinin % 50'sini, yapıp söylediklerinin % 90'ını hatırlamaktadır.

D) Zekâ, insandaki beyin ve zihin sistemlerinin birbirleriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan çok yönlü bir olgudur.

E) Mehmet Akif, Batı'daki çalışmaları, gelişmeleri vakitinde takip ederek öğrenmiş ve Türk insanına, yazdığı şiirlerle duyurmaya çalışmıştır.

Cumhuriyet'ten sonraki Türk gezi edebiyatının oluşumunda çok önemli bir yeri vardır. Gezi yazısı türünde ki birçok yapıtında, Türkiye ile diğer ülkeler arasında karşılaştırmalar yaparak önemli noktalara değinmiştir. Denizaşırı, Yeni Rusya, Bizim Akdeniz, Tuna Kıyıları gezi türündeki eserlerinden bazılarıdır.

**14.Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Reşat Nuri Güntekin
- B) Falih Rıfkı Atay
- C) Ahmet Hamdi Tanpınar
- D) Memduh Şevket Esendal
- E) Sait Faik Abasıyanık

### HAZIRLIK ÖDEVİ

1. 1930'lu yıllarda memleketçi edebiyat anlayışına karşı nasıl bir edebiyat anlayışı ortaya çıkmıştır?

2. Türk edebiyatında saf (öz) şiirin temsilcilerini yazınız.

3. Batı edebiyatında saf (öz) şiirin temsilcilerini yazınız.

4. Saf şiiri tanımlayınız. Özelliklerinden 10 tanesini yazınız.

Tanım:

Özellikler:

5. Sembolizmin özelliklerinden beşini yazınız.

6. Sembolizmin Türk edebiyatındaki temsilcilerini yazınız.



7. Sembolizmin Batı edebiyatındaki temsilcilerini yazınız.

8. Yedi meşaleciler hangi sanatçılardan oluşur?

9. Yedi meşalecilerin özelliklerinden beşini yazınız.

10. Necip Fazıl, Cahit Sıtkı, Ahmet Muhip, Ahmet Hamdi ve Ziya Osman'ın en önemli 3 özelliğini ve eserlerini yazınız.

Turk edebiyatı

1. SAF (ÖZ) ŞİİR ANLAYIŞI

### OTUZBEŞ YAŞ ŞİİRİ

Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder.  
Dante gibi ortasında yız ömrün.  
Delikanlı çağımızdaki cevher,  
Yalvarmak, yakarmak nafîle bugün,  
Gözünün yaşına bakmadan gider.

Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?  
Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?  
Ya gözler altındaki mor halkalar?  
Neden böyle düşman görünürsünüz,  
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Zamanla nasıl değişiyor insan!  
Hangi resmime baksam ben değilim.  
Nerde o günler, o şevk, o heyecan?  
Bu güler yüzlü adam ben değilim;  
Yalandır kaygısız olduğum yalan.

Hayal meyal şeylerden ilk aşkıımız;  
Hatırası bile yabancı gelir.  
Hayata beraber başladığımız,  
Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir;  
Gittikçe artıyor yalnızlığımız.

Gökyüzünün başka rengi de varmış!  
Geç fark ettim taşın sert olduğunu.  
Su insanı boğar, ateş yakarmış!  
Her doğan günün bir dert olduğunu,  
İnsan bu yaşa gelince anlarmış.

Ayva sarı nar kırmızı sonbahar!  
Her yıl biraz daha benimsediğim.  
Ne dönüp duruyor havada kuşlar?  
Nerden çıktı bu cenaze? Ölen kim?  
Bu kaçınıcı bahçe gördüm tarumar?

Neylersin ölüm herkesin başında.  
Uyudun uyanamadın olacak.  
Kim bilir nerde, nasıl, kaç yaşında?  
Bir namazlık saltanatın olacak,  
Taht misali o musalla taşında.

Cahit Sıtkı Tarancı

### KALDIRIMLAR



Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;  
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.  
Yolumun karanlığa saplanan noktasında,  
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.

Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık;  
Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.  
İn cin uykuda, yalnız iki yoldaş uyanık.  
Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.

İçimde damla damla bir korku birikiyor;  
Sanıyorum, her sokak başını kesmiş devler. . .  
Üstüme camlarını, hep simsiyah, dikeyiyor;  
Gözüne mil çekilmiş bir ama gibi evler.

Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;  
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.  
Kaldırımlar, duyulur, ses kesilince sesi;  
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.

Bana düşmez can vermek, yumuşak bir kucakta;  
Ben bu kaldırımların emzirdiği çocuğum!  
Aman, sabah olmasın, bu karanlık sokakta;  
Bu karanlık sokakta bitmesin yolculuğum!

Ben gideyim, yol gitsin, ben gideyim, yol gitsin;  
İki yanımdan aksın, bir sel gibi fenerler.  
Tak, tak, ayak sesimi aç köpekler iştisin;  
Yolumun zafer takı, gölgeden taş kemerler.

Ne sabahı göreyim, ne sabah görüneyim;  
Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları!  
Islak bir yorgan gibi, sımsıkı bürüneyim;  
Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları.

Uzanıverse gövdem, taşlara boydan boya;  
Alsa buz gibi taşlar alnımdan bu ateşi.  
Dalıp, sokaklar kadar esrarlı bir kuyuya,  
Ölse, kaldırımların kara sevdalı eşi. .

Necip Fazıl Kısakürek

### SAF (ÖZ) ŞİİRİN OLUŞUMU VE TEMSİLCİLERİ

- Cumhuriyet döneminde 1930'lu yıllara kadar memleketçi edebiyat anlayışı edebiyat ve sanat hayatında etkili olmuştur. 1930'lu yıllara doğru memleketçi edebiyata karşı sanatı ön plana alan kıpırdamalar görünmeye başlar. Bu hareketlerin ilki öz şiiri benimseyen sanatçılardır. Bu sanatçılar memleketi anlatan şiirlerden bıkmış, yeni yollar aramaya başlamışlardır.
- Bu şairlerden bazıları **Ahmet Haşim, Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Muhip Dıranas, Behçet Necatigil, Asaf Halet Çelebi, Necip Fazıl Kısakürek, Özdemir Asaf, Ziya Osman Saba**'dır.

### SAF (ÖZ) ŞİİRİN ÖZELLİKLERİ

1. Saf şiir, şiirde her türlü ideolojik sapmanın dışında kalarak sadece okuyucuda estetik haz uyandıran şiir yazma eğilimidir.
2. Saf şiir anlayışında estetik tavır ön plandadır. Bu anlayıştaki şairler didaktik bilgiden uzak durup; bir şey öğretmeyi değil, musikiyle ya da musikinin çağrıştırdığı, uyandırdığı imgelerle insanın estetik duyarlılığını doyurmayı amaç edinirler.
3. Disiplinli çalışarak mükemmele varan halis şiir yazma endişesi kendisini hissettirir.
4. Milli edebiyat dönemi şiir hareketleri bu dönemin temelini oluşturur.
5. Şiiri soylu bir sanat olarak kabul eden bu şairlerde düşsel (hayali) ve bireysel yön ağır basar.
6. Şairler için önemli olan iyi ve güzel şiir yazmaktır. Bu anlayışla kendilerine özgü özel imge düzeni oluştururlar.
7. Bu tarz şiirlerde ahenk çok önemlidir. Şiirde iç ahengi yakalamak için söz sanatlarından, rediflerden, kafiye ve ses benzerliklerinden yararlanılmıştır. Şiirde şekil güzelliği aranmaktadır.
8. Şairlerde sembolizm akımının izleri görülür. İşlenen temalar sıradan okurun anlayamayacağı kapalılıktadır.
9. Saf şiir anlayışına sahip şairler şiirde anlama fazla önem vermezler. Anlaşılmak için değil; duyulmak, hissedilmek için şiir yazarlar.
10. Ölüm, aşk, tabiat sevgisi, ruh gibi temalar yoğun olarak işlenir.
11. Biçim olarak hece ölçüsünü kullanmışlar.
12. Sade açık ve anlaşılır bir dil kullanılır.
13. Yapı olarak mükemmeliyet ön plandadır.
14. Temalarda bireysellik belirgindir.

### SEMBOLİZM (Simgencilik)

- 1- 19 yy'ın ikinci yarısında ortaya çıkıp 20.yy başlarına kadar sürdü.
- 2- Parnasizme tepki olarak doğdu
- 3- Dış dünyanın olduğu gibi yansıtılmasına karşı çıkılır
- 3-"Şiir, gerçeğin insandaki etkilerini anlatmalıdır; şiirde düşünceye yer yoktur"
- 4- Sözden ziyade musikiye önem verilir
- 5- Şiirde anlam kapalı olmalıdır
- 6- Ağır ve süslü bir dil kullanılmıştır
- 7- Kötümserlik vardır. İnsanlardan uzaklaşmak, uzak ülkelere kaçmak arzulanır.
- 8- Ferdi konular işlenir (alaca karanlık üzüntü ve ay ışığı, gün doğumu, gün batımı)
- 9- Sadece şiir alanında görülür.
- 10-"Sanat için sanat " anlayışı benimsendi.

TÜRK EDEBİYATINDA: Ahmet Haşim, Cenap Şahabettin

DÜNYA EDEBİYATINDA: Baudlaire, Verlaine, Mallarme, Rimbaud, Paul Valery, Edgar Allen Poe

### NECİP FAZIL KISAKÜREK (1904–1983)

- Felsefi şiirin en önemli temsilcilerindendir.
- Bütün şiirlerini heceyle yazmış ve biçime ısrarla bağlı kalmıştır.
- "Ağaç ve Büyük Doğu" dergilerini çıkarmıştır. "Çile " şairi olarak bilinir.
- Kaldırımlar, Sakarya Türküsü şiirleri meşhurdur.
- Şiirlerinde metafizik ve soyut konulara sıkça yer vermiştir.
- Önceleri dini havadan uzak şiirler yazmış, sonraları ise Allah yolunu anlatmayı amaç edinmiş, sanatı inançlarının sesi haline getirmiştir.

- Şiirlerinde kolay anlaşılan fakat yorum gerektiren söyleyişler vardır.
- Şiirlerinde insanın evrendeki yeri, madde ve ruh meseleleri, insanın içindeki çatışmaları ve metafizik olayları konu olarak ele almıştır.
- **ŞİİR: Çile, Örümcek Ağı, Kaldırımlar, Ben ve Ötesi,**
- **TİYATRO: Tohum, Bir Adam Yaratmak, Reis Bey**
- **MAKALE-FIKRA: Çöle İnen Nur, Büyük Doğu'ya Doğru, Çerçeve, İdeologya Örgüsü**
- **HİKÂYE: Birkaç Hikâye Birkaç Tahlil, Ruh Burkuntusundan Hikâyeler, Hikâyelerim**

## SAKARYA TÜRKÜSÜ

İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya:  
Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya.

Su iner yokuşlardan, hep basamak basamak;  
Benimse alın yazım, yokuşlarda susamak.

Her şey akar, su, tarih, yıldız, insan ve fikir:  
Oluklar çift, birinden nur akar, birinden kir.

Akıştı demetlenmiş, büyük, küçük, kâinat:  
Şu çıkan buluta bak, bu inen suya inat!

Fakat Sakarya başka, yokuş mu çıkıyor ne?  
Kurşundan bir yük binmiş, köpükten gövdesine:

Çatlıyor, yırtınıyor yokuşu sökmek için.  
Hey Sakarya, kim demiş suya vurulmaz perçin?

Rabb'im isterse, sular büküm büküm burulur.  
Sırtına Sakarya'nın, Türk tarihi vurulur.

Eyvah, eyvah, Sakarya'm, sana mı düştü bu yük?  
Bu dâvâ hor, bu dâvâ öksüz, bu dâvâ büyük!..

Ne ağır imtihandır, başındaki Sakarya!  
Bin bir başlı kartalı nasıl taşır kanarya?

İnsandır sanıyordum mukaddes yüke hamal;  
Hamallık ki, sonunda, ne rütbe var, ne de mal,

Yalnız acı bir lokma, zehirle pişmiş aştan:  
Ve ayrılık, anneden, vatandan, arkadaştan!

Şimdi dövün Sakarya, dövünmek vakti bu ân;  
Kehkeşanlara kaçmış eski güneşleri an!

Hani Yunus Emre ki, kıyında geziyordu?  
Hani ardına çil çil kubbeler serpen ordu?

Nerede kardeşlerin, cömert Nil, yeşil Tuna?  
Giden şanlı akıncı, ne gün döner yurduna?

Mermerlerin nabzında hâlâ çarpar mı tekbir?  
Bulur mu deli rüzgâr o sedayı: Allah bir!

Bütün bunlar sendedir, bu girift bilmeceler;  
Sakarya, kandillere katran döktü geceler.

Vicdan azabına eş kayna kayna Sakarya.  
Öz yurdunda garipsin, öz vatanında parya!

İnsan üç beş damla kan, ırmak üç beş damla su:  
Bir hayata çattık ki, hayata kurmuş pusu.

Geldi ölümlü yalan, gitti ölümsüz gerçek:  
Siz, hayat süren leşler, sizi kim diriltecek?

Kafdağını assalar, belki çeker de bir kıl!  
Bu ifritten sualin, kılını çekmez akıl!

Sakarya, saf çocuğu, mâsum Anadolu'nun,  
Divanesi ikimiz kaldık Allah yolunun!

Sen ve ben, gözyaşıyla ıslanmış hamurdanız;  
Rengimize baksınlar, kandan ve çamurdanız!

Akrebin kiskacında yoğurmuş bizi kader;  
Aldırma, böyle gelmiş, bu dünya böyle gider!

Bana kefendir yatak, sana tabuttur havuz:  
Sen kıvrıl, ben gideyim, Son Peygamber kılavuz!

Yol onun, varlık onun, gerisi hep angarya:  
Yüzüstü çok süründün, ayağa kalk, Sakarya!

**NECİP FAZIL KISAKÜREK**

## CAHİT SITKI TARANCI (1910-1956)

- Şiirlerinde sürekli bir sıkınlık, hoşnutsuzluk, bıkkınlık sezilir. Şiir onu hayata bağlayan tek nedendir.
- Şiirlerinde ölüm korkusu, yalnızlık, yaşama bağlılık, zamanın geçiciliği en çok işlediği temalardır.
- Şiirlerinde heceye bağlı kalmakla beraber serbest şiire de karşı çıkmamıştır.
- **ŞİİR: Ömrümde Sükût, Otuz Beş Yaş, Düşten Güzel**
- **MEKTUP: Ziya'ya Mektuplar**

## ÖLÜMDEN SONRA

Öldük, ölümden bir şeyler umarak.  
Bir büyük boşlukta bozuldu büyü  
Nasıl hatırlamasın o türküyü,  
Gök parçası, dal demeti, kuş tüyü,  
Alištiğimiz bir şeydi yaşamak.

Şimdi o dünyadan hiçbir haber yok;  
Yok bizi arayan, soran kimsemiz.  
Öylesine karanlık ki gecemiz,  
Ha olmuş ha olmamış pencерemiz;  
Akarsuda aksimizden eser yok.

**CAHİT SITKI TARANCI**

### MEMLEKET İSTERİM

Memleket isterim  
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;  
Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim  
Ne başta dert, ne gönülde hasret olsun;  
Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim  
Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;  
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket isterim  
Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;  
Olursa bir şikayet ölümden olsun.

**CAHİT SITKI TARANCI**

## GENÇLİK BÖYLE DİR İŞTE

İçimi titreten bir sestir her gün.  
Saat her çalışında tekrar eder:  
'Ne yaptın tarlanı, nerede hasadın?  
Elin boş mu gireceksin geceye?  
Bir düşünsen yarıyı buldu ömrün.  
Gençlik böyledir işte, gelir gider;  
Ve kırılır sonra kolun kanadın;  
Koşarsın pencereden pencereye.'

Ah o kadrini bilmediğim günler,  
Koklamadan attığım gül demeti,  
Suyunu sebil ettiğim o çeşme,  
Eserken yelken açmadığım rüzgâr  
Gel gör ki, sular batıya meyleder,  
Ağaçta bülbülün sesi değişti,  
Gölgeler yerleşiyor pencерeme;  
Çağınız başlıyor ey hâtıralar.

**CAHİT SITKI TARANCI**

## BEN AŞK ADAMIYIM

**Cahit Sıtkı Tarancı**

Dolaştığım denizlerce düşünüyorum,  
Bineceğim son gemi değil midir?  
Hayır sahibi omuzlarda giden tabut.  
Herkes gibi teselliye muhtaç olsaydım eğer,  
Derdim ki: "Elbet bir ağlayanım olur benim de;  
Ramazan geceleri Yasin okuyanı, Baharda kabrime menekşe getirenim de."

Fakat bütün bunlar da olur,  
Yine tasa etmem,  
Yine kırılmam kimseye.  
Ben aşk adamıyım,  
Sevmeye geldim insanları,  
Gönlümle, elimle, kafamla sevmeye;  
Hesapsız, karşılıksız,  
Ayrılık gayrılık gözetmeden.  
Gün gelip gidersem şayet,  
Öyle severekten gideceğim ki,  
Karanlık kıyılarından bile olsa,  
Candan selamlarım,  
Civarımdan geçecek gemileri;  
Güneşli gemileri;  
Şarkılı gemileri;  
İçlerinde kendim varmışım gibi!

## PAYDOS

Paydos bundan böyle çılgınlıklara!  
Sert konuşmaya başladı aynalar,  
Yetişir koştum aşkın peşi sıra;  
Bitirdi beni bu içki, bu kumar.

Ne saklayayım gaflet ettiğimi,  
Elimle batırmışım gençliğimi;  
Binip gideceğim en güzel gemi!  
Aldığını geri vermez dalgalar.

Meyhaneler, sabahçı kahveleri,  
Cümle eş dost, şair, ressam serseri,  
Artık cümbüşte yoksam geceleri  
Sanmayın tarafımdan hiyanet var.

Yaş ilerliyor... Artık geçti bizden;  
Kişi ev bark edinmeli vakitken.  
Gün gelince biz değil miyiz ölen?  
Cenazemiz yerde kalmasın dostlar!

**CAHİT SITKI TARANCI**

- Fransız sembolistlerinin sanat anlayışını benimsemiştir.
- Şiirlerinde biçim kurallarına sınırsız bağlı olduğu görülür.
- Hece ölçüsüne ve kafiye sıklığına bağlıdır. Ölçüdeki durakları kaldırmıştır.
- Şiirlerinde konu olarak Anadolu'yu, memleket manzaralarını, tabiat ve tarih sevgisini işlemiştir.
- Anadolu ağzına özgü söyleyişleri şiirlerinde ilk kullanan da odur.
- Fahriye Abla, Kar, Olvido meşhur şiirlerindendir.
- Destanımsı şiirleri de vardır. (Olvido, Dağlara, Ağrı)
- **TİYATRO: Gölgele, O Böyle İstemezdi**
- **ŞİİR: Şiirler**

### SERENAT

Yeşil pencereden bir gül at bana  
Işıklarla dolsun kalbimin içi,  
Geldim işte mevsim gibi kapına.  
Gözlerimde bulut, saçlarımda çiy.

Açılan bir gülsün sen yaprak yaprak  
Ben aşkımla bahar getirdim sana,  
Tozlu yollarından geçtiğim uzak  
İklimden şarkılar getirdim sana.

Şeffaf damlalarla titreyen ağır  
Goncanın altında bükülmüş her sak;  
Senin için dallardan süzülen ıtır,  
Senin için, yasemin, karanfil, zambak.

Bir kuş sesi gelir dudaklarından,  
Gözlerin gönlümde açan nergisler,  
Düşen bir öpüşür dudaklarından  
Mor akasyalarda ürperen seher.

Pencerenden bir gül attığın zaman  
Işıklarla dolacak kalbimin içi.  
Geçiyorum mevsim gibi kapından  
Gözlerimde bulut, saçlarımda çiy.

### Ahmet Muhip DIRANAS

### FAHRIYE ABLA

Hava keskin bir kömür kokusuyla dolar  
Kapanırdı daha gün batmadan kapılar  
Bu afyon ruhu gibi baygın mahalleden  
Hayalimde tek çizgi bir sen kalmışsın sen!  
Hülyasındaki geniş aydınlığa gülen  
Gözlerin, dişlerin ve akpak gerdanıyla  
Ne güzel komşumuzdun sen fahriye abla

Eviniz kutu gibi küçücük bir evdi  
Sarmaşıklarla balkonu örtük bir evdi  
Güneşin batmasına yakın saatlerde  
Yıkanırdı gölgesi kuytu bir derede  
Yaz kış yeşil bir saksı ıtır pencerede  
Bahçede akasyalar açardı baharla  
Ne şirin komşumuzdun fahriye abla

Önce upuzun sonra kesik saçın vardı  
Tenin buğdaysı, boyun bir başak kadardı  
Altın bileziklerle dolu bileklerin  
Açık saçık şarkılar söyledin en fazla  
Ne çapkın komşumuzdun sen fahriye abla

Gönül verdin derlerdi o delikanlıya  
En sonunda varmışsın bir Erzincanlıya  
Bilmem şimdi hala bu ilk kocanda mısın  
Hala dağları karlı Erzincan'da mısın  
Bırak geçmiş günleri gönlüm hatırlasın  
Hatıradaki kalan şeyler değişmez zamanda  
Ne vefalı komşumuzdun sen fahriye abla

### AHMET MUHİP DIRANAS

### AHMET HAMDİ TANPINAR (1901 — 1962)

- Şiir, öykü, roman, edebiyat tarihi, makale, deneme alanlarında eserler vermiştir.
- Eserlerinde Doğu-Batı çatışması, rüya, zaman, bilinçaltı kavramları öne çıkar.
- “Ne içindeyim zamanın”, “Bursa’da Zaman” şiirleri meşhurdur.
- Ahmet Haşim’in özellikle de Yahya Kemal’in etkisinde kalmış, sembolizmden etkilenmiştir.
- Romanlarında psikolojik tahlillere önemle eğilen yazarın; kendine has bir üslubu vardır.
- “Beş Şehir” adlı önemli deneme kitabında Ankara, Erzurum, Bursa, Konya ve İstanbul’u anlatmıştır.
- “Huzur” romanı, aşkı, psikolojiyi ve Doğu — Batı karşıtlığını içerir; roman kişilerinin adlarının verildiği dört bölümden oluşur: İhsan, Nuran, Suat ve Mümtaz.

### ESERLERİ:

**ŞİİR: Bütün Şiirleri**

**ROMAN: Huzur, Mahur Beste, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Sahnenin Dışındakiler, Aynadaki Kadın**

**ÖYKÜ: Abdullah Efendi'nin Rüyalari, Yaz Yağmuru**

**DENEME: Beş Şehir, Yaşadığım Gibi**

**MAKALE- İNCELEME: XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Üzerine Makaleler, Yahya Kemal**

### **BURSADA ZAMAN**

Bursa'da eski bir cami avlusu,  
Küçük şadırvanda şakırdayan su.  
Orhan zamanından kalma bir duvar...  
Onunla bir yaşta ihtiyar çınar  
Eliyor dört yana sakin bir günü.  
Bir rüyadan arta kalmanın hüznü  
İçinden gülüyor bana derinden.  
Yüzlerce çeşmenin serinliğinden  
Ovanın yeşili göğün mavisi  
Ve mimarilerin en ilahisi.

Bir zafer müjdesi burda her isim:  
Sanki tek bir anda gün, saat, mevsim  
Yaşıyor sihrini geçmiş zamanın  
Hala bu taşlarda gülen rüyanın  
Güvercin bakışlı sessizlik bile  
Çınlıyor bir sonsuz devam vehmiyle.  
Gümüşlü bir fecrin zafer aynası,  
Muradiye, sabrın acı meyvası,  
Ömrünün timsali beyaz Nilüfer,  
Türebeler, camileri eski bahçeler,  
Şanlı hikayesi binlerce erin  
Sesi nabzım olmuş hengamelerin  
Nakleder yadını gelen geçene.

Bu hayalde uyur Bursa her gece,  
Her şafak onunla uyanır, güler  
Gümüş aydınlıkta serviler, güller  
Serin hülyasıyla çeşmelerinin.  
Başımdayım sanki bir mucizenin,  
Su sesi ve kanat şakırtısından  
Billur bir avize Bursa'da zaman,

Yeşil Türbesini gezdik dün akşam,  
Duyduk Bir musikî gibi zamandan  
Çinilere sinmiş Kur'an sesini.  
Fetih günlerinin saf neşesini  
Aydınlanmış buldum tebessümünle.

İsterdim bu eski yerde seninle  
Başbaşa uyumak son uykumuzu,  
Bu hayal içinde... ve ufkumuzu  
Çepçevre kaplasın bu ziya, bu renk,  
Havayı dolduran uhrevi ahenk.  
Bir ilah uykusu olur elbette  
Ölüm bu tılsımlı ebediyette  
Belki de rüyası büyük cetlerin,  
Beyaz bahçesinde su seslerinin.

**AHMET HAMDİ TANPINAR**

**YEDİ MEŞALECİLER (1928) . CeZVeSi YaMuK**

- Türkiye’de Cumhuriyet döneminde “sanat sanat içindir” deyip öz şiir anlayışını benimseyen ilk grup YEDİ MEŞALECİLERDİR. Bunlara göre şiir hiçbir fikir ve ideolojinin hizmetinde kullanılamaz. Gerçek şiir, sanat için yazılan, samimi ve yenilik dolu olan şiirdir.
- Şiirlerini Yedi Meşale adlı bir kitapta toplayan Muammer Lütfi, Sabri Esat Siyavuşgil, Yaşar Nabi Nayır, Vasfi Mahir Kocatürk, Cevdet Kudret, Ziya Osman Saba ve Kenan Hulusi Koray adlı gençlerin oluşturduğu bir harekettir. Bu sanatçılar eserlerini Meşale adlı bir dergide yayınlıyor ve bunlara Ahmet Haşim de yazılar gönderiyordu. Bu grup artık Ayşe, Fatma edebiyatından bıktıklarını ilan ediyor ve ne olduğu çok da açık seçik belirtilmeyen ancak Servet-i Fünun ve Fecr-i Ati şiir anlayışlarına yakın duran ve bunların devamı olduğunu gösteren şiirler yazıyorlardı.

#### • YEDİ MEŞALECİLERİN ÖZELLİKLERİ

1. Yedi Meşaleciler yeni bir edebiyat farklı bir şiir oluşturmak gayesiyle bir araya geldiler.
2. Beş Hececileri eleştirdiler, onlara karşı çıktılar.
3. Bu topluluk ilkelerini samimilik, içtenlik, canlılık ve devamlı yenilik şeklinde açıklamıştır. Fransız edebiyatını örnek alacaklarını bildirdiler.
4. Bu topluluk Türk şiirine herhangi bir yenilik getirememiştir.
5. Bunların çoğu zamanla şiiri bırakarak başka alanlara geçmişler.
6. Ziya Osman dışında aralarından güçlü bir şair de çıkmamıştır.

#### ZİYA OSMAN SABA (1910–1957)

- Şiirlerinde çocukluk özlemi, anılara düşkünlük, ev ve aile sevgisi, yoksul yaşamlara karşı utanç ve acıma, Allah’a kulluk, kadere boyun eğme, küçük mutluluklara yetinme ve ölüm gibi konuları işlemiştir.
- Hece ölçüsünü kullanmakla birlikte 1940’tan sonra serbest şiir yazmaya başladı.
- Dili gayet sade ve açıktır.
- **ŞİİR: Sebil ve Güvercinler, Geçen Zaman, Nefes Almak**
- **HİKAYE: Mesut İnsan Fotoğrafhanesi**

#### Cümlemiz

Şu garip yeryüzünde anlaşılmaz ömrümüz...  
 Gelip yanı başıma boynunu büken öksüz,  
 Evladı gitmiş ana, siyah yeldirmeli dul,  
 Son kalan eşyasını mezada veren yoksul.  
 Fakirin iç çekişi, zenginlerin usancı.  
 Gurbete düşmüş yolcu, yolcu bekleyen hancı  
 Şu anda yeraltına günahıyla gömülen.  
 Büyük tımarhanede kahkahalarla gülen.  
 Ölü, ölü yıkayıcı, hasta, hastabakıcı,  
 Allahım, cümlemize acı!..

1943 **Ziya Osman Saba**

#### SORULAR – ÖZ ŞİİR

1. Öz şiir anlayışını sürdüren şiirin özellikleri ile ilgili aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.

- |                                                                                          |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A. Şiirde ahenk söyleyiş tarzı, ritim, kafiye, iç kafiye vb. ile sağlanır.               | ( ) |
| B. Şairler daha çok serbest nazmı tercih etmişlerdir.                                    | ( ) |
| C. Şiirde yerli ve mahallî unsurlara çok yer verilmemiştir.                              | ( ) |
| D. Şairler şiire özgü düşsel bir âlem kurmuşlardır.                                      | ( ) |
| E. Bu dönem şiirinin oluşmasında Millî Edebiyat Dönemi şiir hareketleri etkili olmuştur. | ( ) |

2. Aşağıdaki noktalı yeri uygun kelimeyle doldurunuz.



- A. Öz şiir anlayışını sürdüren şairler daha çok Batı edebiyatındaki .....  
akımından etkilenmişlerdir.  
B. Saf şiir anlayışını benimseyen ilk edebi topluluk ..... dir.

**3. Aşağıdaki şairlerden hangisi Yedi Meşale grubuna dâhil değildir?**

- A. Sabri Esat SİYAVUŞGİL  
B. Yaşar Nabi NAYIR  
C. Vasfi Mahir KOCATÜRK  
D. Cahit Sıtkı TARANCI  
E. Ziya Osman SABA

Paul Valery "Bir edebi eserin değeri, her kişiye göre ayrı bir yoruma meydan vermesindedir." demiştir.

**4. Aşağıdaki şairlerimizden hangisi, Paul Valery ile aynı anlayıştadır?**

- A) Tevfik Fikret B) Cenap Şehabettin C) Yahya Kemal  
D) Ahmet Haşım E) Orhan Veli ÖSS-1982

"... Bunlar şiirlerinde biçim-içerik ikiliğini kaldırmaya, şiirin anlamı ile yapısını kaynaştırmaya çalışırlar. İsterler ki şiirlerinde ses ve anlam ayrılmaz hale gelsin, düzyazıya çevrilemesin, ses ve anlam öylesine yoğrulsun ki anlam tek başına sıyrılıp çıkarılamasın, şiir katıksız biçim olan müziğe yaklaşsın."

**5. Bu yargılar, aşağıdaki şairlerden hangisinin şiirleriyle örneklendirilebilir?**

- A) Faruk Nafiz Çamlıbel  
B) Cahit Sıtkı Tarancı  
C) Orhan Veli Kanık  
D) Kemalettin Kamu  
E) Ahmet Haşım ÖSS-1983

Şiir, öykü, roman, deneme ve edebiyat tarihi alanlarında yapıtlar vermiş, çok yönlü bir yazardır. Daha çok simbolist akıma girebilecek ahenkli ve orijinal hayallerle yüklü şiirler yazmıştır. Hikâyelerinde insan ruhunun temeli saydığı bilinçaltına ve rüyalara geniş yer vermiştir. Romanlarında bu öğelerle birlikte, tarihsel, toplumsal konuları da ele almıştır.

**6. Bu parçada sözü edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Yakup Kadri Karaosmanoğlu B) Abdülhak Şinasi Hisar  
C) Ahmet Hamdi Tanpınar D) Namık Kemal  
E) Hüseyin Rahmi Gürpınar ÖSS-1994

7. "Gözlerim bir kuyu, dilim kördüğüm,  
Bir görünmez âlem olsa gördüğüm;  
Mermer bir kabuğa girip ördüğüm,  
Kapansam içimden gelen âhenge. . ."

**Necip Fazıl KISAKÜREK**

**Yukandaki dörtlükte öz şiir anlayışının hangi özellikleri görülmektedir?**

**1. Eserlerin yazarlarını ve türlerini boşluklara yazınız.**

|                                     |       |
|-------------------------------------|-------|
| 1. Huzur                            | ..... |
| 2. Gölgeleler                       | ..... |
| 3. Sebil ve Güvercinler             | ..... |
| 4. Çile                             | ..... |
| 5. O Böyle İstemezdi                | ..... |
| 6. Örümcek Ağı                      | ..... |
| 7. Ziya'ya Mektuplar                | ..... |
| 8. Sahnenin Dışındakiler            | ..... |
| 9. Çöle İnen Nur                    | ..... |
| 10. Mahur Beste                     | ..... |
| 11. Beş Şehir                       | ..... |
| 12. Mesut İnsan Fotoğrafhanesi      | ..... |
| 13. Abdullah Efendi'nin Rüyalari    | ..... |
| 14. Aynadaki Kadın                  | ..... |
| 15. XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi | ..... |
| 16. Büyük Doğu'ya Doğru             | ..... |
| 17. Saatleri Ayarlama Enstitüsü     | ..... |
| 18. Kaldırımlar                     | ..... |
| 19. Ömrümde Sükût                   | ..... |
| 20. Ben ve Ötesi                    | ..... |
| 21. Tohum                           | ..... |
| 22. Otuz Beş Yaş                    | ..... |
| 23. Yaşadığım Gibi                  | ..... |
| 24. Edebiyat Üzerine Makaleler      | ..... |
| 25. Yaz Yağmuru                     | ..... |
| 26. Düşten Güzel                    | ..... |
| 27. İdeologya Örgüsü                | ..... |
| 28. Nefes Almak                     | ..... |
| 29. Bir Adam Yaratmak               | ..... |
| 30. Geçen Zaman                     | ..... |
| 31. Reis Bey                        | ..... |
| 32. Çerçeve                         | ..... |

Türk edebiyatının en iyi romanlarından olan --- 1949'da kitap olarak basılır. --- İstanbul'a olan derin sevgisini yansıttığı bu romanında, Mümtaz ile Nuran'ın aşkı çerçevesinde eski-yeni, Doğu-Batı ve aşk ile toplumsal sorumluluk arasındaki çatışmayı ve bu çatışmaların doğurduğu bireysel bunalımları irdeler.

**1. Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangileri sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Baba Evi – Orhan Kemal
- B) Huzur – Ahmet Hamdi Tanpınar
- C) Küçük Ağa – Tarık Buğra
- D) Bir Düşün Gecesi – Adalet Ağaoğlu
- E) Yorgun Savaşçı – Kemal Tahir

LYS-2010

**2. Aşağıdakilerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?**

- A) Epik şiirin ustası olan Fazıl Hüsnü Dağlarca, Kurtuluş Savaşı ile ilgili destansı, lirik şiirleriyle tanınır.
- B) Metafizik konularla ilgilenen Necip Fazıl Kısakürek, uzun yıllar Büyük Doğu adlı dergiyi çıkarmış; tarih, medeniyet, Batılılaşma ve politika konularında yazılar yazmıştır.
- C) Ahmet Muhip Dıranas, öykülerinde şiirsel bir söyleyişe, insanlar arasındaki sıcak ilişkilere yer vermiştir.
- D) Arif Nihat Asya, yurt, millet ve bayrak sevgisiyle ilgili şiirler yazmış; şiirleriyle millî duyguları harekete geçirmiştir.
- E) Orhan Veli Kanık, şairane söyleyişlerden, basmakalıp söz ve benzetmelerden kaçınmış; gündelik yaşamı, günlük konuşma diliyle, esprili bir biçimde anlatmıştır.

LYS-2010

Yazar, romanında Mümtaz'ın Nuran'a karşı duymuş olduğu aşkı, bu aşk çerçevesinde ise İstanbul'u konu edinmektedir. Romanın birinci bölümünde Mümtaz'ı, Beyazıt Sahaflar Çarşısı'nda, salaş dükkânlarda, bitpazarında, Çekmece'de balıkçı muhitinde ve kır kahvelerinde dolaştırarak, İstanbul'un bir kronikçisi, İstanbul'da eski zamanın donup kaldığı ve biriktiği köşelerin bir tasvircisi oluyor. Romanın sonraki bölümlerinde ise okuyucuyu Mümtaz ile birlikte Boğaz'a, zengin bir eve, sanki başka bir dünyaya ^ekiyor. Pırıl pırıl görünen modern semtte önceleri çok mutlu olan Mümtaz, giderek bu çevrede yaşayan insanlardan kaynaklanan olayların sonucunda yıkılıyor.

**3. Bu parçada sözü edilen roman ve yazarı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Tütün Zamanı - Necati Cumalı
- B) Huzur - Ahmet Hamdi Tanpınar
- C) Hanımın Çiftliği - Orhan Kemal
- D) Kuyucaklı Yusuf - Sabahattin Ali
- E) Yaprak Dökümü - Reşat Nuri Güntekin

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın bu romanında Cemal, üniversite eğitimi için İstanbul'a gelmiştir, akrabası olan Behçet Bey'in evine gidecektir. Yolda çocukluğunun geçtiği şehrin, altı yıl içinde çok değiştiğini fark eder. İşgal altında olan şehrin her yerinde, İngiliz, Fransız ve İtalyan askerleri vardır. Cemal, birçok tarihî yapının yıkılmış olduğunu görür ve çok üzülür. Mahallesini çok merak ettiği için önce oradaki evlerini görmeye karar verir. Elagöz Mehmet Efendi Mahallesi'ne geldiğinde eski günlerini hatırlar. Altı yıl öncesindeki geçmişine döner. O dönemde Vefa Lisesi'nde okumaktadır. Komşularının kızı olan Sabiha'yı içten içe sevmektedir.

**4. Bu parçada sözü edilen yapıt aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Yaz Yağmuru
- B) Beş Şehir
- C) Çamlıca'daki Eniştemiz
- D) Esir Şehrin insanları
- E) Sahnenin Dışındakiler

5. Yediçinar Yaylası'yla, —Matmazel Noralya'nın Koltuğu'yla, —; Saatleri Ayarlama Enstitüsü'yle —, Cumhuriyet Dönemi romancılığımızda önemli bir yere sahiptir.

**Bu cümlede boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Ahmet Hamdi - Peyami Safa - Kemal Tahir
- B) Peyami Safa - Kemal Tahir - Ahmet Hamdi
- C) Kemal Tahir - Peyami Safa - Ahmet Hamdi
- D) Kemal Tahir - Ahmet Hamdi - Peyami Safa
- E) Ahmet Hamdi - Kemal Tahir - Peyami Safa

6. Daha çok, yitik aşklar, mutlu sevdalar, yalnızlık, kaçış, yaşadığı bohem hayatın buruklukları, çocukluk özlemi şiirlerine konu olmuştur. En çok da yaşama sevinci ve ölüm temalarına yer vermiş, nedense hep ölümün üstüne gitmiştir. Edebî mektupları "Ziya'ya Mektuplar" adı altında kitaplaştırılmıştır.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orhan Veli Kanık
- B) Ziya Osman Saba
- C) Ahmet Kutsi Tecer
- D) Cenap Sahabettin
- E) Cahit Sıtkı Tarancı

7. Şiir, sessiz bir şarkıdır. Şiir düşüncelere değil duygulara seslenmelidir. Sözcüğün anlam değerinden çok, müzikal değeri önemlidir. Şiirde anlam kapalı olmalıdır ve herkes şiire kendince bir yorum getirebilmelidir. Durgun sular, ay ışığı, alacakaranlık, tan ağartısı, perdede gezinen gölgeler ve ölüm şiir için başlıca temalardır. Lirikizm, şiirin en önemli ögesidir.

**Aşağıdakilerden hangisi bu anlayışla şiir yazan şairlerden biri değildir?**

- A) Rimbaud
- B) Verlaine
- C) Mallarme
- D) Baudelaire
- E) Lamartine

**8. Yedi Meşalecilerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Türk şiirine yeni ufuklar açmak amacıyla ortaya çıkmışlardır.
- B) Verlaine, Mallarme gibi Fransız şairleri örnek almışlardır.
- C) "Canlılık, samimiyet ve daima yenilik" sloganıyla hareket etmişlerdir.
- D) Şiirde ölçü ve kafiye gibi kalıplaşmış kuralları gereksiz görmüşlerdir.
- E) Beş Hececilere tepki olarak ortaya çıkmışlar, Beş Hececilerin şiirini sığ bulduklarını söylemişlerdir.

9. Öz (saf) şiir, her türlü ideolojik sapmanın dışında kalıp sadece okuyucuda estetik haz uyandırmayı amaçlayan şiir yazma eğilimidir.

**Buna göre aşağıdakilerin hangisinde verilen dizeler öz şiire örnek gösterilebilir?**

- A) Üzülmeye alış'im, sabana geçmezse hükmün  
Ağanın davalarına geçer  
Kim görececek kepenek altında eksiğini  
Kapılınırsın boğaz tokluğuna
- B) Gaz fişi, ekmek karnesi derken  
Kimler karışmadı ki piyasaya  
Kimini sefil etti 39 harbi  
Kimini şair etti

- C) Düştük eli kalem tutup da  
Eli silah tutmayanların peşine  
Cenk meydanlarını dolaştık  
Denizler geçtik dağlar aşttık

- D) Düştükse itibardan  
Ölmedik ya, yaşıyoruz işte  
Yaşıyoruz dedik, yaşıyoruz be  
Heeeey, fincancı katırları

- E) Bir gamlı hazanın seherinde  
İsrara ne hacet yine bülbül  
Bil, kalbimizin bahçelerinde  
Can verdi senin söylediğin gül

Sanatçı, Fransız sembolistlerinden etkilenmiştir. Üslubunda Baudelaire'in etkileri görülür. Asıl gücünü "Olvido", "Ağrı", "Dağlara" gibi destansı şiirlerinde gösterir. Şiirlerinde, Anadolu ağzına özgü söyleyişler görülür. En tanınmış şiiri "Fahriye Abla"dır.

**10. Bu parçada sözü edilen Cumhuriyet Dönemi şairi aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Orhan Veli Kanık
- B) Melih Cevdet Anday
- C) Ahmet Muhip Dıranas
- D) Ziya Osman Saba
- E) Cahit Sıtkı Tarancı

Yedi Meşale topluluğunun şiir anlayışını, yaşamının sonuna kadar sürdüren tek şairidir. Şiirlerinde çocukluk özlemi, anılara düşkünlük, ev-aile sevgisi, iyilik düşüncesi, kadere boyun eğiş, küçük mutluluklarla yetinme... gibi temaları işlemiştir. Şiirlerini "Sebil ve Güvercinler", Geçen Zaman" ve "Nefes Almak" adlı kitaplarda toplamıştır.

**11. Bu parçada aşağıdaki sanatçıların hangisinden söz edilmektedir?**

- A. Ziya Osman Saba
- B. Yaşar Nabi Nayır
- C. Cevdet Kudret Solok
- D. Vasfi Mahir Kocatürk
- E. E. Kenan Hulusi Koray

Şiirlerinde evler, aile, çevre, aşklar, bunalımlar, hastalıklar, yalnızlıklar ve ölüm şairin kendine has anlatımı ile dile getirilmiştir. Eski ve yeni kelimeleri ustaca şiirine yerleştiren sanatçının, sağlam ve tutarlı bir şiir dünyası vardır. "Kapalı Çarşı", "Çevre", "Evler", "Eski Toprak" şiir kitaplarından bazılarıdır. Şiirin yanı sıra edebiyat dünyasına "Edebiyatımızda isimler Sözlüğü" ve "Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü" gibi kaynak eserler de kazandırdı.

**12. Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A. Behçet Necatigil
- B. Fazıl Hüsnü Dağlarca
- C. Ahmet Muhip Dıranas
- D. Cahit Sıtkı Tarancı
- E. Ahmet Kutsi Tecer

Artarak gönlümün aydınlığı her saniyede  
Bir mehabetli sabah oldu Süleymaniye'de  
Kendi gök kubbemiz altında bu bayram saati  
Dokuz asrında bütün halkı, bütün memleketi  
Yer yer aksettiriyor mavileşen manzaradan  
Kalkıyor tozlu zaman perdesi her an aradan  
Gecenin bitmeye yüz tuttuğu andan beridir  
Duyulan gökte kanat, yerde ayak sesleridir

**13. İçerik ve biçim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, yukarıdaki şiirin aşağıdaki şairlerden hangisi tarafından yazıldığı söylenebilir?**

- A. Orhan Veli
- B. Nazım Hikmet
- C. Cemal Süreya
- D. Edip Cansever
- E. Yahya Kemal Beyatlı

**14. Necip Fazıl ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A) "Çile" şiirlerinin yer aldığı bir yapıttır.
- B) "Sakarya Türküsü" tanınmış şiirlerinden biridir.
- C) Toplumsal gerçekçi şiirin öncülerindendir.
- D) "Reis Bey" ve "Tohum" oyun türünde yapıtlardır.
- E) Şiirlerinde duru bir dil kullanmıştır.

Saf (öz) şiir akımının önemli temsilcilerindendir. Kendine özgü bir şiir dili ve biçemi olan — şiirlerinde, güçlü bir Türkçe tutkusu göze çarpar. "Türkçem benim ses bayrağım." dizesi bu tutkunun en güzel kanıtıdır. Şairliğinin yanı sıra bir süre dilin arılaştırılması çabalarına da katılmıştır. Ayrıca Kurtuluş Savaşı'nı anlatan destan tarzında şiirler kaleme almıştır. —, şiirlerinin yer aldığı tanınmış yapıtlarından biridir.

**15. Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilenler getirilmelidir?**

- A) Faruk Nafiz Çamlıbel - Han Duvarları
- B) Mehmet Akif Ersoy - Safahat
- C) Fazıl Hüsni Dağlarca - Havaya Çizilen Dünya
- D) Orhan Veli Kanık - Destan Gibi
- E) Edip Cansever - Yerçekimli Karanfil

16. Kimi şairlerimizin adları, bazı şiirleriyle adeta özdeşleşmiştir. Fahriye Ablasıyla, —; Ben Sana Mecburum'uyla, —; Süleymaniye'de Bayram Sabahı'yla, — buna en güzel örnektir.

**Bu parçada boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Ahmet Muhip Dıranas - Attila İlhan - Yahya Kemal
- B) Faruk Nafiz - Ahmet Hamdi - Necip Fazıl
- C) Fazıl Hüsni - Attila İlhan - Mehmet Akif Ersoy
- D) Faruk Nafiz - Orhan Veli - Yahya Kemal
- E) Ahmet Muhip Dıranas - Cahit Sıtkı - Ahmet Hamdi

Saf (öz) şiir anlayışında estetik tavır ön plandadır. Bu anlayıştaki şairler didaktiklikten ve her türlü ideolojiden uzak durup; bir şey öğretmeyi değil, musikiyle ya da musikinin çağrıştırdığı imgelerle insanın estetik duyarlılığını doyumayı amaç edinirler.

**17. Buna göre aşağıdakilerin hangisinde verilen dizeler, saf (öz) şiir anlayışını örneklenmez?**

- A) Ağır, ağır çıkacaksın bu merdivenlerden  
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak  
Ve bir zaman bakacaksın semaya ağlayarak
- B) Canan gülüyor eski yerinde  
Canan ki gündüzleri gelmez  
Akşam görünür havz üzerinde
- C) Ne içindeyim zamanın  
Ne de büsbütün dışında  
Yekpare geniş bir anın  
Parçalanmaz akışında
- D) Değil mi cephemizin sinesinde iman bir  
Sevinme bir, acı bir, gaye aynı, vicdan bir  
Değil mi ortada bir sine çarpıyor, yılmaz  
Cihan yıkılsa emin ol bu cephe sarsılmaz
- E) Yeşil pencereden bir gül at bana  
Işıklarla dolsun kalbimin içi  
Geldim işte mevsim gibi kapına  
Gözlerimde bulut, saçlarımda çiğ

**18. Aşağıdakilerin hangisinde verilen dizeler, saf (öz) şiir anlayışını örneklenmez?**

- A) Bırak beni haykırayım, susarsam sen matem et  
Unutma ki şairleri haykırmayan bir millet  
Sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir
- A) Kardır yağın üstümüze geceden  
Yağmurlu, karanlık bir düşünceden  
Ormanın uğultusuyla birlikte  
Ve dörtnala dümdüz bir mavilikte
- C) Ebedi aşkın dönüşünü bekler  
Yalan yeminlerin tanıdığı çiçekler  
Artık olmayacak baharlar içinde
- D) Aşkın bu karanlık gecesinde  
Hicranımı duydum, seni andım  
Firkatzede bülbül gibi yandım

E) Durgun havuzları işlesin bırak  
Yaprakların güneş ve ölüm rengi  
Sen kalbini dinle, ufuklara bak

**19. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi ayraç içinde belirtilen kişiyle ilgili değildir?**

- A. Öykücülüğümüzü, İstanbul dışına çıkararak Anadolu'ya yöneltmiş, yurt gerçeklerini gözlemlere dayanarak yansıtmış, mizahi ve siyasi eserler vermiştir. (Refik Halit Karay)
- B. Eserlerinde İstanbul'un varlıklı insanlarını, Boğaz'ı ve geçmiş zaman yaşamlarını anlatır. (Abdülhak Şinasi Hisar)
- C. Bireysel tutkularla toplumsal gerçekleri hayaller ve simgelerle ortaya koymuş, epik ve destansı şiirleriyle tanınmıştır. (Fazıl Hüsnü Dağlarca)
- D. Yurt sevgisini lirik bir söyleyişle dile getiren sanatçı, Beş Hececiler'in en genç ve tanınmış şairidir. (Faruk Nafiz Camlıbel)
- E. Şiirlerinde rüya, zaman, bilinçaltı kavramlarını kullanmış, hece ölçüsüyle yazdığı şiirleriyle dilimize yeni bir ses ve deyiş getirmiştir. (Ahmet Haşim)

Şiirin, dil ve imge aracılığıyla gerçekliği yoğunlaştıran, en özlü ve en az söze indirgeyen bir anlatımı vardır.

**20. Aşağıdakilerden hangisi bu cümlede söylenene örnek gösterilemez?**

- A) Döndürsün bizi  
Kalbin akıp giden bulutlara benzeyen sesi  
Yağmursuz bir yağmura açılmış kapılardan  
Ve akılda kalan bir yokuştan
- B) Bir kişi bile değilim yalnızlıktan  
Gözlerim ormanlara asılı  
Ağaçlar, kırlar ve şehirler geçiyor kaputumdan  
O kadar geçiyorlar ki, sadece duruyorum
- C) Senin odan gün ışığı en güzel müzik bana  
Farklılıklar odası  
Giden tren buharları içinde örümcek ağı  
Sen güzel örümcek ağı yaşamakla yaşamamak
- D) Akşamdan beri yağmur yağıyor  
Sıkılıyorum evde oturmaktan  
Sahile gidiyorum biraz dolaşmak için  
Üstüm başım fena ıslanıyor
- E) Biz ki zamanı tırnak içine alıp yaşadık  
İsteğin bulanık kıyısında  
Bundan değil midir bizim aşkımızda  
Sürekli bir akşam hüznü vardır

Yarın rıhtıma gitmeli  
Rönesans çıkacak vapurdan  
Bakalım, nasıl şey Rönesans  
Kılığı kıyafeti nasıl  
Şık mı, sünepe mi  
Siyasî mi, bastonu var mı elinde  
Yoksa kâküllü, bıyıklı  
Hokkabaza mı benziyor  
Ambardan mı çıkacak, kamaradan mı  
Yoksa ateşçi filân mı  
Çalışarak mı geliyor gemide

**21. Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Redif kullanılmıştır.  
B) Serbest ölçüyle yazılmıştır.  
C) İntak sanatına ağırlık verilmiştir.  
D) Günlük konuşma diliyle oluşturulmuştur.  
E) Soru eki yinelenerek ahenk oluşturulmuştur.

Dalgalar söylenip duruyor kayalara yıllardır  
Lakin kayalarda çit yok; duymuyorlar, duymuyorlar

**22. Bu dizelerde aşağıdaki açıklamalardan hangisine uygun bir söz sanatı vardır?**

- A) Bir sözü, benzetme amacı gütmeksizin başka bir söz yerine kullanma  
B) İnsanlara özgü bir niteliği cansız varlıklara aktarma  
C) Söylenen sözün, gerçek ve mecaz anlamı dışında büsbütün tersini kastetme  
D) Bir olayı ya da durumu, gerçekte olduğundan daha üstün gösterme  
E) Bir olayı, gerçek nedeninin dışında, hayali ve güzel bir nedene bağlama

Ne ilmim var ne taatim  
Ne gücüm var ne kuvvetim  
Meğer senin inayetin  
Kıla yüzüm ak Çalabım

Yarlıgağıl sen Yunus'u  
Bu günahlı kullar ile  
Eğer yarlıgamaz isen  
Key katı firak Çalabım

**23. Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Redif kullanılmıştır.
- B) Birden çok ulama vardır.
- C) İkinci dördlükte şairin adı geçmektedir.
- D) Zengin uyak kullanılmıştır.
- E) İçerik ve biçim olarak tekke şiiri geleneğine özgü nitelikler taşımaktadır.

Sarmış yine afakini bir dūd-i muannid  
Bir zulmet-i beyzâ ki peyapey mütezâyid  
Tazyikinin altında silinmiş gibi eşbâh  
Bir tozlu kesafetten ibaret bütün elvâh  
Bir tozlu ve heybetli kesafet ki nazarlar  
Dikkatle nüfuz edilyemez gavrine, korkar

**24. İçerik ve biçim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, yukarıdaki şiirin aşağıdaki şairlerden hangisi tarafından yazıldığı söylenebilir?**

- A) Ziya Gökalp
- B) Ziya Osman Saba
- C) Tevfik Fikret
- D) Orhan Veli Kanık
- E) Ahmet Hamdi Tanpınar

Bir buse mi bir gül mü verirsin dedi gönlüm  
Bir nîm tebessümle o âfet gülü verdi.

Bu dizelerde "gülü verdi" sözüyle hem çiçek olan gül, hem de gülmek eylemi anlatılmak istenmiştir. Dolayısıyla sözcük her iki anlamda anlaşılacak biçimde kullanılmıştır.

**25. Bu örnekte görüldüğü gibi, nükte yapmak amacıyla iki anlamı bulunan bir sözcüğün uzak anlamını kastederek kullanma sanatına ne ad verilir?**

- A) istiare B) Tevriye C) Cinas
- D) Hüsn-i talil E) Tecahül-i arif

Her şey yerli yerinde; masa, sürahi, bardak  
Serpilen aydınlıkta dalların arasından  
Büyülenmiş bir ceylan gibi bakıyor zaman  
Sessizlik dökülüyor bir yerde yaprak yaprak

Her şey yerli yerinde, bir dolap uzaklarda  
Azapta bir ruh gibi gıcırıyor durmadan  
Bir şeyler hatırlıyor belki maceramızdan  
Kuru güz yaprakları uçuşuyor rüzgârda

**26. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Her Şey Yerli Yerinde" adlı şiirinden alınan bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Değişik nesneler, şairin duygu, hayal ve düşünceleri de katılarak yansıtılmıştır.
- B) Soyut bir kavram olan "zaman" benzetme yoluyla somutlaştırılmıştır.
- C) Sarma uyak düzeniyle oluşturulmuştur.
- D) Bütün dizelerde uyak ve rediften yararlanılmıştır.
- E) Dolabın gıcırdama nedeni, geçmişten bir şeyler hatırlama nedeniyle açıklanarak hüsn-i talil sanatı yapılmıştır.

Bülbül yetişir bağrımı hûn etti figânın  
Zabt eyle dehânın  
Hançer gibi deldi ciğerim tığ-ı zebanın  
Tesîr-i lisânın  
Âh etse n'ola bülbül-i dil mesnedim üzre  
Tâ mahşer olunca  
Çok çekti gam-ı harını gül-zâr-ı cihanın  
Bu bağ-ı fenanın

**27. Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Uyak ve redif kullanılmıştır.
- B) Müstezat türünün özelliklerini taşımaktadır.
- C) Birden çok ünlü düşmesi vardır.
- D) Halk şiiri geleneğinin biçim ve içerik özelliklerine bağlı kalınmıştır.
- E) Yabancı sözcük ve tamlamalarla yüklü bir söyleyişle oluşturulmuştur.

**28. Aşağıdakilerden hangisi şiirde ahenk sağlayan öğelerden biri değildir?**

- A) Durak B) Asonans C) Ölçü D) Uyak
- E) Hüsn-i talil

1B-2C-3B-4E-5C-6E-7E-8D-9E-10C-11A-12A-13E-  
14C-15C-16A-17D-18A-19E-20D-21C-22B-23D-24C-  
25B-26D-27D-28E

TurkEdebiyati.Org



### HAZIRLIK ÖDEVİ

1. Serbest nazımcılar hangi nedenlerle klasik nazma karşı çıkmışlardır?

2. Serbest nazmın özelliklerini yazınız.

3. Serbest nazımda ahenk nasıl sağlanır?

4. Toplumcu gerçekçi şiirde hangi temalar işlenir?

5. Toplumsal gerçekçilik akımının edebiyatımızdaki temsilcilerini yazınız.

6. Toplumsal Gerçekçi şiirin özelliklerinden yedisini yazınız.

7. Nazım Hikmet'in edebi özelliklerinden beşini yazınız.

8. Nazım Hikmet'in eserlerini yazınız.

## 2. SERBEST NAZIM VE TOPLUMCU GERÇEKÇİ ŞİİR

### SERBEST MÜSTEZAT

1. Bu nazım şeklinde uzun, kısa, çok kısa dizeler bazen düzenli, bazen de düzensiz olarak tekrarlanırlar.
2. Kısa mısraların ölçüsü, şiirin ölçüsünün bir parçasıdır.
3. Kafiye düzeni belirli bir kurala bağlı değildir.
4. Aruz ölçüsüyle yazılır.
5. Sembolizmin yaygın olduğu bir dönemde Fransa'da ortaya çıkan bir şiir şeklidir.
6. Edebiyatımızda özellikle Servet-i Fünun ve Fecr-i Âti şairlerinin kullandığı bir nazım şeklidir.
7. Serbest müstezat Tevfik Fikret, Ahmet Haşim ve Cenap Şahabettin tarafından çok kullanılmıştır.
8. Bu nazım biçiminde düşünceler, dizeden dizeye atlayarak devam eder.
9. Nazım, giderek nesre yaklaşmış olur.
10. Serbest müstezat, serbest nazıma geçişi sağlamıştır.

### ÖRNEK:

#### KIŞ

Yine kış,  
Yine şems-i mesâda (akşam güneşi), ah o bakış,  
Yine yollarda serseri dolaşan  
Âşiyânsız tuyur-ı pür-nâliş( inleyen yuvasız kuşlar)Tehi kalan ovalar  
Sükût eder sanılır mevsimin gumûmuyla  
Harab olan sarı yollarda kalmamış ne gelen,  
Ne giden,  
Şimdi yalnız kavafil-i evrâk (yaprak yığını)  
Mütemadî sürüklenir bir uzak  
Ufk-ı pür-ıztırab u nermide.  
Yine kış, yine kış  
Bütün emelleri bir ağlayan duman sarmış

Ahmet Hâşim

### SERBEST NAZIM

Serbest nazım, serbest şiir, özgür nazım adlarıyla nitelenen ve şiirden ölçü, uyak gibi bağları atan bu akımın başlatıcısı Nazım Hikmet'tir. Ondan önce de bu yolda denemeler yapılmıştır, edebiyatımızda serbest nazmı ilk kullanan Cenap Şahabettin olmuştur. Daha sonra Tevfik Fikret serbest müstezâtı alabildiğine geliştirerek şiiri düzyazıya yaklaştırmış, Ahmet Haşim dizeyi kırarak serbest söyleyişe ulaşmak istemiştir. Ama böylesi denemeler, aruz kalıplarıyla oynayarak gerçekleştirilmiştir.

Başlangıçta Milli Edebiyat akımı etkisinde heceyle şiirler yazan nazım Hikmet ise Anadolu'ya gidişiyle(1921) başlayan ve Moskova'daki öğrenim yıllarında ilkeleri belirginleşen yeni bir şiir anlayışıyla, ölçüsüzlüğü (vezinsizliği) düşünemeyen Türk şiirini kökten değiştirmiş fakat ölçüyü atmakla birlikte uyağı boşlamamıştır. Ama bu, alışılmışın dışında, geleneğin, Divan şiirinin birikimlerinden yararlanan yeni bir uyak anlayışıdır.

Serbest şiir anlayışı, biçimi boşlamak, önemsememek olarak alınmamalıdır. Boşlanan, önemsenmeyen, şiiri birtakım kalıplara sıkıştırıp özü biçimin buyruğuna sokan kurallardır.

Klasik nazımda ölçü, uyak ve belli nazım biçimleri, ozanın söyleyişini sınırlayan bağlardı. Düşüncenin ya da anlatılan olayın bu bağlarla uzlaşma olanağı kıttı. Sözelimi, çok kısa söylenmesi gereken bir sözü, kullanılan ölçünün uzunluğuna uydurmak zorunluluğu vardı. Ya da uzun bir düşünceyi, ölçüye ve nazım biçimine sığdırmak için kırmak gerekiyordu. Özgür nazım, ozanı işte bu türlü zorlamalardan; anlatımı ölçü, uyak ve biçim hatırı için gereksiz sözcüklerle doldurmadan ya da gerekli sözleri kırmalardan kurtarmıştır. O kadar ki, klasik nazma uygulama olanağı bulunmayan birtakım söyleyiş biçimleri ancak özgür nazımla gerçekleştirebilmiştir. Sözelimi, çok dalgalı bir denizde dalgaların üstünde inip çıkan bir kayığın gittikçe gözden kaybolması( belki uzaklaşması, belki batması) olayı anlatan sözcüklerin de gittikçe kısalmasıyla verilmiştir:

Çıkıyor kayık  
iniyor kayık... Çıkıyor ka  
iniyor ka... Çık... in... çık...

(Nazım Hikmet, Bahr-i Hazer)

### SERBEST NAZMIN ÖZELLİKLERİ:

1. Ölçüsüz (vezinsiz) nazımdır.
2. Dizelerdeki hecelerin sayıları, uzunluk ve kısalıkları belli bir düzene ve belli bir kalıba göre sıralanmaz.
3. Şair, eğer isterse uyak kullanabilir, isterse hiç kullanmaz. İsterse manzumeyi birtakım bentlere ayırabilir, isterse hiç ayırmaz.
4. Burada gözden uzak tutulmaması gereken nokta, serbest nazmin ayırıcı niteliğinin ölçsüz oluşudur.
5. Ahenk ses ve kelime tekrarlarıyla sağlanabilir.

### ÖRNEK:

**Taranta Babu,**

yaşamak ne güzel şey...

Anlıyarak bir usta kitap gibi

bir sevda şarkısı gibi duyup

bir çocuk gibi şaşarak

yaşamak...

Yaşamak: Birer birer

ve hep beraber

ipekli bir kumaş dokur gibi... Hep bir ağızdan

sevinçli bir destan okur gibi

yaşamak...

(Nazım Hikmet- Taranta Babu'ya Mektuplar)

### TOPLUMCU ŞİİR (TOPLUMSAL GERÇEKÇİLİK)

Yirminci yüzyılın başlarında, neredeyse tüm dünyada eşzamanlı olarak gelişen siyasal ve toplumsal hareketlere bağlı olarak yeni bir edebiyat akımı doğdu. Toplumsal gerçekçilik ya da sosyalist gerçekçilik adı verilen bu akım; şiirden, edebiyatın ve sanatın her alanına kadar geniş bir yelpazede etkisini gösterdi. Emekçilerin sorunlarını, emek-sermaye çelişkisini ve yaşamsal kaygılarını konu alan bu akım, "toplum için sanat" görüşünü temsil ediyordu. Bu akım için, bir bakıma sosyolojik karakterli bir edebiyat akımı dersek, yanılmayız.

### ÖZELLİKLERİ:

1. Serbest nazım özellikleri taşır.
2. İdeolojik içerikli bir şiirdir. Şiirde savunulan bir görüş vardır.
3. O güne kadar görülmemiş, denenmemiş bir görsellik, karmaşık biçimli teknikler barındıran bir şiirdir.
4. Halk ve divan şiirinden özellikle Rus şair Mayakovski'den yararlanılmıştır.
5. Materyalist ve Marksist bir dünya görüşü üzerinde temellendirilmiştir.
6. Gelecekçilik (fütürizm) akımından etkilenmişlerdir.
7. Söylev üslubundan yararlanmıştır.
8. Bu şiirler geniş kitlelere hitap etmek ve onları harekete geçirmek amacıyla yazılmıştır.
9. Toplum için sanat anlayışı vardır.
10. Emekçilerin sorunları, köycülük, halkçılık, insan, toplum ve üretim ilişkileri gibi temalar işlenir.
11. Sanat her türlü dinsel ve töresel bağlardan kurtulmalıdır.
12. Dil, alıcıyı harekete geçirme işlevinde kullanılmıştır.
13. Nazım Hikmet, Beşir Fuat, Hasan İzzettin Dinamo, Abdullah Cevdet, Ercüment Behzat Lav, Şevket Süreyya Aydemir, Vedat Nedim Tör bu edebiyat anlayışının öncüleridir.

## KEREM GİBİ

Hava kurşun gibi ağır!!

Bağır

bağır

bağır

bağırıyorum.

Koşun

kurşun

erit-

-meğe

çağırıyorum. . .

O diyor ki bana:

— Sen kendi sesinle kül olursun ey!

Kerem

gibi

yana

yana. . .

«Deeeeert

çok,

hemdert

yok»

Yürek-

-lerin

kulak-

-ları

sağır. . .

Hava kurşun gibi ağır. . .

Ben diyorum ki ona:

— Kül olayım

Kerem

gibi

yana

yana.

Ben yanmasam

sen yanmasan

biz yanmasak,

nasıl

çıkar

karan-

-lıklar

aydın-

-lığa. .

Hava toprak gibi gebe.

Hava kurşun gibi ağır.

Bağır

bağır

bağır

bağırıyorum.

Koşun

kurşun

erit-

-meğe

çağırıyorum. . . . .

## MEMLEKETİMİ SEVİYORUM

Memleketimi seviyorum :

Çınarlarında kolan vurdum, hapishanelerinde yattım.

Hiçbir şey gidermez iç sıkıntımı  
memleketimin şarkıları ve tütünü gibi.

Memleketim :

Bedreddin, Sinan, Yunus Emre ve Sakarya,  
kurşun kubbeler ve fabrika bacaları  
benim o kendi kendinden bile gizleyerek  
sarkık bıyıkları altından gülen halkımın eseridir.

Memleketim.

Memleketim ne kadar geniş :  
dolaşmakla bitmez, tükenmez gibi geliyor insana.  
Edirne, İzmir, Ulukışla, Maraş, Trabzon, Erzurum.  
Erzurum yaylasını yalnız türkülerinden tanıyorum  
ve güneye  
pamuk işleyenlere gitmek için  
Toroslardan bir kerre olsun geçemedim diye  
utanıyorum.

Memleketim :

develer, tren, Ford arabaları ve hasta eşekler,  
kavak  
söğüt  
ve kırmızı toprak.

Memleketim.

Çam ormanlarını, en tatlı suları ve dağ başı göllerini seven  
alabalık  
ve onun yarım kiloluğu  
pulsuz, gümüş derisinde kızılıtlarla  
Bolu'nun Abant gölünde yüzer.

Memleketim :

Ankara ovasında keçiler :  
kumral, ipekli, uzun kürklerin pırıldaması.  
Yağlı, ağır fındığı Giresun'un.  
Al yanaklı mis gibi kokan Amasya elması,  
zeytin

incir  
kavun  
ve renk renk  
salkım salkım üzümler

ve sonra karasaban

ve sonra kara sığır

ve sonra : ileri, güzel, iyi  
her şeyi

hayran bir çocuk sevinciyle kabule hazır  
çalışkan, namuslu, yiğit insanlarım  
yarı aç, yarı tok  
yarı esir. . .

Nazım Hikmet Ran

## NAZIM HİKMET (1902–1963)

- 1902’de Selanik’te doğdu. Heybeliada Harbiye Mektebi’ni bitirdi. Aydınlık Gazetesi’nde yayınlanan yazı ve şiirleri nedeniyle 15 yıl hapsi istenince Moskova’ya kaçtı. 1928’de çıkarılan Af Kanunu’ndan yararlanıp tekrar yurda döndü. Resimli Ay Dergisi’nde çalışmaya başladı. 1932’de yeniden 4 yıl hapse mahkûm oldu. Bu kez, Cumhuriyet’in 10. Yılı nedeniyle çıkarılan aftan yararlandı. Gazetecilik yaptı, film stüdyolarında çalıştı. 1938’de Harp Okulu’ndaki aramalarda ele geçen şiir ve kitapları nedeniyle "orduyu kışkırtmakla" suçlandı ve 28 yıl 4 aya hüküm giydi. Çankırı ve Bursa cezaevlerinde yattı. 1950’de özgürlüğüne kavuştu. Askere alınması kararı çıkınca tekrar Moskova’ya kaçtı. 25 Temmuz 1951’de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığından çıkarıldı. O da Polonya uyruğuna geçti. 1963’te öldü. Moskova’da toprağa verildi. Orada yatıyor.
- Şiirlerinden birçoğu müzisyen Zülfü Livaneli tarafından bestelendi.
- Divan ve halk şiiri söyleyişlerinden de yararlandı.
- Hece vezninden ayrılarak Türkçenin ses özellikleri ile armoni oluşturan serbest vezni benimsedi.
- Serbest nazım, serbest şiir, özgür koşuk adlarıyla nitelenen akımın başlatıcısıdır.
- Ona göre şiirde asıl önemli olan öz’dür. Biçim öze uydurulmalı, özü bir kat daha belirgin kılmalıdır.
- Moskova’dayken tanıdığı gelecekçilik (fütürizm) akımından etkilenerek yazdığı şiirlerinde ölçüyü atmakla birlikte uyağı boşlamaz.
- “Memleketimden İnsan Manzaraları” adlı eseri şiirinin doruğunu oluşturur.
- Şiir, roman, öykü, tiyatro masal, mektup gibi türlerde eser vermiştir.

**ŞİİR: Memleketimden İnsan Manzaraları, 835 Satır, Sesini Kaybeden Şehir, Benerci Kendini Niçin Öldürdü, Taranta-Babu’ya Mektuplar, Şeyh Bedreddin Destanı, Kurtuluş Savaşı Destanı**

### STRONSIUM 90

Acayıpleşti havalar,  
bir güneş, bir yağmur, bir kar.  
Atom bombası denemelerinden diyorlar.

Stronsium 90 yağıyormuş  
ota, süte,  
ete,  
umuda,  
hürriyete,  
kapısını  
çaldığımız büyük hasrete.

Kendi kendimizle yarışmadayız, gülüm.  
Ya ölü yıldızlara hayatı götüreceğiz,  
ya dünyamıza inecek ölüm.

**NAZIM HİKMET**

(16 Mart

1958,

Varşova -

Şvider)

### DAVET

Dörtnala gelip Uzak Asya’dan  
Akdeniz’e bir kısrak başı gibi uzanan  
Bu memleket bizim!  
Bilekler kan içinde, dişler kenetli  
ayaklar çıplak  
Ve ipek bir halıya benzeyen toprak  
Bu cehennem, bu cennet bizim!  
Kapansın el kapıları bir daha açılmasın  
yok edin insanın insana kulluğunu  
Bu davet bizim!  
Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür

Ve bir orman gibi kardeşçesine  
Bu hasret bizim!

**NAZIM HİKMET**

### Makinalaşmak İstiyorum

tırrrum,  
tırrrum,  
tırrrum!  
trak tiki tak!  
makinalaşmak istiyorum!

beynimden, etimden, iskeletimden geliyor bu!  
her dinamoyu  
altıma almak için çıldırıyorum!  
tükrüklü dilim bakır telleri yalıyor,  
damarlarımda kovalıyor  
oto-direzinler lokomotifleri!

tırrrum,  
tırrrum,  
trak tiki tak!  
makinalaşmak istiyorum!

mutlak buna bir çare bulacağım  
ve ben ancak bahtiyar olacağım  
karnıma bir türbin oturtup  
kuyruğuma çift uskuru taktığım gün!

tırrrum  
tırrrum  
trak tiki tak!  
makinalaşmak istiyorum!

## CEVİZ AĞACI



Başım köpük köpük bulut,  
içim dışım deniz,  
ben bir ceviz ağacıym Gülhane parkında,  
budak budak, serham serham ihtiyar bir ceviz.  
Ne sen bunun farkındasın, ne polis farkında.

Ben bir ceviz ağacıym Gülhane parkında,  
Yapraklarım suda balık gibi kıvıl kıvıl.  
Yapraklarım ipek mendil gibi tiril tiril.  
Kopariver, gözlerinin, gülüm, yaşını sil  
Yapraklarım ellerimdir tam yüz bin elim var,  
Yüz bin elle dokunurum sana, İstanbul'a.  
Yapraklarım gözlerimdir. Şaşarak bakarım.  
Yüz bin gözle seyrederim seni, İstanbul'u.  
Yüz bin yürek gibi çarpar, çarpar yapraklarım.

Ben bir ceviz ağacıym Gülhane parkında,  
Ne sen bunun farkındasın, ne polis farkında

## NAZIM HİKMET

## YİNE MEMLEKETİMİN ÜSTÜNE SÖYLENMIŞTİR

Memleketim, memleketim, memleketim,  
ne kasketim kaldı senin ora işi  
ne yollarını taşımış ayakkabım,  
son mintanım da sırtımda paralandı çoktan,  
şile bezindendi.  
Sen şimdi yalnız saçımın akında,  
enfarktında yüreğimin,  
alnımın çizgilerindesin memleketim,  
memleketim,  
memleketim...

## NAZIM HİKMET

### Bugün Pazar

Bugün pazar.  
Bugün beni ilk defa güneşe çıkardılar.  
Ve ben ömrümde ilk defa gökyüzünün  
bu kadar benden uzak  
bu kadar mavi  
bu kadar geniş olduğuna şaşarak  
kııldamadan durdum.  
Sonra saygıyla toprağa oturdum,  
dayadım sırtımı duvara.  
Bu anda ne düşmek dalgalara,  
bu anda ne kavga, ne hürriyet, ne karım.  
Toprak, güneş ve ben...  
Bahtıyım...

## Nazım Hikmet Ran

## ÖLÇME DEĞERLENDİRME - SERBEST NAZIM VE TOPLUMCU ŞİİR

### 1. Toplumcu gerçekçi şiir ile ilgili (Doğru- Yanlış )

- A. Aruz vezni kullanılmıştır. ( )
- B. Söylev üslubundan yararlanılmıştır. ( )
- C. Geniş kitlelere hitap etmek ve onları harekete geçirmek amacıyla yazılmıştır. ( )
- D. En önemli temsilcisi Mehmet Akif ERSOY'dur. ( )
- E. Toplum için sanat anlayışını benimseyen toplumcu gerçekçiler, dünyayı değiştirmenin onu anlamaktan daha önemli olduğunu savunmuşlardır. ( )

### 2. Aşağıdaki noktalı yerlere uygun kelimeleri yazınız.

- A. Nâzım Hikmet RAN, 1921 yılından itibaren şiirlerinde özellikle biçim yönünden,.....  
akımının temsilcisi olan ünlü Rus şairi ..... 'den etkilenmiştir.
- B. Serbest nazım, serbest şiir, özgür nazım adlarıyla nitelenen ve şiirden ölçü, uyak gibi bağları atan bu  
akımın başlatıcısı .....tir.
- C. Toplumcu gerçekçi şiirde dil ..... işlevinde kullanılmıştır.

### 3. Şiirlerinde toplumsal temalara yer veren Tefik Fikret, Mehmet Akif ve Nâzım Hikmet'in şiir anlayışları arasındaki önemli farklar nelerdir?

TurkEdebiyati.Org



"Onun öznesi, insan merkezli bir dünyada metafizik bağlarla bütün ilişkisini keserek geçmişin biçimlendirdiği değerlere başkaldırıdır. Bunun için materyalisttir. Böylesine bir anlayışın biçimlendirdiği şiiri ise geçmişin bütün yükünden kurtulma dileğindedir. Bu nedenle her noktada kendisinden öncekine karşıdır. "

**4.Yukarıdaki paragrafta şiir anlayışından bahsedilen şair aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Tevfik Fikret
- B) Mehmet Akif ERSOY
- C) Nâzım Hikmet RAN
- D) Namık Kemal
- E) Ziya Gökalp

**5.Toplumcu gerçekçi şiir ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A. Bu tip şiirlerde dilin kalabalıkları harekete geçiren gücünden yararlanılmıştır.
- B. Yüzyıl başlarında bütün dünyada bu tip şiirler yazılmaya başlanmıştır.
- C. Şiir diline yeni ifade ve kavramlar girmiştir.
- D. Toplumcu şairler Millî Edebiyat Dönemi şairlerinden etkilenmişlerdir.
- E. Şiirde daha önce işlenmemiş konular yer almaya başlamıştır.

Bir toprağımız vardır bize dost  
İki ağız buğday verir  
Ama ne buğday  
Ambarlar almaz, gömeriz  
Yıl olur tohumluk kalmaz elimizde  
Tarla gider tapu gider  
Uğraş didin altımızda hasır yok  
Sen gel de işin çık içinden  
Tarla mı kesekli, biz mi kaçamıyok  
Fakılı'ya tren gelir Kayseri'den  
Biner gider işsiz kalan köylümüz

**6. Bu dizelerin, biçim ve içerik özelliklerinden yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisinin şiir anlayışını yansıttığı söylenebilir?**

- A) Fecr-i Atıcıların
- B) İkinci Yenicilerin
- C) Toplumcu Gerçekçilerin
- D) Beş Hececilerin
- E) Servet-i Fünuncuların

Çukurova'm  
Kundağımız, kefen bezimiz  
Kanı esmer, yüzü ak  
Sıcığında sabır taşları çatlar  
Çatlamaz ırgadın yüreği  
Dilerse buluttan ak  
Köpükten yumuşak verir pamuğu  
Külhan, kavgacıdır delikanlısı  
Ünlü mahpusanelerinde Anadolu'mun  
En çok Çukurovalılar mahpustur

**7. Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Serbest ölçüyle yazıldığı
- B) Toplumcu gerçekçi şiire özgü nitelikler taşıdığı
- C) Halk şiirinin biçim özelliklerine bağlı kalındığı
- D) Konuşma dilinin söz değerleriyle oluşturulduğu
- E) Yalın bir anlatımının olduğu

1920'li yılların sonunda "835 Satır" ve "Uokond ile Si-Ya-U" adlı şiir kitaplarıyla kamuoyunu etkilemiş, şiirimizde ayrı bir yer edinmiştir. Şiirde kullanılan, kullanılmayan sözcükler diye bir ayırım yapmamış, dizeleri kullanmaya getirdiği özgürlükle de özgür şiir biçiminin gelişmesinde büyük bir rol oynamıştır. Rusya dönüşü öz, biçim ve içerik bakımından yeni şiirleriyle serbest ve toplumcu şiirin öncüsü olmuştur.

**8. Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Cevdet Kudret Solok
- B) Orhan Velik Kanık
- C) Melih Cevdet Anday
- D) Nazım Hikmet Ran
- E) Sabri Esat Siyavuşgil

**9. Aşağıdaki şairlerden hangisi ötekilerden farklı bir şiir anlayışının temsilcidir?**

- A) Ziya Osman Saba
- B) Vasfî Mahir Kocatürk
- C) Yaşar Nabi Nayır
- D) Sabri Esat Siyavuşgil
- E) Nazım Hikmet Ran

Kimini vurguncu yaptı 39 harbi  
Kimini karaborsacı  
Laf olur diye dost çayı içmeyenler  
Mahkemelik oldu rüşvet yüzünden  
Gaz fişi, ekmek karnesi derken  
Kimler karışmadı ki piyasaya  
Kimini sefil etti 39 harbi  
Kimini şair etti  
Beni de gazete tiryakisi  
Dadandık kahvelere ajans yüzünden

**11.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Redif kullanılmamıştır.
- B) Serbest ölçüyle yazılmıştır.
- C) Yinelemelere yer verilmiştir.
- D) Konuşma dilinin söz değerleriyle oluşturulmuştur.
- E) Biçim ve içerik bakımından toplumcu gerçekçi şiire özgü nitelikler taşımaktadır.

Savaş sonrası sayımlarda  
Şu kadar ölü, şu kadar yaralı  
Kadın, erkek sayısız kayıp  
Elden ayakta düşmüş  
Geride bir o kadar da sakat  
O kadar günleri anımsayalım diye  
Zorumuz ne, insan kardeşlerim  
Amacınız kökümüzü kurutmaksa  
Yetmiyor mu tayfunlar, taşkınlar  
Bunca aç, bunca sayrı, kırım, kıyım

**12.Bu dizelerin, biçim ve içerik özelliklerinden yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisinin şiir anlayışını yansıttığı söylenebilir?**

- A) Fecr-i Aticilerin
- B) İkinci Yenicilerin
- C) Toplumcu Gerçekçilerin
- D) Beş Hececilerin
- E) Servet-i Fünuncuların

Hoyrattır bu akşamüstüler daima  
Gün saltanatıyla gitti mi bir defa  
Yalnızlığımızla doldurup her yeri  
Bir renk çığılığı içinde bahçemizden  
Bir el çıkarmaya başlar bohçamızdan  
Lavanta çiçeği kokan kederleri

**13.Bu dizelerde aşağıdakilerden hangisi yoktur?**

- A) İmge
- B) Bağ-fil
- C) Uyak
- D) Ad tamlaması
- E) Serbest ölçü

Firkat oldu yaktı canım  
Feryatla geçer zamanım  
Yaralandım akar kanım  
Karac'oğlan ağlar şimdi

**14.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Redif ve uyaktan yararlanılmıştır.
- B) "a" harfiyle asonans yapılmıştır.
- C) Halk şiiri zihniyetinin niteliklerini taşımaktadır.
- D) Bütün dizeler 4+4 duraklıdır.
- E) Hece ölçüsünü tutturmak için ünlü düşmesinden yararlanılmıştır.

Zulmün topu var, güllesi var, kalesi varsa  
Hakk'ın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır  
Göz yumma güneşten, ne kadar nuru kararsa  
Sönmez ebedi her gecenin gündüzü vardır  
Millet yoludur, Hakk yoludur tuttuğumuz yol  
Ey Hakk, yaşa ey sevgili millet, yaşa, var ol

**15.İçerik ve biçim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, yukarıdaki şiirin aşağıdaki şairlerden hangisi tarafından yazıldığı söylenebilir?**

- A) Cenap Şehabettin
- B) Tevfik Fikret
- C) Abdülhak Hamit Tarhan
- D) Rezaizade Mahmut Ekrem
- E) Faruk Nafiz Camlıbel

Altın saçlı bir bahar göz kırıyor ufuklardan

I

Rüzgâr bir şarkı besteliyor kuytularda ümitten yana

II

Esin perim dizeler taşıyor şiir madeninden

III

Gemi azıya almış sözcükler, beni dinleyen kim

IV

Beyaz bir kâğıda yazıyorum şiirlerimi

V

**16.Yukarıda numaralanmış dizelerin hangisinde imgeye başvurulmamıştır?**

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4C-5D-6C-7C-8D-9E-10 -11E-12C-13E-14D-15B-16E

### HAZIRLIK ÖDEVİ

1. Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiirin biçim bakımından en önemli özelliklerini yazınız.
2. Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiirde hangi temalar işlenmiştir?
3. Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiirin dil anlayışını yazınız.
4. Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiirin edebiyatımızdaki başlıca temsilcilerini yazınız.
5. Beş hececilerin özelliklerinden beşini yazınız.
6. Beş hececilerin temsilcilerini yazınız.

7. Milli edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şairlerden bir topluluğa dâhil olmayanların ikişer özelliğini ve eserlerini yazınız.

TurkEdebiyatı.Org

### 3. MİLLİ EDEBİYAT ZEVK VE ANLAYIŞINI SÜRDÜREN ŞİİR

#### SANAT

Yalnız senin gezdiğin bahçede açmaz çiçek  
Bizim diyarımız da bin bir baharı saklar!  
Kolumuzdan tutarak sen istersen bizi çek,  
İncinir düz caddede dağda gezen ayaklar.

Sen kubbesinde ince bir mozayik arar da  
Gezersin kırk asırlık bir mabedin içini.  
Bizi sarsar bir sülüs yazı görsek duvarda,  
Bize heyecan verir bir parça yeşil çini. . .

Sen raksına dalarken için titrer derinden  
Çiçekli bir sahnede bir beyaz kelebeğin;  
Bizim de kalbimizi kımıldatır yerinden  
Toprağa diz vuruşu dağ gibi bir zeybeğin.

Fırtınayı andıran orkestra sesleri  
Bir ürperiş getirir senin sinirlerine;  
İstirap çekenlerin acıklı nefesleri  
Bizde geçer en hazin bir musikî yerine!

Sen anlayan bir gözle süzersin uzun uzun  
Yabancı bir şehirde bir kadın heykelini ;  
Biz duyarız en büyük zevkini ruhumuzun  
Görünce bir köylünün kıvrılmayan belini. . .

Başka sanat bilmeyiz, karşımızda dururken,  
Söylenmemiş bir masal gibi Anadolu'muz. . . .  
Arkadaş! Biz bu yolda türküler tuttururken,  
Sana uğurlar olsun. . . Ayrılıyor yolumuz!

**Faruk Nafiz Çamlıbel**

#### BU VATAN KİMİN?

Bu vatan toprağın kara bağrında  
Sıra dağlar gibi duranlarındır.  
Bir tarih boyunca onun uğrunda  
Kendini tarihe verenlerindir. . .

Tutuşup kül olan ocaklarından,  
Şahlanıp, köpüren ırmaklarından,  
Hudutlarda gaza bayraklarından,  
Alnına ışıklar vuranlarındır. . .

Ardına bakmadan yollara düşen,  
Şimşek gibi çakan sel gibi coşan,  
Huduttan hududa yol bulup koşan,  
Cepheden cepheyi soranlarındır. . .

İleri atılıp sellercesine,  
Göğsünden vurulup tam ercesine,  
Bir gül bahçesine girercesine,  
Şu kara toprağa girenlerindir. . .

Tarihin dilinden düşmez bu destan,  
Nehirler gazidir dağlar kahraman,  
Her taşı yâkut olan bu vatan,  
Can verme sırrına erenlerindir. . .

Gökyay 'ım ne yazsan ziyade değil,  
Bu sevgi bir kuru ifade değil,  
Sencileyin hasmı rüyada değil,  
Topun namlusundan görenlerindir. . .

**Orhan Şaik Gökyay**

#### MİLLİ EDEBİYAT ZEVK VE ANLAYIŞINI SÜRDÜREN ŞİİRİN ÖZELLİKLERİ

1. Kurtuluş Savaşı'nın etkilerinin sürdüğü dönemde ortaya çıkmış, dünyadaki milliyetçilik akımından etkilenmiştir.
2. Milliyetçi bir yapısının olması nedeniyle Türk diline büyük önem verilmiştir. Yabancı sözcükler yerine mümkün olduğunca Türkçe karşılıkları kullanılmıştır.
3. Yabancı dillerin dil kuralları terk edilmiştir.
4. Sözcükler ilk anlamlarıyla kullanılmış, sade bir dil tercih edilmiştir.
5. Halk şiiri nazım şekillerinden yararlanılmıştır.
6. Şiirde ahenk, hece vezni ve uyakla sağlanmıştır.
7. Millî hisler ön plândadır. Memleket sevgisi, kurtuluş savaşı, tarih, kahramanlık gibi temalar işlenmiştir.
8. Şiirlerde halk arasından seçilmiş sıradan insanlar vardır.
9. Şairler şiirlerini, Kültür Haftası, Hisar, Çınaraltı gibi dergilerde yayımlamışlardır.
10. Başlıca şairleri Ahmet Kutsi Tecer, Orhan Şaik Gökyay, Arif Nihat Asya, Kemalettin Kamu, Zeki Ömer Defne ve Beş Hececiler (Faruk Nafiz Çamlıbel, Yusuf Ziya Ortaç, Enis Behiç Koryürek, Halit Fahri Ozansoy, Orhan Seyfi Orhon)

### AHMET KUTSİ TECER (1901- 1967)

- Faruk Nafiz'in etkisi altında kalmış, önceleri bireysel şiir yazarken sonraları memleket ile ilgili şiirler yazmıştır.
- Folklorun ve âşık tarzı söyleyişin en önemli destekleyicilerindendir.
- Avrupai şiir anlayışından, âşık tarzı söyleyişe yönelmiştir.
- Halk edebiyatı üzerine araştırmaları önemlidir.
- Edebiyatımıza Âşık Veysel'i kazandırmıştır.
- Tiyatro eserlerinde köy ve şehir folkloru yanında orta oyunu tekniğini de kullanmıştır
- **ŞİİR: Şiirler**
- **OYUN: Koçyiğit Köroğlu, Köşebaşı, Satılık Ev, Bir Pazar Günü**

#### ORDA BİR KÖY VAR UZAKTA

Orda bir köy var, uzakta  
O köy bizim köyümüzdür.  
Gezmesek de, tozmasak da  
O köy bizim köyümüzdür.

Orda bir ev var, uzakta  
O ev bizim evimizdir.  
Yatmasak da, kalkmasak da  
O ev bizim evimizdir.

Orda bir ses var, uzakta  
O ses bizim sesimizdir.  
Duymasak da, tınmasak da  
O ses bizim sesimizdir.

Orda bir dağ var, uzakta  
O dağ bizim dağımızdır.  
İnmesek de, çıkmasak da  
O dağ bizim dağımızdır.

Orda bir yol var, uzakta  
O yol bizim yolumuzdur.  
Dönmesek de, varmasak da  
O yol bizim yolumuzdur.

#### AHMET KUTSİ TECER

#### BESBELLİ

Besbelli ölümüm sabahleyindir  
İlk ışık korkuyla girerken camdan  
Uzan başucumda perdeyi indir  
Mum olduğu gibi kalsın akşamdan

Sonra koş terlikle haber vermeye  
"kiracım bu sabah can verdi" diye  
Üç beş kişi duysun ve belediye  
Beni kaldırmaya gelsin odamdan

Evden çıkar çıkmaz omuzda tabut  
Sende eller gibi adımı unut  
Kapımı birkaç gün için açık tut  
Eşyam bakakalsın diye arkamdan.

#### AHMET KUTSİ TECER

#### NERDESİN

Geceleyin bir ses böler uykumu,  
İçim ürpermeyle dolar: -Nerdesin?  
Anıyorum yıllar var ki ben onu,  
Aşkıyım beni çağıran bu sesin.

Gün olur sürüyüp beni derbeder,  
Bu ses rüzgârlara karışır gider.  
Gün olur peşimden yürür beraber,  
Ansızın haykırır bana: -Nerdesin?

Bütün sevgileri atıp içimden,  
Varlığımı yalnız ona verdim ben,  
Elverir ki bir gün bana derinden,  
Ta derinden bir gün bana "Gel" desin.

#### AHMET KUTSİ TECER

### ORHAN ŞAİK GÖKYAY (1902–1994)

- Edebiyat tarihimiz ile ilgili araştırmalarıyla, özellikle Dede Korkut Masallarını yalınlaştırması ile dikkat çekti.
- 1940'lardan sonra edebiyat tarihi, folklor ve halk edebiyatı araştırmalarına yöneldi.
- Kendi şiirlerini kitap olarak yayınlamadı.
- Bu Vatan Kimin şiiriyle ün kazandı.
- **ŞİİR: Birkaç Şiir**
- **ELEŞTİRİ-İNCELEME: Destursuz Bağa Girenler, Dede Korkut**

### ARİF NİHAT ASYA (1904— 1975)

- “Bayrak Şairi” olarak bilinir.
- Dini ve milli duyguları, kahramanlıkları sade bir dille şiirleştirmiştir.
- Rubai türünün son ustalarındandır.

#### BAŞLICA ESERLERİ:

- **ŞİİR: Bir Bayrak Rüzgar Bekliyor, Kökler ve Dallar, Dualar ve Aminler**

#### Fetih Marşı



Yelkenler biçilecek, yelkenler dikilecek;  
Dağlardan çektiriler, kalyonlar çekilecek...  
Kerpetenlerle surun dişleri sökülecek!  
Yürü: hâlâ ne diye oyunda, oynaştasın?  
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Sen de geçebilirsin yardan, anadan, serden...  
Senin de destanını okuyalım ezberden...  
Haberin yok gibidir taşıdığın değerden...  
Elde sensin, dilde sen; gönüldesin, baştasın...  
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Yüzüne çarpmak gerek zamânenin fendini!  
Göster: kabaran sular nasıl yıkar bendini!  
Küçük görme, hor görme-delikanlım-kendini!  
Şu kırık âbideyi yükseltecek taştasın,  
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Bu kitaplar Fatih'tir, Selim'dir, Süleyman'dır;  
Şu mihrab Sinânüddin, şu minâre Sinan'dır;  
Haydi artık, uyuyan destanını uyandır!  
Bilmem, neden gündelik işlerle telâştasın!  
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Delikanlım, işâret aldığın gün atandan  
Yürüyeceksin... millet yürüyecek arkandan!  
Sana selâm getirdim Ulubatlı Hasan'dan...  
Sen ki burçlara bayrak olacak kumaştasın;  
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Bırak, bozuk saatler yalan yanlış işlesin!  
Çelebiler çekilip haremelerde kışlasın!  
Yürü aslanım, fetih hazırlığı başlasın...  
Yürü, -hâlâ- ne diye kendinle savaştasın?  
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

(Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor adlı kitabından)

### KEMALETTİN KAMU (1901-1948)

- Vatan sevgisini, aşk, gurbet ve doğa sevgisini işlediği şiirleriyle tanınır.
- "Bingöl Çobanları" adlı pastoral şiiri oldukça ünlüdür.

#### ESERLERİ

#### ŞİİR: Gurbet, Bingöl Çobanları

#### BİNGÖL ÇOBANLARI

Daha deniz görmemiş bir çoban çocuğuyum.  
Bu dağların en eski âşinasıdır soyum,  
Bekçileri gibiyiz ebenced buraların.  
Bu تنها derelerin, bu vahşi kayaların  
Görmediği gün yoktur sürü peşinde bizi,  
Her gün aynı pınardan doldurur destimizi  
Kırlara açılırız çingiraklarımızla...

Okuma yok, yazma yok, bilmeyiz eski, yeni;  
Kuzular bize söyler yılların geçtiğini.  
Arzu, başlarımızdan yıldızlar gibi yüksek;  
Önümüzde bir sürü, yanımızda bir köpek,  
Dolaştırıp dururuz aynı daüssılayı;  
Her adım uyandırır ayrı bir hatırayı:

Anam bir yaz gecesi doğurmuş beni burda,  
Bu çamlıkta söylemiş son sözlerini babam;  
Şu karşiki bayırda verdim kuzuyu kurda,  
"Suna"nın başka köye gelin gittiği akşam.

Gün biter, sürü yatar ve sararan bir ayla,  
Çoban hicranlarını basar bağrına yayla.  
-Kuru bir yaprak gibi kalbini eline al,  
Diye çıkırır kaval:  
Bir çoban parçasısın olmasan bile koyun,  
Daima egeceksin, başkalarına boyun;  
Hülyana karışmasın ne şehir, ne de çarşı,  
Yamaçlarda her akşam batan güneşe karşı  
Uçan kuşları düşün, geçen kervanları an!  
Mademki kara bahtın adını koydu: Çoban!

Nasıl yaşadığından, ne içip yediğinden,  
Çingirak seslerinin dağlara dediğinden  
Anlattı uzun uzun.  
Şehrin uğultusundan usanmış ruhumuzun  
Nadir duyabildiği taze bir heyecanla...  
Karıştım o gün bugün bu zavallı çobanla  
Bingöl yaylarının mavi dumanlarına,  
Gönlümü yayla yaptım Bingöl çobanlarına!

### ZEKİ ÖMER DEFNE (1903-1992)

- Anadolu'yu şiirlerinin ana teması olarak aldı.
- Yurt güzellmeleriyle tanındı. Yazdığı yurt güzellmeleri şiirlerinde Erzurum, Eğin, Ilgaz, Isparta, Bursa, İstanbul, Konya illerini çeşitli özellikleriyle tanıttı.
- **ŞİİR: Denizden Çalınmış Ülke, Sessiz Nehir, Kardelenler**

#### GURBET



Gurbet o kadar acı  
Ki, ne varsa içimde  
Hepsi bana yabancı  
Hepsi başka biçimde

Eriyorum gitgide  
Elveda her ümide  
Gurbet benliğimi de  
Bitirdi bir biçimde

Ne arzum ne emelim  
Yaralanmış bir el'im  
Ben gurbette değilim  
Gurbet benim içimde

#### Kemalettin Kamu

#### KİMSESİZLİK

Yıllardır ki bir kılıcım kapalı kında  
Kimsesizlik dört yanımda bir duvar gibi  
Muzdaribim bu duvarın dış tarafında  
Şefkatine inandığım biri var gibi

Sanıyorum saçlarımı okşuyor bir el  
Kıpırdanmak istemiyor gözkapaklarım  
Yan odadan bir ince ses diyor gibi "gel"  
Ve hakikat bırakıyor hülyamı yanım

Gözlerimde parlıtısı bakır bir tasın  
Kulaklarım komşuların ayak sesinde  
Varsın gene bir yudum su veren olmasın  
Başucumda biri bana "su yok" desin de

#### Kemalettin Kamu



## BEŞ HECECİLER

- Milli edebiyat akımından etkilenmiş ve şiirlerinde hece veznini kullanmışlardır.
- İlk şiirlerinde aruz veznini kullanmışlar daha sonra heceye geçmişlerdir.
- Halk şiiri geleneğinden faydalanmışlardır.
- Şiirde sade ve özentsiz olmayı ve süsten uzak olmayı tercih etmişlerdir.
- Şiirde memleket sevgisi, yurdun güzellikleri, kahramanlıklar ve yiğitlik gibi temaları işlemişlerdir.
- **Beş hececiler şu sanatçılardan oluşmuştur: Faruk Nafiz Çamlıbel, Yusuf Ziya Ortaç, Enis Behiç Koryürek, Halit Fahri Ozansoy, Orhan Seyfi Orhon (FEYHO)**

### FARUK NAFİZ ÇAMLİBEL (1898–1973)

- Beş hececilerin en güçlü temsilcisidir.
- Anadolu'yu gerçek anlamda şiire konu edinen ilk sanatçımızdır.
- Şiirlerinde Anadolu'yu ve memleket sevgisini anlatır. Anadolu'yu karış karış gezerek tanıdığı dönemdeki şiirlerinde derin bir memleket sevgisi görülür.
- Söz sanatlarına yer veren güçlü bir üslubu vardır.
- Nesir alanında da önemli eserler vermiştir. Tiyatroları da oldukça başarılıdır
- Han Duvarları, Çoban Çeşmesi ve Sanat şiirleri meşhurdur.
- **ŞİİR: Han Duvarları** (Anadolu'ya yönelişi en güzel şekilde ortaya koyan şiirleri) , **Dinle Neyden, Çoban Çeşmesi, Gönülden Gönüle, Bir Ömür Böyle Geçti, Elimle Seçtiklerim, Heyecan ve Sükûn**
- **OYUN: Özyurt, Canavar, Akın, Kahraman**

### KISKANÇ



Sakin bir söz söyleme... Yüzüme bakma sakın!  
Sesini duyan olur, sana göz koyan olur.  
Düşmanımıdır seni kim bulursa cana yakın,  
Anan bile okşarsa benim bağrım kan olur...

Dilerim Tanrı'dan ki, sana açık kucaklar  
Bir daha kapanmadan kara toprakla dolsun,  
Kan tükürsün adını candan anan dudaklar,  
Sana benim gözümle bakan gözler kör olsun!

**Faruk Nafiz Çamlıbel**

### FİRARI

Sana çirkin dediler, düşmanı oldum güzelin  
Sana kafir dediler, diş biledim Hak'ka bile  
Topladın saçtığı altınları yüzlerce elin  
Kahpelendin de gazez bağladım ahlaka bile.

Sana çirkin demedim ben, kafir demedim  
Bence dinin gibi küfrün de mukaddesti senin  
Yaşadın beş sene kalbimde, misafir demedim  
Bu firar aklına nereden, ne zaman esti senin.

Zülfünün yay gibi kuvvetli çelik tellerine  
Takılan gönlüm asırlarca peşinden gidecek.  
Sen bir ahu gibi dağdan dağa kaçsan da yine  
Seni aşkim canavarlar gibi takip edecek.

**Faruk Nafiz Çamlıbel**

### ALİ

Namluya dayanır yola dalarsın  
Duruşun bakışın yaman be Ali  
Boşuna tetiği ne kurcalsın  
Var daha ateşe zaman be Ali

Yıllanmış bir çınar pusuluk yerin  
Neredeyse gelecek beklediklerin  
Var iki atımlık canı kederin  
Desene işleri duman be Ali

O'nu sen büyüt de söğüt boyunca  
Kendini ellere versin o gonca  
Sözüne kanmadın bunu duyunca  
Gönlündü gözünü yuman be Ali

Geldiler beklenen çiftler ormana  
Duruyor iki genç ne hoş yan yana  
Bir kurşun kadına bir de çobana  
Çınlasın yıllarca orman be Ali

Görünce uzanmış yar kucağına  
Boynunu dolamış zülfü bağına  
Kurşunu kahpeye atacağına  
Kendine çevirdin aman be Ali

**Faruk Nafiz Çamlıbel**

## AT

Bin gemle bağlanan yağız at şaha kalkıyor,  
Gittikçe yükselen başı Allah'a kalkıyor.

Son macerayı dinlememiş varsa, anlatın;  
Zaptetmek isteyenler, o mağrur, asil atın.

Beyhudedir her uzvuna bir halka vursa da,  
Boştur, köpüklü ağızına gemler vurulsa da!

Coştukça böyle sel gibi bağrında hisleri  
Bir gün başında kalmayacak seyisleri!...

Son şanlı macerasını tarihe anlatın  
Zincir içinde bağlı duran kahraman atın.

Gittikçe yükselen başı Allah'a kalkıyor,  
Asrın baş eğdi sandığı at şaha kalkıyor.

**Faruk Nafiz Çamlıbel**

## ENİS BEHİÇ KORYÜREK (1892 - 1949)

- Türk denizciliğinin destanlaşan şairi olarak bilinir.
- Eski Korsan Hikâyeleri adlı eseriyle meşhur oldu.

**Şiir: Güneşin Ölümü, Varidat-ı Süleyman, Miras**

### HATIRA



Geçsin günler, haftalar,  
Aylar, mevsimler, yıllar...  
Zaman sanki bir rüzgâr  
Ve bir su gibi aksın...

Sen gözlerimde bir renk  
Kulaklarımda bir ses  
Ve içimde bir nefes  
Olarak kalacaksın...

**Enis Behiç Koryürek**

## YUSUF ZİYA ORTAÇ (1895–1967)

- Mizah türünde şiir ve yazılarıyla tanınmıştır.
- Akbaba adlı mizah dergisini Orhan Seyfi ile beraber çıkarmıştır.
- **Şiir: Akından Akına, Cenk Ufukları, Bir Rüzgâr Esti, Yanardağ, Âşıklar Yolu**
- **OYUN: Binnaz (Lale devrindeki tarihi bir olayı anlatır. )**

## HALİT FAHRİ OZANSOY (1891 - 1971)

- “Aruza Veda” adlı şiiriyle aruz ölçüsünü bırakıp heceye yönelmiştir.

**Şiir: Rüya, Cenk Duyguları**

**ANI: Edebiyatçılar Geçiyor**

## Aruza Veda

İlk hasretiyle gençliğimin ilk elemeleri  
Ey paslı tellerinde gülen, ağlayan aruz,  
Ey eski dost yâd edelim eski demleri,  
Mademki son sadanı dağıtmış, yorulmuşuz!

Anlat alevli bir çölün üstünde ansızın!  
Billur sesinle hiçkırarak doğduğun günü!  
Bin bir diyarda bin bir ilahi güzel kızın  
Anlat nasıl terennümün inletti gönlünü!

Neydin gönülde, şimdi ne oldun zavallı sen,  
Hiçkır benim de bari bu son gizli nalemi.  
Timsalin asumanda ziyalarla işlenen  
Bir pembe gül mü, yoksa bir altın piyale mi?

Akşam gruba karşı tüten bir buhurdanın  
Hüznüyle şahit olma nihayet zevaline!  
İran yoluyla Zühre tacın, nağme kervanın  
Şahane geldiğin gibi şahane git yine!

Biz şimdi başka bir ahenge bağlıyız:  
Aşık saziyla geldi erenler bu meclise,  
Yalnız bugün senin gibi ölgün sadalıyız,  
Zira bu saz da parçalanır gülmek istese...

İncitmeden rûbabını insafsız ellerin  
Zalim temalarıyla zamanın sitemleri,  
Ah ayrılırken, inleyerek paslı tellerin,  
Ey eski dost, yad edelim eski demleri...

**Şair : Halit Fahri Ozansoy**

## ORHAN SEYFİ ORHON (1890 - 1972)

- Fırtına ve Kar ile tanınmış, Peri Kızı ile Çoban adlı güzel bir manzum masal kaleme almıştır.

**Şiir: Fırtına ve Kar, Gönülden Sesler, Peri Kızı ile Çoban Hikâyesi**

### VEDA



Hani, o bırakıp giderken seni  
Bu öksüz tavrını takmayacaktın  
Alnına koyarken veda buseni  
Yüzüme bu türlü bakmayacaktın

Hani, ey gözlerim bu son vedada  
Yolunu kaybeden yolcunun dağda  
Birini çağırmak için imdada  
Yaktığı ateşi yakmayacaktın

Gelse de an acı sözler dilime  
Uçacak sanırım birkaç kelime  
Bir alev halinde düştün elime  
Hani, ey gözyaşım akmayacaktın

**Orhan Seyfi Orhon**

### ÖLÇME DEĞERLENDİRME - Milli Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Şiir

1. Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiir ile ilgili aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.

- A. Memleket manzaralarıyla ilgili söyleyişlere yer verilir. ( )
- B. Kelimeler ilk anlamlarıyla kullanılır. ( )
- C. Millî hisler ön plândadır. ( )
- D. Şiirler serbest nazımla yazılır. ( )
- E. Şiirde halk arasından seçilmiş sıradan insanlara yer verilir. ( )

2. Aşağıdaki noktalı yerlere uygun kelimeleri yazınız.

- A. Millî ve memleketçi edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şairlerin şiirleri..... gibi dergilerde yayınlanmıştır.
- B. Çoban Çeşmesi (1926) , Suda Halkalar (1928) , Bir ömür Böyle Geçti (1933)

Yukarıdaki şiir kitaplarını yazan şair .....

edebiyatımızda..... adlı şiir topluluğunun en başarılı temsilcisidir.

- C. Âşık Veysel gibi büyük bir ustayı Türk şiir dünyasına kazandıran şairimiz ..... 'dir.

ÖYS-1996:

1. Aşağıdakilerin hangisi “hecenin beş şair’inden biri değildir?”

- A) Yusuf Ziya Ortaç
- B) Faruk Nafiz Çamlıbel
- C) Halit Fahri Ozansoy
- D) Enis Behiç Koryürek
- E) Kemalettin Kamu

ÖSS-2006:

Cumhuriyetin ilanından 1940'lara kadar şiirimizin dört yöneliminden biri olan Beş Hececiler, halk şiirinin dış yapısını, özellikle ölçü ve uyak düzenini benimsediler. Böylelikle halk şiirinin dünyasına ulaşabileceklerini sandılar. Dil açısından arı, açık bir söyleyişe yöneldiler. Ürettikleri şiirler ise kalıplaşmış bir yapı içinde kaldı.

2. Aşağıdakilerden hangisi bu anlayışa bağlı kalarak şiir yazanlardan biri değildir?

- A) Faruk Nafiz Çamlıbel
- B) Orhan Seyfi Orhon
- C) Ceyhan Atıf Kansu
- D) Enis Behiç Koryürek
- E) Yusuf Ziya Ortaç

**3. Aşağıdakilerden hangisi Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şairlerden değildir?**

- A. Orhan Şaik GÖKYAY
- B. Faruk Nafiz ÇAMLİBEL
- C. Arif Nihat ASYA
- D. Ziya Osman SABA
- E. Kemalettin KAMU

Beş Hececiler'den —, Han Duvarları şiiriyle memleket sevgisini dile getirmiştir. —, çocuklar için yazdığı şiirlerini "Kuş Cıvıltıları" adlı yapıtında toplamıştır. Yine Beş Hececiler'den —, aruzla heceyi birleştirmeye çalışmış, hece ölçüsüyle gazel şeklinde şiir yazmıştır.

**4. Bu parçada boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Faruk Nafiz Çamlıbel - Yusuf Ziya Ortaç - Orhan Seyfi Orhon
- B) Yusuf Ziya Ortaç - Enis Behiç Koryürek - Orhan Veli Kanık
- C) Halit Fahri Ozansoy - Orhan Veli Kanık - Ziya Osman Saba
- D) Oktay Rifat Horozcu - Faruk Nafiz Çamlıbel - Orhan Seyfi Orhon
- E) Faruk Nafiz Çamlıbel - Yusuf Ziya Ortaç - Melih Cevdet Anday

Beş Hececiler'in önemli sanatçılarından olan şair şiir yazmaya I. Dünya Savaşı yıllarında başlamıştır. Şiire aruzla başlayan sanatçı daha sonra heceyle yazmıştır. Onun şiirinde — sevgisi görülür. Edebiyatımızın önemli isimlerinden olan — tiyatro ve roman da yazmıştır. "Şarkın Sultanları" sanatçının önemli yapıtlarındandır.

**5. Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) insan - Yusuf Ziya Ortaç
- B) memleket - Halit Fahri Ozansoy
- C) şiir - Enis Behiç Koryürek
- D) memleket - Faruk Nafiz Çamlıbel
- E) şiir - Orhan Seyfi Orhon

Yağız atlar kışnedi, meşin kırbaç sakladı  
Bir dakika araba yerinde durakladı  
Neden sonra sarsıldı altımda demir yaylar  
Gözlerimin önünden geçti kervansaraylar  
Gidiyorum, gurbeti gönlümle duya duya  
Ulukışla yolundan Orta Anadolu'ya  
İlk sevgiye benzeyen ilk acı, ilk ayrılık  
Yüreğimin yaktığı ateşle hava ılık  
Gök sarı, toprak sarı, çıplak ağaçlar sarı  
Arkada zincirlenen yüksek Toros Dağları

**6. Bu dizelerin, biçim ve içerik özelliklerinden yola çıkılarak aşağıdaki edebiyat topluluklarından hangisinin şiir anlayışını yansıttığı söylenebilir?**

- A) Fecr-i Aticilerin
- B) İkinci Yenicilerin
- C) Tanzimatçıların
- D) Beş Hececilerin
- E) Servet-i Fünuncuların

Tüyden hafif olurum böyle sabahlar  
Karşı damda bir güneş parçası  
İçimde kuş cıvıltıları, şarkılar  
Bağıra çağıra düşerim yollara  
Döner döner durur başım havalarda  
Sanırım ki günler hep güzel gidecek  
Her sabah böyle bahar  
Ne iş güç gelir aklıma, ne yoksulluğum  
Derim ki: "Sıkıntılar duradursun!"  
Şairliğimle yetinir Avunurum

**7. Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Serbest ölçüyle oluşturulmuştur.
- B) "güneş parçası" sözü, ad tamlamasıdır.
- C) Konuşma dilinin söz değerleriyle oluşturulmuştur.
- D) Beş Hececiler şiirinin niteliklerini taşımaktadır.
- E) "Bağıra çağıra" ikilemesi zarf görevindedir.

**8. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde verilen bilgi ayrıç içinde verilen sanatçıyla ilgili değildir?**

- A) Asıl ününü "Garip" isimli kitabın adını taşıyan şiir akımını başlatarak kazanmıştır. (Orhan Veli Kanık)
- B) Modern öykücülüğümüzün öncüsü olan, İstanbul hikâyecisi olarak bilinen sanatçı; öykülerinde balıkçıları ve deniz insanlarını anlatmıştır. (Sait Faik Abasıyanık)
- C) Milli konuları İslami bir bakış açısıyla işlemiş ve şiirlerini aruz ölçüsüyle yazmıştır. Şiirlerinde manzum hikâye özelliği de görülür. Asım, Süleymaniye Kürsüsünde adlı bölümler "Safahat" adlı şiir kitabından bölümlerdir. (Mehmet Akif Ersoy)
- D) Edebiyata şiirle başlamış, daha sonra oyun ya zarfına yönelmiş, ilk ve en önemli oyunu "Köşebaşı"nda Batı'ya bilinçsizce özenenleri eleştirmiştir. (Ahmet Muhip Dıranas)
- E) Bir süre aruz ölçüsüyle yazdıktan sonra Milli edebiyat akımından etkilenmiş, "Aruza Veda" adlı şiiriyle hece ölçüsüne yönelmiştir. (Halit Fahri Ozansoy)

İlk şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanan bu topluluğun sanatçıları, Milli Edebiyat akımından etkilenerek hece ölçüsünü kullanmaya başlamışlardır. Ulusal ve yerel renklerden oluşan bir memleket edebiyatı meydana getirmek için çalışmışlardır. — bu topluluğun sanatçılarından biridir.

**9.Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Mehmet Akif Ersoy
- B) Necip Fazıl Kısakürek
- C) Kemalettin Kamu
- D) Fazıl Hüsnü Dağlarca
- E) Enis Behiç Koryürek

Şiire aruz ölçüsü ile başlayan —, sonra hece ölçüsüyle — anlayışına bağlı olarak yurt sevgisi, gurbet, aşk gibi konularla ulusal kurtuluş heyecanını yansıtan şiirler yazmıştır. Genç yaşta memleketten göç etmiş olması onda derin bir gurbet duygusu oluşturmuştur. Bu yüzden birçok şiirinde gurbet temasına rastlanır. "Gurbet", "Bingöl Çobanları" adlı şiirlerinden dolayı Gurbet Şairi adıyla anılmıştır.

**10.Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Melih Cevdet Anday - Garip
- B) Kemalettin Kamu - Milli Edebiyat
- C) Fazıl Hüsnü Dağlarca - Öz Şiir
- D) Sezai Karakoç - İkinci Yeni
- E) Ali Canip Yöntem - Milli Edebiyat

1E-2C-3D-4A-5D-6D-7D-8D-9E-10B-11A-12C-13C-14A-15D-16A-17E-18B

Eserlerin yazarlarını ve türlerini boşluklara yazınız.

1. Memleketimden İnsan Manzaraları .....
2. Destursuz Bağa Girenler .....
3. Çoban Çeşmesi .....
4. Rüya .....
5. Akından Akına .....
6. Benerci Kendini Niçin Öldürdü .....
7. Güneşin Ölümü .....
8. Fırtına ve Kar .....
9. Koçyiğit Köroğlu .....
10. Gönülden Sesler .....
11. Binnaz .....
12. Denizden Çalınmış Ülke .....
13. Bir Bayrak Rüzgar Bekliyor .....
14. 835 Satır .....
15. Bingöl Çobanları .....
16. Kökler ve Dallar .....
17. Edebiyatçılar Geçiyor .....
18. Gönülden Gönüle .....
19. Varidat-ı Süleyman .....
20. Taranta-Babu'ya Mektuplar .....
21. Canavar .....
22. Sessiz Nehir .....
23. Şeyh Bedreddin Destanı .....
24. Kahraman .....
25. Özyurt .....
26. Satılık Ev .....

27. Bir Pazar Günü .....
28. Dinle Neyden .....
29. Bir Ömür Böyle Geçti .....
30. Elimle Seçtiklerim .....
31. Kardelenler .....
32. Kurtuluş Savaşı Destanı .....
33. Köşebaşı .....
34. Heyecan ve Sükûn .....
35. Akın .....
36. Cenk Duyguları .....
37. Cenk Ufukları Bir Rüzgâr Esti .....
38. Dede Korkut .....
39. Dualar ve Aminler .....
40. Gurbet .....
41. Han Duvarları .....
42. Sesini Kaybeden Şehir .....
43. Peri Kızı ile Çoban Hikâyesi .....
44. Miras .....
45. Yanardağ .....
46. Âşıklar Yolu .....



#### HAZIRLIK ÖDEVİ

1. Garip şiirinin özelliklerinden yedisini yazınız.

2. 1. yenicilerin temsilcilerini yazınız.

3. Garipçilerin ikiyeşer özelliğini ve eserlerini yazınız.

4. Sürrealizmin özelliklerinden yedisini yazınız.

5. Sürrealizmin edebiyatımızdaki ve batı edebiyatındaki temsilcilerini yazınız.

#### 4. GARİP HAREKETİ (I. YENİ) (1940–1954)

##### AĞAÇ

Ağaca bir taş attım;  
Düşmedi taşım,  
Düşmedi taşım.  
Taşımı ağaç yedi;  
Taşımı isterim,  
Taşımı isterim!

**Orhan Veli – Oktay Rıfat**

##### BÖCEKLER

Düşünme,  
Arzu et sade!  
Bak, böcekler de  
öyle yapıyor.

**Orhan Veli Kanık**

##### CIMBIZLI ŞİİR

Ne atom bombası  
Ne Londra Konferansı  
Bir elinde cımbız,  
Bir elinde ayna;  
Umurunda mı dünya  
**Orhan Veli**

1. **Garipçiler:** Orhan Veli, Melih Cevdet Anday, Oktay Rıfat Horozcu'nun oluşturduğu bir topluluktur. OMO
2. 1940'ta Garipçiler adıyla çıkan topluluğun ortaya koyduğu bir sanat anlayışıdır.
3. Şiirde her türlü kurala ve belirli kalıplara karşı çıkmışlardır.
4. Şiirde ölçü, kafiye ve dördlüğe karşı çıkmışlardır. Serbest nazımla yazmışlardır.
5. Şiirde şairaneliği, mecazlı söyleyiş ve sanatları kabul etmediler.
6. Süslü, sanatlı dile karşı çıkıp halkın konuştuğu dili kullandılar.
7. Şiirin duygudan çok akla yakın olduğunu savundular.
8. Sürrealizm akımından etkilendiler.
9. Sıradan insanların problemleri, yaşama sevinci ve hayattaki bazı gariplikler gibi konuları işlediler.
10. Gelenekten kopmak, espriden, şaşırtmacalardan yararlanmak gerektiğini savundular.

##### SÜRREALİZM (Gerçeküstücülük)

- 1-20.yy'ın ilk yarısında doğdu
- 2-Freud'un "psikanaliz" yöntemi temel alınır
- 3-İnsanın asıl kişiliğinin bilinçaltında olduğu savunulur
- 4-Dünyaya mizahi gözle bakarlar.
- 5-Şiirin konusunu olağanüstülükler, rüyalar ve rastlantılar oluşturur.
- 6- Gelenek, ahlaki değerler, edep kuralları hiçe sayılmış.
- 7- Noktalama işaretleri kullanılmaz
- 8- Şiirdeki kurallar terk edilmiştir
- 9- Kelimeler mantıksal bir sırayla dizilmeyebilir.
- 10- Otomatik yazıya inanılır.

**Dünya edebiyatındaki temsilcileri: Breton Aragon, Eluart**

**Türk edebiyatındaki temsilcileri: Garipçiler(1.Yeni) ve 2. yeniciler**

##### ORHAN VELİ KANIK (1914–1950)

- 1914'te arkadaşlarıyla birlikte yayımladıkları Garip adlı şiir kitabı ve yazdığı önsözle garip akımının kurucusu olmuştur.
- 1944 yılında "Yaprak" dergisini çıkarmıştır.
- La Fonten'in fabllarını çevirmiş, Nasrettin Hoca fıkralarını şiirleştirmiştir.
- **ŞİİR: Garip, Vazgeçemediğim, Destan Gibi, Yenisi, Karşı**

##### ANLATAMIYORUM

Ağlasam sesimi duyar mısınız,  
Mısralarımda;  
Dokunabilir misiniz,  
Gözyaşlarıma, ellerinizle?

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,  
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu

Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum;  
Her şeyi söylemek mümkün;  
Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum;  
Anlatamıyorum

**ORHAN VELİ KANIK**

## KİTABE-İ SENG-İ MEZAR

I

Hiçbir şeyden çekmedi dünyada  
Nasırdan çektiği kadar  
Hatta çirkin yaratıldığından bile  
O kadar müteessir değildi;  
Kundurasi vurmadiğı zamanlarda  
Anmazdı ama Allah'ın adını,  
Günahkar da sayılmazdı.  
Yazık oldu Süleyman Efendiye

II

Mesele falan değildi öyle,  
To be or not to be kendisi için;  
Bir akşam uyudu;  
Uyanmayıverdi.  
Aldılar, götördüler.  
Yıkandı, namazı kılındı, gömüldü.  
Duyarlarsa olduğunu alacaklılar  
Haklarını helal ederler elbet.  
Alacağına gelince...  
Alacağı yoktu zaten rahmetlinin.

III

Tüfeğini depoya koydular,  
Esvabını başkasına verdiler.  
Artık ne torbasında ekmek kırntısı,  
Ne matarasında dudaklarının izi;  
Öyle bir rüzgar ki,  
Kendi gitti,  
İsmi bile kalmadı yadigar.  
Yalnız şu beyit kaldı,  
Kahve ocağında, el yaz işiyle:  
'Ölüm Allah'ın emri,  
'Ayrılık olmasaydı.'

ORHAN VELİ KANIK

## HÜRRİYETE DOĞRU



Gün doğmadan,  
Deniz daha bembeyazken çıkacaksın yola.  
Kürekleri tutmanın şehveti avuçlarında,  
İçinde bir iş görmenin saadeti,  
Gideceksin  
Gideceksin ırpların çalkantısında.  
Balıklar çıkacak yoluna, karşıcı;  
Sevineceksin.  
Ağları silkeledikçe  
Deniz gelecek eline pul pul;  
Ruhları sustuğu vakit martıların,  
Kayalıklardaki mezarlarında,  
Birden  
Bir kıyamettir kopacak ufuklarda.  
Deniz kızları mı dersin, kuşlar mı dersin;  
Bayramlar seyrânlar mı dersin,  
Şenlikler cümbüşler mi?  
Gelin alayları, teller, duvaklar,

Donanmalar mı?

Heeey

Ne duruyorsun be, at kendini denize:  
Geride bekleyenin varmış, aldırma;  
Görmüyor musun, Her yanda hürriyet;  
Yelken ol, kürek ol, dümen ol, balık ol, su ol;  
Git gidebildiğin yere...

ORHAN VELİ KANIK

## İSTANBULU DİNLIYORUM

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı  
Önce hafiften bir rüzgar esiyor;  
Yavaş yavaş sallanıyor  
Yapraklar ağaçlarda;  
Uzaklarda, çok uzaklarda,  
Sucuların hiç durmayan çingirakları  
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Kuşlar geçiyor, derken;  
Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık.  
Ağlar çekiliyor dalyanlarda;  
Bir kadının suya değiyor ayakları;  
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Serin serin Kapalıçarşı  
Cıvı cıvı Mahmutpaşa  
Güvercin dolu avlular  
Çekiç sesleri geliyor doklardan  
Güzelim bahar rüzgarında ter kokuları;  
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Başımda eski âlemlerin sarhoşluğu  
Loş kayıkhaneleriyle bir yalı;  
Dinmiş İodosların uğultusu içinde  
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Bir yosma geçiyor kaldırımmdan;  
Küfürler, şarkılar, türküler, laf atmalar.  
Bir şey düşünüyor elinden yere;  
Bir gül olmalı;  
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Bir kuş çırpınıyor eteklerinde;  
Alın sıcak mı, değil mi, biliyorum;  
Dudakların ıslak mı, değil mi, biliyorum;  
Beyaz bir ay doğuyor fıstıkların arkasından  
Kalbinin vuruşundan anlıyorum;  
İstanbul'u dinliyorum.

ORHAN VELİ KANIK

### OKTAY RIFAT HOROZCU (1914–1988)

- **Perçemli Sokak** adlı kitabıyla birlikte şiir anlayışında büyük değişiklik olmuş soyut şiire kaymıştır.
- **Şiir: Yaşayıp Ölmek, Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler, Güzelleme, Karga İle Tilki, Aşk Merdiveni, Perçemli Sokak**

#### Ekmek ve Yıldızlar

Ekmek dizimde  
Yıldızlar uzakta tâ uzakta  
Ekmek yiyorum yıldızlara bakarak  
Öyle dalmışım ki sormayın  
Bazen şaşırıp ekmek yerine  
Yıldız yiyorum

#### Oktay RIFAT

##### FARELERLE İNSANLAR

Şükret fare  
Bu kapana şükret  
Yüzüme bakma öyle acı acı  
Gözünü mü oydu  
Derini mi yüzdüm  
Hayanı mı burdum  
Şişlemek elimdeydi  
Gazlamak elimde  
Diri diri yakmak elimde  
Diri diri gömmek elimde  
Elini kalbine koy da söyle  
Karını mı astım  
Kızını mı kestim  
Yuvanı mı bozdum  
Yooo fare  
Olmaz fare  
Şunun şurasında minnacık bir kapan bu  
Ne tank  
Ne top  
Ne tayyare

#### MELİH CEVDET ANDAY (1915–2002)

- Fıkra, makale, gezi, roman, tiyatro ve şiir yazmıştır. Çeviriler de yapmıştır.
- **Şiir: Rahatı Kaçan Ağaç, Telgrafhane, Yan yana**

##### RAHATİ KAÇAN AĞAÇ

Tanıdığım bir ağaç var  
Etlik bağlarına yakın  
Saadetin adını bile duymamış  
Tanrının işine bakın.  
Geceyi gündüzü biliyor  
Dört mevsimi, rüzgarı, karı  
Ay ışığına bayılıyor  
Ama kötülemiyor karanlığı.  
Ona bir kitap vereceğim  
Rahatını kaçırmak için  
Bir öğrenegörsün aşkı  
Ağacı o vakit seyredin

##### ELİMİ GÖRDÜM

Su içerken elimi gördüm  
Pembe delikli usulca tüylü  
Dedim ki merhaba merhaba elim  
Böyle kadeh tut çatal tut kalem tut  
Sırası geldi mi sakınma  
Kılıç tut tüfek tut  
Dayan yığitim aslanım güzelim

Su içerken elimi gördüm  
Sessiz sedasız insanca kuru  
Sanki Ahmed'in Mehmed'in eli  
Merhaba dedim merhaba  
Merhaba çalışan eller  
Dedim ki elektrik sizinle yanar  
Sizinle yürür tren  
Sizsiniz dağları devirip  
Barajlara suyu getiren  
Donatan dünyayı bir uçtan bir uca  
Dedim ki tarlalar sizinle yeşil  
İnsan sizinle yüce

Su içerken elimi gördüm  
Gözsüz kulaksız kendince diri  
ince damarlı mavi mavi  
Baş parmak keyifle bükük  
işaret rahatça eğri  
Yüzüğün hali anlatılmaz  
Serge kendi âleminde  
**Oktay RIFAT**

##### APARTMAN

Dün iki katlıydı,  
Bugün üç katlı  
Derken  
Dört katlı, beş katlı, altı katlı  
Yükseliyor efendim yükseliyor,  
Memleket yükseliyor

#### MELİH CEVDET ANDAY

## ÖLÇME DEĞERLENDİRME - Garip Hareketi

1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.

- A. Garip şairleri şiirlerinde ölçü ve kafiye yer vermişlerdir. ( )
- B. Garip şairleri lafız ve mana sanatlarına şiirde yer vermeyi reddetmişlerdir. ( )
- C. Garip şiirinde sıradan insanlara, halk arasından seçilmiş kişilere yer verilmesi günlük dil ve sanatsız söyleyiş özelliği ile uygunluk gösterir. ( )

2. Aşağıdaki noktalı yerlere uygun kelimeleri yazınız.

Orhan Veli lise arkadaşları .....ve .....ile birlikte Garip hareketini başlatmış ve Batı edebiyatındaki ..... akımından etkilenmiştir.

3. İlk şiirlerini 1936'da yayınlamaya başlamıştır. Bunlar o güne kadar şiir diye bilinen ürünlere bir tür başkaldırıdır. Öyle ki şiiri birtakım kalıp ve klişelerden, yıpranmış benzetmelerden, başka bir deyişle şairanelikten kurtarmıştır. Hayali şiirden kovmuş ya da çok az bir hayalle yetinmiştir. Yalın, gündelik bir dilin sözcük kalıplarına yaslanarak şiirlerini oluşturmuştur. Gündelik yaşamı şiirin çıkış noktası yapmıştır.

Bu parçada sözü edilen şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Cahit Sıtkı TARANCI
- B. Faruk Nafiz CAMLIBEL
- C. Orhan Veli KANIK
- D. Fazıl Hüsnü DAĞLARCA
- E. Cahit KÜLEBİ (1997-ÖYS)

Uyandım baktım ki sabah  
Güneş vurmuş içime  
Kuşlara yapraklara dönmüşüm  
Pir pir eder durur, bahar rüzgârında

4. Bu dizeler Orhan Veli'nin şiirine özgü aşağıdaki niteliklerden hangisine örnek gösterilebilir?

- A) Edebi sanatlara yer vermemesine
- B) Nükteli bir söyleyişi yeğlemesine
- C) Doğa betimlemesine başvurmaya
- D) Ölçü ve uyağa önem vermemesine
- E) Toplumsal sorunlara değinmesine

ÖSS-1992

İlk şiirlerinde duygusal, bireysel, romantik bir tutumu vardır. Anlatımı lirik, dili durudur. Daha sonraki şiirleri asıl şiirlerinin şaşırtıcı öncüleridir. O sırada etkilendiği gerçeküstücülerin şiirle edebi sanatlarla, şairanelikle, ölçü ve uyağın sağladığı mekanik ahenkle her türlü bağı koparmıştır. Her türlü sözcüğün şiire girebileceğini göstermiştir. Kimi şiirlerinde bir alay sezilir.

5. Bu parçada sözü edilen şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A)Ahmet Haşim B)Yahya Kemal C)Orhan Veli
- D)Ahmet Hamdi Tanpınar E)Cahit Sıtkı

ÖSS-1996

6. ALİ RIZA İLE AHMED'İN HİKÂYESİ

Ne tuhaftır Ali Rıza ile  
Ahmed'in hikâyesi  
Birisi köyde oturur  
Ve her sabah  
Şehirdeki köye gider  
Köydeki şehre.  
Orhan Veli KANIK

Ali Rıza İle Ahmed'in Hikâyesi adlı şiirde Garip akımına ait ne gibi özellikler görüldüğünü belirleyerek yazınız.

Ben Orhan Veli  
"Yazık oldu Süleyman Efendi'ye"  
Mısra-ı meşhurunun mübdii  
Duydum ki merak ediyormuşsunuz  
Hususi hayatımı  
Anlatayım  
Evvelâ adamım, yani  
Sirk hayvanı filan değilim  
Burnum var, kulağım var  
Pek biçimli olmamakla beraber  
Bir evde otururum

**1.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Günlük konuşma diliyle oluşturulmuştur.
- B) Serbest ölçüyle yazılmıştır.
- C) Söz sanatlarına ağırlık verilmiştir.
- D) Yalın bir anlatımla kaleme alınmıştır.
- E) Açıklayıcı anlatıma özgü nitelikler taşımaktadır.

Sokakta giderken, kendi kendime  
Gülümsediğimin farkına vardığım anlarda  
İnsanların beni deli zannedeceğini düşünüp  
Gülümsüyorum...

**2.Bu dizeler aşağıdaki edebî topluluklardan hangisinde yer alan bir şair tarafından yazılmış olabilir?**

- A) Garipçiler
- B) Beş Hececiler
- C) Fecr-i Aticiler
- D) Yeni Lisancılar
- E) Yedi Meşaleciler

Giyilmemiş çamaşırlar nasıl kokar bilirsin  
Sandık odalarında  
Senin de dükkânın öyle kokar işte  
Ablamı tanımazsın  
Hürriyette gelin olacaktı, yaşasaydı  
Bu teller onun telleri  
Bu duvak onun duvağı işte  
Ya bu camlardaki kadınlar  
Bu mavi mavi  
Bu yeşil yeşil fistanlı  
Geceleri de ayakta mı dururlar böyle  
Ya şu pembezar gömlek  
Onun da bir hikâyesi yok mu  
Kapalı Çarşı deyip de geçme  
Kapalı Çarşı Kapalı kutu

**3.Orhan Veli Kanık'ın yukarıda verilen "Kapalı Çarşı" adlı şiiri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Serbest ölçüyle yazılmıştır.

- B) Sıradan, günlük olaylara yer verilmiştir.
- C) Yinelemelerle ahenk sağlanmıştır.
- D) Sanatlı, süslü ve ağır bir dil kullanılmıştır.
- E) Garip şiir anlayışına özgü nitelikler taşımaktadır.

4. Orhan Veli Kanık, Oktay Rifat Horozcu ve Melih Cevdet Anday 1941'de bir şiir hareketi başlattılar. 1950'li yıllarda da devam eden bu hareketin ana çizgilerini birlikte çıkardıkları kitabın ön sözünde bulmak mümkündür. Buna göre, şiiri eski şiirin şairane modalarından kurtararak doğallaştırmak ve basitleştirmek, bunun için de bilinçaltına açılmak ve ondaki saflığı, çocuksuluğu ve doğallığı yakalamak gerekir. Vezin, kafiye, mecaz, istiare ve abartma şiir için gereksizdir.

**Bu parçada sözü edilen edebî topluluk, aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Yedi Meşaleciler
- B) İkinci Yeniciler
- C) Garipçiler
- D) Maveracılar
- E) Hisarcılar

- I. Melih Cevdet Anday
- II. Oktay Rifat Horozcu
- III. Cevdet Kudret Solok
- IV. Mahir Vasfi Kocatürk
- V. Sabri Esat Siyavuşgil

**5.Yukarıdaki sanatçılardan hangileri ötekilerden farklı bir edebiyat topluluğunun temsilcisidir?**

- A) I. ve II.
- B) II. ve III.
- C) II. ve V.
- D) III. ve IV.
- E) IV. ve V.

Beni bu güzel havalar mahvetti  
Böyle havada istifa ettim  
Evkaftaki memuriyetimden  
Tütüne böyle havada alıştım  
Böyle havada âşık oldum  
Eve ekmekle tuz götürmeyi  
Böyle havalarda unuttum  
Şiir yazma hastalığım  
Hep böyle havalarda nüksetti  
Beni bu güzel havalar mahvetti

**6.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Bazı sözcükler yinelenerek ahenk sağlanmıştır.
- B) Sıradan, günlük olaylara yer verilmiştir.
- C) İkinci Yeni şiirine özgü imge ağırlıklı ve kapalı bir anlatımla oluşturulmuştur.
- D) Yardımcı eylemle oluşturulmuş bileşik eylemlere yer verilmiştir.
- E) Konuşma dilinin söz değerleriyle oluşturulmuştur.

**7.Yusuf Ziya Ortaç'la ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A) Fıkralarıyla, edebiyatımıza siyasal mizahın başarılı örneklerini kazandırmıştır.
- B) 'Akından Akına' ve "Yanardağ" şiir türünde yapıtlardır.
- C) Beş Hececiler topluluğuna dâhil olduktan sonra şiirlerini hece ölçüsüyle yazmaya başlamıştır.
- D) "Şermin" adlı yapıtında çocuk şiirlerini bir araya getirmiştir.
- E) "Binnaz" adlı oyunu, hece ölçüsüyle yazılmış

başarılı bir tiyatro yapıtıdır.

**8.Aşağıdakilerin hangisinde verilen sanatçılar, sırasıyla Beş Hececiler ve Garipçiler topluluğuna aittir?**

- A) Yusuf Ziya Ortaç - Ziya Osman Saba
- B) Melih Cevdet Anday - Yusuf Ziya Ortaç
- C) Orhan Veli Kanık - Oktay Rifat Horozcu
- D) Orhan Seyfi Orhon - Oktay Rifat Horozcu
- E) Ahmet Muhip Dıranas - Enis Behiç Koryürek

(I) Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rifat Horozcu; şiirde var olan aşırı duygusallığa, şairaneliğe, basmakalıp söyleyişe başkaldırmıştım (II) İkinci Yeni adı, zamanla hem bu şairleri yaşatan bir kimlik kazanmış hem de Türk şiirinde yeni başlayan bir şiir akımını yansıtmıştır. (III) Bu yeni şiir tarzında her türlü kurala karşı çıkmış, adeta "kuralsızlık" kural edinilmiştir. (IV) Mecazlı söyleyişleri, söz sanatlarını reddeden sanatçılar şiirde o döneme kadar işlenmemiş konuları -günlük yaşamda karşılaşılan sıradan sayılabilecek konular- ele almışlardır. (V) Şiirlerinde halk deyişlerinden yararlanmışlar, sokağın dilini kullanmışlar, toplumsal yergiye de yer vermişlerdir.

**9. Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?**

- A) I..
- B) II.
- C) III
- D) IV.
- E) V.

**10.Orhan Veli Kanık ile ilgili olarak aşağıdaki yağılardan hangisi yanlıştır?**

- A) Bazı şiirlerinde yergili anlatıma yer vermiştir.
- B) Şiirlerinde günlük yaşamı yansıtmıştır.
- C) Garip akımı içinde yer almıştır.
- D) Şiirde ölçü ve uyağa karşı çıkmıştır.
- E) Toplumsal gerçekçi bir anlayışı benimsemiştir

•—, Garip akımına bağlı kaldığı şiirlerinde sıradan insanların günlük yaşamlarına ağırlık vermiştir. "Perçemli Sokak" adlı yapıtıyla anlamlı anlamsızlık arasındaki gelgitlerin anlamsıza yaklaştığı — şiirine yönelmiştir. "Elleri Var Özgürlüğün" ve "Aşk Merdiveni" tanınmış yapıtlarındandır.

**11.Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Ziya Osman Saba - Yedi Meşale
- B) Oktay Rifat Horozcu - ikinci Yeni
- C) Sabri Esat Siyavuşgil - Yedi Meşale
- D) Faruk Nafiz Çamlıbel - Fecr-i Âti
- E) Orhan Veli Kanık - İkinci Yeni

**12.Garipçiler topluluğuna bağlı şairlerle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A) Garip adlı şiir kitabının önsözünde şiir anlayışlarını ortaya koymuşlardır.
- B) Şiirlerinde günlük konuşma dilini kullanmışlardır.
- C) Geleneksel şiire karşı çıkmışlardır, yeni bir şiir anlayışı oluşturmaya çalışmışlardır.
- D) Günlük hayattaki her şey şiirin konusu olabilir, görüşünü savunmuşlardır.
- E) Ölçü, uyak ve edebi sanatlarla karşı çıktıkları halde şiirlerinde bunlara ağırlık vermişlerdir.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı  
Kuşlar geçiyor, derken  
Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık  
Ağlar çekiliyor dalyanlarda  
Bir kadının suya değişiyor ayakları

**13.Bu dizeler Orhan Veli'nin şiirine özgü aşağıdaki niteliklerden hangisine örnek gösterilebilir?**

- A) Toplumsal yergiye başvurmasına
- B) Ölçü ve uyağa önem vermemesine
- C) Şiirlerini dördlükler biçiminde oluşturmaya
- D) Günlük yaşamdaki sorunlara değinmesine
- E) Nükteli bir söyleyişi benimsemesine

**14.Aşağıdakilerin hangisinde sürrealizm akımıyla ilgili bir bilgi yanlışı vardır?**

- A) Sözcük anlamı "gerçeküstücülük" demek olan akım, Fransa'da ortaya çıkmıştır.
- B) Sigmund Freud'un "psikanaliz" adı verilen felsefi düşüncesinin etkisinde gelişmiştir.
- C) Akıl ve mantığın değersiz olduğu, insanı yönlendiren, bilinçaltı olduğu savunulmuştur.
- D) Breton, Aragon ve Paul Eluard önemli temsilcilerdendir.
- E) Realizm akımının şiir kolu olarak ortaya çıkmıştır.

Firkat oldu yaktı canım  
Feryatla geçer zamanım  
Yaralandım akar kanım  
Karac'oğlan ağlar şimdi

**15.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Redif ve uyaktan yararlanılmıştır.
- B) "a" harfiyle asonans yapılmıştır.
- C) Halk şiiri zihniyetinin niteliklerini taşımaktadır.
- D) Bütün dizeler 4+4 duraklıdır.
- E) Hece ölçüsünü tutturmak için ünlü düşmesinden yararlanılmıştır.

Diyorum  
Sefası bitti ömrümün  
Şimdi dağa çıkarım, düze elveda  
Düze duman çöker, düze kar yağar  
Bahara elveda, yaza elveda  
Şimdi öz kökünden süzülen benim  
Özge budaklara dizilen benim  
Şimdi ne sen sensin ne de ben benim  
Biz ki biz değiliz bize elveda

**16.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Serbest ölçüyle oluşturulmuştur.
- B) Tamlayanıyla tamlananı yer değiştirmiş ad tamlaması vardır.
- C) Yinelemeler ahenk ögesi olarak kullanılmıştır.
- D) Aliterasyon ve asonans yapılmıştır.
- E) "süzülen" ve "dizilen" sözcükleri zengin uyak oluşturmuştur.

Hoyrattır bu akşamüstüler daima  
Gün saltanatıyla gitti mi bir defa  
Yalnızlığımızla doldurup her yeri  
Bir renk çılgılığı içinde bahçemizden  
Bir el çıkarmaya başlar bohçamızdan  
Lavanta çiçeği kokan kederleri  
Hoyrattır bu akşamüstüler daima

**17.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) İmgelerden yararlanılmıştır.
- B) Uyak ve rediften yararlanılmamıştır.
- C) "Lavanta çiçeği" ve "renk çılgılığı" sözleri, belirtisiz ad tamlamasıdır.
- D) "Yalnızlığımızla" sözcüğünde hem ünlü düşmesi hem de ünsüz yumuşaması vardır.
- E) "a" harfiyle asonans, "ç" harfiyle aliterasyon yapılmıştır.

Dört kişi parkta çektirmişiz  
Ben, Orhan, Oktay, bir de Şinasi  
Anlaşılan sonbahar  
Kimimiz paltolu, kimimiz ceketli  
Yapraksız arkamızdaki ağaçlar  
Babası daha ölmemiş Oktay'ın

**18.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Serbest ölçüyle yazıldığı
- B) Sıradan, günlük olaylara yer verildiği
- C) Yalın bir söyleyişinin olduğu
- D) Toplumsal yaşamdaki çelişkileri yansıttığı
- E) Konuşma dilinin söz değerleriyle oluşturulduğu

**19.Aşağıdaki dizelerin hangisinde tam uyak kullanılmamıştır?**

- A) Gördüğü şeyi asla sezemez  
Korku bilmez, hiç de yalnız gezemez
- B) Yapraklar, atılmış nice mektuplara eştir  
Binlerce dalın verdiği tek meyve güneştir
- C) İçlenme tabiattaki yekpare kederden  
Onlar dönecektir yine gittikleri yerden
- D) Buğulu gözlerimden geçmediğin gün olmaz  
Hiçbir ana kızına bu kadar düşkün olmaz
- E) Andırıyor ışıksız evinde pencereler  
Çağlayansız yamaçlar, suyu dinmiş dereler



Eserlerin yazarlarını boşluklara yazınız.

1. Yenisi .....
2. Rahatı Kaçan Ağaç .....
3. Vazgeçemediğim .....
4. Telgrafhane .....
5. Yaşayıp Ölmek .....
6. Destan Gibi .....
7. Aşk Merdiveni .....
8. Güzelleme .....
9. Karga İle Tilki .....
10. Karşı .....
11. Yan yana .....
12. Perçemli Sokak .....
13. Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler.....

## HAZIRLIK ÖDEVİ

1. Mavicilerin temsilcilerini yazınız.
2. Mavicilerin özelliklerinden beşini yazınız.
3. Hisarcıların temsilcilerini yazınız.
4. Hisarcıların özelliklerinden beşini yazınız.
5. Garip dışında yeniliği sürdüren şairlerin isimlerini yazınız.
6. Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın edebi özelliklerinden beşini yazınız.
7. Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın eserlerini yazınız.

8. Attila ilhan'ın edebi özelliklerinden beşini yazınız.

9. Attila ilhan'ın eserlerini yazınız.

TurkEdedebiyati.Org

## 5.GARİP DIŞINDA YENİLİĞİ SÜRDÜREN ŞİİR

### Ben Sana Mecburum



ben sana mecburum bilemezsin  
adını mih gibi aklımda tutuyorum  
büyüdükçe büyüyor gözlerin  
ben sana mecburum bilemezsin  
içimi seninle ısıtıyorum

ağaçlar sonbahara hazırlanıyor  
bu şehir o eski İstanbul mudur?  
karanlıkta bulutlar parçalanıyor  
sokak lambaları birden yanıyor  
kaldırımlarda yağmur kokusu  
ben sana mecburum sen yoksun

sevmek kimi zaman rezilce korkuludur  
insan bir akşam üstü ansızın yorulur  
tutsak ustura ağzında yaşamaktan  
kimi zaman ellerini kırar tutkusu  
birkaç hayat çıkarır yaşamasından  
hangi kapıyı çalsa kimi zaman  
arkasında yalnızlığın hınzır uğultusu

fathte yoksul bir gramafon çalıyor  
eski zamanlardan bir Cuma çalıyor  
durup köşe başında deliksiz dinlesem  
sana kullanılmamış bir gök getirsem  
haftalar ellerimde ufanıyor  
ne yapsam ne tutsam nereye gitsem  
ben sana mecburum sen yoksun

belki Haziranda mavi benekli çocuksun  
ah seni bilmiyor kimseler bilmiyor  
bir şilep sızıyor ıssız gözlerinden  
belki Yeşilköy'de uçağa biniyorsun  
bütün ıslanmışsın tüylerin ürperiyor  
belki körsün kırılmışsın telâş içindesin  
kötü rüzgâr saçlarını götürüyor

ne vakit bir yaşamak düşünsem  
bu kurtlar sofrasında belki zor  
ayıpsız fakat ellerimizi kirletmeden  
ne vakit bir yaşamak düşünsem  
sus deyip adınla başlıyorum  
içim sıra kimildiyor gizli denizlerin  
hayır başka türlü olmayacak  
ben sana mecburum bilemezsin. .

**Attila İlhan**

## SEVGİLERDE

Sevgileri yarınlar bıraktınız  
Çekingen, tutuk, saygılı.  
Bütün yakınlarınız  
Sizi yanlış tanıdı.

Bitmeyen işler yüzünden  
(Siz böyle olsun istemezsiniz)  
Bir bakış bile yeterken anlatmaya her şeyi  
Kalbinizi dolduran duygular  
Kalbinizde kaldı  
Siz geniş zamanlar umuyordunuz  
Çirkindi dar vakitlerde bir sevgiyi söylemek.  
Yılların telaşlarda bu kadar çabuk  
Gececeği aklınıza gelmezdi.

Gizli bahçenizde  
Açan çiçekler vardı,  
Gecelerde ve yalnız.  
Vermeye az buldunuz  
Yahut vakit olmadı

**Behçet Necatigil**

- Fazıl Hüsnü Dağlarca, Behçet Necatigil, Attila İlhan, Cahit Külebi , Ahmet Oktay, Erdem Beyazıt, Cahit Zarifoğlu ve Hilmi Yavuz gibi şairler garip, ikinci yeni gibi topluluklara katılmamışlardır.
- Görüş ve ideolojilerini şiirlerine temel yapmamışlardır.
- Şiirlerinde yeni bir dil, üslup ve bakış açısı aramışlardır.
- Kendi tarzlarını yenileme ve değiştirme ihtiyacı hissetmişlerdir.

## FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA ( 1914–2008)

- İlk şiirlerinde mistik ve metafizik ağırlıklı şiirler yazarken sonraları, maddeci bir dünya görüşüne yönelmeye başlamıştır. Mecazlı felsefi bir şiir tarzını tercih etmiştir.
- Serbest şiir yanında ölçülü ahenkli kafiyeyle şiirler de yazmıştır.
- Şiirlerinde öztürkçe kelimeler yanında kendi türettiği kelimeleri de kullanır.
- “Türkçem benim ses bayrağım” sözü ona aittir.
- Şiirlerinin kimisi oldukça açık ve yalın kimisi de sembollerle yüklüdür.
- 100’ün üzerinde eseriyle edebiyatımızın en üretken şairlerindendir.
- **Şiir: Çocuk ve Allah, Havaya Çizilen Dünya, Dört Kanatlı Kuş, Çakırın Destanı, Üç Şehitler Destanı**

### BEHÇET NECATİGİL (1916–1979)

- İçe dönük bir kişiliğe sahip olmasına rağmen, şiirlerinde kendi evinden başlayarak diğer evleri, sokağı, çevreyi, dış dünyayı ve toplumu, sorunlarıyla kavramaya, irdelemeye yönelmiş, algılamaya çalışmıştır.
- Şiirlerinde duygudan çok düşünce ve sembol vardır. Bu yönüyle Garipçilerden ayrılır.
- İlk şiirlerinde biçim, kafiye ve ölçü vardır. Söz sanatlarına fazlaca yer vermiştir. (Kapalı Çarşı)
- Sonraki şiirlerinde biçimsel özgürlük, gözlemler ve yaşadıkları ön plana çıkmıştır. (Çevre)

Şiir: Kapalı Çarşı, Çevre, Evler, Eski Toprak, Arada, Dar Çağ, Sevgilerde

DÜZYAZI: Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü

### KİTAPLARDA ÖLMEK

Adı, soyadı  
Açılır parantez  
Doğduğu yıl, çizgi, öldüğü yıl, bitti  
Kapanır, parantez.

O şimdi kitaplarda bir isim, bir soyadı  
Bir parantez içinde doğum, ölüm yılları.

Ya sayfa altında, ya da az ilerde  
Eserleri, ne zaman basıldıkları  
Kısa, uzun bir liste.  
Kitap adları  
Can çekişen kuşlar gibi elinizde.

Parantezin içindeki çizgi  
Ne varsa orda  
Ümidi, korkusu, gözyaşı, sevinci  
Ne varsa orda.

O şimdi kitaplarda  
Bir çizgilik yerde hapis,  
Hâlâ mı yaşıyor, korunamaz ki,  
Öldürebilirsiniz.

### BEHÇET NECATİGİL

#### Lades

Uzayacağa benzer,  
Tutuştüğümüz lades.

İşi gücü bırakıp,  
Mezarlığa nazır,  
Bir eve taşındım.

Ölüm;  
Sen beni aldatamazsın.  
Aklımda...

#### Behçet Necatigil

### CAHİT KÜLEBİ (1917— 1997)

- “Hikaye” şiiriyle tanınmış ve sevilmiştir.
- Âşık edebiyatı geleneğinden beslendiği ve Anadolu’yu anlattığı kendine has bir şiir cizgisi vardır.
- Yurt ve doğa sevgisi, aşk, Kurtuluş Savaşı, yalnızlık başlıca konularıdır.
- Gerçekçi romantizm akımının öncüsü olmuştur.
- Memleketçi bir şairdir.

**ŞİİR: Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda, Adamın Biri, Rüzgâr, Yeşeren Otlar, Türk Mavisi**

#### HİKÂYE

Senin dudakların pembe  
Ellerin beyaz,  
Al tut ellerimi bebek  
Tut biraz!

Benim doğduğum köylerde  
Ceviz ağaçları yoktu,  
Ben bu yüzden serinliğe hasretim  
Okşa biraz!

Benim doğduğum köylerde  
Buğday tarlaları yoktu,  
Dağıt saçlarını bebek  
Savur biraz!

Benim doğduğum köyleri  
Akşamları eşkıyalar basardı.  
Ben bu yüzden yalnızlığı hiç sevmem  
Konus biraz!

Benim doğduğum köylerde  
Kuzey rüzgârları eserd  
Ve bu yüzden dudaklarım çatlaktır  
Öp biraz!

Sen Türkiye gibi aydınlık ve güzelsin!  
Benim doğduğum köyler de güzeldi,  
Sen de anlat doğduğun yerleri,  
Anlat biraz!

#### CAHİT KÜLEBİ

### CAHİT ZARİFOĞLU (1940-1987)

- Yenilikçi şiirler denemiş, Anadolu insanının acılarını, İslam düşüncesindeki toplumsal mutluluğu dile getirmiştir.

**Şiir: İşaret Çocukları, Yedi Güzel Adam**

**MASAL: Yürek Dede ile Padişah**

#### **Baba**

Yaklaşan seherle sözlüsün  
Bir zamanlar dağ, taş ve toz toprak ve karlı yollar  
Ve buzullar arasında çağlayan sularda  
Aracıydın ekmeğine sevgili eşlerin ve çocuklarının

Evet barışlasın bütün zamanlar  
Dar sessizliğe bu dağlar

Bir yamaç kaymasını omuzlarsın yıllarla  
Biz ne gülücükler biliriz senden  
Ne rahmetler açıldı senden bize

(Korku ve Yakarış adlı kitabından)

**CAHİT ZARİFOĞLU**

#### **Sultan**

Seçkin  
Bir kimse değilim  
İsmimin baş harfleri acz tutuyor  
Bağışlamamı dilerim

Sana zorsa bırak yanayım  
Kolaysa esirgeme

Hayat bir boş rüyaymış  
Geçen ibadetler özürlü  
Eski günahlar dipdiri  
Seçkin bir kimse değilim  
İsmimin baş harflerinde kimliğim  
Bağışlanmamı dilerim

Sana zorsa yanmaya razıyım  
Kolaysa affı esirgeme

Hayat boş geçti  
Geri kalan korkulu  
Her adımım dolu olsa  
İşe yaramaz katında  
Biliyorum  
Bağışlanmamı diliyorum

**CAHİT ZARİFOĞLU**



## HİLMİ YAVUZ (1936- ... )

- Çağdaşlıkla gelenekçiliği kaynaştırdı.
- İkinci yeninin etkisinde imgeci şiirler yazdı.
- İslamiyet'ten yararlanarak kendine özgü bir sözcük dağarcığı geliştirdi.
- Halen Zaman gazetesinde köşe yazarlığına ve Bilkent Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalışmaya devam ediyor.

**Şiir: Bakış Kuşu, Gizemli Şiirler, Bedreddin Üzerine Şiirler, Akşam Şiirleri,**

### Çöl Yakarışı

Ziya Osman Saba için

İşte her şey sıkıntı ! çöl, güllerle geçiyor;  
ve her şey total lipid !

sendin bir yaza vurulan kilit;  
aynalar görünmez oldu; kötürüm...  
ben kendi (ç)ölümde yürürüm,  
beklesek ne olur? mumya ve lahit  
gibi durmak yan yana? aşklar da cürüm  
ve ceza...ve ceza ! öyle ölürüm  
nasıl ölüyorsa sularda gelgit...

kim eski? cibre kalem, elde divit !  
yaz uyudu,uyudu bağçelerde;  
uyandır masalları, ey şehzade !  
vakit yok,haydi artık,hangi limit-  
lerde durur yalnızlığın? kaç vade  
kaldı söz'den ve Söz'den;-kötücül ve alelade?  
ve bir sessizlik oluyor Tevhid.

beni onunla sağalt ve onunla dirilt...

**HİLMİ YAVUZ**

## ERDEM BEYAZIT (1939-2008)

- İslami duyarlılıkla şiirler kaleme aldı.
- Söylev üslubundan yararlandı.

**Şiir: Sebep Ey, Risaleler**

### SANA, BANA, VATANIMA VE ÜLKEMİN İNSANLARINA DAİR

"Telgrafın tellerini kurşunlamalı"

Öyle değildi bu türkü bilirim

Bir de içime

-Her istasyonda duran sonra tekrar yürüyen-

Bir posta katarı gibi simsiyah dumanlar dökerek

Bazan gelmesi beklenen bazan ansızın çıkagelen

Haberler bilirim mektuplar bilirim.

Gamdan dağlar kurmalıyım

Kayaları kelimeler olan

Kırk ikindi saymalıyım

Kırk gün hüznün boşaltan omuzlarıma saçlarıma

Saçlarının akışını anar anmaz omuzlarımdan

Baştan ayağa ıslanmalıyım

Gam dağlarına çıkıp naralar atmalıyım.

İçimde kaynayan bir mahşer var  
Bu mahşer birde annelerinin kalbinde kaynar  
Çünkü onlar yün örerken pencere önlerinde  
Ya da çamaşır sererken bahçelerinde  
Birden aliverirler kara haberini  
Okul dönüşü bir trafik kazasında  
Can veren oğullarının.

Bir de gencecik aşıkların yüreklerini bilirim  
Bir dolmuşta yorgun şoförler için bestelenmiş  
Bir şarkıdan bir kelime düşüverince içlerine  
Karanlık sokaklarına dalarak şehirlerin  
Beton apartmanların sağır duvarlarını yumruklayan  
Ya da melal denizi parkların ıssız yerlerinde  
Örneğin Hint Okyanusu gibi derin  
İsyanın kapkara sularına dalan.

Nice akşamlar bilirim ki  
Karanlığını  
Bir millet hastanesinde

Dokuz kişilik kadınlar koğuşı koridorunda  
Başını kalorifer borularına gömmüş  
Beyaz giysilerinden uykular dökülen tabiplerden  
Haber sormaya korkan  
Genç kızların yüreğinden almıştır.

Bir de baharlar bilirim  
Apartman odalarında büyüyen çocukların bilmediği  
bilemeyeceği  
Anadolu bozkırlarında  
İstanbul'dan çıkıp Diyarbakir'e doğru  
Tekerleri yamalı asfaltları bir ağustos susuzluğu ile  
içen  
Cesur otobüs pencerelerinden  
Bilinçsiz bir baş kayması ile görülen  
Evrensel kadınların iki büküm çapa yaptıkları tarla  
kenarlarında  
Çıplak ayakları yumuşak topraklara batmış ırgat  
çocuklarının  
Bir ellerinde bayat bir ekmeği kemirirken  
Diğer ellerinde sarkan yemyeşil bir soğanla gelen.

Yazlar bilirim memleketime özgü  
Yiğit köy delikanlılarının  
İncir çekirdeği meselelerle birbirlerini kurşunladıkları  
Birin ölüm dudaklarından sızan kan daha kurumadan  
Üstüne cehennem güneşlerde göğermiş mor sinekler  
konup kalkan  
Diğeri kan ter içinde yayla yollarında  
Mavzerinin demirini alnına dayamış  
Yüreği susuzluktan bunalan  
İçinden mahpushane çeşmeleri akan  
Ansızın parlayan keklikleri jandarma baskını sanıp  
Apsansız silahına davranan  
Nice delikanlıların figüranlık yaptığı  
Yazlar bilirim memleketime özgü

Güzler bilirim ülkeme dair

#### **BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU (1913–1975)**

- Ressam, şair ve akademisyendir.
- Halk şiirlerinden yararlandı; kafiye, cinas ve aliterasyonlara yer verdi.
- Türk nakış ve kilim ve oyma sanatlarının desenlerini resimlerinde kullandığı gibi; türkü, ninni, bilmece deyim ve deyişlerini de şiirlerinde kullandı.
- Şiirlerinde ressamlığının etkisi görülür; renkler, sıfatlar...
- Şiirlerinde fikir arayışları ve espri zorlamaları görülür.

**Şiir: Karadut, Yardan Mektuplar, Dol Kara Bakır Dol, Yaşadığım Aşklar, Tuz Gezi, deneme, söyleşi: Canım Anadolu, Tezek**

Karşılıksız kalmış bir sevda gibi gelir  
Kalakalmış bir kıyıda melul ve tenha  
Kalbim gibi  
Kaybolmuş daracak ceplerinde elleri  
Titreyen kenar mahalle çocukları  
Bir sıcak somun için, yalın kat bir don için  
Dökülürler bulvarlara yapraklar gibi.

Kadınlar bilirim ülkeme ait  
Yürekları Akdeniz gibi geniş, soluğu Afrika gibi sıcak  
Göğüsleri Çukurova gibi münbit  
Dağ gibi otururlar evlerinde  
Limanlar gemileri nasıl beklerse  
Öyle beklerler erkeklerini  
Yaslandın mı çınar gibidir onlar sardın mı umut gibi.

İşyan şiirleri bilirim sonra  
Kelimeler ki tank gibi geçer adamın yüreğinden  
Harfler harp düzeni almıştır mısralarında  
Kimi bir vurguncuyu gece rüyasında yakalamıştır  
Kimi bir soygun sofrasında ışıklı sofralarda  
Hırsızın gırtlığına tıkanmıştır.

Müslüman yürekler bilirim daha  
Kızdı mı cehennem kesilir sevdi mi cennet  
Eller bilirim haşın hoyrat mert  
Alınlar görmüşüm ki vatanımın coğrafyasıdır  
Her kırışığı sorulacak bir hesabı  
Her çizgisi tarihten bir yaprağı anlatır.

Bütün bunların üstüne  
Hepsinin üstüne sevda sözleri söylemeliyim  
Vatanım milletim tüm insanlar kardeşlerim  
Sonra sen gelmelisin dilimin ucuna adın gelmeli  
Adın kurtuluştur ama söylememeliyim  
Can kuşum, umudum, canım sevgilim.

**ERDEM BEYAZIT**

#### **SİTEM...**

Önde zeytin ağaçları arkasında yar  
Sene 1946  
Mevsim  
Sonbahar  
Önde zeytin ağaçları neyleyim neyleyim  
Dalları neyleyim.  
Yar yollarına dökülmedik dilleri neyleyim.

Yar yar!.. Seni kara saplı bir bıçak gibi sineme sapladılar  
Değirmen misali döner başım  
Sevda değil bu bir hışım  
Gel gör beni darmadağın  
Tel tel çözülüp kalmışım.  
Yar yar  
Canımın çekirdeğinde diken  
Gözümün bebeğinde sitem var

#### **BEDRİ RAHİMİ EYÜBOĞLU**

#### **KARADUT**



Karadutum, çatal karam, çingenem  
Nar tanem, nur tanem, bir tanem  
Ağaç isem dalımsın salkım saçak  
Petek isem balımsın ağulum  
Günahımsın, vebalımsın.  
Dili mercan, dizi mercan, dişi mercan  
Yoluna bir can koyduğum  
Gökte ararken yerde bulduğum  
Karadutum, çatal karam, çingenem  
Daha nem olacaktın bir tanem  
Gülen ayvam, ağlayan narımsın  
Kadınım, kırsığım, karımsın.

#### **BEDRİ RAHİMİ EYÜBOĞLU**

#### **SEVDA ÜSTÜNE**

Bütün kitapları yakmalı  
Sevda üstüne ne söylemişlerse yalandır  
Kitaplara göre insan  
Karanlıkta yüzüne bin mumluk lamba tutulmuş  
Gözleri, yüreği kamaşmış insandır  
Aptaldır, hastadır, kahramandır  
Bütün kitapları yakmalı  
Sevda üstüne ne söylemişlerse yalandır  
İçinde bir tek suret yaşayan yüreğe  
Yürek mi derler  
Bir tek yaprak veren dalın boynun burarlar  
Bir tek meyve veren dalı keserler  
İnsan dediğin bir buğday tarlası gibi olmalı  
Esti mi rüzgâr bir değil milyonlar için esmeli  
Bir tek meyve veren dalı kesmeli  
İnsan dediğin derya misali  
Üstünde milyonlarca dalga  
İçinde kıyametler kopmalı  
İnsan dediğin derya misali  
Uçsuz bucaksız olmalı.  
Gel çıkalım sevgilim gel  
Gel kurtulalım birer hanesinden  
Çekelim gidelim bir uçtan uca  
Açalım yüreğimizin kapılarını sonuna kadar  
Sevelim sevelim sevelim  
Sevebileceğimiz kadar **Bedri Rahmi Eyüboğlu**

### MAVİ HAREKETİ

- Garip akımının tam tersine, şiirde, sanatlı ve şairane söyleyişi benimserler.
- **Atilla İlhan, Ahmet Oktay, Orhan Duru, Ferid Edgü** 'nün Mavi dergisi çevresinde toplanmasıyla oluşmuştur.
- Nazım Hikmetten gelen etkiyle toplumsal gerçekçiliği ortaya attılar.
- Divan şiirinin biçim özelliklerinden ve imgelerinden yararlanırlar.

### ATTİLA İLHAN (1925-2005)

- Garip ve İkinci Yeni şiirine karşı çıkmıştır.
- Mavi dergisinde Maviciler diye bilinen toplumsal gerçekçilik akımının sözcüsüdür ve kurucusudur.
- Şiirlerinde büyük harf ve noktalama işaretlerini kullanmamıştır.
- Günlük dilin dışında farklı bir söyleyiş üslubu vardır.
- Divan şiiri geleneğinden yararlanmıştır.
- Şiirlerinde karamsarlık, yalnızlık, adalet, özgürlük, aşk gibi temalara yer vermiştir.
- Şiir, roman, senaryo türlerinde eserler vermiştir.
- **ŞİİR: Sisler Bulvarı, Yağmur Kaçağı, Ben Sana Mecburum, Elde Var Hüzün**

### AHMET OKTAY (1933 - ... )

- Şiirlerinde destansı bir söyleyiş kullandı.

**ŞİİR: Yol Üstündeki Semender**

### HİSARCILAR

Kurucuları arasında Munis Faik Ozansoy, İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı, Gültekin Samanoğlu gibi isimler yer alır. Bunlardan başka Mustafa Necati Karaer, Mehmet Kaplan, Turgut Özakman, Halide Nusret Zorlutuna, Yavuz Bülent Bakiler, Bekir Sıtkı Erdoğan gibi isimler bu dergide sıkça yazmışlardır. Hisar'da beş yüzü aşkın şair ve yazarın eserleri yayımlanmıştır. Bu kadar kalabalık bir kadronun, belli ilkeler etrafında kenetlenmiş bir topluluk meydana getirmesi gerçekten zordur.

- Bu kadronun ana özelliği hece ölçüsüne ve edebiyatın klasik değerlerine sıcak bakmasıdır.
- 1940 sonrasında GARİP şiirine ilk tepki 1950 yılında çıkmaya başlayan HİSAR dergisi etrafında toplanan bir grup şair tarafından ortaya konmuştur.
- Onlara göre başka ulusları taklit ederek ulusal bir sanat oluşturulamaz.
- Yeni bir sanat oluşturmak için mutlaka eskisini reddetmek gerekmez.
- Yenilik eskisinin içinden doğmalıdır.
- Sanat ideolojisinin baskısı altında olmamalı, belli bir dünya görüşünün propagandasını yapmamalıdır.
- Şiir dili öztürkçeci ve tasfiyeci olmamalıdır. Yaşayan dil kullanılmalıdır.
- Hisar şairlerini memleketçi şiirin takipçisi görebiliriz. Geleneği reddeden Garip Akımına ve ideolojik şiire yönelen Nazım Hikmet'e karşı çıkmışlardır.

### ÖLÇME DEĞERLENDİRME - Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir

1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.

- A. Behçet NECATİGİL örnek davranışlarıyla, aile yaşantısı ve çevresiyle ideal insanı anlatmaya çalışmıştır. ( )
- B. Hilmi YAVUZ ve Cahit ZARİFOĞLU toplumcu gerçekçi akıma bağlı şiirler yazmışlardır. ( )

2. Aşağıdaki noktalı yerlere uygun kelimeleri yazınız.

A. Attilâ İLHAN'ın 1955 -1956 yıllarında çıkardığı ..... adlı derginin etrafında toplanan gruba .....denmiştir.

B. "Türkçem benim ses bayrağım" sözü ..... aittir.

3. Aşağıdaki şair-eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Cahit ZARİFOĞLU - İşaret Çocukları
- B) Behçet NECATİGİL - Kapalıçarşı
- C) Hilmi YAVUZ - Zaman Şiirleri
- D) Cahit KÜLEBİ - 835 Satır
- E) Attilâ İLHAN - Ben Sana Mecburum

4. Tokat'ta doğmuştur, ilkokulu Niksar'da, liseyi Sivas'ta bitirmiştir. Halk şiirinden, türkülerden yararlanmıştır. Konu olarak yurt ve insan sevgisini işlemiştir. Sivas Yollarında, Tokat'a Doğru gibi şiirlerinde çocukluğunun ve gençlik yıllarının geçtiği yörelerden izlenimlerini yansıtmıştır.

**Bu parçada sözü edilen şair aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Faruk Nafiz ÇAMLIBEL
- B) Sezai KARAKOÇ
- C) Cahit KÜLEBİ
- D) Ahmet OKTAY
- E) Erdem BAYAZIT

5. İstanbul'da doğdu. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. İlk şiiri olan Gece ve Yas lisede öğrenci iken Varlık dergisinde çıktı. Dünya edebiyatından otuza yakın kitap çevirdi. İlk şiir kitabı Kapalıçarşı'da geleneğin izleri görülür. Evler, Dar Çağ, Yaz Dönemi, Sevgilerde şiir kitaplarından bazılarıdır.

**Bu parçada sözü edilen şair aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Nâzım Hikmet RAN
- B) Behçet NECATİGİL
- C) Cahit ZARİFOĞLU
- D) Attilâ İLHAN
- E) Necip Fazıl KISAKÜREK

6. Mehmet Çınarlı, Munis Faik Ozansoy, Arif Nihat Asya, Mehmet Kaplan, Cemil Meriç, İlhan Geçer, Mustafa Necati Karaer, Nüzhet Erman, Yavuz Bülent Bakiler, Banat-tin Karakoç gibi sanatçıların oluşturduğu topluluktur. Bu sanatçılar, düşüncelerini, "Sanatçı bağımsız olmalıdır. Ulusal olmayan bir sanatın sınırları aşacağı düşünülemez. Sanatçının dili yaşayan dildir." sözleriyle ortaya koymuşlardır, ilk şiirlerini "Çınaraltı" dergisinde yayımlamışlardır. Ölçü konusunda bir dayatmaya karşı olmuşlar, şiir olarak kalabildiği sürece aruzu da, heceyi de, serbest biçimli şiiri de kabul ettiklerini açıklamışlardır.

**Bu parçada sözü edilen edebiyat topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Fecr-i Aticiler
- B) Hisarcılar
- C) Garipçiler
- D) Beş Hececiler
- E) Servet-i Fünuncular

Güçlü bir Türkçe tutkusu olan ve dilin arılaştırılması çabalarına katılan sanatçı için "Türkçenin ses bayraktarı, Türkçenin mimarı, Türkçenin yere hiç konmayan kartalı, Türkçenin ulu çınarı, Türk şiirinin yaşlanmaz çocuğu" gibi tabirler kullanılmıştır. Şiirlerinde doğayı, insanlığı, hayatı an bir Türkçe ile yansıtmaya çalışmıştır. Türk edebiyatının en üretken şairlerinden olan sanatçı, "Hava-yı Çizilen Dünya", "Çocuk ve Allah", "Daha",

"Çakırın Destanı", "Taş Devri" gibi 150'ye yakın şiir kitabı yayımlamıştır.

**7. Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Orhan Veli Kanık
- B) Cahit Sıtkı Tarancı
- C) Necip Fazıl Kısakürek
- D) Fazıl Hüsnü Dağlarca
- E) Bedri Rahmi Eyüboğlu

**ÖYS-1998:**

Şiire heceyle başlayan, serbest ölçüyle hemen her konuda çok ürün veren, usta bir ozandır, ilk kitabından bu yana sürekli kendini aşmaya çalışmıştır. Bi-reyselden toplumsala, ulusaldan evrensele uzanan bir çizgide, özü ve söyleyiş sağlamlığıyla kolay öykünülemeyecek, özgün bir şiir gerçekleştirmiştir. "Türkçem benim ses bayrağım." diyen ozan, kendine özgü bir dil yapısı, bir biçim yaratmıştır. Kurtuluş Savaşımızla ilgili şiirlerini bir kitapta toplamıştır. Yaptılarından biri de "Çocuk ve Allah"tır.

**8. Bu parçada sözü edilen şair aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Mehmet Emin Yurdakul
- B) Ahmet Muhip Dıranas
- C) Fazıl Hüsnü Dağlarca
- D) Ziya Osman Saba
- E) Cahit Sıtkı Tarancı

Emrâhî bu razın keşfine delil

İstersen evvelce sen kendini bil

Meşhurdur söylenir dillerde ey dil

Sağ iken bir şahsın kadri bilinmez

**9. Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Redif kullanılmıştır.
- B) Birden çok ünlü düşmesi vardır.
- C) Dönüşlülük zamiri kullanılmıştır.
- D) Tam uyak kullanılmıştır.
- E) İçerik ve biçim olarak halk şiiri geleneğine özgü nitelikler taşımaktadır.

Ben gamlı hazan sense bahar dinle de vazgeç  
Sen kendine kendin gibi bir taze bahar seç  
Olmaz meleğim böyle bir aşk bende vakit geç  
Sen kendine kendin gibi bir taze bahar seç

**10. Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A) Ses ve ritim önemsenmiştir.
- B) Bir şarkının son dördlüğüdür.
- C) "meleğim" sözcüğüyle istiare yapılmıştır.
- D) "bir aşk" sözcükleri arasında ulama vardır.
- E) "geç" ve "seç" sözcükleri tam uyak oluşturmuştur.

**11.Aşağıdaki dizelerin hangisinde hem uyak hem de redif kullanılmıştır?**

- A) İçimde hiç sönmeyen bir fetih sevdası var  
Yavuz gibi diyorum, bu dünya insana dar
- B) Konmadı zülfüne gönül bilerek  
Hayrandır; uçmayı unutsa gerek
- C) Durmadan çalkanan bir kızıl deniz  
Bir damla yaş gibi duruyor sessiz
- D) Kara haber; tipi eser, savrulur  
Bir yanardağ gibi içim kavrulur
- E) Bu başımda esen, bir kavak yeli  
Ben ondan deliyim, o benden deli

Sivas yollarında geceleri  
Katar katar kağnılar gider  
Tekerleri meşeden  
Ağız dil vermeyen köylüler  
Odun mu, tuz mu, hasta mı götürürler  
Ağır ağır kağnılar gider  
Sivas yollarında geceleri

**12.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Halk şiiri geleneğine bağlı kalınmıştır.
- B) Yinelemelerden yararlanılmıştır.
- C) Serbest ölçü kullanılmıştır.
- D) Öyküleyici anlatımdan yararlanılmıştır.
- E) İçerik ve biçim özelliklerine bakıldığında Cahit Külebi tarafından yazıldığı söylenebilir.

Akşam iniyordu usul usul ufuklardan  
Güneş çekiyordu ağır ağır elini eteğini  
Yanık bir kaval sesi geliyordu uzaktan  
Derdi dağlardan aşkın ak abalı bir çobandan  
Önünde sürüleri ardında sürüleri  
İniyordu yavaş yavaş yemyeşil bir yayladan

**15.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A) Halk şiiri geleneğiyle oluşturulmuştur.
- B) Pastoral şiire özgü nitelikler ağır basmaktadır.
- C) Birden çok ulama vardır.
- D) Son dizede "y" harfiyle aliterasyon yapılmıştır.
- E) Yinelemelerden yararlanılmıştır.

Yeşil ördek gibi daldım göllere  
Sen düşürdün beni dilden dillere  
Başım alıp gidem gurbet illere  
Ne sen beni unut ne de ben seni

**16.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Uyak ve rediften yararlanılmıştır.
- B) Emir kipiyle çekimlenmiş fiiller vardır.
- C) Ses ve ritm önemsenmiştir.
- D) I. ve II. dizeler haber cümlesi niteliği taşımaktadır.
- E) Mizahi anlatıma özgü nitelikler ağır basmaktadır.

Eserlerin şairlerini boşluklara yazınız.

1. Çocuk ve Allah .....
2. Evler Dar Çağ .....
3. Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü .....
4. Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda .....
5. Yürek Dede ile Padişah .....
6. Gizemli Şiirler .....
7. Karadut .....
8. Risaleler .....
9. Sisler Bulvarı .....
10. Yol Üstündeki Semender .....
11. Dört Kanatlı Kuş .....
12. Çevre .....
13. Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü .....
14. Adamın Biri .....
15. İşaret Çocukları .....
16. Rüzgâr .....
17. Eski Toprak .....
18. Üç Şehitler Destanı .....
19. Yedi Güzel Adam .....
20. Ben Sana Mecburum .....
21. Bakış Kuşu .....

22. Sebep Ey .....
23. Bedreddin Üzerine Şiirler .....
24. Kapalı Çarşı .....
25. Havaya Çizilen Dünya .....
26. Sevgilerde .....
27. Yeşeren Otlar .....
28. Arada .....
29. Türk Mavisi .....
30. Akşam Şiirleri .....
31. Yağmur Kaçağı .....
32. Elde Var Hüzün .....
33. Çakırın Destanı .....



## HAZIRLIK ÖDEVİ

1. II. Yenicilerin dil anlayışını yazınız.

2. II. Yenicilerin temsilcilerini yazınız.

2. II. Yeni şiirinde sık işlenen temalar nelerdir?

3. Sezai Karakoç'un edebi özelliklerinden beşini yazınız.

4. Sezai Karakoç'un eserlerini yazınız.

## 6. İKİNCİ YENİ ŞİİRİ (1954 –1960)

### Örnek dizeler:

“Sizi görmüyor muyum dikkat! Trenlere çikolata yediriyorum”  
“En akıllı tarafımdır balıkla deniz tutmak”  
“Çocuğu çocukluyor bir düdüğün kırmızısı”  
“Güneş bir pazartesi olarak mı duruyor burnunuzda”  
(Edip Cansever)

“Adam yıldızlara basa basa yürüdü”  
“Dengesini uzun bıyıklarına borçlu yürürken”  
“Başladı Afrikası uzun bir gece”  
“Güvercin kuşkusunu cırlak güneş”  
(Cemal Süreya)

“Denizin pencereleri sürgülüydü”  
“Atımı istedim evin göğü gerindi”  
“Yalnızlığın dükkânlarında hasır koltuklarda oturduk”  
“Bu denizler ne güzel böyle değil mi f”  
“Bir f diniz Önasyalarda o şey evlerde”  
(İlhan Berk)

“Seni çağırıyorum parmaklarımdan süt emmeye”  
“Ses kış. Ateş yırtıldı. Çarpıldık.”  
“Bir bülbül içimde sedifle kaplanıyor”  
“Kaybolursa taşlar içinde taşlar getiren taş bir bulut”  
“Baharı seller götürdü boğuldu yaz”  
(Sezai Karakoç)

“Üzünç yüklenmiş bir gemi”  
“soğuk tirşe renkli salı günleri arkamızdan koşardı”  
“En cumartesi bir İstanbul düşünerek bu kantoları düşünüyorsun”  
“Yüzüklerinde altın parmaklar takılıymış”  
“arsenik şişesine eylül doluyor”  
(Ece Ayhan)

“Kendini doğuruyordu bir cinaedi. Dimdoğru.”  
“Topağacından apartmanlarda odası bulunamaz”  
“Ve bir melankolya çiçeği, saksıda”  
“Boğazlar üzerine bir ankabakışı Çamlıca’dan”  
(Ece Ayhan)

“Üvercinka”  
“Gözleri göz değil gözistan”  
“Geceler yukarda telcek-bulutcak”  
“Ilım günleri gelirdi taraçalar”  
Uzatırdı mevsimölçerlerini”  
(Cemal Süreya)

### Bazı şiirler:

#### TUT KI BEN

tut ki sen bir şiiri çok iyi yazsan  
ya da çok iyi bir şiir yazsan  
bir saatin aralıksız işleyişi  
bir çocuğun bir sokak kedisini sevişi  
bilmem ki sanki güzel bir akşam gibi  
onun için her akşamı iyi yaşamalıyım  
yani kıskanılan onu  
demek istediğim hepsi

**Turgut Uyar**

#### EŞDEĞERİYLE YAN

Eşdeğeriyle yan yana yürürken  
Cehennem sokağında birey olmak,  
Ve en inceldikten sonra  
İlkel sözcüklerle konuşmak seninle.

Saat beş nalburları pencerelerden  
Madeni paralar gösteriyorlar,  
Yalnızlığı soruyorlar, yalnızlık,  
Bir ovanın düz oluşu gibi bir şey.

Hiç bir şeyim yok akıp giden sokaktan başka  
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

**CEMAL SÜREYA**

## İKİNCİ YENİ ŞİİRİ

1. Türk şiirinde 1950'den sonra Garip akımına ve 1940 kuşağının toplumsal gerçekçi şairlerine tepki olarak doğan, değişik imge, çağrışım ve soyutlamalarla yeni bir söyleyişi amaçlayan şiir akımıdır.
2. Onların Garipçilerle tek ortak yönleri şiirdeki şekil özgürlüğünü sürdürmeleri, ölçü ve kafiyei önemsiz görmeleridir.
3. İnsanın bilinçaltına indiler. Doğayı, insanı ve görünümünü kendilerine özgü bir anlayışla verdiler. Bu değerlerle yeni bir söyleyiş yaratmayı hedeflediler. Görünümü, eşyayı, insanı gerçeküstücülerden daha da aşırıya giderek soyutlamışlardır.
4. Şiirin üslubu, konuşma dilinden uzak ve mantık dokusundan arındırılmış olmalıdır. Özgün olmalıdır.
5. Kapalı ve soyut bir anlatım vardır. Konuşma diline sırt çevirmişlerdir.
6. Sözcükler arasındaki anlamsal bağlantıları kopararak yeni görüntüler oluşturma yolunu seçmişlerdir.
7. Tesadüfen seçilmiş kelime veya cümlelerin alt alta sıralanmasıyla şiirin oluşturulduğu intibayı verirler.
8. Genelde cümle yapıları bozuktur. Bir boş vermişlik havası hâkimdir.
9. Şiirde öyküleyici anlatım yolu terk edilmelidir. Çünkü şiir öykü değildir.
10. Şiirde imgeye, hayal gücüne ve duyguya ağırlık verilmelidir.
11. Şiirin belli bir konusu olmayabilir. Şiirin kaynağı duygudur.
12. Ahlaksal değerler, erdem, gerçek ve toplum gibi temel öğeler şiirin amacı olmamalıdır.
13. Şiir yoruma açık olmalıdır. Şiirde hayal (imge) en önemli öğedir. Şiir bir görüntü sanatıdır.
14. Ölçü, kafiye ve biçim unsurlarıyla ahenk sağlamak yerine musiki ve anlatım zenginliği olmalıdır.
15. Karamsarlık, yalnızlık, bunalım sık kullanılan bir temalardandır.
16. Batı'da gerçeküstücülerin (sürrealizm) kullandıkları bilinçaltını harekete geçirme yönteminden faydalanır.
17. Garip şiiri yoksul çoğunluğun yaşama koşullarını ve zevk anlayışını dikkate alırken, II. Yeni daha çok aydın kesimin ve elit tabakanın zevkine hitap eder. Yani aydınlara seslenmektedir.
18. II. Yeni ismini, Muzaffer Erdost 1956 yılındaki "Pazar Postası" dergisinde ilk kez kullanır.
19. **En önemli temsilcileri: ECE SÜT İÇ**  
**Edip Cansever, Cemal Süreya, Ece Ayhan, Sezai Karakoç, Ülkü Tamer, Turgut Uyar, İlhan Berk**

### NOT:

- İlhan Berk, "Anlamazsanız atarsınız, okumazsınız. Şiirden anlamak şiir üstüne söz etmek okuyucunun işi değildir", der
- Ece Ayhan okuyucuya hakaret eder. 'Ben bütünüyle bunların beğenilerine, tarih anlayışlarına, görüşlerine karşıyım. Hiçbir bağlantı kurmak niyetinde değilim kendileriyle. Okur akbabaydı, akbabadır hala. "

### EDİP CANSEVER (1928–1986)

- 1957'de yayınlanan "Yerçekimli Karanfil" ile kendisine özgü bir şiir evreni kurdu.
- Yeniciler içinde en çok ve en uzun dönem şiir yazan şairdir. 30 yıla yakın sürekli şiir yazmış ve yayımlamıştır.
- Yine de II. Yeni içindeki bazı şairler gibi anlamsızlığı savunmadı. Kapalı, anlaşılması güç, yine de anlamdan ayrılmayan bir şiire yöneldi. Yani 2. Yeni içindeki bazı şairler gibi anlamsızlığı savunmamıştır.
- **ŞİİR: İkinci Üstü, Dirlik Düzenlik, Yerçekimli Karanfil, Umutsuzlar Parkı, Sonrası Kalır**

### TURGUT UYAR (1927–1985)

- Şiirimizi biçim ve öz bakımından yenileştirmiştir.
- Kapalı, soyut anlatım tarzını benimsemiş, şiirinin çağrışım gücünü zenginleştirmiştir.
- Şiir çizgisini oluşturan unsurlar arasında halk, divan ve Batı edebiyatını sayabiliriz.
- Gerek öz gerekse biçim bakımından sürekli değişen, halk şiirinden divan şiirine geniş bir kültür birikimini değerlendirirken kendisi olabilen bir şiiri geliştirmiştir.
- **ŞİİR: Arz-ı Hal, Türkiyem, Dünyanın En Güzel Arabistan'ı, Tütünler Islak**

## SEZAI KARAKOÇ (1933-.... )

- Günümüz şiirinde, İslami düşünceyi modern şiirdeki gerçeküstücülükle kaynaştıran; mistisizmden, enbiya-evliya kıssalarından yararlanan, çarpıcı benzetme ve imgelerle, denenmemiş sentezlere ulaşan, bağımsız sayfalar açan bir sanatçıdır.
- Aşkını dile getirdiği “Mona Roza” şiiri meşhurdur.
- Arzuladığı diriliş neslini anlattığı birçok fikir, öykü ve çeviri kitapları yazmıştır.
- Yeni biçim araştırmalarıyla, değişik imgelerle kendine özgü mistik ve İslami içeriğe yer veren eserleriyle kuşağının en iyi şairleri arasına girmeyi başarmıştır.
- Düşüncelerini yeni ve kapalı bir üslupla vermesiyle II. Yeni kabul edilmektedir.
- **Şiir: Körfez, Şahdamar, Hızırla Kırk Saat, Gül Muştusu, Zamana Adanmış Sözler, Mona Roza**

### MONA ROZA

Mona Roza, siyah güller, ak güller  
Geyvenin gülleri ve beyaz yatak  
Kanadı kırk kuş merhamet ister  
Ah, senin yüzünden kana batacak  
Mona Roza siyah güller, ak güller

Ulur aya karşı kirli çakallar  
Ürkek ürkek bakar tavşanlar dağa  
Mona Roza, bugün bende bir hal var  
Yağmur içri içri düşer toprağa  
Ulur aya karşı kirli çakallar

Açma pencereni perdeleri çek  
Mona Roza seni görmemeliyim  
Bir bakışın ölmem için yetecek  
Anla Mona Roza, ben bir deliyim  
Açma pencereni perdeleri çek...

Zeytin ağaçları söğüt gölgesi  
Bende çıkar güneş aydınlığa  
Bir nişan yüzüğü, bir kapı sesi  
Seni hatırlatıyor her zaman bana  
Zeytin ağaçları, söğüt gölgesi

Zambaklar en ıssız yerlerde açar  
Ve vardır her vahşi çiçekte gurur  
Bir mumun ardında bekleyen rüzgar  
Işıksız ruhumu sallar da durur  
Zambaklar en ıssız yerlerde açar

Ellerin ellerin ve parmakların  
Bir nar çiçeğini eziyor gibi  
Ellerinden belli oluyor bir kadın  
Denizin dibinde geziyor gibi  
Ellerin ellerin ve parmakların

Zaman ne de çabuk geçiyor Mona  
Saat onikidir söndü lambalar  
Uyu da turnalar girsin rüyana  
Bakma tuhaf tuhaf göğe bu kadar  
Zaman ne de çabuk geçiyor Mona

Akşamları gelir incir kuşları  
Konar bahçenin incirlerine  
Kiminin rengi ak, kimisi sarı  
Ahhh! beni vursalar bir kuş yerine  
Akşamları gelir incir kuşları

Ki ben Mona Roza bulurum seni  
İncir kuşlarının bakışlarında  
Hayatla doldurur bu boş yelkeni  
O masum bakışlar su kenarında  
Ki ben Mona Roza bulurum seni

Kırgın kırgın bakma yüzüme Roza  
Henüz dinlemedin benden türküler  
Benim aşkım sığmaz öyle her saza  
En güzel şarkıyı bir kurşun söyler  
Kırgın kırgın bakma yüzüme Roza

Artık inan bana muhacir kızı  
Dinle ve kabul et itirafımı  
Bir soğuk, bir garip, bir mavi sızı  
Alev alev sardı her tarafımı  
Artık inan bana muhacir kızı

Yağmurlardan sonra büyümüş başak  
Meyvalar sabırla olgunlaşmış  
Bir gün gözlerimin ta içine bak  
Anlarsın ölümler niçin yaşarmış  
Yağmurlardan sonra büyümüş başak

Altın bilezikler o kokulu ten  
Cevap versin bu kanlı kuş tüyüne  
Bir tüy ki can verir bir gülümsesen  
Bir tüy ki kapalı gece ve güne  
Altın bilezikler o kokulu ten

Mona Roza siyah güller, ak güller  
Geyve'nin gülleri ve beyaz yatak  
Kanadı kırk kuş merhamet ister  
Aaahhh! Senin yüzünden kana batacak!  
Mona Roza siyah güller, ak güller

**Sezai Karakoç**

## Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine

Senin kalbinden sürgün oldum ilkin  
Bütün sürgünlüklerim bir bakıma bu sürgünün bir süreği  
Bütün törenlerin şöenlerin ayinlerin yortuların dışında  
Sana geldim ayaklarına kapanmaya geldim  
Af dilemeye geldim affa layık olmasam da  
Uzatma dünya sürgünümü benim  
Güneşi bahardan koparıp  
Aşkın bu en onulmazından koparıp  
Bir tuz bulutu gibi  
Savuran yüreğime  
Ah uzatma dünya sürgünümü benim  
Nice yorulduğum ayakkabılarımdan değil  
Ayaklarımdan belli  
Lambalar eğri  
Aynalar akrep meleği  
Zaman çarpılmış atın son hayali  
Ev miras değil mirasın hayaleti  
Ey gönlümün doğurduğu  
Büyüttüğü emzirdiği  
Kuş tüyünden  
Ve kuş sütünden  
Geceler ve gündüzlerde  
İnsanlığa anıt gibi yükselttiği  
Sevgili  
En sevgili  
Ey sevgili  
Uzatma dünya sürgünümü benim

Bütün şiirlerde söylediğim sensin  
Şuna dedimse sen Leyla dedimse sensin  
Seni saklamak için görüntülerinden faydalandım Salome'nin Belkıs'ın  
Boşunaydı saklamaya çalışmam öylesine aşıkarsın bellisin  
Kuşlar uçar senin gönlünü taklit için  
Ellerinden devşirir bahar çiçeklerini  
Deniz gözlerinden alır sonsuzluğun haberini  
Ey gönüllerin en yumuşağı en derini  
Sevgili  
En sevgili  
Ey sevgili  
Uzatma dünya sürgünümü benim

Yıllar geçti sapan olumsuz iz bıraktı toprakta  
Yıldızlara uzanıp hep seni sordum gece yarılarında  
Çatı katlarında bodrum katlarında  
Gölgendi gecemi aydınlatan eşsiz lamba  
Hep Kanlıca'da Emirgan'da  
Kandilli'nin kurşuni şafaklarında  
Seninle söyleyip durdum bir ömrün baharında yazında  
Şimdi onun birdenbire gelen sonbaharında  
Sana geldim ayaklarına kapanmaya geldim  
Af dilemeye geldim affa layık olmasam da  
Ey çağdaş Kudüs (Meryem)  
Ey sırnı gönlünde taşıyan Mısır (Züleyha)  
Ey ipeklere yumuşaklık bağışlayan merhametin kalbi  
Sevgili  
En sevgili  
Ey sevgili

Uzatma dünya sürgünümü benim

Dağların yıkılışını gördüm bir Venüs bardağında  
Köle gibi satıldım pazarlar pazarında  
Güneşin sarardığını gördüm Konstantin duvarında  
Senin hayallerinle yandım düşlerin civarında  
Gölgendi yansıyıp duran bengisu pınarında  
Ölüm düşüncesinin beni sardığı şu anda  
Verilmemiş hesapların korkusuyla  
Sana geldim ayaklarına kapanmaya geldim  
Af dilemeye geldim affa layık olmasam da  
Sevgili  
En sevgili  
Ey sevgili  
Uzatma dünya sürgünümü benim

Ülkedeki kuşlardan ne haber vardır  
Mezarlardan bile yükselen bir bahar vardır  
Aşk celladından ne çıkar madem ki yar vardır  
Yoktan da vardan da ötede bir Var vardır  
Hep suç bende değil beni yakıp yıkan bir nazar vardır  
O şarkıya özenip söylenecek mısralar vardır  
Sakın kader deme kaderin üstünde bir kader vardır  
Ne yapsalar boş göklerden gelen bir karar vardır  
Gün batsa ne olur geceyi onaran bir mimar vardır  
Yanmışsam külümden yapılan bir hisar vardır  
Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır  
Sırların sırrına ermek için sende anahtar vardır  
Göğsünde sürgününü geri çağıran bir damar vardır  
Senden ümit kesmem kalbinde merhamet adlı bir çınar vardır  
Sevgili  
En sevgili  
Ey sevgili

Sezai Karakoç

#### İLHAN BERK (1916-2008)

- Şiire vezin ve kafiye ile başlamış olmasına rağmen daha sonra sürekli bir yenilik peşinde koştuğu görülür.
- Şiirlerinde sürekli soyut bir dil aradığı görülür.
- Şiirlerinde cinsellik ve tarih ana temalar arasında yer alır.
- Çeşitli nesneleri, kent, sokak gibi olguları şiirleştirdi.

**ŞİİR: Güneşi Yakanların Selamı, Günaydın Yeryüzü, Çivi Yazısı, Türkiye Şarkısı, Galile Denizi**



#### NE BÖYLE SEVDALAR GÖRDÜM NE BÖYLE AYRILIKLAR

Ne zaman seni düşünsem  
Bir ceylan su içmeye iner  
Çayırları büyürken görürüm

Her akşam seninle  
Yeşil bir zeytin tanesi  
Bir parça mavi deniz  
Alır beni

Seni düşündükçe  
Gül dikiyorum elimin değdiği yere  
Atlara su veriyorum  
Daha bir seviyorum dağları

İLHAN BERK

### Üç Kez Seni Seviyorum Diye Uyandım

Üç kez seni seviyorum diye uyandım  
Tuttum sonra çiçeklerin suyunu değiştirdim  
Bir bulut başını almış gidiyordu görüyordum.

*Sabahın bir yerinden düşmüş gibiydi yüzün.*

Sokağı balkonları yarım kalmış bir şiiri teptim  
Sıkıldım yemekler yaptım kendime otlar kuruttum  
-Taflanım! diyordu bir ses duyuyordum.

*Cumhuriyetin ilk günleri gibiydi yüzün.*

Kalktım sonra bir aşağı bir yukarı dolaştım  
Şiirler okudum şiirlerdeki yaşa geldim  
Karanfil sakız kokan soluğunu üstümde duydum.

*Eskitiyorum eskitiyorum kalıyor ne kadar güzel olduğun.*

**İLHAN BERK**

#### **CEMAL SÜREYA (1931-1990 )**

- İkinci yeniler arasında en fazla tanınmış olanıdır.
- Şairin şiirlerinde dünyayı bir modern ressamın gözleriyle süzmek vardır.
- II. Yenilerin soyut şiirlerine karşı somut şiirler yazmıştır.
- Şiirleri anlam bakımından II. Yenilere göre açık, Toplumculara göre kapalıdır.
- **ŞİİR: Üvercinka, Beni Öp Sonra Doğur Beni, Göçebe**

#### **Beni Öp Sonra Doğur Beni**

Şimdi  
utançtır tanelenen  
sarışın çocukların başaklarında.

Ovadan  
gözü bağlı bir leylâk kokusu ovadan  
çeviriyor o küçücük güneşimizi.

Taşarak evlerden taraçalardan  
gelip sesime yerleşiyor.

Sesimin esnek baldıranı  
sesimin alaca baldıranı.

Ve kuşlara doğru  
fildişi: rüzgârın tavrı.  
Dağ: güneş iskeleti.

Tahta heykeller arasında  
denizin yavrusu kocaman.

Kan görüyorum taş görüyorum  
bütün heykeller arasında  
karabasan ılık acemi  
-uykusuzluğun sütlü inciri-  
kovanlara sızıyor.

Annem çok küçükken öldü  
beni öp, sonra doğur beni.

**CEMAL SÜREYA**

### ECE AYHAN (1931-2002)

- “İkinci Yeni” tanımını yerine “Sivil Şiir”i önerdi ve kullandı.
- İmge ustası olarak değerlendirilir.
- Kentli küçük insan tipini işledi.
- **ŞİİR: Bakışsız Bir Kedi Kara, Kınar Hanımın Denizleri, Sivil Şiirler, Ortodokslular**

#### Fayton

O sahibinin sesi gramofonlarda çalınan şey  
İncecik melankolisiymiş yalnızlığının  
İntihar karası bir faytona binmiş geçerken ablam  
Caddelerinden ölümler aşkı pera'nın

Esrikmiş herhal bahçe bahçe çiçekleri olan ablam  
Çiçeksiz bir çiçekçi dükkânının önünde durmuş  
Tüllere sarılı mor bir Karadağ tabancasıyla  
Zakkum fotoğrafları varmış cezayir menekşeleri camekanda

Ben ki son üç gecedir intihar etmedim hiç bilemem  
İntihar karası bir faytonun ağış göğes atlarıyla birlikte  
Cezayir menekşelerini seçip satan alışından olabilir mi ablamın

ECE AYHAN

#### Zambaklı Padişah

Ne zaman elleri zambaklı padişah olursam  
Sana uzun heceli bir kent vereceğim  
Girilince kapıları yitecek ve boş!

Azımda, güzel atlar da güzel şiirler gibidirler  
Öldükten sonra da tersine yarışlar, vesselam!

ECE AYHAN

### ÜLKÜ TAMER (1937- ... )

- II. Yeniye akımın ana karakteri oluştuktan sonra dahil olduğu halde kendine özgü imge dünyası ve süssüz, sade söyleyişiyle dikkat çekti.
- Keskin bir ironiyle örülmüş derin acıların ve beşeri trajedilerin dile getirildiği şiirinde 1970'ten sonra toplumsal duyarlıklar öne çıktı.
- **Şiir: Soğuk Otların Altında, Gök Onları Yanıltmaz, Virgülün Başından Geçenler**

#### GÜNEŞ TOPLA BENİM İÇİN Ülkü Tamer



Seher Yeli Çık Dağlara  
Güneş Topla Benim İçin  
Haber İlet Dört Diyara Canım  
Güneş Topla Benim İçin  
Umutların Arasından  
Kırpiklerin Karasından  
Döşte Bıçak Yarasından Canım  
Güneş Topla Benim İçin  
Seher Yeli Yar Gözünden  
Havadaki Kuş İzinden  
Geceleri Gökyüzünden Canım  
Güneş Topla Benim İçin



### ÖLÇME DEĞERLENDİRME – İKİNCİ YENİ ŞİİRİ

**1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.**

- A. İkinci Yeni şairleri şiirde hayal gücüne ağırlık vermişler, söz dizimini zorlamış, dilin alışılmış kalıplarını yıkmaya çalışmışlardır. ( )
- B. İkinci Yeni şairleri "Şiir dili müzik ile söz arasında, sözden çok müziğe yakın. " anlayışıyla şiir yazmışlardır.( )
- C. İkinci Yeni şiirinde bireyin yalnızlığı, bunalımı ve çağrışımlarla dolu estetik bir şiir dünyasına kaçışı İkinci Yeni şairlerinin sosyal bilinçten mahrum oluşuyla açıklanabilir. ( )

**2. Aşağıdaki noktalı yere uygun kelimeleri yazınız**

Bursa Işıklar Askerî Lisesi ve Askerî Memurlar Okulunu bitiren ..... 'ın ilk kitabı hece ölçüsü ile yazdığı ve toplumsal konuları işleyen Arz-ı Hâl'dir. Dünyanın En Güzel Arabistan'ı adlı kitabıyla bireyin iç dünyasına yönelerek yalnızlığı ve bunalımı işlemiştir.

**3. Bir adam kendi tiyatrosunda, tamam**

Bir köpek sokak değiştirdi, korkak

İçti süt dolu lokanta ve kapandı

Ben ağzıma geleni söyledim, öyle

Gene bir ağaç öttü, bu kaçınıcı.

**Yukarıda Edip CANSEVER'in Şey Şey Şey ve Şeylerden adlı şiirinden bir birim verilmiştir. Bu birimdeki İkinci Yeni şiirine özgü özellikleri yazınız.**

**3. II.Yenicilerle garipçilerin ortak özelliklerini yazınız.**

**1. Aşağıdaki şair-eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?**

- A. Edip CANSEVER - Sonrası Kalır
- B. Turgut UYAR - Türkiyem
- C. Sezai KARAKOÇ - Mona Roza
- D. Cemal SÜREYA - Divan
- E. İlhan BERK - Galile Denizi

**2. (I) İkinci Yeni şiiri, Garip şiirine bir tepkidir. (II) Başka bir deyişle anlamdan, gerçekten, yaşamdan kopmanın şiiridir. (III) Anlamdan kurtulmak, soyutluğu sağlamak için duyulmadık yeni sözcükler üretme yoluna gidilmiştir. (IV) Söz dizimi değiştirilmiş, yeni tamlamalar kurulmuştur. (V) Bu yeniliklere Orhan Veli, Oktay Rıfat ve Melih Cevdet öncülük etmiştir.**

**Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde, İkinci Yeni şiiriyle ilgili bilgi yanlışı vardır?**

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.
- 2008 ÖSS**

**3. Aşağıdakilerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?**

- A) Güldürürken düşündürmeyi de amaçlayan bir mizah anlayışının başarılı örneklerini veren yazarlarımızın başında Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz ve Muzaffer İzgü'yü sayabiliriz.
- B) Deneme türünün özgün örneklerini veren Nurullah Ataç, bir eleştirmen olarak yeni şiirimizin başarı kazanmasında etkili olmuş bir yazarımızdır.
- C) Sabahattin Eyüboğlu, düşünce adamı kimliğiyle hümanist düşüncesinin yerleşmesi, halkçı bir kültürün oluşması yolunda çaba göstermiş bir aydınımızdır.
- D) Şiirlerini bireysel duyarlıktan çok toplumsal duyarlılıkla biçimlendiren Cemal Süreya, Turgut Uyar ve Edip Cansever toplumcu gerçekçi şiirimizin öncüleri arasında yer alır.
- E) Falih Rıfkı Atay, Türkçenin inceliklerini taşıyan, yalın, akıcı anlatımıyla anı ve gezi yazılarının başlıca birer tür boyutuna ulaşmasında etkili olmuştur.

**2008 ÖSS**

İlk şiiri 1944'te İstanbul dergisinde yayınlandı. Dergilerde çıkan ilk gençlik şiirlerini İkinci Üstü kitabında topladı. 1957'de yayınlanan Yerçekimli Karanfil ile kendine özgü bir şiir evreni kurdu, ikinci Yeni akımının özgün örneklerini verdi. Ancak İkinci Yeni şairlerinin çoğu gibi anlamsızlığı savunmadı. Anlaşılması güç, kapalı olmakla beraber yine de anlamdan ayrılmayan bir şiire yöneldi. "Dize işlevini yitirdi." gerekçesiyle yeni arayışlara yönelen şair, tiyatrodan esinlenen diyaloglar kullandı.

**4. Bu parçada sözü edilen şair aşağıdakilerden hangisidir?**

- A. Ece AYHAN
- B. Cemal SÜREYA
- C. Edip CANSEVER
- D. Sezai KARAKOÇ
- E. Kemal ÖZER

Durup dururken aklına gelmez yağmak yağmurun  
Gitsen nereye gidebilirsin hâlâ bilmem  
Bizans'ta olmak belki iyi belki fena belki bunu da diyemem  
Ben küçük dükkânlırsız, kahvelersiz sokakları sevmem, odaları, duvarları sevmem

**5. İçerik ve biçim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, yukarıdaki şiirin aşağıdaki şairlerden hangisi tarafından yazıldığı söylenebilir?**

- A) İlhan Berk
- B) Enis Behiç Koryürek
- C) Ahmet Kutsi Tecer
- D) Yusuf Ziya Ortaç
- E) Cahit Sıtkı Tarancı

**2009 ÖSS**

Nereden gelmiş bu denizsiz kente  
Bu yaşlı martı  
Konmuş saat kulesinin üstüne  
Öyle bir zamansızlıktan izliyor beni  
Çağırsam hemen çıkıp gelecek, biliyorum  
Çok eski bir oyundan kılıksız bir haberci gibi.

**6. Bu dizeler, İkinci Yeni Şiirine ilişkin aşağıda verilen özelliklerden hangisine örnek oluşturmaz?**

- A) Kapalı bir anlatıma başvurma
- B) Sesi ve ritmi önemseme
- C) Kendine özgü bir biçimi olma
- D) Sözcüklerin çağrışım gücünden yararlanma
- E) Duyulmadık yeni sözcükler oluşturma

**2009 ÖSS**

Gözlerimin gemileri kuş istiyor  
Açılıp kapandıkça sevdam  
Kapanıp açılıyor bir mavi  
Şahmaran süt istiyor kefeninde  
Üç aylık ölmüş çocukların  
Kerem ile Arzu geliyor  
Aslı ile Kamber  
Ay kana kana batıyor

**7.Bu dizelerin, biçim ve içerik özelliklerinden yola çıkılarak aşağıdaki edebiyat topluluklarından hangisinin şiir anlayışını yansıttığı söylenebilir?**

- A) Fecr-i Aticilerin
- B) İkinci Yenicilerin
- C) Tanzimatçıların
- D) Beş Hececilerin
- E) Servet-i Fünuncuların

Ve gelinciğin ikinci tadına benzemeli  
Var eden kendini birincisinden  
Yani bir sevdayı sevgiye dönüştüren  
Ben şimdi bir yabancı gibi gülümseyen  
Tanımadığın bir ülke gibi içinde yaşamadığın  
bir zaman gibi  
Tam kendisi gibi mutluluğun  
Beni bekliyorsun

**8.İçerik ve biçim özellikleri göz önünde bulundurduğunda, yukarıdaki şiirin aşağıdaki şairlerden hangisi tarafından yazıldığı söylenebilir?**

- A) Faruk Nafiz Çamlıbel
- B) Edip Cansever
- C) Kemalettin Kamu
- D) Halit Fahri Ozansoy
- E) Cahit Sıtkı Tarancı

Beni bu güzel havalar mahvetti  
Böyle havada istifa ettim  
Evkaftaki memuriyetimden  
Tütüne böyle havada alıştım  
Böyle havada âşık oldum  
Eve ekmekle tuz götürmeyi  
Böyle havalarda unuttum  
Şiir yazma hastalığım  
Hep böyle havalarda nüksetti  
Beni bu güzel havalar mahvetti

**9.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Bazı sözcükler yinelenerek ahenk sağlanmıştır.
- B) Sıradan, günlük olaylara yer verilmiştir.
- C) İkinci Yeni şiirine özgü imge ağırlıklı ve kapalı bir anlatımla oluşturulmuştur.
- D) Yardımcı eylemle oluşturulmuş bileşik eylemlere yer verilmiştir.
- E) Konuşma dilinin söz değerleriyle oluşturulmuştur.

- I. Yusuf Ziya Ortaç - Beş Hececiler
- II. Edip Cansever - Yedi Meşaleciler
- III. Oktay Rifat Horozcu - İkinci Yeniciler
- IV. Halit Fahri Ozansoy - Beş Hececiler
- V. Vasfi Mahir Kocatürk - Yedi Meşaleciler

**10.Yukarıda numaralanmış sanatçı-bağlı olduğu edebiyat topluluğu eşleştirmelerinden hangileri yanlıştır?**

- A) I. veli. B) II. ve III. C) II. ve V.
- D) III. ve IV. E) IV. ve V.

- I. İmgeye ve hayal gücüne ağırlık vermişlerdir.
- II. Öyküleyici anlatım yolunun terk edilmesi gerektiğini savunmuşlardır.
- III. Edip Cansever, Turgut Uyar ve Ece Ayhan önemli temsilcilerindendir.
- IV. Şiirde sadece toplumsal sorunları yansıtmışlardır.
- V. Halk şiiri biçimlerini kullanmışlardır.

**11.İkinci Yeni topluluğu ile ilgili olarak yukarıda numaralanmış yargılardan hangileri yanlıştır?**

- A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. e IV.
- D) III. ve IV. E) IV. ve V.

**12.Dil özellikleri dikkate alınırsa aşağıdaki dizelerden hangisinin araç içinde belirtilen sanatçıya ait olduğu söylenemez?**

- A) Biz dalgalar, fırtınalar kahramanı yigitlerimiz  
Ufuklardan ufuklara haber sorar, gezeriz  
(Enis Behiç Koryürek)
- B) Fırçam, kadîd bir ağacın hasta bir dalı  
Destimde müşteki heyecanlarla titriyor  
(Tevfik Fikret)
- C) Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller  
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller  
(Ahmet Haşim)
- D) Yumuşak başlı isem, kim dedi uysal koyunum  
Kesilir belki, fakat çekmeye gelmez boyunum  
(İlhan Berk)
- E) İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı  
Kuşlar geçiyor, derken  
(Orhan Veli Kanık)

- I. Öz şiir anlayışıyla hareket etmiş, aydınlara seslenmek istemişlerdir.
- II. Şiir; insanlara yararlı olmak için yazılmaz, bu yüzden erdem, ahlak, toplum ve gerçek gibi konular şiirin dışında aranmalı görüşünü savunmuşlardır.
- III. Anlama değil söyleyişe önem verip konuyu, olayı şiirden atmışlardır.

**13.Yukarıda sanat anlayışları verilen edebi topluluk aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Garipçiler
- B) II. Yeni
- C) Beş Hececiler
- D) Maviciler
- E) Hisarcılar

Bakıp ol şuh ile nâz ü niyâze meşk ederiz  
Gülün tebessümüne bülbülün teranesine  
Bu beytin ilk mısrasında "naz" ve "niyaz" sözcükleri söylenmiş, ikinci mısra da "naz"ın karşısına "gül", "niyaz"ın karşısına da "bülbül" getirilmiştir.

**14. Bu örnekte görüldüğü gibi, beyit içerisinde birinci mısra da bulunan birden fazla unsurla ikinci mısra da ilgi kurma sanatına ne ad verilir?**

- A) Tariz
- B) Tevriye
- C) Kinaye
- D) Hüsn-i talil
- E) Leff ü neşr

Baylar  
Bin dokuz yüz seksen birdeyiz  
Karşınızda eylülün sesi  
Ağustosa çekildi, eylülün sesi  
Birazdan konuşacak  
Bu dünyada yaşamak can sıkıcı bir şeydir baylar  
Tepelerde bulamaçların kahverengi eridiği  
Eriyip sarı sarı aktığı bir mevsim  
Bir saat gibi işlerken avucumdaki güz çiçeği

**15.Bu dizeler, İkinci Yeni şiirine ilişkin aşağıda verilen özelliklerden hangisine örnek oluşturmaz?**

- A) Soyut ve kapalı bir anlatıma başvurma
- B) Sese ve ahenge önem verme
- C) Kendine özgü bir biçemi olma
- D) Duyulmadık yeni sözcükler oluşturma
- E) Sözcüklerin çağrışım gücünden yararlanma

- I. İmgeden ve sözcüklerin çağrışım gücünden yararlanılmıştır.
- II. Şiirlerde duyulmadık sözcükler kullanılmıştır.
- III. Sezai Karakoç, Cemal Süreya ve İlhan Berk önemli temsilcilerindendir.
- IV. 1911-1923 yılları arasında etkili olmuştur.
- V. Şiirlerde hece ve aruz ölçüsü kullanılmıştır.

**16. İkinci Yeni topluluğu ile ilgili olarak yukarıda numaralanmış yargılardan hangileri yanlıştır?**

- A) I. ve II.
- B) I. ve III.
- C) II. ve IV.
- D) III. ve IV.
- E) IV. ve V.

Patlıcanları közleyip kabuklarını soyun. İnce ince kıydıktan sonra çatalla ezerek püre haline getirin. Margarin tencerede eritip kıymayı ilave edin. Tuz, karabiber ve kırmızı pul biber ekleyerek kavurun. Hazırladığınız patlıcan püresini geniş bir tencereye alıp çok kısık ateşte ısıtın. Suyu süzölmüş yoğurt ve dövölmüş sarımsakları ilave edip yavaş yavaş karıştırın. İliyinca servis tabağına alıp kıymalı karışımı üzerine yayın. Közlenmiş domates ve sivri biberlerle süsleyip servis yapın.

**17.Bu parça aşağıdakilerden hangisine örnek gösterilebilir?**

- A) Fantastik anlatıma
- B) Epik anlatıma
- C) Emredici anlatıma
- D) Betimleyici anlatıma
- E) Gelecekte söz eden anlatıma

**18.Aşağıdakilerin hangisinde verilen dizelerin İlhan Berk'e ait olduğu söylenemez?**

- A) Sen gittiğim o ülkesin varılmıyorsun  
Vurmuş sonrasız nasıl en güzel sulara  
Güzelliğin balıkları gibi İstanbul'un  
Şimdi her yerde ne güzeldiniz o kalmış
- B) Bir adasın sen çok eski bir atlasta  
Çok eski bir halkın su aldığı  
Ben güneş, alkol, sıkıntı adanda senin
- C) Usumda ben sizinle ne güzel gökler tuttum  
Büyüttüm kiliseler gibi yalnızlığı  
Baktım yazılarıma, kentlerime görüyorum
- D) Hem nice şiirlerde nice aşklarda  
Tasar saçımızı ölüm  
Aşk ki bazan solgun bir ilçedir  
Sürdürür derinliğini
- E) Hasretinle geçiyorken bu gençlik çağım  
Ey sevdiğim, ben ümitsiz değilim gene  
Ak düşünce saçlarının kumral rengine  
Kollarında son aşkın ben olacağım

Sararan yapraklara basa basa yürüyorum

I  
Gemici düğümüyle bağlıyorum kıtaları birbirine

II  
Kendimi arıyorum sürekli meşgul çalışıyor

III  
Hayalin ateş almaya geliyor, bayağı kırgın

IV  
İnmek istiyorum bu sensiz dünyadan, inemiyorum

**19.Yukarıda numaralanmış dizelerin hangisinde imgeye başvurulmamıştır?**

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

Belki hazıranda mavi benekli çocuksun  
Ah seni bilmiyor kimseler bilmiyor  
Bir şilep sızıyor ıssız gözlerinden  
Belki Yeşilköy'de uçağa biniyorsun  
Bütün ıslanmışsın tüylerin ürperiyor  
Belki körsün kırılmışsın telaş içindesin  
Kötü rüzgâr saçlarını götürüyor

**20.Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) İmgelere yer verilmiştir.
- B) Rediften yararlanılmamıştır.
- C) Aliterasyon yapılmıştır.
- D) "Yeşilköy" sözcüğüyle ad aktarması yapılmıştır.
- E) Yinelemelerden yararlanılmıştır.

Cıvı cıvı olur bahçesi okulların her sabah  
Koşuşur masmavi önlükler bir sağa bir sola

**21.Bu dizelerdeki altı çizili bölümde aşağıdaki açıklamalardan hangisine uygun bir söz sanatı vardır?**

- A) Bir sözü, benzetme amacı gütmeksizin başka bir söz yerine kullanma
- B) Bir olayı ya da durumu, gerçekte olduğundan daha üstün gösterme
- C) Bir sözcüğü hem gerçek hem mecaz anlamıyla kullanma
- D) İnsanlara özgü bir niteliği cansız varlıklara aktarma
- E) Bir varlığı anlatmak amacıyla, ona benzetilen başka bir varlığın adını kullanma

Her şey o kadar anlamsızdı ki, yaz  
Bunu bir daha pekiştirdi  
Avuçlarımı sıcak tutar, bulundururdum  
Sevgisiz ve gereksiz kalmak için  
Öyle, kendime yorgun hazırlamışlar beni  
Şehir ki aydınlıktan görünmeyen birini  
Açılmış iskambiller gibi bilerken  
Orada, içimde şimdi  
Dört güneş bir arada  
Gözlerimde hiç bitmeyen bir deli

**22.İçerik ve biçim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, yukarıdaki şiirin aşağıdaki şairlerden hangisi tarafından yazıldığı söylenebilir?**

- A)Enis Behiç Koryürek
- B)Edip Cansever
- C)Faruk Nafiz Çamlıbel
- D)Yusuf Ziya Ortaç
- E)Ahmet Kutsi Tecer

1D-2E-3D-4C-5A-6E-7B-8B-9C-10B-11E-12D-13B-14E-15D-16E-17C-18E-19A-20B-21A-22B-23C-24D

Eserlerin sahiplerini yazınız.

1. İkinci Üstü .....
2. Arz-ı Hal .....
3. Türkiyem .....
4. Galile Denizi .....
5. Beni Öp Sonra Doğur Beni .....
6. Tütünler Islak .....
7. Zamana Adanmış Sözler .....
8. Çivi Yazısı .....
9. Sivil Şiirler .....
10. Monna Rosa .....
11. Güneşi Yakanların Selamı .....
12. Körfez .....
13. Gül Muştusu .....
14. Üvercinka .....
15. Bakışsız Bir Kedi Kara .....
16. Kınar Hanımın Denizleri .....
17. Dirlik Düzenlik .....
18. Hızır ile Kırk Saat .....
19. Umutsuzlar Parkı .....
20. Soğuk Otların Altında .....
21. Dünyanın En Güzel Arabistan'ı .....

22. Şahdamar .....
23. Sonrası Kalır .....
24. Türkiye Şarkısı .....
25. Yerçekimli Karanfil .....
26. Günaydın Yeryüzü .....
27. Gök Onları Yanıltmaz .....
28. Ortodokslular .....
29. Göçebe .....
30. Virgülün Başından Geçenler .....

## 7. İKİNCİ YENİ SONRASI TOPLUMCU ŞİİR (1960–1980)

İsmet Özel, Nihat Behram, Refik Durbaş, Ataol Behramoğlu, Süreyya Berfe

### Özellikler:

1. Şairler kendilerini toplumun sözcüsü olarak görmüşlerdir.
2. Şiirde içeriğe önem vermişlerdir.
3. Ümit, geleceğe inanç gibi temaları işlemişlerdir.
4. Açık anlatıma yöneliş vardır.
5. Şiirde mesajı vurgulamak amacıyla slogan üslubundan yararlanılmıştır.
6. Geleneksel söyleyişten yararlanılmıştır.

### BEYAZ, İPEK GİBİ YAĞDI KAR

İstedim ki  
Daha güzel  
Olsun şu dünya.  
İstedim ki  
Beyaz  
İpek gibi yağın karın altında  
Bitsin artık  
Bu sürüp giden alçaklıklar.  
Bir bebek  
Ölüm tehdidi altında yaşamasın  
Beşiğinde.  
Ve paramparça olmasın  
Sımsıcak  
Capcanlı  
Yaşayıp giderken insanlar.  
Bırakın, beyaz  
İpek gibi yağın karın altında  
Hayallerimiz olsun.  
Yaşayalım  
Özgür  
Güzel  
Düşünceli.  
Anlatalım  
Düşündüklerimizi birbirimize.  
Sevinç egemen olsun her yerde  
İnsanca  
Bir kaygı.  
Beyaz, ipek gibi yağdı kar.  
Yağsın.  
Dünya daha güzel olacak  
İnanıyorum buna.  
Bir insan kalbinin güzelliğine  
Çocukluğuna  
Sonsuz cesaretine, olanaklılığına  
İnandığım kadar.

Ataol Behramoğlu



### İSMET ÖZEL (1944- ... )

- Halen Bilgi Üniversitesi'nde şiir üzerine dersler vermekte ve Gerçek Hayat dergisinde haftalık, Milli Gazete'de günlük fıkralar yazmaya devam etmektedir.
- Şiirlerinde mistisizm ve batı şiiri geleneğini birleştirmiştir.
- Önceleri sol ve maddecî görüşü savunan İsmet Özel, sonraları Müslüman dünya görüşüne bağlanır.

**ŞİİR: Evet İsyan, Geceleyin Bir Koşu, Cellâdına Gülümserken, Bir Yusuf Masalı ...**

#### **Mataramda Tuzlu Su**

West Indies, Kızıl Elma, İtaki, Maçın!  
Uzun yola çıkmaya hüküm giydim.  
Beyazların yöresinde nasibim kalmadı  
yerlilerin topraklarına karşı suç işledim  
zorbaların arasında tehlikeli bir nifak  
uyrukların içinde uygunsuz biriyim  
vahşetim beni baygın meyvaların lezzetinden kopardı  
kendime dünyada bir acı kök tadı seçtim  
yakın yerde soluklanacak gölge bana yok  
uzun yola çıkmaya hüküm giydim.

Uzak nedir?  
Kendinin bile ücrasında yaşayan benim için  
gidecek yer ne kadar uzak olabilir?  
Başım açık, saçlarımı ikiye ortadan ayırdım  
kimin ülkesinden geçsem  
şakaklarımda dövmeler beni ele verecek  
cesur ve onurlu diyecekler  
halbuki suskun ve kederliyim  
korsanlardan kaptığım gürlek nara işime yaramıyor  
rençberlerin o rahat ve oturmuş lehçesinden tiksiniyorum  
boynumda bana yargı yükleyenlerin  
utançlarından yapıma mücevherler  
sırtımda sağır kantarı gizli bilgilerin  
mataramdaki suya tuz ekledim, azığım yok  
uzun yola çıkmaya hüküm giydim.

Bir hayatı, ismarlama bir hayatı bırakıyorum  
görenler üstünde iyi duruyor derdi her bakışta  
askerden kantinden satın aldığım cep aynası  
bazı geceler çıkarken  
Uçarı bir gülümseyişle takındığım  
muştaki gibi lükslerim de burda kalacak  
siparişi yargıcular tarafından verilmiş  
bu hayattan ne koku, ne yankı, ne de boya  
taşımamı yasaklayan belgeyi imzaladım  
burada bitti artık işim, ocağım yok  
uzun yola çıkmaya hüküm giydim.

**İSMET ÖZEL**

ATAOL BEHRAMOĞLU (1942- ... )

Şiir: Bir Ermeni General, Bir Gün Mutlaka, Ne Yağmur Ne Şiirler...

### Yaşadıklarımın Öğrendiğim Bir Şey Var

Yaşadıklarımın öğrendiğim bir şey var:  
Yaşadın mı, yoğunluğuna yaşayacaksın bir şeyi  
Sevgilin bitkin kalmalı sevmekten  
Sen bitkin düşmelisin koklamaktan bir çiçeği

İnsan saatlerce bakabilir gökyüzüne  
Denize saatlerce bakabilir, bir kuşa, bir çocuğa  
Yaşamak yeryüzünde, onunla karışmaktır  
Kopmaz kökler salmaktır oraya

Kucakladın mı sınıksız kucaklayacaksın arkadaşını  
Kavgaya tüm kaslarınla, gövdenle, tutkunla gireceksin  
Ve uzandın mı bir kez sınıksız kumlara  
Bir kum tanesi gibi, bir yaprak gibi, bir taş gibi dinleneceksin

İnsan bütün güzel müzikleri dinlemeli alabildiğine  
Hem de bütün benliği seslerle, ezgilerle dalarcasına  
İnsan balıklama dalmalı içine hayatın  
Bir kayadan zümrüt bir denize dalarcasına

Uzak ülkeler çekmeli seni, tanımadığın insanlar  
Bütün kitapları okumak, bütün hayatları tanımak arzusuyla yanmalısın  
Değişmemelisin hiçbir şeyle bir bardak su içmenin mutluluğunu  
Fakat ne kadar sevinç varsa yaşamak özlemiyle dolmalısın

Ve kederi de yaşamalısın, namusluca, bütün benliğine  
Çünkü acılar da sevinçler gibi, olgunlaştırır insanı  
Kanın karışmalı hayatın büyük dolaşımına  
Dolaşmalı damarlarında hayatın sonsuz taze kanı

Yaşadıklarımın öğrendiğim bir şey var:  
Yaşadın mı büyük yaşayacaksın, ırmaklara, göğe, bütün evrene karışırçasına  
Çünkü ömür dediğimiz şey, hayata sunulmuş bir armağandır  
Ve hayat, sunulmuş bir armağandır insana

ATAOL BEHRAMOĞLU

### BEBEKLERİN ULUSU YOK

İlk kez yurdumdan uzakta yaşadım bu duyguyu  
Bebeklerin ulusu yok  
Başlarını tutuşları aynı  
Bakarken gözlerinde aynı merak  
Ağlarken aynı seslerinin tonu  
Bebekler, çiçeği insanlığımızın  
Güllerin en hası, en goncası  
Sarışın bir ışık parçası kimi  
Kimi kapkara bir üzüm tanesi  
Babalar, çıkarmayın onları akıldan  
Analar, koruyun bebeklerinizi  
Susturun susturun söyletmeyin  
Savaştan, yıkımdan söz ederse biri  
Bırakalım sevdıyla büyüsünler  
Serpilip gelişsinler bir fidan gibi  
Senin benim hiç kimsenin değil

Bütün bir yeryüzünüdür onlar  
Bütün insanlığın gözbebeği  
İlk kez yurdundan uzakta yaşadım bu duyguyu  
Bebeklerin ulusu yok,  
Bebekler, çiçeği insanlığımızın  
Ve geleceğimizin biricik umudu.

**ATAOL BEHRAMOĞLU**

**SÜREYYA BERFE (1943 - ... )**

**ŞİİR: Gün Ola, Savrulan...**

**ÖLÇME DEĞERLENDİRME – İKİNCİ YENİ SONRASI TOPLUMCU ŞİİR**

**1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.**

- A. İkinci Yeni sonrası toplumcu şiir, sosyal ve politik sorunlar karşısında bireyin eleştirel duruşunu ve özgürlük arayışını yansıtır. ( )
- B. İkinci Yeni sonrası toplumcu şiir ile Nâzım Hikmet'in toplumcu gerçekçi şiir anlayışı arasında bir ilişki yoktur. ( )
- C. İkinci Yeni sonrası toplumcu şairler, şiire yükledikleri işlev bakımından Türk şiirinde Namık Kemal, Tevfik Fikret, Mehmet Akif ve Nâzım Hikmet çizgisine bağlanırlar. ( )

**2. İkinci yeni sonrası toplumcu şiirde biçimden çok ..... önem verilmiştir.**

**3. İkinci Yeni sonrası toplumcu şiir ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A. Şiir toplum bilincini uyaran ve toplumu dönüştüren bireysel bilincin sesidir.
- B. Şairler kendilerini toplumun sözcüsü olarak kabul etmişlerdir.
- C. Şiirsel mesajı daha vurucu hâle getirmek için politik veya sosyal bir mesajın kısa ve yoğun bir ifadesi olan slogan üslubundan yararlanılmıştır.
- D. Şiir dili, söyleyiş ve anlatım bakımından ikinci Yeni akımına bağlı kalmışlardır.
- E. Geleceğe inanç, ümit, direnme ve sorgulama isteği temaların genel özelliğidir.

**4. Aşağıdakilerden hangisinde 1960-1980 dönemi toplumcu şairler bir arada verilmiştir?**

- A. İsmet ÖZEL, İlhan BERK, Süreyya BERFE
- B. İlhan BERK, Atol BEHRAMOĞLU, Mehmet Akif ERSOY
- C. Sezai KARAKOÇ, ismet ÖZEL, Necip Fazıl KISAKÜREK
- D. Refik DURBAŞ, Nihat BEHRAM, Yahya Kemal BEYATLI
- E. İsmet ÖZEL, Atol BEHRAMOĞLU, Süreyya BERFE

**5. Şiir dili ve anlatım bakımından İkinci Yeni sonrası toplumcu şiirin İkinci Yeni şiirinden farklı ve ayırıcı özelliklerini yazınız.**

Haydar Ergülen, Hüseyin Atlansoy

### ÖZELLİKLER:

1. Geleneksel şiire bir yöneliş var
2. Yapı ve söyleyiş içerikten önemlidir.
3. Kapalı anlatım var.
4. Şiiri düz yazıya yaklaştırma var.

### HAYDAR ERGÜLEN (1956 - ...)

- Alevi-Bektaşî kaynaklarından yararlanmışır.
- Şiirlerinde divan şiiri geleneğinin etkisi vardır.
- Bir süredir, Radikal gazetesinde Açık Mektup köşesinde denemeler yazıyor.
- Karşılığını Bulamamış Sorular adlı ilk şiir kitabı 1980 yılında yayımlandı.

**ŞİİR: Karşılığını Bulamamış Sorular, Sokak Prensesi, Sırat Şiirleri, Hafız ve Semender**

#### Atlı

Atını uzun sür, yola bağlanma,  
yollar kısa, zamana sür atını,  
peşindeki ölümü yorulur sanma  
bir hançer sırtına kavuşur gibi  
kavuşur ölüm de atlıya:-Göğ  
doğru çevirin şunun çizmelerini!  
Hangi hana bağlasan bir oda  
bulamazsın içinde gezdirdiğin yalnız  
bulsan viran ömür baksan kör kuyu  
zaman zalimin yüklediği korkuyu  
yedeğine vur ve sür üstüne atını:  
Güneş ki maviyken göğ bağlıdır  
o bile eğlenmedi bu siyah kasabada  
onun kaybettiği çölde yol aranır mı  
nice gölge yerle bir olur, çölde  
usanır gezginden eskittiği yollar da;  
ne han kalır atlıya ne yalnız  
kılavuz,atını uzun sür,ölümdür  
hepimizin çobanı bu süre avında  
ölümü baştan çıkarma, hem gençsin daha

Atını uzun sür, hem zaman var daha.

**HAYDAR ERGÜLEN**

(40 Şiir ve Bir adlı kitabından)

**Gül**

bir gül ararım  
yetmiş bir diken batsın ellerime

öyle bir nârım ki yanarken gül  
burcu bir toprak  
dökülsün isterim bedenime

su dökülsün  
su dökülsün su üstüme  
konduğunda çiğler üstüne aksın dilim  
ateş! üstüne ateş, güller saçılsın üstüme

bir gül açılsın  
sevgilinin şefaati dileğince  
yetmiş bir kerre yetmiş bir ince diken  
batsın ellerime

Allahım  
günahkâr dağlarımı bassın deryaların  
bir gül açılsın bir gül için  
bin gül içinde

**Hüseyin Atlansoy**

**ÖLÇME DEĞERLENDİRME – 1980 SONRASI ŞİİR**

**1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.**

- A. 1980 sonrası Türk şiiri Garip Hareketi'nin tesiri altındadır. ( )
- B. 1980 sonrası Türk şiirinde kültür ve medeniyet tarihimizin konu ve kavramlarına imge düzeyinde sıkça göndermeler yapılması dikkati çeker. ( )
- C. 1980 sonrası Türk şiirinde biçim ve ölçü bakımından halk ve divan şiiri geleneklerine dönüş başlamıştır. ( )

**2. Aşağıdaki noktalı yere uygun kelimeleri yazınız.**

1980 sonrası Türk şiiri uzak çağrışımlarla yüklü imgelere değer vermesiyle ..... şiirinin imge anlayışını devam ettirir.

**3. Aşağıdakilerden hangisi 1980 sonrası Türk şiirinin özelliklerinden biridir?**

- A. Açık ve basit bir anlatımın tercih edilmesi
- B. Türk şiir geleneğinden uzaklaşılması
- C. Hece ölçüsünün kullanılması
- D. Yapı ve söyleyişten daha çok içeriğe önem verilmesi
- E. Düz yazıya yaklaşıp anlatmaya imkân veren temalara yer verilmesi

**4. Aşağıdakilerden hangisi Haydar ERGÜLEN'in şiir kitabıdır?**

- A. Safahat
- B. Memleketimden İnsan Manzaraları
- C. Hafız ve Semender
- D. Kendi Gök Kubbemiz
- E. Yerçekimli Karanfil

1. Evet İsyan .....
2. İlk Sözler .....
3. Geceleyn Bir Koşu .....
4. Cellâdına Gülümserken .....
5. Karşılığını Bulamamış Sorular .....
6. Bir Yusuf Masalı .....
7. Şehir Konuşmaları .....
8. Bir Ermeni General .....
9. İntihar İlacı .....
10. Bir Gün Mutlaka .....
11. Kaçak Yolcu .....
12. Ne Yağmur Ne Şiirler .....
13. Sokak Prensesi .....
14. Gün Ola .....
15. Sırat Şiirleri .....
16. Savrulan .....
17. Hafız ve Semender .....
18. Balkon Çıkmazında Efendilik Tarihi.....

## CUMHURİYET DÖNEMİ HALK ŞİİRİ

### UZUN İNCE BİR YOLDAYIM

Uzun ince bir yoldayım  
Gidiyorum gündüz gece  
Bilmiyorum ne haldayım  
Gidiyorum gündüz gece

Dünyaya geldiğim anda  
Yürüdüm aynı zamanda  
İki kapılı bir handa  
Gidiyorum gündüz gece

Uykuda dahi yürüyom  
Kalkmaya sebep arıyom  
Gidenleri hep görüyom  
Gidiyorum gündüz gece

Kırk dokuz yıl bu yollarda  
Ovada dağda çöllerde  
Düşmüşüm gurbet ellerde  
Gidiyorum gündüz gece

Düşünülürse derince  
Irak görünür görünce  
Yol bir dakika miktarınca  
Gidiyorum gündüz gece

Şaşar Veysel işbu hâle  
Gâh ağlaya gâhi güle  
Yetişmek için menzile  
Gidiyorum gündüz gece  
Âşık Veysel Şatıroğlu

### KARA TOPRAK

Dost dost diye nicesine sarıldım  
Benim sadık yarım kara topraktır.  
beyhude dolandım, boşa yoruldum  
Benim sadık yarım kara topraktır.

Nice güzellere bağlandım kaldım  
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum  
Her türlü istediğim topraktan aldım  
Benim sadık yarım kara topraktır

Koyun verdi, kuzu verdi, süt verdi  
Yemek verdi, ekmek verdi, et verdi  
Kazma ile dövmeyince kıt verdi  
Benim sadık yarım kara topraktır

Adem'den bu deme neslim getirdi  
Bana türlü türlü meyve bitirdi  
Her gün beni tepesinde götürdü  
Benim sadık yarım kara topraktır.

Karnın yardım kazmayınan, belinen  
Yüzün yırtım tımağınan, elinen  
Yine beni karşıladı gülünen  
Benim sadık yarım kara topraktır

İşkence yaptıkça bana gülerdi  
bunda yalan yoktur herkes de gördü  
Bir çekirdek verdim, dört bostan verdi  
Benim sadık yarım kara topraktır.

Havaya bakarsam hava alırım  
Toprağa bakarsam dua alırım  
Topraktan ayrılısam nerde kalırım  
Benim sadık yarım kara topraktır.

Bir dileğin varsa iste Allah'tan  
Almak için uzak gitme topraktan  
Cömertlik toprağa verilmiş Hak'tan  
Benim sadık yarım kara topraktır.

Hakikat istersen açık bir nokta  
Allah kula yakın, kul da Allah'a  
Hakkın gizli hazinesi toprakta  
Benim sadık yarım kara topraktır.

Bütün kusurumu toprak gizliyor  
Melhem çalıp yaralarım düzlüyor  
Kolun açmış yollarımı gözlüyor  
Benim sadık yarım kara topraktır.

Her kim ki olursa bu sırta mazhar  
Dünyaya bırakır ölmez bir eser  
Gün gelir Veysel'i bağrına basar  
Benim sadık yarım kara topraktır.

ÂŞIK VEYSEL

- Günümüz halk şairleri konu ve tema bakımından şiiri daha da genişletmişlerdir.
- Şekil bakımından halk şiirinde değişiklik görülmez.
- Toplumı ilgilendiren her türlü tema açık bir anlatımla dile getirilmiştir.
- **Âşık Veysel, Abdurrahim Karakoç, Aşık Mahzuni Şerif, Aşık Feymani, Şeref Taşlıova, Karanlı Murat Çobanoğlu** 20. yy. halk şiirinin başlıca temsilcileridir.

### ÂŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU (1894-1973)

- 25 Ekim 1894'te Sivas'ın Şarkışla ilçesi Sivrialan köyünde dünyaya gelmiştir. 21 Mart 1973'te yine Sivrialan'da yaşamını yitirmiştir. Çocukken çiçek hastalığı yüzünden bir gözünü, daha sonra bir kaza sonucu diğer gözünü kaybetti. Saz çalmayı öğrendi. Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlu, Emrah, Dadaloğlu gibi halk ozanlarından etkilenerek türkü yorumu ve sazda ustalaştı. İki kez evlendi. 7 çocuğu oldu. Ölüm nedeni akciğer kanseridir. Şimdi Şarkışla'da her yıl adına bir şenlik yapılır.
- Anadolu'yu kent kent dolaşıp şiirlerini sazıyla seslendirmiştir.
- Köy Enstitüleri'nde **saz ve halk türkülleri** dersleri vermiştir.
- En güzel şiirlerinden bazılarını ölümünden hemen önce yazmıştır.
- Türkçesi yalındır ve dili ustalıkla kullanmıştır.
- Tekniği gösterişsiz ve nerdeyse kusursuzdur. Şiirlerinde erişilmesi güç anlam zenginliği ve söyleyiş güzelliğine ulaşmıştır.
- Yaşama sevinciyle hüznün, iyimserlikle umutsuzluk şiirlerinde iç içedir.
- Şiirlerinde; **aşk, özlem, hayat, ölüm, doğa ve yurt sevgisi, birlik ve beraberlik, sosyal sorunlar ve tasavvuf** gibi temaları işlemiştir.
- Doğa, toplumsal olaylar, din ve siyasete ince eleştiriler yönelttiği şiirleri de var.
- Şiir: **Deyişler, Sazımdan Sesler, Dostlar Beni Hatırlasın**

### ÖLÇME DEĞERLENDİRME – HALK ŞİİRİ

#### 1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.

- Cumhuriyet Dönemi halk şiirinde geleneksel konuların yanı sıra yeni ve güncel konulara da yer verilmiştir. ( )
- Cumhuriyet Dönemi halk şairleri şiirlerinde yapısal yenilikler ile geleneksel biçim ve türlerden uzaklaşmışlardır. ( )
- XIX. yy. halk şiirinde olduğu gibi XX. yy. halk şiirinde de divan şiiri etkisi kendini hissettirir. ( )

#### 2. Aşağıdaki noktalı yerlere uygun kelimeleri yazınız.

XX. yy. halk şiirinde Âşık Veysel, Âşık Murat ÇOBANOĞLU ve Âşık Mahzuni Şerif gibi, şiiri

ni ..... eşliğinde besteli olarak söyleyen şairlerin yanı sıra bu geleneğe bağlanmayan,

bazı şiirleri başkaları tarafından bestelenen ..... gibi şairler de yetişmiştir.

#### 3. Aşağıdakilerden hangisi XX. yy. da halk şiirine verilen değerin ana sebeplerinden biri sayılamaz?

- Halk müziği, dil ve folklor araştırmalarının bilimsel ve kurumsal bir kimlik kazanması
- Ulus-devlet yapısının, halkçılık ilkesinin ve demokratikleşmenin tabii bir sonucu olarak halk kültürünün önem kazanması
- Halk şairlerinin toplumsal sorunlar karşısında halk bilincini ve halkın bakış açısını yansıtmaları
- Halk şiirinin yaşayan bir gelenek olarak yeni ve güçlü temsilciler çıkarması
- Batı kaynaklı modern şiir akımlarına duyulan tepki



4. Aşağıdakilerden hangisinde XX. yy. halk şairleri bir arada verilmiştir?
- A. Âşık Veysel, Karacaoğlu, Bayburtlu Zihnî
  - B. Âşık Veysel, Mahzuni Şerif, Feymani
  - C. Dertli, Seyrani, Abdurrahim KARAKOC
  - D. Şeref TAŞLIOVA, Ruhsati, Dadaloğlu
  - E. Murat ÇOBANOĞLU, Âşık Ömer, Aşık Veysel
5. XX. yy. halk şiirinin dil ve anlatım bakımından gelenekle ilişkisini yazınız.

### ÖLÇME DEĞERLENDİRME - ÜNİTE SONU

1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız

- A. 20. yy. ın ilk yarısındaki fikrî, siyasi, ekonomik ve toplumsal krizler ortamında ortaya çıkan Varoluşçuluk (egzistansiyalizm) , kübizm, fütürizm, gerçeküstücülük (sürrealizm) ve dadaizm gibi düşünce ve sanat akımları Millî Edebiyat zevk ve anlayışını devam ettiren şairleri etkilemiştir. ( )
- B. Necip Fazıl varlık-yokluk, hayat-ölüm, madde-ruh çelişkisini; tabiat, şehir, yalnızlık, vehim ve nostalji (daüssıla) temalarını işleyen, bireyin modern dünya bunalımından çıkış yolunu araştıran metafizik şiirleriyle ün kazanmış, geleneksel biçimlerin yanı sıra yeni ve özgün biçimler kullanmış, kusursuz ifade ve ritim arayışıyla seçkinleşmiştir. ( )
- C. İkinci Yeni şiiri ile ikinci Yeni sonrası toplumcu şiir arasında temaların yanı sıra anlatımda da önemli bir farklılık görülür, ikinci Yeni şiirinde anlatımda kapalılık, ikinci Yeni sonrası toplumcu şiirde ise anlatımda açıklık dikkati çeker. ( )

2. Aşağıdaki noktalı yerlere uygun kelimeleri yazınız.

- A. Freud (Froyd) 'un psikanaliz yönteminden ve Jung (Yung) 'un psikoloji alanındaki çalışmalarından hareketle rüyalara ve bilinç dışına yönelen, yazma ve söylemede otomatizmi esas alan ..... akımı, Türk şiirindeki .....ve..... akımlarını etkilemiştir.
- B. Bireyi toplumun, toplumu da maddeci bir diyalektiğe dayalı üretim-tüketim, mülkiyet, eşitlik, emek ve paylaşım sorunları etrafında gelişen sınıf kavramının belirlediğini öne süren sosyalizm düşüncesinden etkilenen ..... 1920 sonrası .....şiir akımının öncüsü ve en önemli temsilcisidir

3. Aşağıdakilerden hangisi Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şairlerin ortak özelliklerinden biri değildir?

- A. Genel olarak halk şiiri biçimlerini ve hece ölçüsünü kullanmaları
- B. Millî tarihe, millî kültüre ve memleket manzaralarına yönelmeleri
- C. Hitabet üslubunu kullanmaları
- D. Şiirlerinde gelenekten farklı bireysel söyleyişin önem kazanması, mahallî unsurların bir dekor olarak kullanılması itibarıyla modern olmaları
- E. Şiirlerinde ahenk, ses akışı ve yapı özellikleri bakımından öz şiir anlayışına yakın bir anlayış göstermeleri

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlış vardır?**
- A. Hisar dergisi etrafında toplanan sairler ağırlıklı olarak Millî Edebiyat geleneğinden etkilenmişlerdir.
  - B. Garip Hareketi şiirlerinde söz sanatlarına, imgelere; şairaneliğe ve duyguya önem verilmiş, açık anlatımdan kaçınılmıştır.
  - C. Mavi Hareketi'nin öncüsü olan Attilâ İLHAN genelde romantik bir karakter taşıyan şiirini toplumcu gerçekçi bir zemine dayandırmış; biçim ve söyleyiş bakımlarından halk, divan ve Batı şiiri geleneklerinden yararlanmıştır.
  - D. Fazıl Hüsnü DAĞLARCA çocuk duyarlılığını ve saflığını yansıtan şiirleri yanında epik şiirleriyle de ün kazanmıştır.
  - E. Erdem BAYAZIT, Cahit ZARİFOĞLU ve Hilmi YAVUZ belirli bir şiir akımına doğrudan bağlanmayan, kendilerine özgü bir yol bulmaya çalışan mistik duyarlılığa sahip şairlerdir.
5. "Millî kültürümüzü İslam medeniyeti dairesinde ele almış, bu medeniyetin değerlerini, kavramlarını diriliş leitmotifi (laytmotif-kılavuz motif) etrafında şiirlerinde ve düşünce eserlerinde işlemiştir. Katı akılcılığa (rasyonalizme) tepki, imgecilik ve biçim bakımlarından ikinci Yeni estetiğine bağlı olmakla birlikte dil ve içerik hususunda geleneğe karşı duyarlılığı ve metafizik bakış açısıyla bu akımın diğer şairlerinden ayrılmaktadır. " **Yukarıda sözü edilen şair aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Sezai KARAKOÇ      B) Edip CANSEVER      C) Turgut UYAR  
D) İlhan BERK      E) Cemal SÜREYA
6. **Aşağıdaki şairlerle eserleri doğru şekilde eşleştiriniz.**
- |                        |                                    |
|------------------------|------------------------------------|
| A. Cahit Sıtkı TARANCI | .... Geçen Zaman                   |
| B. Ziya Osman SABA     | .... Eylülün Sesiyle               |
| C. Edip CANSEVER       | .... Dünyanın En Güzel Arabistan'ı |
| D. Turgut UYAR         | .... Düşten Güzel                  |
7. **Aşağıdaki şairlerle dönemleri/akımları doğru şekilde eşleştiriniz.**
- |                         |                                    |
|-------------------------|------------------------------------|
| A. Ahmet Hamdi TANPINAR | ....1960 sonrası Toplumcu Şiir     |
| B. Oktay Rıfat HOROZCU  | ....Garip Dışındaki Yenilikçi Şiir |
| C. Behçet NECATİGİL     | ....Öz Şiir                        |
| D. Atıf BEHRAMOĞLU      | ....Garip Hareketi                 |
8. **Aşağıdakilerden hangisi ikinci Yeni şiirinde işlenen temaların karakteristik özelliğidir?**
- A. Memleket manzaraları
  - B. Tabiat güzellikleri
  - C. Çocukluk özlemi ve nostalji
  - D. Geleceğe inanç ve ümit
  - E. Bunalım ve yalnızlık
10. **Cumhuriyet Dönemindeki şiir akımlarının etkilendiği ve beslendiği kaynakları yazınız.**

#### HAZIRLIK ÖDEVİ

1. Milli edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren eserlerin özelliklerini yazınız.

2. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.

3. Reşat Nuri Güntekin'in edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.

4. Mithat Cemal Kuntay'ın edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.

5. Halikarnas Balıkcısı'nın edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.

6. Memduh Şevket Esenal'ın edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.

#### IV. ÜNİTE

#### CUMHURİYET DÖNEMİNDE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER

##### 1-ANLATMAYA BAĞLI EDEBİ METİNLER

##### A) MİLLİ EDEBİYAT ZEVLİK VE ANLAYIŞINI SÜRDÜREN ESERLER

1. Romanlar realizm akımının etkisindedir.
2. Birinci Dünya savaşı, Milli Mücadele Atatürk ilke ve inkılabları, halkın yaşam tarzı, ahlak bozuklukları, yanlış batılılaşma, halk aydın ilişkileri ve doğu-batı karşılaştırması ile ilgili konular işlenmiştir.
3. Hikâyelerde Mopasant (olay) tarzı hikâyenin özellikleri görülür.
4. Anadolu'ya ve Anadolu insanına yönelme görülür.
5. Toplumsal faydadan çok bireysel zevk ortaya çıkmıştır.

##### REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1892–1956)

- Edebiyatımızda memleket konusunu işleyen önemli yazarlarımızdandır.
- Şöhretini Çalıkuşu romanıyla kazanmıştır.
- Eserlerinde Anadolu'nun yerli hayatını ve kişilerini başarılı bir şekilde yansıtmıştır.
- Roman, hikâye ve gezi yazısı türlerinde eserleri vardır.

##### Eserleri:

- **ROMAN:** Çalıkuşu, Dudaktan Kalbe, Gizli El, Acımak, Eski Hastalık, Yaprak Dökümü, Akşam Güneşi, Damga, Bir Kadın Düşmanı
- **HİKAYE:** Tanrı Misafiri, Sönmüş Yıldızlar, Eski Ahbap, Boyunduruk
- **OYUN:** Hançer, Eski Borç, Gözdağı, Balıkesir Muhasebecisi, Taş Parçası, İstiklal
- **GEZİ YAZISI:** Anadolu Notları

##### YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU (1889–1974)

- Roman, hikâye, deneme, makale, anı ve mensur şiir türlerinde eserler vermiştir.
- Yazı hayatına Fecr-i Ati topluluğunda romantik realist hikâye ve mensur şiirle başlayan Yakup Kadri bu topluluk dağıldıktan sonra Milli Edebiyat içinde yer almıştır.
- Eserlerinde mükemmel bit teknik görülür, karakterleri başarıyla canlandırır.
- İlk eserlerinde mistik bir hava sezilen sanatçı, 1916 dan sonra yurt gerçeklerini ve milli duyguları işleyen eserler yazmıştır.
- Tarih ve toplum olaylarından her birini bir romanına aktararak Tanzimat devriyle Atatürk Türkiye'si arasındaki dönem ve kuşakların geçirdikleri sosyal değişim ve bunalımların, yaşayış ve görüş farklılıklarını işlemiş; düşünceye ve teze dayanan eserler yazmıştır.

- **HİKAYE:** Bir Serencam, Rahmet, Milli Savaş Hikâyeleri
- **MENSUR ŞİİR:** Erenlerin Bağından, Okun Ucundan
- **ANI:** Vatan Yolunda, Zoraki Diplomat, Gençlik ve Edebiyat Hatıraları
- **ROMAN:** Kiralık Konak (nesiller arası çatışma konu edinilir),

**Yaban** (Ahmet Cella'ın hatıra defteri olarak düzenlenmiş. Bu eserde Anadolu insanının içinde yaşadığı zorluklar, köylülerin pislik ve ahlaksızlık içindeki halleri anlatılır.),

**Nur Baba** (Tekkelerin içten içe bozuluşu anlatılır)

**Hüküm Gecesi** ( Osmanlı'nı bozulan siyasi durumu Ahmet Kerim çevresinde gözler önüne serilir) ,

**Sodom Gomore; Bir Sürgün, Ankara, Panorama** ( üçü de Cumhuriyet dönemini anlatır. )

##### MİTHAT CEMAL KUNTAY(1885-1956)

Milli edebiyatçıların dil anlayışlarına uygun olarak hem heceyle hem de aruzla epik şiirler yazmıştır.

Şiirleri dışında önemli eseri Üç İstanbul adlı romanıdır.

**ŞİİR:** Türk'ün Şehnamesi

**ROMAN:** Üç İstanbul

## EĞİLME



Zincirin altın da hatta koparıp kır,  
Susmak ne demekmiş, yere göğe haykır!  
Vicdan bile duymaz çıkmazsa bir ahı,  
Sessiz kölelerdir, yaratan bin bir ilahi!  
Elbet put olurlar öpülen eller, etekler,  
Elbet öpen oldukça, olur öptürecekler!  
Hürriyet, o en son şereftir, onu satma!  
Bir tanrı yeter, kendine bin Tanrı yaratma!  
İnsandaki dört tane ayak devrini bilme,  
Mahvolma eğilmezdi baban, sen de eğilme

**MİTHAT CEMAL KUNTAY** Sevdalı Şiirler(Timaş yayınları)

### HALİKARNAS BALIKÇISI (1886—1973)

- Asıl adı Cevat Şakir Kabaağaçlı'dır.
- Eserlerinde denizi, deniz insanlarını Bodrum'u Ege denizinin efsanelerini anlatmıştır.
- Eski Yunan ve Anadolu uygarlıkları ve mitoloji birikimini de eserlerinde yansıtmıştır.
- **HİKÂYE:** Merhaba Akdeniz, Ege Kıyılarından, Yaşasın Deniz, Egenin Dibi, Gülen Ada
- **ROMAN:** Aganta Burina Burinata, Reis, Turgut Reis, Deniz Gurbetçileri.
- **ANI:** Mavi Sürgün

### MEMDUH ŞEVKET ESENDAL (1883— 1952)

- Durum — kesit (Çehov Tarzı) öykücülüğünün ilk ustasıdır.
- Halkın içinden kişileri (memur, esnaf), onların önemsiz görünen davranışlarını konu edinmiştir.
- Halkı, iyi ve kötü yönleriyle, onları sevdirek anlatmıştır.
- Toplumun çektiği sıkıntıları, sorunları abartmadan ve umutsuzluğa düşürmeden göz önüne sermiştir.
- Haşmet Güllöken ve Komiser hikâyeleriyle sevilmiştir.
- **ESERLERİ:**
- **HİKÂYE:** Otlakçı, Mendil Altında, Temiz Sevgiler, Ev Ona Yakıştı
- **ROMAN:** Ayaşlı ve Kiracıları, Miras

### SORULAR

#### 1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.

- Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren eserler veren romancılar, realist roman tekniğine uygun eserler vermişlerdir. ( )
- Bu dönemdeki eserlerde Doğu ve Batı karşılaşması teması değil halk-aydın arasındaki ilişkiler konu edilir. ( )
- Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren eserlerde Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele ile ilgili konular işlenmiştir. ( )

#### 2. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun kelimeleri yazınız.

- Millî Edebiyat zevk ve anlayışına göre yazılmış hikâyelerde ..... tarzı hikâyenin özellikleri görülür.
- Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren eserlerde ..... 'ya ve .....insanına yönelme görülür.

#### 3. Yazar eser eşleştirmesi yapınız.

- |                           |                     |
|---------------------------|---------------------|
| A. Reşat Nuri Güntekin    | ....Kiralık Konak   |
|                           | ....Sodom ve Gomora |
| B. Y. Kadri Karaosmanoğlu | ....Dudaktan Kalbe  |
|                           | ....Çalıkuşu        |

TurkEdebiyati.Org

**2009-ÖSS:**

**4.Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlış vardır?**

- A) Hikâye ve romanlarının yanı sıra tiyatro, anı, fıkra türünde de yapıt veren Memduh Şevket Esendal'ın en tanınmış kitapları Memleket Hikâyeleri ve Gurbet Hikâyeleri'dir.
- B) Suut Kemal Yetkin, eleştiri ve deneme türündeki yazılarıyla tanınır; sanat, estetik ve sanat felsefesi onun ilgi alanıdır.
- C) Türk edebiyatının gerçekçi yazarları arasında yer alan Kemal Tahir, kimi yapıtlarında, konularını Kurtuluş Savaşı yıllarından, Cumhuriyetin ilk dönemlerinden, Osmanlı tarihinden seçerek tarihî roman türünde de yapıtlar vermiştir.
- D) Attilâ İlhan, değişik çizgilerde, öz ve biçim yönünden farklı şiirler yazmış, toplumcu gerçekçi bir sanatçıdır; barış, özgürlük gibi toplumsal temaların yanı sıra yalnızlık, aşk, ölüm gibi bireysel temaları da işlemiştir.
- E) Doğu-Batı, madde-ruh ve insan psikolojisi konularını ele alan Peyami Safa, yapıtlarının bir kısmını Server Bedi imzasıyla yayımlamıştır.

**ÖYS-1997:**

Çağının hikâye anlayışından büsbütün ayrı bir yolda yürümüştür. O zamana kadar edebiyatımızda hep Maupassant hikâyeleri örnek alınıyor, başı, sonu, ortası belli olan, acıklı ya da gülünç bir olaya dayanan, şaşırtıcı ve çarpıcı sonuçlarla biten eserler yazılıyordu. Oysa bu hikâyecimiz, konularını günlük yaşayışın en sade, en silik olaylarından seçmiştir. Bazı yazarlar onun hikâyelerinin Çehov hikâyelerine benzediğini, onun Maupassant tekniğine karşılık, edebiyatımıza Çehov tekniği getirdiğini söylerler.

**5.Bu özelliklere sahip olan ünlü hikâyecimiz aşağıdakilerden hangisidir?**

- A)Ömer Seyfettin B)Memduh Şevket Esendal
- C) Yakup Kadri Karaosmanoğlu D)Refik Halit Karay
- E) Reşat Nuri Güntekin

**6. Aşağıdakilerden hangisi Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren eserlerin özelliklerinden biridir?**

- A. Bu dönemde Atatürk ilke ve inkılapları çevresinde oluşan konulara değer verilir.
- B. Bu dönemde ahlak bozuklukları ve hurafeler üzerinde durulur.
- C. Savaş sonrası şehirde ve kırsalda sürdürülen hayat, roman ve hikâyelerde anlatılır.
- D. Bu dönemde yanlış Batılılaşma eserlerde işlenmeye devam etmiştir.
- E. Bu dönemdeki eserlerde toplumsal faydadan çok bireysel zevk ortaya çıkmıştır.

**7.Aşağıdaki bilgilerden hangisi yay ayraç içinde verilen sanatçıyla ilgili değildir?**

- A) "Gölgeler", "O Böyle istemezdi" adlı oyunları da olan sanatçı, Anadolu ve memleket manzaralarını, doğa ve tarih sevgisini dile getiren şiirler yazmıştır. (Ahmet Muhip Dranas)
- B) Şiire çocuk denecek bir yaşta başlamış, "Örümcek Ağı" ve "Kaldırımlar" adlı kitaplarıyla genç yaşlarda ünlenmiştir. (Necip Fazıl Kısakürek)
- C) "Ayaşlı ve Kiracıları" adlı romanı da olan sanatçı, edebiyatımızda Çehov tarzı öyküleriyle adını duyurmuştur. (Ömer Seyfettin)
- D) Roman ve öykülerinin konusunu Ege ve Akdeniz yöresinden almış, denize ait gözlemlerini sade ve coşkun bir üslupla dile getirmiştir. (Cevat Şakir Kabaağaçlı)
- E) "Dol Karabakır Dol" adlı kitabındaki şiirlerinde halk dilinden ve şiirinden aldığı öğeleri kendine özgü biçimde yansıtmıştır. (Bedri Rahmi Eyüboğlu)

Ahmet Hamdi Tanpınar, —; Ziya Osman Saba, —; Sait Faik Abasıyanık, —; Memduh Şevket Esendal — Cumhuriyet Dönemi öykücülüğümüzün önemli yazarlarındandır.

**8.Bu cümlede boş bırakılan yerlere, sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Abdullah Efendi'nin Rüyaları'yla - Otlakçı'sıyla - Sarnıç'ıyla - Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesinle
- B) Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesine - Sarnıç'ıyla - Otlakçı'sıyla - Abdullah Efendi'nin Rüyaları'yla
- C) Abdullah Efendi'nin Rüyaları'yla - Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi'yle - Sarnıç'ıyla - Otlakçı'sıyla
- D) Otlakçı'sıyla - Abdullah Efendi'nin Rüyaları'yla - Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesinle - Sarnıç'ıyla
- E) Sarnıç'ıyla - Otlakçı'sıyla - Abdullah Efendi'nin Rüyaları'yla - Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesinle

**14. Aşağıdakilerden hangisi olay çevresinde oluşan, anlatmaya bağlı edebî metinlerden biri değildir?**

- A) Masal B) Destan C) Roman
- D) Dram E) Hikâye

Bahçeler bozuldu, yuvalar dağıldı, yollar silindi, cihan viran oldu. Yaşlı gönül şimdi böyle diyor; her şeyi kendine eş görüyor. Bu da yanlış duygulardan biri. Cihan ne vakit bayındır idi? Bahçelerde ne vakit güller açtı? Ne vakit yuvalarda bülbüller öttü? Yollardan ne vakit yârlar geldi?... Şimdi kalbimiz boş, başımız doludur. Ağzımızda zehir, gözlerimizde ateş var; tatsız bir içki sersemliği içindeyiz. Ve artık yolun ortasını geçtik ve saçlarımızda aklar akları ve alnımızda çizgiler çizgileri • doğuruyor. Ve ellerimiz, dizlerimiz titriyor...

**9.İçerik ve biçim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, yukarıdaki parçanın aşağıdaki yapıtların hangisinden alındığı söylenebilir?**

- A) Dinle Neyden
- B) Erenlerin Bağından
- C) Ömrümde Sükût
- D) Vazgeçemediğim
- E) Sebil ve Güvercinler

İnsanı bir dine inanmaya iten, akıldan çok, duygular olduğundan, bu akımda duygu, coşkunluk ve hayal önem kazanmıştır. Din; insana, her şeyin gelip geçiciliğini gösterdiğinden; — üzüntü, kötümserlik, kuşku içinde yaşamışlardır. Bu yüzden tabiata yönelmiş; çoğunlukla aşk, ölüm, tabiat konularını işlemişlerdir.

**10.Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A)sürrealistler
- B)sembolistler
- C)klasikler
- D)romantikler
- E)empresyonistler

**11. Aşağıdakilerden hangisi Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU'na ait değildir?**

- A.Hüküm Gecesi
- B.Yaban
- C.Bir Sürgün
- D.Panorama
- E.Yeşil Gece

**12.Aşağıdakilerden hangisi olay çevresinde oluşan, göstermeye bağlı edebî metinlerden biri değildir?**

- A. Tragedya
- B. Meddah
- C. Dram
- D. Roman
- E. Komedy

Tenha bir sokağa gelmişti, beklemeye de tahammülü yoktu, hızlı gitti. Kırmızı şemsiyenin yanına vardı. Kırmızı şemsiyeli hanımın yüzüne bakamıyordu. Gözlerini kaldırmadı, durumunu anlatmaya başladı.

**13.Bu parça gözlemci bakış açısıyla verilmiştir. Buna benzer bir bakış açısı aşağıdaki parçaların hangisinde yoktur?**

- A) Yeniçeriler kazan kaldırmış, payitahtı yağmalamaya hazırlanmışlardı. Serhatteki ordunun hali de perişandı. Ecelin gadriyle tecrübeli vezirler kalmamış, fedakâr beyler er meydanlarında şehit düşmüştü.
- B) Durdu, söyleyecek fazla bir şey bulamıyordu. Elinde hızlı hızlı çevirmeye başladığı tespih birden yere düştü. Tespihin düşmesiyle eğildi. O değildi.
- C) Ahırın avlusunda oynarken, aşağıda gümüş söğütler altında görünmeyen derenin hazin şınlısını iştirdik. Evimiz, çitin büyük kestane ağaçları arasında kaybolmuş gibiydi. Ancak annem İstanbul'a gittiği için teyzem benimle ilgileniyordu.
- D) Onlar geleli tam dokuz gün ve o kadar gece olmuştu. Karı koca iki de çocuk... Dört can... Şimdi her gün iki okka ekmek fazla alırlardı ve her masraf da ona göre artardı. Zaten ev de daraldı. Bu karı kocaya ayrı odaya vermek için aile iyice sıkışmaya mecbur oldu.
- E) Duvarın dibindeki taş yığınlarına köktü. Başını ellerinin arasına aldı. Sırtında yırtık bir çuval vardı. Çıplak ayakları topraktan yorulmuş gibiydi. Zayıf kolları kirli tuna rengindeydi. Yine başını kaldırdı.

Gözlerin bir sema ki bulutlu, sanki ruhunu, bu gökyüzünün güneşini görmeye engel olan bulutlar kapamış. Seni sadece uzaktan görürken zindanlarda titreyenlerin hasretle gökyüzünü hep güneşli düşünceleri gibi gözlerini ruhsuz düşünemezdim. Söyle niçin onu sakladın, ruhunu neden sakladın?

**14.İçerik ve biçim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, yukarıdaki parçanın aşağıdaki yapıtların hangisinden alındığı söylenebilir?**

- A)Siyah İnciler
- B)Havaya Çizilen Dünya
- C)Ömrümde Sükût
- D)Vazgeçemediğim
- E)Zindan Duvarları



Geçen akşam eve geldim. Dediler

- Seyfi Baba  
Hastalanmış, yatıyormuş
- Nesi varmış acaba
- Bilmeyiz, oğlu haber verdi geçerken bu sabah
- Keski ben evde olaydım... Esef ettim, vah vah  
Bir fener yok mu, verin... Nerede sopam  
Kız çabuk ol! Gecikirsem kalırım beklemeyin  
Zira yol hem uzun, hem de bataktır
- Daha âlâ, kalınız
- Teyzeniz geldi, bu akşam, değiliz biz yalnız

**15.Bu dizelerin biçim ve içerik özelliklerine göre aşağıdakilerin hangisinden alındığı söylenebilir?**

- A) Terkib-i bentten
- B) Kasideden
- C) Mesneviden
- D) Mensur şiirden
- E) Manzum hikâyeden

**16.Aşağıdaki cümlelerden hangisi ayraç içinde verilen dilin işleviyle uyuşmamaktadır?**

- A) Okuldan çıkar çıkmaz hemen eve gel, hiçbir yere uğrama. (Alıcıyı harekete geçirme işlevi)
- B) Yapım eki almış sözcüklere türemiş sözcük denir; türemiş sözcükler, yapım ekinden sonra çekim ekide alabilir. (Dil ötesi işlevi)
- C) Sizinle aynı görüşü paylaşmıyorum, beni anlıyorsunuz değil mi? (Kanalı kontrol işlevi)
- D) Fabllarda düşsel olay ve kişiler yardımıyla insanlara özgü davranış, değer, düşünce ve tutumlar dilegetirilir. (Göndergesel işlev)
- E) Doğa manzaralarını canlandıran pastoral şiirlereidil; karşılıklı konuşma tarzında yazılan pastoral şiirlere eglog adı verilir. (Şiirsel işlev)

**17. Klasizm ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A) Sanat, sanat içindir ilkesi benimsenmiştir.
- B) Eski Yunan ve Latin edebiyatları örnek alınmıştır.
- C) Akıl, sağduyu ve insan doğasına önem verilmiştir.
- D) Tiyatroda üç birlik kuralına uyulmamıştır
- E) Yapıtlarda değişmez tiplere yer verilmiştir.

**18.Romanda aşağıdaki anlatım türlerinden en çok hangileri kullanılır?**

- A) Emredici anlatım - açıklayıcı anlatım
- B) Betimleyici anlatım - kanıtlayıcı anlatım
- C) Öyküleyici anlatım - tartışmacı anlatım
- D) Mizahi anlatım - öğretici anlatım
- E) Öyküleyici anlatım - betimleyici anlatım

4A-5B-6E-7C-8C-9B-10D-11E-12D-13C-14A -15E--16E  
17D-18E

Eserlerin yazarlarını ve türlerini yazınız.

1. Merhaba Akdeniz .....
2. Gülen Ada .....
3. Üç İstanbul .....
4. Kiralık Konak .....
5. Erenlerin Bağından .....
6. Anadolu Notları .....
7. Miras .....
8. Mavi Sürgün .....
9. Turgut Reis .....
10. Sodom Gomore .....
11. Nur Baba .....
12. Yaprak Dökümü .....
13. Bir Serencam .....
14. Taş Parçası .....
15. Ayaşlı ve Kiracıları .....
16. Boyunduruk .....
17. Ankara .....
18. Vatan Yolunda .....
19. Milli Savaş Hikâyeleri .....
20. Yaşasın Deniz .....
21. Bir Sürgün .....
22. Aganta Burina Burinata.....
23. Eski Ahbap .....
24. Egenin Dibi .....
25. Yaban .....

|                            |       |
|----------------------------|-------|
| 26. Eski Borç              | ..... |
| 27. Gizli El               | ..... |
| 28. Gözdağı                | ..... |
| 29. Tanrı Misafiri         | ..... |
| 30. Ev Ona Yakıştı         | ..... |
| 31. Çalıkuşu               | ..... |
| 32. Eski Hastalık          | ..... |
| 33. Damga                  | ..... |
| 34. Bir Kadın Düşmanı      | ..... |
| 35. Reis                   | ..... |
| 36. Deniz Gurbetçileri     | ..... |
| 37. Ege Kıyılarından       | ..... |
| 38. Türk'ün Şehnamesi      | ..... |
| 39. Panorama               | ..... |
| 40. Zoraki Diplomat        | ..... |
| 41. Okun Ucundan           | ..... |
| 42. Temiz Sevgiler         | ..... |
| 43. Rahmet                 | ..... |
| 44. Hançer                 | ..... |
| 45. Balıkesir Muhasebecisi | ..... |
| 46. Mendil Altında         | ..... |
| 47. İstiklal               | ..... |
| 48. Akşam Güneşi           | ..... |
| 49. Dudaktan Kalbe         | ..... |
| 50. Acımak                 | ..... |

51. Sönmüş Yıldızlar .....

52. Gençlik ve Edebiyat Hatıraları .....

53. Otlakçı .....

TurkEdebiyati.Org

#### HAZIRLIK ÖDEVİ

1. Toplumcu gerçekçi eserlerin özelliklerini yazınız.
2. Sabahattin Ali'nin edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
3. Fakir Baykurt'un edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
4. Kemal Tahir'in edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
5. Orhan Kemal'in edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
6. Yaşar Kemal'in edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.

## B) TOPLUMCU GERÇEKÇİ ESERLER

1. Toplumcu gerçekçiler eserlerinde büyük şehirlere göçün ortaya çıkardığı problemler ve sosyalizm üzerinde durmuştur.
2. Bu eserlerde siyasi ideolojiler ön plana çıkar.
3. Roman ve hikâyelerde çok sağlam bir kurgu görülmez.
4. Eserlerde köylü ağızlarına oldukça fazla yer verilmiştir.
5. Anadolu coğrafyası ve insanı, toplumdaki düzensizlikler, çatışmalar, köy gibi küçük yerleşim yerlerinin sorunları ağa-köylü, öğretmen-imam, zengin-fakir, halk-yönetici, güçlü-güçsüz, aydın-cahil ve büyük şehirlere göçün ortaya çıkardığı problemler gibi konular üzerinde yoğunlaşmışlar.
6. Yazar okuyucuyu kendi doğrultusunda yönlendirmek ister.
7. Sanat eseri belli görüşleri ifade etmek için araçtır.
8. Halkı aydınlatmak düşüncesiyle bazı yazarlar bazı bölgeleri özellikle konu edinmiş.

### SABAHATTİN ALİ (1907 – 1948)

- 25 Şubat 1907'de bugün Bulgaristan sınırları içinde kalan Gümülcine'de doğdu.
- Yozgat'ta öğretmenliğe başladı. Maarif Vekâleti'nin açtığı sınavı kazanarak Almanya'ya eğitime gitti.
- Yurda dönüşünde Aydın'daki bir ortaokulda Almanca öğretmenliğine atandı. Bu görevdeyken okulda "yıkıcı propaganda" yapmak suçlamasıyla 3 ay tutuklu kaldı.
- 1932'de okuduğu bir şiirde Mustafa Kemal'i eleştirdiği suçlamasıyla yine gözaltına alındı. Sinop ve Konya cezaevlerinde bir yıl yattı. Cumhuriyetin 10. Yılı nedeniyle çıkan aftan yararlanarak salıverildi.
- Yayın yoluyla hakaret suçlamasıyla 3 ay hapse mahkum edildi. Serbest kalınca bir kamyon olarak taşımacılığa başladı.
- Sürekli izlenmekten, yargılanmaktan tedirgin olduğu için yurtdışına kaçmaya karar verdi. Kırklareli üzerinden Bulgaristan'a geçmek istedi. 2 Nisan 1948'de yurt dışında çıkmak için anlaştığı, kendisine kılavuzluk yapan Ali Ertekin tarafından, Bulgaristan sınırı yakınlarında Sazara köyü civarındaki ormanda öldürüldüğü iddia edildi. Mezarının nerede olduğu kesin belli değil.
- Cumhuriyet döneminin ilk yıllarındaki gerçekçi edebiyat akımının öncüsü oldu.
- 1937'de yayınlanan "Kuyucaklı Yusuf" romanı, gerçekçi Türk romanının en özgün örneklerinden biridir.
- **HİKÂYE: Değirmen, Kağrı, Ses**
- **ROMAN: Kuyucaklı Yusuf, İçimizdeki Şeytan, Kürk Mantolu Madonna**

#### ALDIRMA GÖNÜL



Başın öne eğilmesin  
Aldırma gönül, aldırma  
Ağladığın duyulmasın,  
Aldırma gönül, aldırma  
Dışarda deli dalgalar  
Gelip duvarları yalar;  
Seni bu sesler oylar,  
Aldırma gönül, aldırma  
Görmesen bile denizi,  
Yukarıya çevir gözü;  
Deniz gibidir gökyüzü;  
Aldırma gönül, aldırma  
Dertlerin kalkınca şaha  
Bir sitem yolla Allaha  
Göreceğünler var daha;  
Aldırma gönül, aldırma  
Kurşun ata ata biter  
Yollar gide gide biter;  
Ceza yata yata biter;  
Aldırma gönül, aldırma

**SABAHATTİN ALİ**

#### LEYLİM LEY



Döndüm daldan kopan kuru yaprağa  
Seher yeli dağıt beni, kır beni  
Götür tozlarımı burdan uzağa  
Yarın çıplak ayağına sür beni

Ayın şavkı vurur sazım üstüne  
Söz söyleyen yoktur sözüm üstüne  
Gel ey hilal kaşım dizim üstüne  
Ay bir yandan sen bir yandan sar beni

Yedi yıldır uğramadım yurduma  
Dert ortağı aramadım derdime  
Geleceksen bir gün düşüp ardıma  
Kula değil, yüreğine sor beni

**SABAHATTİN ALİ**

**FAKİR BAYKURT (1929 -1999)**

- Yazmaya şiirle başladı. Orhan Veli çizgisinde ama köy hayatı içerikli şiirler yazdı.
- 1950'den sonra öykü ve romana yöneldi.
- Eserlerinde içinde doğup yetiştiği köylülerin hayatını yazmıştır.
- Romanlarında Türkiye'deki köylü yaşamını halkçı ve devrimci bir bakış açısıyla ele aldı.
- Köylünün bilinci ve bilinçaltındaki istekleri, tepkileri, çelişkileri yansıttı.
- 1950–1970 döneminde etkili olan "köy edebiyatı hareketi"nin önde gelen temsilcisi oldu.
- **ROMAN: Yılanların Öcü , İrazcanın Dirliği, Onuncu Köy,Tırpan**

**SADRI ERTEM (1900 – 1943)**

- İlk toplumcu gerçekçi yazarlardandır.

**ROMAN: Çıkrıklar Durunca, Bir varmış bir yokmuş.**

**KEMAL TAHİR (1910 - 1973)**

- Konularını cezaevi yaşantılarından, Kurtuluş Savaşı'ndan, eşkiya menkıbelerinden aldı.
- Gerçek bir Anadolu romanı oluşturdu.

**ROMAN: Yorgun Savaşçı, Devlet Ana, Rahmet Yolları Kesti, Esir şehrin İnsanları**

**HİKÂYE: Göl İnsanları**

**ORHAN KEMAL (1914 - 1970)**

- Hayatına girmiş yüzlerce kişinin kader ve direnişlerini yazdı.
- Sürükleyicilik, tabiiyet, gerçeklik eserlerinin özelliğidir.

**ROMAN: Ekmek Kavgası, Baba Evi, Bereketli Topraklar Üzerinde, Hanımın Çiftliği**

**YAŞAR KEMAL (1922 - ... )**

- Genellikle Çukurova insanının hayat savaşlarını şiirli bir dille yazdı.
- Tezli romanı savunur. Folklor unsurları ve güçlü doğa tasvirleri görülür.

**ROMAN: İnce Memed, Yer Demir Gök Bakır, Ağrı Dağı Efsanesi**

**ÖYKÜ: Teneke**

**RIFAT ILGAZ (1911- 1993)**

- Eserlerinde mizah önemli yer tutar.

**ROMAN: Hababam Sınıfı, Karartma Geceleri**

**KEMAL BİLBAŞAR (1910 - 1983)**

- Hikâye ve romanlarının konularını Anadolu halkının inanç, gelenek, töre ve âdetlerinden alır.
- Olayları daha çok Batı Anadolu'da geçer.
- Makine tarımının köy hayatında doğurduğu bazı terslikleri, yerli tasvirlerle besleyerek anlatır.

**ROMAN: Denizin Çağırışı, Cemo, Memo**

**SAMİM KOCAGÖZ (1916 – 1993)**

- Sam Amca öyküsüyle dünya hikâye yarışmasında 1. lik kazandı.

**ROMAN: Kalpaklılar, Doludizgin**

**TALİP APAYDIN (1926 - ...)**

**ROMAN: Sarı Traktör, Yarbükü, Ortakçının Oğlu**

**ABBAS SAYAR (1923 – 1999)**

**ROMAN: Yılkı Atı, Çelo**

**AZİZ NESİN (1916— 1995)**

- Toplumcu gerçekçi bir yazardır.
- Dünyaca tanınmış mizahi öykü yazarıdır.

**ROMAN: Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz, Zübük**

**ÖYKÜ: Toros Canavarı, Damda Deli Var, Fil Hamdi, Sizin Memlekette Eşek Yok Mu?**

**SORULAR**

1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.  
A. 1930'lu yıllardan itibaren köylüden, işçiden, dar gelirliden söz edilmeye başlanmıştır. ( )  
B. Toplumcu gerçekçiliği esas alan eserlerde siyasi ideolojiler ön plana çıkmaz. ( )  
C. Toplumcu gerçekçilerin eserlerinde büyük şehirlere göçün ortaya çıkardığı problemlerin üzerinde durulmuştur. ( )
2. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun kelimeleri yazınız.  
A. ....sanat eserini belli görüşleri ifade etmek için araç olarak kullanılır.  
B. Toplumcu gerçekçilerin eserlerinde köyden kente göç ve ..... kaynaklı fikirler işlenmiştir.
3. Aşağıdaki yazarlardan hangisi toplumcu gerçekçi anlayışta bir eser vermemiştir?  
A.Sadri ERTEM                      B.Yaşar KEMAL                      C.Kemal TAHİR    D.Orhan KEMAL                      E.Oğuz ATAY

**2007 ÖSS:**

**4. Orhan Kemal’le ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A) Yapıtlarında, kişilerin karakterlerini olay içinde çizmiş, onları doğal bir biçimde konuşturmuştur.  
B) Genellikle fabrika işçilerinin, kırsal kesim insanların ve gecekondu bölgelerinde oturanların yaşamını konu almıştır.  
C) Öykülerde günlük konuşma dilini kullanmış, yöresel söyleyiş özelliklerine bağlı kalmıştır.  
D) Esir Şehrin İnsanları adlı romaniyle yazın çevrelerinde büyük yankı uyandırmıştır.  
E) Anlatımı, olaylara bakış açısı yönünden toplumcu gerçekçi yazarlarımızdan biri sayılmaktadır.

**2008-ÖSS:**

.....yapıtlarından biri olan Kuyucaklı Yusuf ile Reşat Nuri'nin ..... adlı yapıtı Türk edebiyatında ka-saba gerçeklerini yansıtan romanlardandır.

**5. Bu cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Sabahattin Ali'nin-Yeşil Gece  
B) Orhan Kemal'in-Çalikuşu  
C) Aziz Nesin'in - Dudaktan Kalbe  
D) Rıfat Ilgaz'ın-Acımak  
E) Kemal Tahir'in - Kavak Yelleri

**2009-ÖSS:**

Millî Edebiyat Döneminde başlayan Anadolu’ya, kır ve köy kesimine açılma eğilimi, Cumhuriyet Dönemi roman ve öyküsünde tam anlamıyla amacına ulaşmıştır. Anadolu, değişik bölgeleriyle roman ve öyküde yansıtılmıştır. Böylece Güney Anadolu, Toroslar ve Çukurova, --- Hanımın Çiftliği, Bereketli Topraklar Üzerinde; Orta Anadolu Bölgesi --- Sarı Traktör, Ortakçının Oğlu, Define, --- Yılanların Öcü, Kaplumbağalar, Tırpan romanlarına konu olmuştur.

**6. Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Orhan Kemal’in – Talip Apaydın’ın – Fakir Baykurt’un  
B) Kemal Bilbaşar’ın – Yaşar Kemal’in – Necati Cumalı’nın  
C) Kemal Tahir’in – Tarık Buğra’nın – Samim Kocagöz’ün  
D) Sait Faik’in – Selim İleri’nin – Sabahattin Ali’nin  
E) Abbas Sayar’ın – Yusuf Atılgan’ın – Dursun Akçam’ın



7. Aşağıdaki eser-yazar eşleştirmelerini doğru şekilde yapınız.

- |                   |                      |
|-------------------|----------------------|
| A. Fakir Baykurt  | ...Kuyucaklı Yusuf   |
|                   | ...Tırpan            |
| B. Sabahattin Ali | ...Kağrı             |
|                   | ...Irazcanın Dirliği |

8. Toplumcu gerçekçiler eserlerinde hangi konuları işlemişlerdir? Maddeler hâlinde yazınız.

Turkurededebiyati.Org

— bu romanında, Abdi Ağa, Dikendüzü'nde beş köyün sahibidir. Köy halkına zulüm etmektedir. Baskıyı, haksızlığı, zulmü, içine sindiremeyen ince Memed başka bir köye kaçar. Abdi Ağa duyunca ince Memed'i geri getirtir. Kendisine ve anasına dayanılmaz zulümler, baskılar uygular. Mevsim boyunca yetiştirdikleri ürünlerin dörtte üçünü ağalık hakkı diye alır.

**1. Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Kemal Tahir'in
- B) Yaşar Kemal'in
- C) Kemal Bilbaşar'ın
- D) Refik Halit Karay'ın
- E) Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun

Göğsü bağı açıktı. Elinde orak vardı. Ekin biçiyordu. Yüzünü toprağa, sırtını güneşe vermişti. Tarladaki ekini kurtarmaya çalışıyordu. Sırtında kaput bezinden bir iç gömleği vardı. Dışlığı yoktu. İç gömleği kirden meşine dönmüştü. Elindeki orak küçüktü, koç boynuzu kadar bir şeydi. Bu yılın buğdayı geçen yılın buğdayından uzun gibi geliyordu gözüne. Dizine çıkmıyordu ama kırıçta ne buğdaylar olmuştu bundan boysuz. "Biz bu cenabet topraklarda çok buğdaylar gördük bacaksız, çok arpalar biçtik cüce." dedi içinden. Adam usta orakçıydı. Ama ustalık para etmiyordu kıracın ortasında. Bunalıyor, ikide bir dikiliyor, elini kalçasına koyup küçük, kaplumbağa gözlerini kısarak aşağılara, yola bakıyordu. Gelip geçen "otopos"ları izliyordu. Ama çok dikelemiyordu, karısı mız ediyor, oğlu kararıyordu. Gözünün kuyruğuyla baksa anlardı. Yüzde yüz kızıyorlardı.

**2. Bu parçadan edebiyatımızdaki toplumcu gerçekçi hikâye ve roman anlayışıyla ilgili aşağıdaki özelliklerden hangisi çıkarılamaz?**

- A) Köye ve köylüye yönelme anlayışı benimsenmiştir.
- B) Kişiler iç ve dış dünyasıyla birlikte ele alınmıştır.
- C) Sorunların yansıtılması amaçlanmıştır.
- D) Gözleme dayalı bir anlatım söz konusudur.
- E) Halkı aydınlatma amacı güdülmüştür.

LYS-2010

**3. Aşağıdaki yapıtlardan hangisi tür bakımından ötekilerden farklıdır?**

- A) Mahur Beste
- B) Sürgün
- C) Ölmez Otu
- D) Makber
- E) Aylak Adam

LYS-2010

**4 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışlığı vardır?**

- A) Fazıl Hüsnü Dağlarca, bireyin iç ve dış dünyasıyla birlikte yurt ve dünya insanına değin genişleyen bir çemberde genel olarak, insanın, davranış ve çatışmalarını yansıtmıştır.
- B) Doğu-Batı, madde-ruh ve insan psikolojisi konularını ele alan Sait Faik Abasıyanık, yazınsal düzeyini yetersiz gördüğü bazı yapıtlarını Server Bedii imzasıyla yayımlamıştır.
- C) "Duvar" adlı kitabındaki şiirlerinde toplumcu bir çizgide görünen Attilâ İlhan, daha sonraki yıllarda okuyucularına, zengin imgeler, değişik benzetmelerle renklendirilmiş, insanın duygularını yansıtmaya yönelik şiirler kaleme almıştır.
- D) Samim Kocagöz'ün, Kurtuluş Savaşı'mızı destansı bir dille anlattığı, yaşamış kahramanların da yer aldığı belgesel roman olan "Kalpaklılar" ve "Doludizgin" tanınmış yapıtlardır.
- E) Behçet Necatigil, toplumsal konulu şiirlerinde genelde dar gelirli insanların yaşamına eğilerek, daha çok kendi yaşadığı semti ve o semtteki yaşayışı yansıtmıştır.

Yazınsal yapıtlar, sanatçıyla toplumun ortak malıdır. İnsanlar, çevre, toplumsal kurallar, geçmiş yaşayışlardan kaynaklanan olaylar, yenilikler, davranışlar sanatçılarda etki ve tepkiler oluşturur. Böylece yazınsal yapıtlar, sanatçıların bireysel yetenek ve yöntemleri ile toplumsal etkileşimin kaynaştığı ürünler olarak ortaya çıkar. —, yapıtlarında — işlemesi bunun güzel bir örneğidir.

**5. Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisinde verilenlerin getirilmesi bilgi yanlışlığına yol açar?**

- A) Yaşar Kemal'in - Çukurova ve çevresinde yaşanan olayları
- B) Halikarnas Balıkcısı'nın - Akdeniz ve Ege'de denize bağlı olarak gelişen olayları
- C) Necati Cumalı'nın - Ege Bölgesi'deki köy ve kasa ba yaşamını
- D) Sait Faik'in - Orta Anadolu'nun kırsal kesimlerinde ki acımasız yaşamı
- E) Orhan Kemal'in - genellikle fabrika işçilerinin, kırsal kesim insanların ve gecekondu bölgelerinde oturanların yaşamını

Köy edebiyatımızın önemli romancılarından. Köyü, köylüyü çok iyi gözlemler. Yalnız sanatçı sezgisiyle değil, bilimsel bir yöntemle köy gerçeklerini anlatmasıyla diğer romancılarından ayrılır. Başlangıçta köy ve köylü sorunlarına eğilmiş; daha sonra Türk tarihi ve özellikle yakın tarihin olaylarını ele almıştır. En üretken romancılarımızdandır. "Esir Şehrin insanları", "Rahmet Yolları Kesti", "Yorgun Savaşçı" yapıtlarından bazılarıdır.

**6.Yukarıda sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Yaşar Kemal
- B) Orhan Kemal
- C) Tarık Buğra
- D) Kemal Tahir
- E) Rıfat Ilgaz

—, daha çok kendi memleketi olan Söke yöresini ele aldığı romanlarıyla dikkati çeker. "Bir Şehrin İki Kapısı", "Yılan Hikâyesi", "Bir Karış Toprak", "Bir Çift Öküz" bu özelliği taşıyan romanlarıdır. "Kalpaklılar" ve "—", Kurtuluş Savaşı'nın panoramasını çizen romanlar olarak dikkati çeker.

**7.Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilenler getirilmelidir?**

- A)Samim Kocagöz - Doludizgin
- B)Yaşar Kemal - Teneke
- C)Necati Cumalı - Susuz Yaz
- D)Abbas Sayar - Yılkı Atı
- E)Fakir Baykurt - Yılanların Öcü

**8.Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlış vardır?**

- A) Abbas Sayar, "Yılkı Atı" romanında, bir atın doğa daki yaşam savaşını, arka planda köy halkının yok suluşunu ve çaresizliğini anlatmıştır.
- B) Ahmet Kutsi Tecer, Âşık Veysel'in keşfedilip Türki ye'ye tanıtılmasında önemli rol oynamış; "Koçyiğit Köroğlu" ve "Köşebaşı" adlı tiyatroları yazmıştır.
- C) Refik Halit Karay, "Memleket Hikâyeleri" adlı yapı tıyla, Anadolu'yu, öykücülüğümüzün sınırlarına da hil etmiştir.
- D) Abdülhak Şinasi Hisar, romanlarında Rumelihisarı, Büyükkada, Çamlıca üçgeninde varlıklı ve sorunsuz insanların yaşamlarını yansıtmıştır.
- E) Ahmet Hamdi Tanpınar, "Anadolu Notları" adlı de neme türündeki yapıtında Ankara, İstanbul, Bursa, Erzurum ve Konya izlenimlerini dile getirmiştir.

**9.Aşağıdakilerin hangisinde verilen dizeler, ayraç içinde verilen durakla oluşturulmamıştır?**

- A) Selâm verdim almazsın  
Hiç hâlimi sormazsın (4+3)
- B) Benim dostum melek misli  
Bu cefânın nedir aslı (4+4)
- C) Ördek çalkanır göllerde  
İsmim söylenir dillerde (5+3)
- D) Sabah güneşi vurmuş yüzüne  
Sitem hançeri takmış göğsüne (5+5)
- E) Hançeri feleğin ucu ciğerde  
Gittikçe artıyor yara bu serde (4+4+3)

**10. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi ayraç içinde belirtilen yapıtla ilgili değildir?**

- A) Oğuz Atay'ın bu romanında; genç mühendis Turgut Özben, çok yakın arkadaşı olan Selim Işık'ın kendini bir tabancayla vurduğunu gazetelerden öğrenir.(Tutunamayanlar)
- B) Kemal Tahir'in bu romanında; işgal altındaki İstanbul'da Yüzbaşı Cemil'in, teyzekızı Neriman'la evlenmesiyle başlayan hareketli olaylar, bunalımdan kurtulmak isteyen vatanseverlerin Anadolu'ya geçmeleriyle gelişir. (Yorgun Savaşçı)
- C) Tarık Buğra'nın bu romanında; İstanbullu Hoca'nın kasabaya gönderiliş amacı kasabada padişaha ve Osmanlı'ya bağlılığı teşvik etmektir. (Küçük Ağa)
- D) Fakir Baykurt'un bu romanında; Hacı'nın, KaraBayram'ın evinin önüne ev yapmak için araziyi almasıyla trajik nitelikler gösteren olaylar zinciri başlar. (Bereketli Topraklar Üzerinde)
- E) Talip Apaydın'ın bu romanında; köyün zengin ailelerinden biri olan İzzet Ağa'nın oğlu Arif de tıpkı köylüler gibi hiçbir işten kaçınmayan bir delikanlıdır. (Sarı Traktör)

**11. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi ayraç içinde belirtilen sanatçıyla ilgili değildir?**

- A) Edebiyatımızda, yaptığı radyo sohbetleriyle ve ansiklopedi çalışmalarıyla tanınmıştır. (Şevket Rado)
- B) "Kaplumbağalar", "Tırpan" ve "Yılanların Öcü", kırsal yaşamı anlattığı romanlarıdır. (Sabahattin Ali)
- C) "Güneşi Yakanların Selamı" ve Mısır kalyoniğne", şiir türündeki yapıtlarıdır, (İlhan Berk)

D) Edebiyatımızda masal yazarı olarak tanınmış, folklor araştırmaları yapmıştır. (Eflatun Cem Güney)

E) Mizahi bir anlayışı benimsemiş, "Hababam Sınıfı" adlı dizi yapıtıyla tanınmıştır. (Rıfat İlgaz)

**12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlış vardır?**

- A) Halide Edip, "Ateşten Gömlek" ve "Vurun Kahpeye" adlı romanlarıyla Anadolu'ya açılmış, Milli Mücadele yıllarında Anadolu'nun çeşitli sorunlarını yansıtmıştır.
- B) Sadri Ertem, "Çıkrıklar" romanında endüstride başlayan gelişme nedeniyle dokuma tezgâhlarının dumasının meydana getirdiği işsizlik sonucu köyden kente başlayan göçü ele almıştır.
- C) Sabahattin Ali'nin ilk romanı olan "Kuyucaklı Yusuf", Anadolu'da bir kasabanın toplumsal yapısını, aşk öyküsüyle süsleyerek verir.
- D) Memduh Şevket Esendal, ilk romanı "Huzur"da, II. Abdülhamit döneminde İstanbul'da yaşayan bir paşa ailesinin yaşamını ele alır.
- E) Mithat Cemal Kuntay, tek romanı olan "Üç İstanbul'da, Abdülhamit'in istibdat yönetiminin son yıllarından başlayarak, II. Meşrutiyet, İttihat ve Terakki ile Mütareke yıllarının İstanbul'unu verir.

- 13.** Orhan Kemal'in bu romanında Güllü, sevgilisi Kemal öldürülünce ailesinin kendisini vermek istedikleri Ramazan'la evlendirilmek üzere, Ramazan'ın zengin dayısı Muzaffer Bey'in yanına gitmek zorunda kalmıştır. Yeğeni, kâhyası, adamları onun Güllü'yü ayartıp metres edinmesinden korkmakta, görmesini önlemek istemektedirler. Korkulan olur, Muzaffer Bey, Güllü'yü kendine alır. Güllü artık lüks hayata alışmış, Serap Hanım olmuştur. Bir süre sonra Muzaffer Bey, pusuya düşürülüp öldürülür ve katil bulunamaz.

**Bu parçada sözü edilen yapıt aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Kara Kitap
- B) Kalp Ağrısı
- C) Demirciler Çarşısı Cinayeti
- D) Hanımın Çiftliği
- E) Rahmet Yolları Kesti

Yazar küçük yaşlarda halk edebiyatına ilgi duydu; saz çalmaya, türkü söylemeye ve destanlar anlatmaya başladı. Yöredeki halk ozanlarıyla karışıklı atışmalar yaptı. Köy köy dolaşarak folklor ürünleri derledi, ama adını romanlarıyla duyurdu. Çukurova'nın geniş biçimde makineleşmeye açılması ve verimli topraklar üzerindeki ağalar arası rant savaşımının kızışması, bunun yoksul Çukurova köylüsü üzerindeki sonuçları romanlarının ana temasını oluşturdu. "Hüyükteki Nar Ağacı"nda, Çukurova'da tarımdaki makineleşme sonucunda ortaya çıkan işsizlik sorunu ele alınır. Çukurova'ya çalışmaya inen kırsal kesim insanının bu yeni gelişme karşısındaki dramını ve çaresizliğini işler.

**14. Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Rıfat İlgaz
- B) Yaşar Kemal
- Ç) Orhan Kemal
- D) Tarık Buğra
- E) Sabahattin Ali

**15.** Taşlama ve yergi arası bir anlatımla işlediği öykü, roman ve oyunları düşündürücü olduğu kadar, güldürücü öğeler de taşır. Toplumsal çarpıklıklara sınıfsal açıdan bakarak Anadolu insanının sorunlarını kara mizah yöntemiyle yansıtır. "Halo Dayı", "Zıkkımın Kökü", "Donumdaki Para", "Deliye Her Gün Bayram" ve "Devletin Malı Deniz" tanınmış yapıtlarıdır.

**Bu parçada tanıtılan Cumhuriyet Dönemi sanatçısı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Orhan Pamuk
- B) Muzaffer İzgü
- C) Peyami Safa
- D) Orhan Veli Kanık
- E) Memduh Şevket Esendal

**16. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi araç içinde belirtilen sanatçıyla ilgili değildir?**

- A) Edebiyatımızda, yaptığı radyo sohbetleriyle ve an siklopedi çalışmalarıyla tanınmıştır. (Şevket Rado)
- B) "Kaplumbağalar", "Tırpan" ve "Yılanların Öcü", kırsal yaşamı anlattığı romanlarıdır. (Sabahattin Ali)
- C) "Güneşi Yakanların Selamı" ve "Mısırkalyonığne", şiir türündeki yapıtlarıdır. (İlhan Berk)
- D) Edebiyatımızda masal yazarı olarak tanınmış, folklor araştırmaları yapmıştır. (Eflatun Cem Güney)
- E) Mizahi bir anlayışı benimsemiş, "Hababam Sınıfı" adlı dizi yapıtıyla tanınmıştır. (Rıfat İlgaz)

—, siyasî faaliyetlerinden dolayı Lübnan'a iltica etmek zorunda kalan avukat babanın, bir süre sonra karısıyla çocuklarını da yanına getirmeleri anlatılır. —, Orta Anadolu'nun seksen evlik bir köyünden bazı köylülerin çalışmak üzere, çeşitli iş bölgelerine dağılmaları anlatılır. —, görevine çok bağlı olduğu, en küçük ihmali bağışlamadığı için, usta ve işçiler tarafından sevilmesine de dürüstlüğünden ötürü, fabrikanın fen müdürü tarafından sevilen bir bekçinin trajik hayatı anlatılır.

**17. Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Baba Evi'nde - Bereketli Topraklar Üzerinde - Mur-taza'da
- B) Tutunamayanlar'da, Tehlikeli Oyunlar'da, Bir Bilim Adamının Romanı'nda
- C) Sinekli Bakkal'da - Yol Palas Cinayeti'nde - Dağa Çıkan Kurt'ta
- D) Kırık Hayatlar'da - Aşk-ı Memnu'da - Ferdi ve Şürekâsı'nda
- E) Yaprak Dökümü'nde - Anadolu Notları'nda - Du daktan Kalbe'de

18. Gidenler gitti Aliş'im  
Boş kaldı ceketin sağ kolu  
Hadi köyüne döndün diyelim  
Tek elle sabanı kavrasan bile  
Sarı öküz gün görmüştür  
Anlar işin iç yüzünü  
Üzülme Aliş'im, sabana geçmezse hükmün  
Ağanın davalarına geçer  
Kim görececek kepenek altında eksikliğini  
Kapılanırsın boğaz tokluğuna  
**İçerik ve biçim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, yukarıdaki şiirin aşağıdaki şairlerden hangisi tarafından yazıldığı söylenebilir?**

- A) Rıfat Ilgaz
- B) Cenap Sahabettin
- C) Cemal Süreya
- D) Faruk Nafiz Çamlıbel
- E) Yahya Kemal Beyatlı

Kemal Tahir'in bu romanı, yurt dışında yaşayan Kâmil Bey ve ailesinin ülkeye dönmesiyle başlar. Yıl, 1916'dır. Osmanlı Devleti, her geçen gün güç ve toprak kaybetmektedir. Kâmil Bey de Batı'da bulunduğu dönemde ekonomik sıkıntılar yaşar, İstanbul'a, bazı mülklerini satmak için gelmektedir. Kâmil Bey, eşi Nermin Hanım ve kızı Ayşe, Batı kültürünü çok iyi bilmelerine rağmen kendi kültürlerine fazlaca önem vermezler.

**19. Bu parçada sözü edilen yapıt aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Fatih-Harbiye
- B) Esir Şehrin İnsanları
- C) Tutunamayanlar
- D) Biz insanlar
- E) Sahnenin Dışındakiler

20. Cumhuriyet Dönemi edebiyatımızda Anadolu'nun değişik bölgelerindeki köy yaşamı birçok yapıta konu olmuştur. — Yılık Atı, — Yılanların Öcü, — Ortakçının Oğlu romanları bunun başarılı örneklerindendir.

**Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Orhan Kemal'in - Halikarnas Balıkcısı'nın - Sabahattin Ali'nin
- B) Dursun Akçam'ın - Kemal Bilbaşar'ın - Necati Cumalı'nın
- C) Kemal Tahir'in - Tarık Buğra'nın - Samim Kocagöz'ün
- D) Halikarnas Balıkcısı'nın - Memduh Şevket'in - Sabahattin Ali'nin
- E) Abbas Sayar'ın - Fakir Baykurt'un - Talip Apaydın'ın

1B-2E-3D-4B-5D-6D-7A-8E-9E-10D-11B-12D-13D-14B-15B-16B-17A-18A-19B-20E

## TEST 2

**1. Kemal Tahir ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) "Göl İnsanları" öykü türünde bir yapıttır.
- B) Toplumcu gerçekçi bir edebiyat anlayışına bağlı kalmıştır.
- C) "Yorgun Savaşçı" romanında Anadolu'daki önder-siz ulusal güçlerin birleşip Kurtuluş Savaşı'na baş lamasına kadar geçen dönemi anlatmıştır.
- D) "Devlet Ana" romanında, kuruluş sürecindeki Os manlı toplumunu ve yönetim sistemini işlemiştir.
- E) "Hanımın Çiftliği" romanında Anadolu halkının geri kalmışlığını ve ağılık sistemini eleştirmiştir.

2. Cumhuriyet Dönemi öykü ve roman yazarlarındandır. Dünya Hikâye Yarışması'nda "Sam Amca" öyküsüyle birincilik kazanmıştır. Güçlü gözlemlerine dayanarak köy ve kasaba insanların sorunlarını, günlük yaşamlarını, duygularını yalın bir dil ve gerçekçi tutumla yansıtmıştır. "Cihan Şoförü", "Telli Kavak", "Kalpaklılar" ve "Doludizgin" tanınmış yapıtlarıdır.

**Bu parçada tanıtılan yazar aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Recep Bilginer B) Orhan Asena  
C) Samim Kocagöz D) Refik Erduran  
E) Orhan Pamuk

3. I. Sabahattin Ali tarafından yazılmıştır.  
II. Tiyatro türünde kaleme alınmıştır.  
III. Köyün muhtarı, elindeki yetkiyi çıkarları için kullanmaktadır.  
IV. Bir köy sorunu üzerinden halk-yönetici çatışması anlatılmıştır.  
V. Hacı'nın, Bayram'ın evinin önüne ev yapmak için araziyi almasıyla trajik olaylar başlar.

**Yukarıda numaralanmış cümlelerde belirtilen yargılardan hangileri "Yılanların Öcü" adlı yapıt ile ilgili olarak söylenemez?**

- A) I ve II B) II. ve III. C) II ve V  
D) III ve IV E) IV ve V

4. Cumhuriyet Dönemi yapıtlarında işlenen temaların başında Anadolu'ya açılma ve Anadolu insanının hikâyesi yer alır. "Teneke", "Ortakçının Oğlu", "Susuz Yaz" ve "Köyün Kamburu" bu romanların başında gelir.

**Bu parçada yapıtı anılmayan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Yaşar Kemal  
B) Talip Apaydın  
C) Kemal Tahir  
D) Necati Cumalı  
E) Ahmet Hamdi

5. Cumhuriyet Dönemi edebiyatımızda Anadolu'nun değişik bölgelerindeki köy yaşamı birçok yapıta konu olmuştur. — "Tütün Zamanı", — "Onuncu Köy", — "Kuyucaklı Yusuf" yapıtları bunun başarılı örneklerindendir.

**Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Yaşar Kemal'in - Halikarnas Balıkcısı'nın - Orhan Asena'nın  
B) Dursun Akçam'ın - Kemal Bilbaşar'ın - Necati Cumalı'nın  
C) Kemal Tahir'in - Tarık Buğra'nın - Samim Kocagöz'ün  
D) Necati Cumalı'nın - Fakir Baykurt'un - Sabahattin Ali'nin  
E) Abbas Sayar'ın - Recep\* Bilginer'in - Talip Apaydın'ın

6. Edebiyatımızda bazı yazarlar belli yapıtlarıyla öne çıkmıştır. Nitekim, — öne çıkan yapıtı —.

**Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisinde verilenlerin getirilmesi uygun değildir?**

- A) Orhan Kemal'in - Tanrılar ve İnsanlar'dır  
B) Rıfat Ilgaz'ın - Hababam Sınıfı'dır  
C) Sait Faik Abasıyanık'ın - Semaver'dir  
D) Ahmet Hamdi Tanpınar'ın - Beş Şehir'dir  
E) Melih Cevdet Anday'ın - Mikado'nun Çöpleri'dir

7. Sanatı kişisel ve saygın bir iş olarak gören —, kendilerini kamuoyuna doğrudan doğruya tanıtmak için 24 Şubat 1910 tarihli Servet-i Fünun dergisinde bir bildiri yayımladılar. Edebiyatımızın ilk edebî bildirisi sayılan bu bildiri, topluluğun kuruluş amaçlarını içeriyordu.

**Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Fecr-i Aticiler  
B) Yedi Meşaleciler  
C) Milli Edebiyatçılar  
D) Beş Hececiler  
E) Servet-i Fünuncular

8. Bu anlayışı benimseyen sanatçılar, sosyal olaylara ve toplumsal sorunlara yönelmişlerdir. Eserlerinde köy hayatını ve köylülerin sorunlarını ele alan bu sanatçılar, yapıtlarda yurt gerçeklerini anlatmak gerektiğini savunmuşlardır.

**Aşağıdakilerden hangisi bu parçada sözü edilen sanatçılar arasında yer almaz?**

- A) Sabahattin Ali  
B) Talip Apaydın  
C) Abbas Sayar  
D) Orhan Kemal  
E) Ahmet Hamdi

9. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi ayraç içinde belirtilen sanatçıyla ilgili değildir?

- A) "Tırpan", "Yılanların Öcü" ve "İrazca'nın Dirliği", roman türünde yapıtlardır. (Fakir Baykurt)
- B) "Dokuzuncu Hariciye Koşuşu" adlı romanında kendi hayatının bir bölümünü anlatmıştır. (Nazım Hikmet Ran)
- C) "Cevdet Bey ve Oğulları", "Kara Kitap" ve "Yeni Hayat", roman türünde yapıtlardır. (Orhan Pamuk)
- D) "Deniz Sarhoşları", "Deniz Hasreti" şiirlerinin yer aldığı yapıtlardır. (Ömer Bedrettin Uşaklı)
- E) Kendi yaşamından da izler taşıyan "Huzur", hem bir aşk hem de İstanbul'a olan derin sevgisinin roma nıdır. (Ahmet Hamdi Tanpınar)

10. Güneş çekildi demin                      Gidene bak gidene  
Doğdu bir cenk akşamı                      Güller sarmış dikene  
Bu bütün günlerimin                      Mevlâ sabırlar versin  
İçime denk akşamı                      Gizli sevdâ çekene  
I. 7'li hece ölçüsüyle oluşturulmuştur.  
II. Uyak (kafiye) şemaları aynıdır.  
III. Nazım birimleri aynıdır.  
IV. Doğaya özgü öğelerden yararlanılmıştır.  
V. Bir dilek belirtilmiştir.

30. Yukarıdaki numaralanmış bilgilerden hangileri verilen şiirlerin ortak özelliği değildir?

- A) I. ve II.                      B) I. ve III.                      C) II. ve V.
- D) III. ve IV.                      E) IV. ve V.

LYS-2010

Rıfat Ilgaz'ın, "Server Bedii" takma adıyla yayımladığı  
"Cingöz Recai" adlı polisiye dizi romanları büyük ilgi  
görmüştür. "Fatih-Harbiye" ve "Cumbadan Rumbaya"  
adlı romanlarında Doğu-Batı sorunsalını işlemiştir.

11. Bu parçadaki bilgi yanlışının giderilmesi için aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?

- A) I. nin yerine "Peyami Safa'nın" getirilmeli
- B) II. nin yerine "Hababam Sınıfı" getirilmeli
- C) III. nün yerine "komedi dizi romanları" getirilmeli
- D) IV. nün yerine "Sözde Kızlar" getirilmeli
- E) V. nin yerine "Biz insanlar" getirilmeli

12. Aşağıdaki sanatçılardan hangisi Cumhuriyet döneminde toplumcu gerçekçi bir anlayışla eser vermemiştir?

- A) Kemal Tahir
- B) Sadri Ertem
- C) Fakir Baykurt
- D) Sabahattin Ali
- E) Cahit Sıtkı Tarancı

13. Yaşar Kemal ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Romanlarında genellikle Ege ve Akdeniz bölgesinin kırsal kesimlerindeki yaşamı konu edinmiştir.
- B) Toplumsal gerçekçi bir sanat anlayışına sahiptir.
- C) Destanlardan, ağıtlardan, halk öykülerinden, masallardan, türkülerden yararlanmıştır.
- D) "Sarı Sıcak", öykülerinin yer aldığı bir yapıtıdır.
- E) "İnce Memed" ve "Demirciler Çarşısı Cinayeti", roman türünde yapıtlardır.

14. Rıfat Ilgaz ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Garip şiir anlayışının önemli temsilcisidir.
- B) Yapıtlarında güldürü öğelerinden yararlanmıştır.
- C) "Karartma Geceleri" roman türünde bir yapıtıdır.
- D) "Yârenlik" ve "Yaşadıkça" şiir türünde yapıtlardır.
- E) Asıl şöhretini, "Hababam Sınıfı" adlı dizi yapıtlarıyla kazanmıştır.

15. Aşağıda verilen roman kahramanlarından hangileri karşısındaki sanatçıya ait değildir?

- A) Şinasi - Neriman - Peyami Safa
- B) Ali Rıza Bey - Ferhunde - Ziya Gökalp
- C) Binbaşı İhsan - Ayşe - Halide Edip
- D) Abdi Ağa - Deli Durdu - Yaşar Kemal
- E) Mümtaz - Nuran - Ahmet Hamdi

- 16. I. Kemal Tahir - Üç İstanbul
- II. Aziz Nesin - Hababam Sınıfı
- III. Yaşar Kemal - Binboğalar Efsanesi
- IV. Haldun Taner - Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu
- V. Tevfik Akdağ - Lacivert Kanatlı Bir Kuştur Gece

Yukarıda numaralanmış sanatçı-yapıt eşleştirmelerinden hangileri yanlıştır?

- A) I                      B) II                      C) III                      D) IV                      E) V

Romanları Polatlı, Eskişehir, Beypazarı yörelerinde ve çevre köylerinde geçer. "Sarı Traktör" romanıyla tanınan yazar, bu romanında köylerde başlayan traktör tutkusunu ele almıştır. Tarla sulama sorununa değindiği "Yarbükü", toprak sorununu yansıttığı "Ortakçılar (Ortakçının Oğlu)" tanınmış romanlarıdır.

17. Bu parçada sözü edilen Cumhuriyet Dönemi roman yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kemal Tahir
- B) Orhan Asena
- C) Talip Apaydın
- D) Refik Erduran
- E) Nazım Hikmet Ran

TurkEdebiyati.Org

1E-2C-3A-4E-5D-6A-7A-8E-9B-10C-11A-12E-13A-  
14A-15B-16A-17C-18E-19B-20A-21A-22D-23A-24B



TurkEdebiyati.Org

Eserlerin yazarları ve türlerini yazınız.

1. Değirmen .....
2. Çıkrıklar Durunca .....
3. Göl İnsanları .....
4. Onuncu Köy .....
5. Teneke .....
6. Kalpaklılar .....
7. Çelo .....
8. Ses .....
9. İçimizdeki Şeytan .....
10. İrazcanın Dirliği .....
11. Tırpan .....
12. Fil Hamdi .....
13. Yorgun Savaşçı .....
14. Esir şehrin İnsanları .....
15. Baba Evi .....
16. Doludizgin .....
17. Karartma Geceleri .....
18. Ekmek Kavgası .....
19. Rahmet Yolları Kesti .....
20. Bir varmış bir yokmuş. ....
21. Kuyucaklı Yusuf .....
22. İnce Memed .....
23. Yer Demir Gök Bakır .....
24. Hababam Sınıfı .....
25. Denizin Çağırışı .....
26. Cemo .....
27. Sarı Traktör .....
28. Yarbükü .....
29. Yılkı Atı .....
30. Zübük .....
31. Hanımın Çiftliği .....
32. Ortakçının Oğlu .....
33. Devlet Ana .....
34. Yılanların Öcü .....
35. Ağrı Dağı Efsanesi .....

36. Kağı .....  
37. Memo .....  
38. Sizin Memlekette Eşek Yok Mu? .....  
39. Bereketli Topraklar Üzerinde .....  
40. Kürk Mantolu Madonna .....  
41. Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz.....

Turkededebiyati.Org

#### HAZIRLIK ÖDEVİ

1. Bireyin iç dünyasını esas alan eserlerin özelliklerini yazınız.
2. Peyami Safa'nın edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
3. Tarık Buğra'nın edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
4. Abdülhak Şinasi Hisar'ın edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
5. Mustafa Kutlu'nun edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
6. Samiha Ayverdi'nin edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.

### C) BİREYİN İÇ DÜNYASINI ESAS ALAN ESERLER

1. İnsan gerçekliğinin farklı yönleri ele alınır.
2. Yazarlar Çehov tarzı hikâyeler yazmıştır.
3. Kişinin kendisiyle ve çevresiyle çatışmaları, ahlaki bunalım, vicdan azabı, manevi boşluk, ruhsal sorunlar, modern hayatın insanlara etkisi gibi konular işlenmiştir.
4. Psikoloji ve psikiyatriden faydalanılmıştır.
5. Psikolojik analizler yapılmıştır.
6. İnsan ruhu üzerinde durulmuştur.
7. İnsana özgü gerçekçilik ön plandadır.
8. Bireysel çözümler önemli yer tutar.

#### MUSTAFA KUTLU (1947 - ... )

- Hareket ve Dergâh dergileriyle, Türk Dili Edebiyatı Ansiklopedisi'nin yayın faaliyetlerini yürüttü. Senaryolar yazdı. Kanal 7'de sohbet programları yaptı.
- Her yıl sonbaharda bir hikâye kitabı yayımlar.
- Yazın incelemelerinde İslamcı-Türkçü yaklaşımın savunucuları arasında göründü.
- **HİKÂYE: Ortadaki Adam, Gönül İş, Yokuşa Akan Sular, Yoksulluk İçimizde, Ya Tahammül Ya Sefer, Bu Böyledir, Sır, Hüzün ve Tesadüf, Uzun Hikâye**

#### PEYAMİ SAFA (1889-1961)

- İstanbul'da doğmuş, öğretmenlik yapmıştır. Küçük yaşta kemik hastalığına yakalanmıştır.
- Modern Türk romanının en usta yazarlarından. Özellikle psikolojik roman türüne ağırlık vermiştir.
- Eserlerinde doğudan yana bir tavır ağır basar.
- Doğu batı ilişkisini en çok irdeleyen, iki medeniyetin birlikte ele alınması gerektiğini savunur.
- Felsefe ve psikoloji alanlarında geniş bilgiler edinmiştir.
- Romanlarında psikolojik tahlillere önem verir. Kişilere ve eşyaya psikolojik bir dikkatle bakar.
- Maddi, manevi ıstırap dolu hayatları, hasta beden ve ruhları, ahlak bunalımlarını, kişi, toplum çatışmalarını, vicdan azaplarını, yalnızlık duygularını konu edinir.
- Peyami Safa'nın her romanından kendinden bir parça vardır.
- Dokuzuncu Hariciye Koğuşu adlı eserinde kendi hayatının bir bölümünü anlatmıştır.
- Geçim kaygısıyla yazdığı eserlerinde Server Bedi ismini kullanmıştır.
- **ROMAN: Sözde Kızlar, Canan, Mahşer, Fatih-Harbiye, Matmazel Noralya'nın Koltuğu, Yalnızız, Şimşek, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Cingöz Recai (Türk edebiyatında ilk polisiye roman türüdür)**

#### TARIK BUĞRA (1918— 1994)

- Öykü, roman, deneme ve tiyatrolarıyla tanınır.
- Öykü ve romanlarında Türk toplumunun tarihine yönelmiştir.
- Psikolojik öğelere yer vermiştir.
- Kurtuluş Savaşı yıllarını anlattığı Küçük Ağa ve Osmanlı devletinin kuruluşunu anlattığı "Osmancık" romanlarıyla tanınır.

**ROMAN: Küçük Ağa, Osmancık, İbişin Rüyası**

**ÖYKÜ: Yarın Diye Bir Şey Yoktur, Oğlumuz**

#### ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR (1883—1963)

- İstanbul'un lüks semtlerini ve Boğaziçi'ni eski aşklarını, eğlencelerini anlatmıştır.
- Anıları ve CHP roman yarışmasında (1942) üçüncü olan Fahim Bey ve Biz adlı romanı önemli eserleridir.
- Eserlerinde ana tema geçmişte yaşananlardır.

**ANI: Boğaziçi Mehtapları, Boğaziçi Yalıları**

**ROMAN: Fahim Bey ve Biz**

**SAMİHA AYVERDİ (1905 – 1993)**

- Eserlerinde geçmiş-şimdi çatışmasını, batılılaşmanın olumsuz yönlerini bireyin iç dünyasından hareketle anlatır.
- Mekân olarak genellikle İstanbul'u seçer.
- Tarih ve tasavvuftan yararlanır.

**ROMAN: İbrahim Efendi Konağı**

**SORULAR**

**1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.**

Bireyin iç dünyasını esas alan yazarlar insan gerçekliğini farklı yönlerden anlatmışlardır. ( )

Bireyin iç dünyasını esas alan yazarlar Maupasant tarzı hikâyeler yazmışlardır. ( )

Bireyin iç dünyasını esas alan yazarlar, birey kavramından yola çıkarak toplumu açıklayan ve yönlendiren eserler vermeye çalışmışlardır. ( )

**2. Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun kelimeleri yazınız.**

Bu dönemde eser veren yazarlar ..... ve..... faydalanmışlardır.

**3. Aşağıdaki yazarlardan hangisi bireyin iç dünyasını esas alan yazarlardan değildir?**

A.Peyami SAFA B.Tarık BUĞRA C.Ahmet Hamdi TANPINAR D.Kemal TAHİR E.Mustafa KUTLU

**4. Yazar eser eşleştirmesi yapınız.**

- |                  |                    |
|------------------|--------------------|
| A. Mustafa Kutlu | .... Yalnızız      |
|                  | .... Bu Böyledir   |
| B. Peyami Sefa   | .... Fatih Harbiye |
|                  | .... Uzun Hikâye   |

**5. Bireyin iç dünyasını esas alan yazarların yöneldiği konuları yazınız.**

Peyami Safa, Tanzimat'tan itibaren Türk romanının değişmez ana konularından biri olan yanlış Batılılaşmanın toplumsal yapıda yol açtığı yıkımları hemen hemen bütün yapıtlarında işler. Bunlardan biri olan ---- adlı yapıtında, farklı kültürleri, dünya görüşlerini ve yaşama biçimlerini anlatır. Özellikle Doğu ve Batı çatışmasını yansıtmayı amaçlayan romanın iletisi, roman kahramanlarından Neriman'ın yaşadığı bunalımlar ve iç çatışmalar yoluyla biçimlendirilir.

**1. Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Bir Tereddüdün Romanı
- B) Dokuzuncu Hariciye Koğuşu
- C) Mahşer
- D) Fatih-Harbiye
- E) Yalnızız

LYS-2010

Memleketi ve memleket gerçeklerini yansıtmayı amaçlayan Millî Edebiyat Dönemi roman ve öyküsünün anlatımı, büyük ölçüde gözlemci gerçekçiliğe dayanır. Bu dönemin ünlü yazarlarından biri olan ---- gerçekçilik akımına bağlı kalmıştır.

**2. Bu parçada boş bırakılan yere aşağıda verilenlerden hangisi getirilemez?**

- A) Reşat Nuri Güntekin
- B) Refik Halit Karay
- C) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- D) Memduh Şevket Esendal
- E) Abdülhak Şinasi Hisar

LYS-2010

**3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlış vardır?**

A) Attilâ İlhan, "Kurtlar Sofrası" romanında; ülkedeki iş çevrelerini, basın ve eğlence endüstrisini gazeteci Mahmut Bey'in kişiliğinde ele alarak, yaşanan dönemi tüm çıplaklığı ile ortaya koymuştur.

B) Halit Ziya Uşaklıgil, "Nemide" romanında, annesi vereme yenik düşmüş ve kendisi de bu hastalığın pençesinde yaşam mücadelesi veren genç bir kızın yaşadıklarını anlatır.

C) Hüseyin Rahmi'nin "Panorama" romanında; Halley Kuyruklu Yıldızı'nın dünyaya çarpacağı söylentisi yayılır, İrfan Galip bu konuyla ilgili konferanslar düzenlemeye karar verir.

D) Peyami Safa, "Cumbadan Rumbaya" romanında; Cemile'nin kötü yaşamından, bir anda Tahsin adındaki zengin bir adama rastlayarak kurtuluşunu ve birbiri ardına gelişen ilginç olayları anlatır.

E) Reşat Nuri, "Acımak" romanında, şefkatten yoksun bir çocukluk geçirdiğinden dolayı acıma duygusu olmayan Zehra adlı bir öğretmenin hayatını anlatır.

"Saatleri Ayarlama Enstitüsüyle —, "Fahim Bey ve Biz"iyle —, "Cumbadan Rumba"sıyla — Cumhuriyet dönemi Türk romanında önemli bir yere sahiptir.

**4. Bu parçada boş bırakılan yerlere, sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Ahmet Hamdi Tanpınar - Abdülhak Şinasi Hisar - Peyami Safa
- B) Abdülhak Şinasi Hisar - Peyami Safa - Ahmet Hamdi Tanpınar
- C) Peyami Safa - Ahmet Hamdi Tanpınar - Abdülhak Şinasi Hisar
- D) Ahmet Hamdi Tanpınar - Peyami Safa - Abdülhak Şinasi Hisar
- E) Peyami Safa - Abdülhak Şinasi Hisar - Ahmet Hamdi Tanpınar

Birçok romanında Doğu-Batı sorunsalını karakterlerde somutlaştırarak işlemiştir. Bu romanlarında düşüncüyü öne çıkardığından, bazı eleştirmenlerce eleştirilmiştir. Maddi kaygılarla yazdığı "Cingöz Recai" isimli polisiye dizi romanları büyük ilgi görmüştür.

**5. Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Peyami Safa
- B) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- C) Haldun Taner
- D) Halide Edip Adıvar
- E) Memduh Şevket Esendal

Son dönem Türk edebiyatının ünlü roman ve öykü yazarı —, konularını daha çok yakın tarihten ve sosyal yaşamdan aldı. Yazarın İstanbullu Hoca ve Salih'in kişiliğinde Kurtuluş Savaşı'nı anlattığı romanı —, pek çok belgesel ve diziye konu olmuştur.

**6. Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla, aşağıdakilerin hangisinde verilenler getirilmelidir?**

- A) Tarık Buğra - Küçük Ağa
- B) Samim Kocagöz - Kalpaklılar
- C) Kemal Tahir - Yorgun Savaşçı
- D) Orhan Kemal - Hanımın Çiftliği
- E) Sabahattin Ali - Kuyucaklı Yusuf

Çağın düşünce akımlarıyla ilgilenmiş, siyasal sorunlar karşısında tavır almış, bu yüzden Türk basınında derin izler bırakan polemiklere girişmiştir. "Server Bedii" takma adıyla yayımladığı polisiye dizi romanları büyük ilgi görmüştür. Birçok romanında Doğu-Batı sorunsalını karakterlerde somutlaştırarak işlemiştir. Bu romanlarında, ruh hallerini çözümlemeye, kurguda, dilinin kıvraklığında, anlatım tekniklerindeki denemelerde başarılı bulunurken düşünceyi öne çıkarması dolayısıyla eleştirilmiştir. "Matmazel Noralya'nın Koltuğu" adlı romanı ile mistisizme yönelmiştir.

**7.Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Peyami Safa
- B) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- C) Haldun Taner
- D) Halide Edip Adivar
- E) Memduh Şevket Esendal

I.Devrin ileri gelenleri ile yaptığı röportajlarını "Diyorlar ki" adı ile kitap haline getirmiştir. (Ruşen Eşref Üneydin)

II. Dilimizin gelişmesinde ve özellikle Cumhuriyet'ten sonraki Türk gezi edebiyatının oluşumuna öncülük yapmıştır. (Faliş Rıfkı Atay)

III. "Tütün Zamanı", "Acı Tütün", "Yağmurlar ve Topraklar" adlı romanlarında tütün ekicilerinin ve tütün işçilerinin sıkıntılarını, yaşam koşullarını dile getirmiştir. (Necati Cumalı)

IV. "Küçük Ağa", "Küçük Ağa Ankara'da" romanlarıyla Kurtuluş Savaşı'nı anlatan yazarlar arasına katılır. (Attilâ İlhan)

V. Sokaktaki Adam ve Zenciler Birbirine Benzemez adlı romanlarında kent insanının yaşayışına, sorunlarına eğilmiştir. (Tarık Buğra)

**8.Yukarıda numaralanmış cümlelerle birlikte verilen sanatçı adlarından hangi ikisi yer değiştirirse bilgi yanlışlığı giderilmiş olur?**

- A) I. ve II.                      B) I. ve V.                      C) II. ve III.
- D) III. ve IV.                      E) IV. ve V.



1. Osmancık .....
2. İbişin Rüyası .....
3. Fatih-Harbiye .....
4. Yalnızız .....
5. Cingöz Recai .....
6. Hüzün ve Tesadüf .....
7. Ortadaki Adam .....
8. Yokuşa Akan Sular .....
9. İbrahim Efendi Konağı .....
10. Boğaziçi Yalıları .....
11. Oğlumuz .....
12. Gönül İşi .....
13. Bu Böyledir .....
14. Sözde Kızlar .....
15. Ya Tahammül Ya Sefer.....
16. Fahim Bey ve Biz .....
17. Küçük Ağa .....
18. Canan .....
19. Sır .....
20. Mahşer .....
21. Yoksulluk İçimizde .....
22. Boğaziçi Mehtapları .....
23. Şimşek .....
24. Uzun Hikâye .....
25. Dokuzuncu Hariciye Koğuşu .....
26. Yarın Diye Bir Şey Yoktur .....
27. Matmazel Noralya'nın Koltuğu .....

#### HAZIRLIK ÖDEVİ

1. Modernizmi esas alan eserlerin özelliklerini yazınız.
2. Oğuz Atay'ın edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
3. Orhan Pamuk'un edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
4. Sait Faik Abasıyanık'ın edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.
5. Yusuf Atılgan, Adalet Ağaoğlu, Rasim Özdenören'in eserlerini yazınız.

#### **D) MODERNİZMİ ESAS ALAN ESERLER**

1. Geleneksel anlatım ve yapıyı reddetmek önemlidir.
2. İnsanın karmaşık bir varlık olduğu ve şeylerin göründükleri gibi olmadığı düşüncesi savunulur.
3. Konu olarak bireyin bunalımları ve toplumla çatışmaları, bireyin hayatının huzursuzluk üzerine kurulduğu, gecekonduda yaşayan insanların problemleri işlenmiştir.
4. Çağrışıma çokça yer verilmiş, şiire has söyleyişler vardır.
5. Alegorik (sembolik) anlatım önemlidir.
6. Bilinç akışı, bilinçaltı kullanılır.
7. İnsanın dışındaki toplumsal dünyayı yalın bir biçimde yansıtmadan kaçınılır.
8. Geleneksel olanı günün anlayışına uydurma, yerleşik ve alışılmış olanı yeni olana tabi kılma eğilimi vardır.

#### **OĞUZ ATAY (1934–1977)**

- İlk romanı "Tutunamayanlar"da küçük burjuva dünyasına ironiyle yaklaştı. Kitapta olaylar, küçük burjuva dünyasının değerlerinden ölümüne nefret eden bir gencin, kendisini öldürmesiyle noktalınır. Bu eserinde yenilikçi ve çağdaş Batı romanının bazı tekniklerinden ustaca yararlandı.
- Öykü kitabı "Korkuyu Beklerken"de de psikolojik çözümlemelere ağırlık verdi.

**ROMAN: Tutunamayanlar, Tehlikeli Oyunlar, Bir Bilim Adamının Romanı**

**HİKÂYE: Korkuyu Beklerken**

#### **ORHAN PAMUK (1952 - ...)**

- 2006'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan ilk Türk yazarı olarak tarihe geçti. Avrupa ve ABD'deki üniversitelerde ders verdi. Halen ABD'de yaşıyor.

**ROMAN: Cevdet Bey ve Oğulları, Sessiz Ev, Beyaz Kale, Kara Kitap, Yeni Hayat, Benim Adım Kırmızı, Kar**

#### **SAİT FAİK ABASIYANIK (1906 —1954)**

- Çağdaş öykücülüğün öncülerindendir.
- Hikâyelerinde “konu” ve “olaydan çok “zamandan ve “insan yaşamı”ndan kesitler öne çıkar.
- Maupassant tarzından çok Çehov tarzı hikâyeye yakındır.
- İstanbul, deniz, balık, yoksulluk, avare insanlar, doğa yaşama bağlılığın göstergesi olarak öykülerinde sıkça yer bulur.

**HİKAYE: Semaver, Sarnıç, Mahalle Kahvesi, Şahmerdan, Lüzumsuz Adam, Havada Bulut, Alemdeğ'da Var Bir Yılan, Son Kuşlar**

**ROMAN: Medar-ı Maişet Motoru, Kayıp Aranıyor**

#### **YUSUF ATILGAN (1921 – 1989)**

**ROMAN: Anayurt Oteli, Aylak Adam**

#### **VUSAT O. BENER (1922 – 2005)**

**HİKAYE: Dost, Yaşamaz, Siyah Beyaz**

**ROMAN: Buzul Çağının Virüsü**

#### **BİLGE KARASU(1930 – 1995)**

**ROMAN: Göçmüş Kediler Bahçesi, Gece**

**HİKÂYE: Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı**

#### **NEZİHE MERİÇ (1925 – 2009)**

**ROMAN: Korsan Çıkmazı, Boşlukta Mavi**

**HİKÂYE: Bozbulanık, Bir Kara Derin Kuyu**

#### **ADALET AĞAOĞLU (1929 - ...)**

**ROMAN: Ölmeye Yatmak, Fikrimin İnce Güllü, Bir Düğün Gecesi**

**FERİT EDGÜ (1936 - ... )**

**ROMAN:** Eylülün Gölgesinde Bir Yazdı, Kimse, O

**HİKÂYE:** Kaçınlar, Bozgun, Av

**RASİM ÖZDENÖREN (1940 - ... )**

Gelenekçi bir yazardır.

**ROMAN:** Gül Yetiştiren Adam

**DENEME:** Ruhun Malzemeleri, Kafa Karıştıran Kelimeler

**HİKÂYE:** Çok Sesli Bir Ölüm, Çözülme, Denize Açılan Kapı

**FÜRUZAN (1935 - ... )**

Karakterlerini genellikle kadınlar ve kız çocukları oluşturur.

**ROMAN:**47'liler, Berlin'in Nar Çiçeği

**HİKÂYE:** Parasız Yatılı, Kuşatma

### SORULAR

1. Aşağıdaki cümlelerin karşısına yargılar doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.

- A. Modernizmi esas alan eserlerde alegorik anlatıma önem verilmiştir. ( )
- B. Modernizmi esas alan eserlerin, olay esaslı metinlerinde çağrışıma yer verilmez. ( )
- C. Modernizmi esas alan eserlerde, geleneksel anlatım ve yapı yazar tarafından değiştirilir. ( )

2. Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun kelimeyi yazınız.

Modernizmi esas alan yazarların anlatımında ..... söyleyişlere yer verilmiştir.

3. Modernizmi esas alan eserlerle ilgili verilen aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

- A. Sembolik anlatımlardan kaçınılır.
- B. Maupassant tarzı hikâye tercih edilir.
- C. Yazarlar, insanın dışındaki toplumsal dünyayı yalın bir biçimde yansıtmaktan kaçınmışlardır.
- D. Yazarlar, geleneksel anlatım biçimlerini kullanmışlardır.
- E. Yazarlar, toplumun her türlü sorununu çözmek amacıyla eser vermişlerdir.

4. Hikâyelerinde konu ve olaydan çok, şiirsel etki yaratacak durumları ele alan, genellikle balıkçıları ve deniz insanını anlatan, daha çok bir İstanbul hikâyecisi olarak bilinen yazarımız, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haldun Taner
  - B) Sait Faik
  - C) Necati Cumalı
  - D) Zeyyat Selimoğlu
  - E) Halikarnas Balıkcısı
- ÖSS-1974

5. Aşağıdaki eser-yazar eşleştirmelerini doğru şekilde yapınız.

- A. Orhan Pamuk .... Cevdet Bey ve Oğulları
- .... Sessiz ev
- B. Oğuz Atay .... Oyunlarla Yaşayanlar
- .... Tutunamayanlar

6. Modernizmi esas alan eserlerde hangi temalar ve anlatım özellikleri işlenmiştir? Maddeler hâlinde yazınız.

**1.Aşağıdakilerden hangisi modernizmi esas alan yapıtların belirleyici özelliklerinden biri değildir?**

- A) Okurların merak duygusunun kamçılanması amaçlanır.
- B) Yaşamın çok boyutlu ve kavranması zor gerçeklerden oluştuğu savunulur.
- C) Anlatıcı, büyük ölçüde birey bilinciyle kendi "ben"ini öne çıkarır.
- D) Topluma ait değerleri yansıtmaya amacı yoktur.
- E) Anlatılanlar kişilerin iç dünyasının süzgecinden geçirilerek verilir.

LYS-2010

**2. Aşağıdakilerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?**

- A) Bilge Karasu, Yeni Yalan Zamanlar'da büyük ölçüde kadın sorunlarını somutlayıcı bir tutumla yansıtmaya çalışmıştır.
- B) Romanlarında bilinç akışı, iç monolog gibi yeni anlatım teknikleriyle kendine özgü bir yol bulan Adalet Ağaoğlu'nun ilk romanı, Ölmeye Yatmak'tır.
- C) Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar romanı, ele aldığı konu, konuyu işleyiş tarzı ve kullanılan yeni anlatım teknikleri bakımından dikkate değer nitelikler taşır.
- D) Yusuf Atılgan'ın Anayurt Otelı adlı romanı, aynı otelde kâtiplik yapan Zebercet adlı kahramanın ruhsal dünyasının açığa çıkarılması üzerinde şekillenir.
- E) Toplumcu gerçekçi tutumla bireyin iç dünyasına kapanışını birlikte anlatan Haldun Taner, Şişhaneye Yağmur Yağıyordu, On İkiye Bir Var adlı kitapları ile ödül almıştır.

LYS-2010

Dünya edebiyatında, Rus yazarı Çehov'un öncüsü olduğu, anlatımı olaya yaslandırmayan, geleneksel anlamda serimi, düğümü, çözümü olmayan bir öykü türüdür durum öyküsü.

**3. Aşağıdaki yazarlardan hangisi özellikle bu öykü türünde ürün vermemiştir?**

- A) Memduh Şevket Esendal
- B) Sait Faik Abasıyanık
- C) Vüsat O. Bener
- D) Ömer Seyfettin
- E) Oktay Akbal

LYS-2010

4. Sanatla ilgisi daha lise sıralarında başlayan —, önceleri şiir yazmıştır. Bu arada öykü de yazmaya başlayan sanatçı, "İpekli Mendil" adlı ilk öyküsünü Varlık dergisinde yayımlamıştır. O yılların birbiri ardına kapanıp tekrar çıkan dergilerinde, gazetelerin eklerinde öykü ve yazılar yayımlamıştır, ilk kitabı olan — 1936'da çıkarmış, 1943'te gazeteciliği de bırakarak kendini salt yazmaya vermiş, gönlünce, avare bir yaşam sürmüş, Burgazada'ya yerleşerek çok sevdiği balıkçıların, ekmeklerinin peşinde koşan küçük insanların arasında yaşamıştır.

**Bu parçada boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Necip Fazıl Kısakürek - Örümcek Ağı
- B) Memduh Şevket Esendal - Otlakçı
- C) Halikarnas Balıkcısı - Aganta Burina Burinata
- D) Falih Rıfkı Atay - Bizim Akdeniz
- E) Sait Faik Abasıyanık - Semaver!

- I. Çoğunlukla şehirli alt sınıfın hayatını, balıkçıları, işsizleri, kiraathane sahibi gibi karakterleri anlattı.
- II. Çağdaş hikâyeciliğe yaptığı katkılarla Türk edebiyatında bir dönüm noktası olarak değerlendirilmiştir.
- III. Doğayı ve insanları basit, samimi, hem iyi hem kötü taraflarıyla fakat şiirsel ve usta bir dille anlattı.
- IV. Öykülerinde anlattıkları, çoğunlukla istanbul'da ve adalarda geçmektedir.
- V. Öykü dışındaki türlerde eser vermemiştir.

**5.Sait Faik Abasıyanık ile ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

Oğuz Atay'ın bu romanında genç mühendis Turgut Özben, yakın arkadaşı Selim Işık'ın kendini bir tabancayla vurduğunu gazetelerden öğrenir. Olayın çok etkisinde kalır, intiharın sebeplerini merak eder Bu amaçla araştırmalara girişir. İlk Selim'in arkadaşlarından Metin ve Esat'la görüşür. Metin kendisine şunları anlatır: Metin'in Zeliha adlı bir kızla ilişkisi vardır. Selim, kızın ona uygun düşmediğini söyler. Fakat Metin kızı bırakınca, bu kez Selim ona tutulur. Metin bunun üzerine yeniden kıza yanaşır. Kız ise bir süre sonra onlardan ayrılır, başkasıyla evlenir. Belli aşamalardan sonra Turgut bir trene binip gider ve ortadan kaybolur.

**6.Bu parçada sözü edilen yapıt aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Aylak Adam
- B) Tutunamayanlar
- C) İçimizdeki Şeytan
- D) Ölü Kentin Nabızı
- E) Sokaktaki Adam

**7. Aşağıdakilerden hangisi modernizmi esas alan roman yazan sanatçılarımızdan biri değildir?**

- A) Yusuf Atılgan
- B) Oğuz Atay
- C) Orhan Pamuk
- D) Attilâ İlhan
- E) Ahmet Rasim

8. —, Cumhuriyet Döneminde, modernizmi esas alan romanlarda işlenen başlıca konular arasında yer alır.

**Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?**

- A) Kölelik ve cariyelik sorunsalı
- B) Gecekondulaşmanın toplumsal yaşama etkileri
- C) Geleneğe başkaldırı, toplumdan kaçış
- D) Karmaşık bir varlık olarak insan
- E) Bireysellik ve bireyin kozmik yalnızlığı

İki romanı ile tek şiir kitabını bir yana bırakırsak — yaşamı boyunca öyküye bağlı kalmıştır. Havada Bulut ve Kumpanya adlı iki uzun öyküsü de dâhil öykülerini iki döneme ayırabileceğimiz yazar; hikâyeci ve romancıların tükendiğini sanıp İstanbul'u bırakarak Anadolu'ya yöneldiği bir dönemde İstanbul balıkçılarını, kenar semtlerini keşfeder. Yoksulluklara ve sıkıntılara rağmen mutlu olabilen insanların öyküsünü anlatır.

**9. Yukarıdaki boşluğa aşağıdaki sanatçılardan hangisi getirilmelidir?**

- A) Yahya Kemal Beyatlı
- B) Orhan Kemal
- C) Sait Faik Abasıyanık
- D) Cevat Şakir Kabaağaçlı
- E) Haldun Taner

**10. Aşağıdaki özelliklerden hangisi Sait Faik ve Memduh Şevket'te ortaktır?**

- A) Milli Edebiyat akımının temsilcileri olmaları
- B) Roman türünde yapıt kaleme almamaları
- C) Sanatlı ve ağır bir söyleyişe sahip olmaları
- D) Öykülerini durum üzerine temellendirmeleri
- E) Yapıtlarında Burgazada ve etrafında gelişen olayları yansıtmaları

11. "Camlıca'daki Eniştemiz"iyle, —; "Cumbadan Rumba"sıyla, —; "Saatleri Ayarlama Enstitüsü"yle —, Cumhuriyet Dönemi romancılığımızda önemli bir yere sahiptir.

**Bu cümlede boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Ahmet Hamdi Tanpınar - Peyami Safa - Abdülhak Şinasi Hisar
- B) Peyami Safa - Abdülhak Şinasi Hisar - Ahmet Hamdi Tanpınar
- C) Abdülhak Şinasi Hisar - Ahmet Hamdi Tanpınar - Peyami Safa
- D) Abdülhak Şinasi Hisar - Peyami Safa - Ahmet Hamdi Tanpınar
- E) Ahmet Hamdi Tanpınar - Abdülhak Şinasi Hisar - Peyami Safa

12. "Havada Bulut'uyla, —; "Gurbet Hikayeleriyle, —; "Dağa Çıkan Kurt'uyla —, öykücülüğümüzde önemli bir yere sahiptir.

**Bu cümlede boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Halide Edip Adıvar - Sait Faik Abasıyanık - Refik Halit Karay
- B) Sait Faik Abasıyanık - Refik Halit Karay - Halide Edip Adıvar
- C) Refik Halit Karay - Halide Edip Adıvar - Sait Faik Abasıyanık
- D) Sait Faik Abasıyanık - Halide Edip Adıvar - Refik Halit Karay
- E) Halide Edip Adıvar - Refik Halit Karay - Sait Faik Abasıyanık

1. Tehlikeli Oyunlar .....
2. Tutunamayanlar .....
3. Semaver .....
4. Anayurt Otelı .....
5. Yaşamasız .....
6. Bozbulanık .....
7. Ölmeye Yatmak .....
8. Eylülün Gölgesinde .....
9. Kimse .....
10. Bozgun .....
11. Gül Yetiştiren Adam.....
12. Denize Açılan Kapı.....
13. Berlin'in Nar Çiçeği.....
14. Boşlukta Mavi .....
15. Gece .....
16. Dost .....
17. Havada Bulut .....
18. Sarnıç .....
19. O .....
20. Korkuyu Beklerken .....
21. Sessiz Ev .....
22. Bir Kara Derin Kuyu .....
23. Beyaz Kale .....
24. Son Kuşlar .....
25. Kara Kitap .....
26. Yeni Hayat .....
27. Benim Adım Kırmızı .....
28. Kar .....
29. Mahalle Kahvesi .....
30. Kaçkınlr .....
31. Şahmerdan .....
32. Lüzumsuz Adam .....
33. Kayıp Aranıyor .....
34. Aylak Adam .....
35. Siyah Beyaz .....

36. Korsan Çıkmazı .....
37. Fikrimin İnce Gülü .....
38. Bir Yazdı .....
39. Av .....
40. Çok Sesli Bir Ölüm .....
41. Çözülme .....
42. 47'liler .....
43. Parasız Yatılı .....
44. Kuşatma .....
45. Bir Bilim Adamının Romanı.....
46. Bir Düğün Gecesi .....
47. Ruhun Malzemeleri .....
48. Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı.....
49. Buzul Çağının Virüsü .....
50. Cevdet Bey ve Oğulları .....
51. Alemdağ'da Var Bir Yılan .....
52. Medar-ı Maişet Motoru .....
53. Göçmüş Kediler Bahçesi .....
54. Kafa Karıştıran Kelimeler .....



#### HAZIRLIK ÖDEVİ

1. Cumhuriyet dönemi göstermeye bağlı metinlerde hangi konular işlenmiştir?

2. Cumhuriyet dönemi göstermeye bağlı metinlerin özelliklerini yazınız.

3. Absürd ve epik tiyatronun tanımını yaparak üçer özelliğini yazınız.

4. Haldun Taner'in edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.

5. Necati Cumalı'nın edebi özelliklerinden üçünü ve eserlerinden beşini yazınız.

6. Orhan Asena'nın eserlerini yazınız.

## 2-GÖSTERMEYE BAĞLI EDEBİ METİNLER

1. Bu dönemde batılı anlamda tiyatro eserleri yazılmış.
2. Bu dönem tiyatrolarında dil ve anlatım zenginleştirilmiş. Halkın anlayabileceği açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
3. Bu dönem tiyatrolarında ulusçuluk, Osmanlı imparatorluğu, aile yapısı, bireysel sorunlar ve toplumsal sorunlar, köy gerçekliği, gecekondularda yaşayan insanların problemler, toplumsal ve ekonomik adaletsizliği düşündürülen konular işlenmiş. Yakın geçmiş eleştirilmiş. Osmanlı tarihine özgü önemli şahsiyet ve olaylar yorumlanmış. Değişen yaşam tarzının beraberinde getirdiği aile dramları konu edilmiş; konular işlenirken âdet ve geleneklerden yararlanılmıştır.
4. Eserlerde kişiler iyiler-kötüler, ezenler-ezilenler şeklinde gruplara ayrılmıştır.
5. Epik tiyatro ve Uyumsuz (absürd) tiyatro gibi iki koldan ilerlemiştir.
6. Bu dönemde daha çok absürd (uyumsuz, saçma) tiyatro yazılmıştır.

### ABSÜRD TİYATRO

1. Bu akım, yaşamın temelde bir saçmalığa dayandığını ve sanat da yaşamı yansıttığından, sanatın da aynı türden bir saçmalığa sahip olması gerektiğini savunur.
2. En büyük amacı dünyanın, yaşamın anlamsızlığını ve amaçsızlığını göstermektir.
3. Seyirciyi hayatı sorgulamaya yöneltir.
4. Dili de çoğu zaman küfürlüdür.
5. Klasik oyun örgüsünü reddeder.
6. Okuyucuya ve izleyiciye hikâyenin sonunu kendi zevkine ve anlayışına göre hayal etme imkânı verir.
7. Kahramanların psikolojisini anlatır.
8. Konuya göre dekoru reddeder.
9. Hiçbir şey anlatmak amacıyla değildir.
10. Amaçsız tiyatrodur. Ne vermek istediği bir mesaj ne de bir öğretisi vardır.

### EPİK TİYATRO

1. İsminden anlaşılanın aksine kahramanlık konuları işleyen tiyatro türü değildir.
2. İzleyiciye toplumsal çarpıklıkları eleştirip göstererek, izleyiciyi bu eleştirilere katmayı hedefleyen bir türdür. Bu anlamda toplumsal bir tiyatro türüdür.
3. Klasik tiyatrodaki gibi seyircinin kendisini oyunun içinde hissetmesi amaçlanmaz. İzleyen oyunla ilgili karar vermeye zorlanır.
4. Temelinde sosyalizm olan siyasal amaçlı bir tiyatro düşüncesidir.
5. Olaylar, durumlar parça parça verilir; arada bir şarkılar, türküler söylenir, anlatıcılar devreye girer.
6. Seyirci tam bir gözlemci olarak kalır. Acı duymak, sevinmek, coşkulanmak yerine durumlar üzerinde düşünür; kendisini ve olayları nasıl değiştirebileceğini anlamaya çalışır.
7. Sahneyi bir ideolojinin propaganda aracı olarak kullanır; seyircilerin kalbine değil, kafasına seslenir.
8. Bizde, Haldun Taner'in "Keşanlı Ali Destanı" adlı oyunu ilk epik tiyatro denemesidir.

### HALDUN TANER (1915–1986)

- Hikâyelerinde toplumun aksak, bozuk, düzensiz, eksik yanlarını kişilerden hareketle yansıttı.
- Tiyatro eseri yazmakla kalmamış, Türk tiyatrosunun biraz daha ileri gitmesi için çalışmıştır.
- Tiyatroları eleştiriyle yüklü olmasına rağmen hepsinde eleştiriye güldürü içinde yoğunlaşarak ele almıştır. Güldürürken eğitmeyi amaçlamıştır.
- **HİKAYE: Yaşasın Demokrasi, Tuş, Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu, On İkiye Bir Var**
- **TİYATRO: Günün Adamı, Keşanlı Ali Destanı, Sersem Kocanın Kurnaz Karısı, Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım**

### TURAN OFLAZOĞLU (1932- ...)

- Tiyatrolarının konusunu Osmanlı'nın buhranlı dönemleri oluşturur.

**TİYATRO: Kösem Sultan, Deli İbrahim, Cem Sultan, 4. Murat, 3. Selim, Genç Osman, Sokrates Savunuyor**

**GÜNGÖR DİLMEN(1930– ...)**

- Konularını genellikle Türk tarihinden ve Yunan mitolojisinden alır.

**TİYATRO: Midas'ın Altınları, Midas'ın Kulakları, Canlı Maymun Lokantası**

**REFİK ERDURAN(1928– ...)**

**TİYATRO: Cengizhan'ın Bisikleti, Karayar Köprüsü, Bir Kilo Namus**

**RECEP BİLGİNER(1922–2005)**

**TİYATRO: Sarı Naciye, Yunus Emre, Mevlana**

**NECATİ CUMALI(1921–2001)**

- Konularını yerli kaynaklardan aldı.
- Yabancı oyunların egemenliği karşısında durarak ulusal tiyatromuzun gelişimine hizmet etti

**TİYATRO: Boş Beşik, Mine, Derya Gülü**

**ROMAN: Tütün Zamanı, Acı Tütün, Susuz Yaz**

**CEVAT FEHMİ BAŞKUT(1905–1971)**

- Oyunlarında mizah unsurlarını kullandı.
- Dış ülkelerde oyunu sahnelenen ilk Türk yazardır.

**TİYATRO: Buzlar Çözülmeden, Paydos, Harput'ta Bir Amerikalı**

**TURGUT ÖZAKMAN(1930– ...)**

**Şu Çılgın Türkler romanı meşhurdur.**

**TİYATRO: Ah Şu Gençler, Töre, Bir Şehnaz Oyun**

**ORHAN ASENA(1922–2001)**

**TİYATRO: Tanrılar ve İnsanlar, Tohum ve Toprak, Hürrem Sultan**

**SORULAR**

**1. Cumhuriyet Dönemi Türk tiyatrosunun dil ve anlatım özelliklerini yazınız.**

**2. Cumhuriyet Dönemi Türk tiyatrosunda işlenen temaları aşağıya yazınız.**

**3. Aşağıdaki yargıların karşısına doğru ise (D) , yanlış ise (Y) yazınız.**

- Haldun Taner'in Keşanlı Ali Destanı adlı eseri epik tiyatrodur. ( )
- Keşanlı Ali Destanı'nda gelenekli Türk tiyatrosunun unsurları ile modern tiyatronun özellikleri bir arada görülür. ( )
- Cumhuriyet Dönemi Türk tiyatrosunda kültürel değişim, değer çatışması, aile problemleri gibi konular işlenmiştir. ( )
- Haldun Taner, Cumhuriyet Dönemi Türk tiyatrosunda absürt tarza bağlı tiyatro eserleri kaleme alan tiyatro yazarlarımızdandır. ( )
- Özellikle XVII. yy. dan sonra yaygınlaşan, hayal oyunu olarak da bilinen geleneksel tiyatro muz Karagöz'dür. ( )

**4. Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerleri uygun şekilde tamamlayınız.**

- A. Tiyatro eserinde, genellikle bir mekân ve zaman etrafında gelişen olaylar dizisinin oluşturduğu ana bölümlere .....bu ana bölümleri oluşturan ve kendi içinde bir bütün olan birbiriyle bağlantılı alt bölümlere de.....denir.
- B. İzleyiciyi sahne, dekor ve olaylardan uzak tutan, gördüklerinin gerçek değil bir oyun olduğunu hatırlatan, entrikanın iç yüzünü durup dururken açıklayan tiyatroya..... denir.

**ÖYS-1998:**

Gazetelerde fıkra, başyazı, söyleşiler yazdı. Öykü ve oyun yazarı olarak tanındı, ilk oyunlarından sonra epik tiyatro örneği olarak "Keşanlı Ali Destanı"nı yazdı. Güncel olayları konu alan eleştirel oyunlarını seyirciye sunabilmek için kabare tiyatrosunun kuruluşuna öncülük etti.

**5. Bu parçada sözü edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Haldun Taner                      B) Recep Bilginer  
C) Necati Cumalı                      D) Refik Erduran  
E) Turan Ofazoğlu

**ÖSS-2006:**

Türk öykücülüğünün özelliklerini kavramak istiyorsak öncelikle bu üç yazarımızı çok iyi tanımamız gerekir. Abdullah Efendinin Rüyalari'yla —, Ekmek Kavga-si'yla —, Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu'yla —, Cumhuriyet Dönemi öykücülüğünde önemli yeri olan sanatçılar arasında sayılır.

**6. Bu parçada boş bırakılan yerlere getirilmesi gereken yazar adları aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?**

- A) Ahmet Hamdi Tanpınar - Orhan Kemal - Haldun Taner  
B) Haldun Taner - Ahmet Hamdi Tanpınar - Orhan Kemal  
C) Orhan Kemal - Ahmet Hamdi Tanpınar - Haldun Taner  
D) Ahmet Hamdi Tanpınar - Haldun Taner - Orhan Kemal  
E) Haldun Taner - Orhan Kemal - Ahmet Hamdi Tanpınar

**7. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet Dönemi tiyatrosunun özelliklerinden biri değildir?**

- A. Bireysel duygu ve düşüncelerin sahneye yansıtılması  
B. Sosyal kurumlardaki değişimin sahnelenmesi  
C. Toplumun eleştirilmesi  
D. İnkılaplara yer verilmesi  
E. Geleneksel tiyatrosunun unsurlarından tamamen bağımsız olması

**8. Aşağıdakilerden hangisi absürt tiyatrosunun özelliklerinden biridir?**

- A. Perde düzenine büyük önem verilir.  
B. Geleneksel tiyatrosunun kurallarını hiçe sayar.  
C. Acıklı olaylar sahnede gösterilmez.  
D. Serim, düğüm ve çözüm bölümlerine önem verilir.  
E. Üç birlik kuralına uyulur.

**9. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet Dönemi tiyatro yazarlarından biri değildir?**

- A. Haldun TANER  
B. İbrahim Şinasi  
C. Refik ERDURAN  
D. Turan OFLAZOĞLU  
E. Necati CUMALI

Gılgamış Destanı'ndan esinlenerek yazdığı "Tanrılar ve insanlarıyla, —; Frigya mitinden esinlenerek yazdığı "Midas'ın Kulaklarıyla, —; tiyatro tarihimizde önemli bir yere sahiptir.

**10. Bu cümlede boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Attilâ İlhan - Recep Bilginer  
B) Refik Erduran - Haldun Taner  
C) Ahmet Kutsi Tecer - Melih Cevdet  
D) Orhan Asena - Güngör Dilmen  
E) Tark Buğra - Ahmet Muhip Dıranas

**11. Orhan Asena ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?**

- A) Cumhuriyet Dönemi yazarlarımızdandır.  
B) Edebiyata şiir ile başlamış, daha sonra öykü ve oyun türünde yapıtlar vermiştir.  
C) Edebiyattaki ününü oyun türündeki yapıtlarıyla kazanmıştır.  
D) Yapıtlarında işlediği konular psikolojik ve toplumsal alanları da kapsayacak biçimde çeşitlilik gösterir.  
E) "Kocaoğlan", "Fadik Kız", "Tanrılar ve insanlar" ile "Hürrem Sultan" öykü türündeki yapıtlarıdır.

Orhan Asena, Cumhuriyet Dönemi tiyatro yazarlarımızdandır. Şiirle edebiyat dünyasına giren sanatçı, tiyatrolarıyla üne kavuşmuştur. Tiyatrolarının konularını daha çok tarihî olaylardan almıştır. Örneğin "- " adlı oyununda, Kabakçı İsyanı'yla tahttan indirilmiş olan III. Selim'in öldürülmesi ve sonrasında gelişen olayları anlatmıştır.

**12.Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A)Devlet Ana
- B)Hüküm Gecesi
- C)Tohum ve Toprak
- D)İstanbul'un iç Yüzü
- E)Pembe İncili Kaftan

**13.Aşağıdaki açıklamalardan hangisi ayrıca içinde belirtilen sanatçıyla ilgili değildir?**

- A) Tek romanı olan "Üç İstanbul"da Abdülhamit'in istibdat yönetiminin son yıllarından başlayarak, II.Meşrutiyet, İttihat ve Terakki ile Mütareke yıllarının İstanbul'unu resmeder. (Mithat Cemal Kuntay)
- B) Ziya Gökalp'in etkisiyle yazdığı "Yeni Turan" adlı romanının ardından, "Ateşten Gömlek" ve "Vurun Kahpeye" adlı romanlarıyla Anadolu'ya açılmıştır.(Ahmet Hikmet Müftüoğlu)
- C)Olaylarının; Eskişehir, Kütahya, Simav dolaylarında geçtiği "Yaban" romanında, Milli Mücadele yıllarının Anadolu'su verilirken, köyün ve köylünün durumu yansıtılır. (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)
- D)Konularını halkın yaşamından alan romanlar yazmış; "Bir Şoförün Gizli Defteri", "Yayla Kızı", "Dikmen Yıldızı" romanlarıyla tanınmıştır. (Aka Gündüz)
- E)Adını kamuoyuna duyuran ilk romanı "Çıkrıklar Durunca"da endüstride başlayan gelişme nedeniyle dokuma tezgâhlarının durmasının meydana getirdiği işsizlik sonucu köyden kente başlayan göçü, ele almıştır. (Sadri Ertem)

14. Bir öykü yarışmasında "Şişhaneye Yağmur Yağıyordu" öyküsüyle birinci olan —, öykülerinde bireyin toplumdaki yaşam biçimleri üzerinde durmuş, bütün bunları mizah unsurlarını kullanarak anlatmıştır. Öykülerinin arka planında da çoğunlukla İstanbul manzaralarına yer veren sanatçı, ayrıca tiyatrodaki ilk yapıtlarında dramatik türün başarılı örneklerini vermiştir. — adlı oyunu edebiyatımızdaki ilk epik tiyatro örneğidir.

**Bu parçada boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A)Tarık Buğra - Osmancık
- B)Sait Faik Abasıyanık - Şahmerdan
- C)Halikarnas Balıkcısı - Mavi Sürgün
- D)Haldun Taner - Keşanlı Ali Destanı
- E)Memduh Şevket Esendal - Vassaf Bey

Turan Oflazoğlu, bu oyununun konusunu tarihten almıştır. Oyunun kahramanı, besteleriyle tanınan İsmail Dede Efendi'dir. İki sevgilinin sevgisi arasında çıkmaza düşen İsmail Dede Efendi, Mevlânâ'dan yardım ister. Mevlânâ da ona, aşkın en büyük mutluluk olduğunu ve aşkını Allah'a yöneltmesi gerektiğini söyler. Düşsel bir ışıık içinde verilen Mevlânâ, Allah'a ulaşmanın en güvenli yolunun musiki olduğunu belirtir. İsmail Dede Efendi'ye, yaşadığı acıları ezgiye dönüştürmesini öğütler.

**15.Bu parçada sözü edilen yapıt aşağıdakilerden hangisidir?**

- A)Tanrılar ve İnsanlar
- B)Yine Bir Gölünhal
- C)Maske ve Ruh
- D)Bir Adam Yaratmak
- E) Parkta Bir Sonbahar Günüydü

- I. Mithat Cemal Kuntay - Üç İstanbul
- II. Aziz Nesin - Damda Deli Var
- III.Yaşar Kemal - Saatleri Ayarlama Enstitüsü
- IV.Haldun Taner - Hababam Sınıfı
- V. Sadri Ertem - Silindir Şapka Giyen Köylü

**16.Yukarıda numaralanmış sanatçı-yapıt eşleştirmelerinden hangileri yanlıştır?**

- A) I. ve II. B) II. ve III. C) II. ve V.
- D) III. ve IV. E) IV. ve V.

Haldun Taner'in bu oyununda, başkahraman, Sinekli-  
dağ adlı gecekondu mahallesinde yaşayan, Zilha'ya  
âşık bir gençtir. Bir gece Zilha'nın dayısı mahallenin  
"baş belası" Çamur ihsan'ı bıçaklanmış hâlde yerde  
bulur. Ona yardım etmeye çalışırken eline kan bulaşır  
ve cinayeti onun işlediği sanılır. Bugünden sonra baş-  
kahraman için bir destan söylenmeye başlanır. Baş-  
kahraman, kimseyi kendine kandıramayacağını anla-  
yınca kendisi de bu destana inanır. Af ile hapisshane-  
den çıkınca muhtar adayı olur.

**17. Bu parçada sözü edilen yapıt aşağıdakilerden  
hangisidir?**

- A) Küçük Ağa
- B) Yalnız Efe
- C) Keşanlı Ali Destanı
- D) Çakır'ın Destanı
- E) Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu

Yazınımızın şiir, öykü, roman, deneme ve tiyatro  
türlerinin hepsinde ürün veren sanatçı, roman ve  
öykülerinde çoğunlukla Ege Bölgesi'ndeki kasaba ve  
kırsal kesim insanların sorunlarını işlemiştir.  
"Yağmurlar ve Topraklar" ve "Acı Tütün" yapıtlarından  
bazılarıdır.

**18. Bu parçada sözü edilen sanatçı  
aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Behçet Necatigil
- B) Necati Cumalı
- C) Cahit Külebi
- D) Cevdet Kudret Solok
- E) Kemalettin Kamu

**19. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet  
Döneminde göstermeye bağlı metinler  
çerçevesinde oluşturulan eserlerden  
değildir?**

- A) Kösem Sultan
- B) Tohum ve Toprak
- C) Kaplumbağalar
- D) Gazeteciden Dost
- E) Bir Adam Yaratmak

1. Yaşasın Demokrasi .....
2. Genç Osman .....
3. Acı Tütün .....
4. Paydos .....
5. Tohum ve Toprak .....
6. Derya Gülü .....
7. Töre .....
8. On İkiye Bir Var .....
9. Günün Adamı .....
10. Keşanlı Ali Destanı .....
11. Kösem Sultan .....
12. Sarı Naciye .....
13. Boş Beşik .....
14. Hürrem Sultan .....
15. Tütün Zamanı .....
16. 3. Selim .....
17. Karayar Köprüsü .....
18. Buzlar Çözülmeden .....
19. Ah Şu Gençler .....
20. Sokrates Savunuyor .....
21. Midas'ın Altınları .....
22. Tanrılar ve İnsanlar .....
23. Tuş .....
24. 4. Murat .....
25. Susuz Yaz .....
26. Mine .....

27. Bir Şehnaz Oyun .....
28. Cem Sultan .....
29. Deli İbrahim .....
30. Bir Kilo Namus .....
31. Midas'ın Kulakları .....
32. Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım .....
33. Cengizhan'ın Bisikleti .....
34. Harput'ta Bir Amerikalı .....
35. Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu .....
36. Canlı Maymun Lokantası .....
37. Sersem Kocanın Kurnaz Karısı .....



Yazarlığa mizah öyküleriyle başlamıştır. Türk öykücülüğüne yeni bir sayfa açmıştır. Sürgün olarak gittiği Anadolu'da çeşitli kesimlerden insanları canlandırdığı öyküleriyle, "Memleket Hikâyeleri" kitabıyla o güne kadar konuları İstanbul'la sınırlı olan öykücülüğü, Anadolu'ya taşımıştır.

**1.Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir**

- A) Falih Rifki Atay
- B) Refik Halit Karay
- C) Sait Faik Abasıyanık
- D) Memduh Şevket Esenal
- E) Reşat Nuri Güntekin

I. Pek küçük yaşta annesi ölen Feride, babası da sınır sınır dolaşan bir subay olduğu için büyükanne sinin yanında büyümüştür.

II. Kâmuran, mektubu ve defteri gece sabaha kadar okur; her şeyi öğrenir.

III. Peregrini, o günlerde ölen annesinden kalan ser veti alarak İstanbul'a yerleşir, Müslüman olur, Osman adını alır.

IV. Rabia, Abdülhamit'in Zaptiye Nazırı Selim Paşa ile karısı Sabiha Hanım tarafından korunmaktadır.

**2.Yukarıda numaralanmış cümlelerde sözü edilen kahramanların ait olduğu yapıtlar aşağıdakilerin hangisinde bir arada verilmiştir?**

- A)Yaprak Dökümü - Çalıkuşu
- B)Çalıkuşu - Sinekli Bakkal
- C)Çalıkuşu - Kiralık Konak
- D)Yaprak Dökümü - Sinekli Bakkal
- E)Sinekli Bakkal - Kiralık Konak

Edebiyatımızda —, "Semaver" adlı öykü; —, "Vassaf Bey" adlı roman; —, "Tanrılar ve insanlar" adlı tiyatro türündeki yapıtıyla önemli bir yere sahiptir.

**3.Bu parçada boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) Sait Faik - Memduh Şevket - Orhan Asena
- B) Memduh Şevket - Orhan Pamuk - Refik Erduran
- C) Orhan Kemal - Sait Faik - Tarık Buğra
- D) Sait Faik - Melih Cevdet - Recep Bilginer
- E) Memduh Şevket - Sait Faik - Orhan Asena

Ateşi bir türlü düşürülemeyen ikbal, gitgide kötüleşmekte, ateşler için de sayıklamaktadır. Bir gece, ağabeyini yanına çağırır ve o geceden sonra Ahmet Cemil, kız kardeşini gece gündüz hiç yalnız bırakmaz. Bir gece ikbal, annesi ve Şener'in kolları arasında çırpınmaya başlar. Ahmet Cemil, kardeşini kolları arasına alarak, sımsıkı sarılır ve iki kardeşin kolları son kez buluşur, ikbal, ağabeyinin kolları arasında can verir. İkbal, derin bir yas içinde toprağa verilir. Ahmet Cemil eve döndüğünde kız kardeşinin odasına girip doya doya ağlar. Hayatından yarım yüzyıl geçmiş gibi çökmüş ve yaşlanmıştır.

**4.Bu parçada sözü edilen yapıt, aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Aşk-ı Memnu B) Mai ve Siyah
- C) Ferdi ve Şürekâsı D) Hayal İçinde
- E) Kırık Hayatlar

**5. Aşağıdaki kahraman adlarından hangisi ötekilerden farklı bir yapıta aittir?**

- A) Feride B) Rabia C) Peregrini
- D) Kız Tefvik E) Vehbi Dede

**6.Aşağıdakilerden hangisinde bir bilgi yanlış vardır?**

A) Sinekli Bakkal, Tatarcık, Sonsuz Panayır; İstanbul ve Ankara'da yaşayan çevreleri toplumsal ve töresel özellikleriyle anlattığı, aynı zamanda Doğu -Batı ikileminin işlendiği romanlardır.

B) Halide Edip, Kurtuluş Savaşını tüm sıcaklığıyla anlattığı ve yurt sevgisini dile getirdiği Ateşten Gömlek, Vurun Kahpeye, Zeyno'nun Oğlu adlı romanları ile Türkçülük akımından esinlenerek yazdığı Yeni Turan adlı romanlarıyla tanınır.

C) Seviye Talip, Handan, Kalp Ağrısı bireysel konuların işlendiği özellikle kadın psikolojisinin ayrıntılı çözümlemelerinin yer aldığı romanlardır.

D) Ömer Seyfettin; Bomba, Bahar ve Kelebekler, Primo Türk Çocuğu, Beyaz Lale gibi öykülerinde ulusal bilincin aşılmasını amaçlamıştır.

E) Yaban'da Paris'e kaçan Jön Türkler'den genç bir doktorun sağlıksız, yoksul yaşamı konu edilir. Bu romanda II. Abdülhamit döneminin ve Fransız çıkarıcılığının yergisi de anlatılmaktadır.

**8.Aşağıdaki kahraman-yapıt eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?**

- A) Kâmuran - Feride - Çalıkuşu
- B) Seniha - Hakkı Çelis - Kırallık Konak
- C) Ayşe - Peyami - Ateşten Gümlek
- D) Lâle - Kör İsmail - Tatarcık
- E) Ahmet Celal - Emine - Mai ve Siyah

|                  |                |
|------------------|----------------|
| I.Kör İsmail     | Tatarcık       |
| II.Peregrini     | Sinekli Bakkal |
| III.Rakım Efendi | Tutunamayanlar |
| IV.Abdi Ağa      | İnce Memed     |
| V.Turgut Özben   |                |

**9.Yukarıda I. grupta verilen kahramanlardan hangisi, II. grupta verilen yapıtlardan biriyle ilişkilendirilemez?**

- A. I B. II C. III D. IV E. V

Romanın başkahramanı —, yedek subay olarak katıldığı Birinci Dünya Savaşı'nda bir kolunu kaybeder. İngilizler İstanbul'u işgal edince emir eri Mehmet Ali'nin Porsuk Çayı kıyısındaki köyüne gidip yerleşir. Köylüler; Salih Ağa ile Şeyh Yusuf gibi insanların elinde oyuncak olmalarına karşın kendilerine yardımcı olmaya çalışan başkahramandan uzak durmaktadırlar.

**10.Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Binbaşı İhsan
- B) Ahmet Celal
- C) Keşanlı Ali
- D) Kuyucaklı Yusuf
- E) İnce Memed

**11. Aşağıdakilerin hangisinde belirtilen açıklama ayraç içinde verilen sanatçıyla ilgili değildir?**

- A) Edebiyatımızda, tek romanı olan, köy yaşamını anlattığı "Küçük Paşa" adlı yapıtıyla tanınmıştır. (Eubekir Hazım Tepeyran)
- B) Midas'ın Kulakları, Midas'ın Altınları, Midas'ın Kör düğümü adlı yapıtları, absürd tiyatronun başarılı örnekleridir. (Güngör Dilmen)
- C) "Sahnenin Dışındakiler" ile "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" adlı romanlarında da iki uygarlık arasında bocalayan Türk toplumunu resmetmiştir. (Ahmet Hamdi Tanpınar)

D) "Server Bedii" takma adıyla yayımladığı "Cingöz Recai" isimli polisiye dizi romanları büyük ilgi görmüştür. (Peyami Safa)

E) "Lüzumsuz Adam", "Mahalle Kahvesi", "Havada Bulut" gibi öykülerinde; esnaf, işsizler, aylaklar gibi derli insanlara, toplumun acı çeken kesimlerine eğilmiştir. (Ömer Seyfettin)

- I. Roman ve öykülerinde çoğunlukla Ege Bölgesi'ndeki kasaba ve kırsal kesim insanların sorunlarını işlemiştir. (Cenap Şahabettin)
- II. "Tiryaki Sözleri" adlı yapıtında özdeyişlerini (veci ze) bir araya getirmiştir. (Necati Cumalı)
- III. "Siyah inciler" adlı yapıtında, kırılmalıklarını anlatmış mensur şiirlerini toplamıştır. (Mehmet Rauf)
- IV. "Beyaz Gölgele" ve "Siyah Kitap" şiirlerinin yer aldığı yapıtlardır. (Celal Sahir Erozan)
- V. "Fırtına ve Kar" adlı şiir kitabı, "Peri Kızı ile Çoban Hikâyesi" adlı manzum hikâyesi en tanınmış yapıtlarındandır. (Orhan Seyfi Orhon)

**12.Yukarıda numaralanmış cümlelerle birlikte verilen sanatçı adlarından hangi ikisi yer değiştirirse bilgi yanlışlığı giderilmiş olur?**

- A) I. ve II. B) I. ve V. C) II. ve III.  
D) III. ve IV. E) IV. ve V.

**13. Aşağıdakilerin hangisinde belirtilen açıklama birlikte verildiği yapıtla ilgili değildir?**

- A) Şatırzâde Şöhret Bey alafrangalığa özenir, Madam Potiş adlı bir kadınla yaşamak ister. (Şık)
- B) Bihter, İstanbul'un meşhur simalarından Firdevs Hanım'ın kızıdır. (Aşk-ı Memnu)
- C) Romanda gelişen yasak aşk, Suat Hanım'la Necip'in bir yangında ölmeleriyle biter. (Hayal İçinde)
- D) Dehri Efendi, bilim, fen ve edebiyat meraklısıdır; iyi Fransızca bilir. (Mürebbiye)
- E) Ömer Behiç, ailesinin haberi olmadan tıp fakültesi ne kaydını yaptırır. (Kırık Hayatlar)

**14. Aşağıdaki sanatçı - eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?**

- A. Sezai Karakoç - Şahdamar
- B. Orhan Veli Kanık - Bindığımız Dal
- C. Sabahattin Kudret Aksal - Gazoz Ağacı
- D. Melih Cevdet Anday - Gençlerle Baş Başa
- E. Orhan Saik Gökay - Destursuz Bağa Girenler

İlk şiirlerinde Orhan Veli ve Oktay Rifat'ın etkisinde kalmış, yaşamın gündelik akışında bireysel sevinç ve mutlulukları dile getirmiştir. 1960'lardan sonra düşünce yönü ağır basan şiirler yazmıştır. Bu şiirlerinde kişinin evrendeki yerini, değerini aramaya çalışmış; felsefi düşünceye ağırlık vermiştir. Öykü ve tiyatrolarında ruh tahlillerine ve biçim kaygısına önem vermiştir. "Şarkılı Kahve", "Gün Işığı", "Gazoz Ağacı", "Yaralı Hayvan" ve "Kahvede Şenlik Var" tanınmış yapıtlarıdır.

**15.Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A. Mustafa Kutlu
- B. Ahmet Hamdi Tanpınar
- C. Sabahattin Kudret Aksal
- D. Orhan Pamuk
- E. Ahmet Kutsi Tecer

Bir öykü yarışmasında "Şişhaneye Yağmur Yağıyordu" öyküsüyle birinci olan —, öykülerinde bireyin toplumdaki yaşam biçimleri üzerinde durmuş, bütün bunları mizah unsurlarını kullanarak anlatmıştır. Öykülerinin arka planında da yoğunlukla İstanbul manzaralarına yer veren sanatçı, ayrıca tiyatrodaki ilk yapıtlarında dramatik türün başarılı örneklerini vermiştir. — adlı oyunu edebiyatımızdaki ilk epik tiyatro örneğidir.

**16.Bu parçada boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A. Tarık Buğra - Osmancık
- B. Sait Faik Abasıyanık - Şahmerdan
- C. Halikarnas Balıkcısı - Mavi Sürgün
- D. Haldun Taner - Keşanlı Ali Destanı
- E. Memduh Şevket Esendal - Vassaf Bey

Cumhuriyet Dönemi oyun yazarlarımızdan Recep Bingöner, bu oyununda günümüzde de insanımıza acı olaylar yaşatan töre kanunlarına akılcı bir yaklaşım getiriyor. Kör Hasan'ı önce İhtiyar'la karşılaştırır. Onu düşünmeye yönlendirir. Sonra kızıyla karşılaştırarak duygusal yoğunluk sağlar. Oyunun sonunda beklenenin (Kör Hasan'ın kızını öldürüp namusunu temizlemesi) aksine duygular ve sevgi baskın çıkar.

**17.Bu parçada sözü edilen yapıt aşağıdakilerden hangisidir?**

- A. Tanrılar ve insanlar
- B. Sarı Naciye
- C. Dudaktan Kalbe
- D. Vurun Kahpeye
- E. Koçyiğit Köroğlu

1. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının genel özellikleri arasında yer almaz?

- A) Atatürk devrimlerinin savunuculuğu yapılar ve bu devrimler yaygınlaştırılmaya çalışılır.
- B) Tabiat tasvirleri gerçeklikten uzak ve subjektiftir.
- C) Şiirlerde genellikle hece vezni kullanılır.
- D) 1930'a kadar Milli Edebiyat çizgisinde gelişir. Bu tarihten sonra toplumcu – gerçekçi bir çizgiye yönelir
- E) Anadolu insanının sorunları eserlerde işlenir.

2. Aşağıdakilerden hangisi Garip akımının özellikleri arasında yer almaz?

- A) Esin kaynağı olarak Batı'yı almışlardır.
- B) Ölçü, uyak ve sanatlı söyleyiş gibi gelenekleri tümüyle reddetmişlerdir.
- C) Gülmece ve ince yergi şiirin temel ögesi olmuştur.
- D) Konuşma dilinden ayrı bir dil kullanmışlardır.
- E) Sürrealizm akımından etkilenmişlerdir.

3. Aşağıdakilerin hangisinde Garip Akımı'nın temsilcileri bir arada verilmiştir?

- A) Orhan Veli Kanık – Oktay Rifat Horozcu – Melih Cevdet Anday
- B) O.Veli Kanık – Cemal Süreya – Edip Cansever
- C) F. Nafiz Çamlıbel – N. Fazıl Kısakürek – Ece Ayhan
- D) Osman Saba - M. Cevdet Anday – Yahya Kemal
- E) A. Muhip Dıranas – A. Kutsi Tecer - Edip Cansever

4. 1930'lu yıllarda bir grup genç bir araya geldiler. "Canlılık, samimiyet ve daima yenilik" ilkesini benimsediler. Hececilerin elinde tıkanan şiirimize yeni ufuklar açmayı amaçladılar. Cevdet Kudret, Sabri Esat Siyavuşgil, Yaşar Nabi Nayır gibi tanınmış sanatçılardan oluşmuş bu grup şiirimize istedikleri gibi bir yenilik getiremediklerinden kısa sürede dağıldı.

Bu parçada sözü edilen edebi topluluk aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yedi Meşaleciler B) Birinci Yeniler C) İkinci Yeniler D) Fecr-i Ati topluluğu E) Beş Hececiler

5. Aşağıdaki eserlerden hangisi Yaşar Kemal'e ait değildir?

- A) İnce Memed
- B) Yer Demir Gök Bakır
- C) Ağrı Dağı Efsanesi
- D) Sarı Sıcak
- E) Saatleri Ayarlama Enstitüsü

6. "Ok" şiiri hariç bütün şiirlerini aruzla yazmıştır. Batı şiiriyle eski Türk şiirini bir noktada buluşturmaya başaramamıştır. Şiirlerinde Osmanlı medeniyet ve kültürüne bağlı kalmıştır. Türk musikisine, İstanbul'a hayrandır. "Kendi Gök Kubbemiz, Eski Şiirin Rüzgarıyla" en tanınmış eserleridir.

Yukarıda sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yahya Kemal Beyatlı
- B) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- C) Tevfik Fikret
- D) Mehmet Akif Ersoy
- E) Faruk Nafiz Çamlıbel

7. Aşağıdaki yazar – eser eşleştirmelerinden hangisi doğru değildir?

- A) Reşat Nuri Güntekin – Şıpsevdi
- B) Orhan Veli Kanık – Vazgeçemediğim
- C) Kemal Tahir – Devlet Ana
- D) Memduh Şevket Esendal – Ayaşlı ve Kiracıları
- E) Ahmet Hamdi Tanpınar - Huzur

8. Cumhuriyet Dönemi'nin tanınmış şairlerindendir. Fransız Sembolist Baudelaire'in etkisi altında kalmıştır. Şiirlerinde Türkçenin sıcaklığını ve akıcılığını bulmak mümkündür. Hece ölçüsü ile şiirler yazarken uyağa sıkıca bağlıdır. Şiirlerinde etkili bir lirizm vardır. "Ömrümde Sükut", "Düşten Güzel", "Sonrası" en tanınmış şiir kitaplarıdır.

Yukarıda sözü edilen şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A) M. Cevdet Anday
- B) Enis Behiç Koryürek
- C) Yahya Kemal Beyatlı
- D) Cahit Sıtkı Tarancı
- E) Ahmet Haşim

9. Çeşitli gazetelerde başyazarlık yaptı. Daha çok gezi ve anı türlerinde eserleri vardır. Yazılarıyla Milli Mücadele'yi destekleyen yazar, Atatürk devrimlerinin de savunucusu olmuştur. "Çankaya", "Zeytin Dağı", "Ateş ve Güneş", "Baş veren İnkılapçı" eserlerinden bazılarıdır.

Yukarıda sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Rasim
- B) Sait Faik Abasıyanık
- C) Sabahattin Eyuboğlu
- D) Falih Rıfkı Atay
- E) Memduh Şevket Esendal

10. "Kırgızistan Türk edebiyatının dünyaca tanınmış yazarıdır. Dünyada en çok okunan romancılar arasında yer alır. Eserlerinde doğa, aşk ve vatan sevgisi geniş yer tutar. İlhamını Manas ve diğer Kırgız destanlarından ve efsanelerinden alır. "Cemile" adlı romanı dünyada bütün zamanların en çok okunan aşk romanı seçilmiştir. Sanatçıya Sovyetler Birliği'nde en değerli edebiyat ödülü sayılan Lenin Ödülü verilmiştir."

Yukarıda sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cengiz Aytmatov
- B) İsmail Gaspıralı

- C) Ata Atacanoğlu
- D) Aybek
- E) Abdurrahim Dede

11. Aşağıdakilerden hangisi İkinci Yeni topluluğu için söylenemez?

- A) Servet-i Fünun edebiyatına karşı bir tepki olarak doğmuştur.
- B) Görünümü, eşyayı, insanı Gerçeküstücülerden daha da aşırıya giderek soyutlamışlardır.
- C) Söyleyişe anlamdan daha fazla önem vermişlerdir.
- D) Şiirde felsefi yaklaşımlara yer verilmemiştir.
- E) Ölçü, kafiye ve biçim unsurlarıyla ahenk sağlamak yerine musiki ve anlatım zenginliği ön plana çıkarılmalıdır.

12. Attila İlhan'ın öncülüğünü yaptığı bir akımdır. Garip şiir akımının tersine şiirde sanatlı ve şairane bir söyleyişi benimsemişlerdir. Bu akım adını Attila İlhan'ın çıkardığı bir dergiden almıştır. Yukarıda sözü edilen edebi topluluk aşağıdakilerden hangidir?

- A) Maviciler
- B) İkinci Yeniler
- C) Beş Hececiler
- D) Yedi Meşaleciler
- E) Fecr- i Ati topluluğu

13. ... ,deniz edebiyatımızın ünlü hikâye ve romancısıdır.

Edebiyatımızda deniz çağırını açmış, sürgün olarak gittiği Bodrum'da deniz insanlarını, Bodrum'u , Ege denizinin efsanelerini, Akdeniz savaşlarını, lirik bir dille anlatmıştır. Onun eserlerinde denizle ilgili her şeyi bulmak mümkündür.

**Bu parçada tanıtılan edebiyatçımız aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Cevat Şakir Kabaağaçlı
- B) Ahmet Muhip Dıranas
- C) Memduh Şevket Esendal
- D) Falih Rıfkı Atay
- E) Haldun Taner

14. Aşağıdakilerden hangisinde verilen eser karşısındaki sanatçıya ait değildir?

- A) Dostlar Beni Hatırlasın – Aşık Veysel
- B) İnce Memed – Yaşar Kemal
- C) Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım – Haldun Taner
- D) Rahatı Kaçan Ağaç – Melih Cevdet Anday
- E) Kaldırımlar – Ahmet Kutsi Tecer

15. Aşağıdakilerden hangisi edebiyat türü bakımından ötekilerden farklıdır?

- A) Kanlı Topraklar
- B) Yorgun Savaşçı
- C) Otuz Beş Yaş
- D) Huzur
- E) Yaprak Dökümü

16. Aşağıdakilerden hangisinde bir bilgi yanlışlığı vardır?

- A) Cumhuriyet Edebiyatı, Milli Edebiyat'ın konu ve öz bakımından devamı niteliğindedir.
- B) Garip akımı İkinci Yeni akımına karşı bir tepki olarak doğmuştur.
- C) Türk hikaye ve romanı 1930'dan sonra toplumcu gerçekçi bir çizgiye yönelir.
- D) "Hayat" dergisi 1926'da Cumhuriyet ideolojisini yaygınlaştırmak göreviyle çıkarılmıştır.
- E) Birinci Yeniler, ölçü, uyak ve sanatlı söyleyişi tümüyle reddetmiştir.

17.

- I. Yedi Meşaleciler, Verlaine, Mallarme, Baudelaire gibi Fransız şairlerini örnek almıştır.
  - II. Yedi meşaleciler, hece ölçüsünü kullanmışlar; ancak şiirimize biçim bakımından bir yenilik getirememişlerdir.
  - III. Garip şiiri temsilcileri , konuşma dilinin doğallığından yararlanmışlardır.
  - IV. İkinci Yeniler, ahlak, erdem, dürüstlük gibi konuları topluma benimsetmek için şiiri bir araç olarak görmüşlerdir.
  - V. Cumhuriyet döneminde aruz tümüyle bırakılmış, halk şiiri biçimleri ve serbest şiir yaygınlaşmıştır.
- Yukarıda numaralandırılmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

18. Aşağıdakilerden hangisinde sanatçı ve temsil ettiği topluluk yanlış eşleştirilmiştir?

- A) Orhan Veli – Birinci Yeni
- B) Cevdet Kudret – İkinci Yeni
- C) Kenan Hulusi Koray – Yedi Meşale
- D) Melih Cevdet Anday – Birinci Yeni
- E) Edip Cansever – İkinci Yeni

CEVAP ANAHTARI: 1.B 2.D 3.A 4.A 5. E  
6. A 7. A 8. D 9. D 10. A 11. A 12. A  
13. A 14. E 15. C 16. B 17. D 18. B

TurkEdebiyati.Org

## EDEBÎ TOPLULUKLAR TABLOSU

| Topluluğun Adı                                                | Sanatçılar                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tanzimat 1. Dönem</b>                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>• Şinasi</li><li>• Ziya Paşa</li><li>• Namık Kemal</li><li>• Ahmet Mithat Efendi</li><li>• Şemsettin Sami</li><li>• Ahmet Vefik Paşa</li></ul>                                                                                                              |
| <b>Tanzimat 2. Dönem</b>                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>• Recaizade Mahmut Ekrem</li><li>• Abdülhak Hamit Tarhan</li><li>• Sami Paşazade Sezai</li><li>• Nabizade Nazım</li></ul>                                                                                                                                   |
| <b>Servet-i Fünun<br/>(Edebiyat-ı Cedide)<br/>(1896-1901)</b> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Ali Ekrem</li><li>• Cenap Şahabettin</li><li>• Süleyman Nazif</li><li>• Mehmet Rauf</li><li>• Tevfik Fikret</li><li>• Hüseyin Cahit</li><li>• Ahmet Hikmet</li><li>• Faik Ali</li><li>• Celâl Sahir</li><li>• Hüseyin Suat</li><li>• Halit Ziya</li></ul> |
| <b>Fecr-i Âtî<br/>(1909-1911)</b>                             | <ul style="list-style-type: none"><li>• Yakup Kadri</li><li>• Ahmet Haşım</li><li>• Refik Halit</li><li>• Fuat Köprülü</li><li>• Ali Canip</li><li>• Şehabettin Süleyman</li><li>• Celâl Sahir</li><li>• Tahsin Nihat</li><li>• Emin Bülent</li></ul>                                             |

|                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Millî Edebiyat<br/>(1911-1923)</b></p>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ziya Gökalp</li> <li>• Ömer Seyfettin</li> <li>• Mehmet Emin Yurdakul</li> <li>• Ali Canip</li> <li>• Yusuf Ziya Ortaç</li> <li>• Faruk Nafiz Çamlıbel</li> <li>• Enis Behiç Koryürek</li> <li>• Kemalettin Kamu</li> <li>• Aka Gündüz</li> <li>• Refik Halit Karay</li> <li>• Reşat Nuri Güntekin</li> <li>• Yakup Kadri</li> <li>• Halide Edip Adıvar</li> <li>• Hamdullah Suphi</li> <li>• Ahmet Hikmet Müftüoğlu</li> <li>• Necip Fazıl Kısakürek</li> <li>• Fuat Köprülü</li> <li>• Halide Nusret Zorlutuna</li> <li>• Şükûfe Nihal</li> <li>• Peyami Safa</li> <li>• Ahmet Hamdi Tanpınar</li> </ul> |
| <p><b>Beş Hececiler<br/>(Millî Mücadele Dönemi ve sonrası)</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Orhan Seyfi Orhon (1890-1972)</li> <li>• Yusuf Ziya Ortaç (1896-1967)</li> <li>• Faruk Nafiz Çamlıbel (1898-1973)</li> <li>• Enis Behiç Koryürek'in (1892-1949)</li> <li>• Halit Fahri Ozansoy (1891-1971)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p><b>Yedi Meşaleciler<br/>(1928-1930)</b></p>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sabri Esat Siyavuşgil</li> <li>• Ziya Osman Saba</li> <li>• Yaşar Nabi Nayır</li> <li>• Kenan Hulusi</li> <li>• Cevdet Kudret Solok</li> <li>• Muammer Lütü</li> <li>• Vasfi Mahir Kocatürk</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>Birinci Yeniler<br/>(Garipçiler)<br/>(1940)</b></p>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Orhan Veli Kanık</li> <li>• Melih Cevdet Anday</li> <li>• Oktay Rifat Horozcu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p><b>İkinci Yeniler<br/>(Soyutçular)</b></p>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Turgut Uyar</li> <li>• Edip Cansever</li> <li>• İlhan Berk</li> <li>• Ece Ayhan</li> <li>• Sezai Karakoç</li> <li>• Ülkü Tamer</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |



## EDEBİYATIMIZDA İLKLER

- \*İlk yerli tiyatro eseri:Şinasi / Şair Evlenmesi /1859
- \*İlk yerli roman :Şemsettin Sami / Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat
- \*Batılı tekniğine uygun ilk roman :Halit Ziya Uşaklıgil/Aşk-ı memnu
- \*İlk çeviri roman :Yusuf Kamil Paşa/ Fenelon'dan Telemak /1859
- \*İlk köy romanı :Nabizade Nazım / Karabibik
- \*İlk psikolojik roman:Mehmet Rauf / Eylül
- \*İlk realist roman :Recaizade Mahmut Ekrem / Araba Sevdası
- \*İlk resmi Türkçe gazete :Takvim –i Vakayi
- \*İlk yarı resmi gazete :Ceride-i Havadis
- \*İlk Tarihî Roman Denemesi - Yeniçeriler - Ahmet Mithat Efendi
- \*İlk tarihi roman :Namık Kemal / Cezmi
- \*İlk özel gazete :Tercüman-ı Ahval / Şinasi ile Agah Efendi
- \*İlk pastoral şiir:A.Hamit Tarhan /Sahra
- \*İlk şiir çevirisini yapan, ilk makaleyi yazan ve noktalama işaretlerine ilk kez kullanan ilk Türk gazeteci :Şinasi
- \* Şiirde noktalama işaretini ilk kez kullanan: Tevfik Fikret
- \*Aruzla ilk manzum tiyatro eseri yazan :A.Hamit /Eşber veya Sardanapal
- \*Heceyle yazılan ilk manzum tiyatro eseri: A.Hamit/Nesteren
- \*İlk bibliyografya: Keşfü'z Zünun /Katip Çelebi
- \*İlk hatıra kitabı: Babürşah /Babürname
- \*İlk hamse yazarı :Ali Şir Nevai
- \*İlk tezkire :Ali Şir Nevai /Mecalisün Nefais
- \*İlk antolojisi:Ziya paşa /Harabat
- \*İlk atasözleri kitabı :Şinasi /Durub-i Emsal-ı Osmaniye
- \*İlk mizah dergisi:Diyojen /Teodor Kasap
- \*İlk hikaye kitabı :A:Mithat /Letaif-i Rivayet
- \*İlk fıkra yazarı :Ahmet Rasim
- \*İlk Türkçe yazılan kitap :Kutadgu Bilig
- \*İlk siyasetname: Kutadgu Bilig
- \*İlk mensur şiir örneklerini veren :Halit Ziya
- \*Şiirde ilk defa Türk kelimesini kullanan :Mehmet Emin Yurdakul
- \*Dünya edebiyatındaki ilk modern roman :Cervantes/Don Kişot
- \*İlk makale :Tercüman-ı Ahval Mukaddimesi
- \*İlk edebi bildiri yayımlayan topluluk: Fecr-i Ati
- \*Mesnevi tarzında yazılmış ilk eser : KUTADGU BİLİĞ
- \*İlk seyahatname: MİR'ATÜL MEMALİK / SEYDİ ALİ REİS
- \*Batı anlayışındaki ilk edebiyat tarihçimiz: Fuat Köprülü
- \*Dünya edebiyatındaki ilk hikayeci ve eseri: Boccaio - Decameron

- \*Sahnelenen ilk tiyatro: Namık Kemal / Vatan yahut Silistre
- \*Kafiyeşi şiire serpererek klasik nazım şekillerinden farklı ilk örnekleri veren: TEVFIK FİKRET
- \*İlk naturalist eserimizin yazarı Nabızade Nazım / Zehra
- \*Divan Edebiyatında mahallileşme akımının temsilcisi: Nedim
- \*Şarkıyı icat eden: NEDİM
- \*İlk sözlüğümüz:Divan-ı Lügat-it Türk
- \*İlk Türkçe sözlük: Şemsettin Sami: Kamus-ı Türki
- \*İlk özdeyiş örneklerini veren: Ali Bey / Lehçet'ül Hakayık
- \*İlk didaktik şiir örneğimiz ve aruzla yazılan ilk eserimiz: Kutadgu Bilig
- \*Türk adının geçtiği ilk Türkçe metin:Orhun Abideleri
- \*Edebiyatımızdaki milli dönemin açılmasına öncülük eden: Mehmet Emin Yurdakul
- \*Konuşma diliyle yazılmış ilk hikayenin yazarı: Ömer Seyfettin
- \*Edebiyatımızda ilk kafiyesiz şiir yazarı :A. Hamit / Validem
- \*İlk köy şiiri: Muallim Naci / Köylü Kızların Şarkısı
- \*İlk alfabemiz: Göktürk Alfabesi
- \*Tekke şiirinin öncüsü: Ahmet Yesevi
- \*İlk Türk destanı :Alp Er Tunga Destanı
- \*Bizde batılı anlamda ilk eleştirişi yazarı: Namık Kemal, Tahrir-i Harabat
- \*Bizde epik tiyatro türünün kurucusu: Haldun Taner
- \*İlk kadın romancımız: Fatma Aliye Hanım
- \*Süslü nesrin ilk temsilcisi: Sinan Paşa, Tazarruname
- \*Dünyanın bilinen ilk destanı: Sümerlerin Gılgamış Destanı
- \*Dünyanın halen yaşayan, en uzun ve ilk Müslüman Türk Destanı: Kırgızların Manas Destanı
- \*Kurtuluş savaşımızı doğrudan işleyen roman: Ateşten Gömlek
- \*Komedi türünün ilk büyük ustası: Aristofanas
- \*Trajedi türünün ilk büyük ustası: Aiskylos
- \*İlk uyarılma tiyatro eserinin yazarı: A.Vefik paşa
- \*Deneme türünün kurucusu: Montaigne
- \*İlk divan şairi: Hoca Dehhani
- \*Hikayede gerçek anlamda ilk kez Anadolu'yu işleyen: Refik Halit Karay
- \*En başarılı psikolojik roman yazarımız: P.Safa / 9.Hariciye koğuşu
- \*İlk çocuk şiirlerini yazarı: Tefvik Fikret / Şermin
- \*Dilde sadeleşmeyi savunan ilk yayın organı: Genç Kalemler
- \*Sebk-i Hindi tarzının ilk temsilcisi: Naili
- \* İlk atasözleri kitabı: Durub-ı Emsal-i Osmaniye (Şinasi)
- \*Bilinen İlk Türk Şair - Aprınçur Tigin
- \* Bilinen ilk Türk Yazar -Yollug Tigin
- \*Sebk-i Hindi Akımının En Güçlü Temsilcisi - Şeyh Galip-18.yy.
- \*Tasavvuf Edebiyatının Kurucusu ve Bu Yönde şiirler Yazan İlk Şair - Hoca Ahmet Yesevi
- \*İlk Röportaj örneği - Rüya - Ziya Paşa

TurkEdedebiyati.Org

## SANATÇILARIMIZ VE YAŞADIKLARI YÜZYILLAR

### DİVAN EDEBİYATI

#### 13.yy

**Mevlana:** Mesnevi, Divan-ı Kebir, Fihi Mafih, Mektubat, Mecalis-i Seba,  
**Hoca Dehhani:** Selçuklu Şehnamesi  
**Şeyyad Hamza** Yusuf ü Zeliha  
**Ahmet Fakih** , Çarhname  
**Sultan Veled**

#### 14.yy

**Gülşehri:** Mantıku't-Tayr  
**Aşık Paşa:** Garipname  
**Kadı Burhaneddin:** Divan  
**Ahmedi:** İskendername,  
Cemşid ü Hurşid, Divan

#### 15.yy

**Şeyhi:** Harname, Hüsrev ü Şirin, Divan  
**Ahmed Paşa:** Divan  
**Necati Bey:** Divan  
**Süleyman Çelebi:** Vesiletü'n-Necat (Mevlid),  
**Ali Şir Nevai:** Mecalisü'n-Nefais, Muhakemetü'l-  
Lügatayn, Mizanü'l-Evzan, Leyla vü Mecnun, Ferhad  
ü Şirin...

**Sinan Paşa:** Tazarrunname, Tezkiretü'l Evliya  
**Mercimek Ahmed:** Kaabusname

#### 16.yy

**Fuzuli:** Şikayetname, Leyla ile Mecnun, Divan, Beng  
ü Bade, Hadikatüssüeda  
**Zati:** Divan, Edirne Şehrengizi  
**Baki:** Dinvan, Kanuni Mersiyesi  
**Taşlıcalı Yahya** Hamse, Gülşen-i Envar  
**Bağdatlı Ruhi** Terkib-i Bend

**Seydi Ali Reis:** Miratü'l-Memalik  
**Naima:** Naima Tarihi  
**Peçevi:** Peçevi Tarihi

#### 17.yy

**Nefi:** Siham-ı Kaza, Divan  
**Nabi:** Hayriye, Hayrabad, Divan  
**Naili:** Divan  
**Evliya Çelebi:** Seyahatname  
**Katip Çelebi** Cihannüma, Keşfüzzunun

#### 18.yy

**Nedim:** Divan  
**Şeyh Galib:** Hüsn ü Aşk, Divan

### HALK EDEBİYATI

**12. yy** Hoca Ahmet Yesevi  
**13. yy** Nasreddin Hoca

#### **A. Aşık Edebiyatı**

**16. yy**  
Köroğlu  
Öksüz Aşık  
Kul Mehmet Ozan

**17. yy.:**  
Karacaoğlu  
Aşık Ömer (hem heceyle hem aruzla yazmış),  
Kayıkçı Kul Mustafa  
Katibi  
Ercişli Emrah

**18.yy**  
Gevheri  
Levni  
Selimi,

**19. yy**  
Dadaloğlu  
Dertli  
Erzurumlu Emrah  
Bayburtlu Zihni  
Seyrani  
Ruhsati

**20. yy**  
Aşık Veysel  
Aşık Feymani  
Şeref Taşlıova  
Karslı Murat Çobanoğlu

#### **B. Tekke Edebiyatı**

**13. yy**  
Yunus Emre,  
Hacı Bektaş Veli

**14. yy**  
Hacı Bayram Veli

**15. yy**  
Eşrefoğlu Rumî  
Kaygusuz Abdal

**16. yy**  
Pir Sultan Abdal  
Aziz Mahmut Hüdayi,

**17.yy**  
Niyazi Mısri

**18.yy** Erzurumlu İbrahim Hakkı

# SANATÇILARIN ŞİFRELERİ

## HALK EDEBİYATI SANATÇILARI:

**Yunus Emre:** tasavvuf - lirizim - sevgi - aruz  
E: Risaletü-n Nushiye - Divan

**Kaygusuz Abdal:** Bektaşî - şathiye - alaycı - aruz  
E: Budalaname , Dolapname

**Pir Sultan Abdal:** Alevî - nefes- sazlı derviş,- lirizim

**Köroğlu:** koçaklama

**Karacaoğlu:**Çukurova -coşkunluk - seyyah- sevgili adı

**Aşık Ömer:** En yenilikçi , kültürlü , verimli - aruz  
E: Şairname

**Seyranı:** taşlama-hiciv

**Bayburtlu Zihni:** Aruzda usta  
E: Sergüzeştname

**Erzurumlu Emrah:**Aruzda usta - medrese

**Dadaloğlu:** koçaklama- Çukurova

**Kayıkçı Kul Mustafa:** destan  
E: Genç Osman Destanı

**Aşık Veysel:** Son usta-, toprak , yurt sevgisi  
E: Dostlar Beni Hatırlasın, Sazımdan Sesler

## DİVAN EDEBİYATI SANATÇILARI:

**Ahmedi:** kurucu  
E: İskendername , Cemşid u Hurşid

**Kadı Burhaneddin:** Devlet adamı - tuyuğ- hece

**Ahmet Paşa:** nazire

**Şeyhi:** tabip - hiciv  
Harname , Hüsrev u Şirin

**Necati:** atasözü-deyim-gazel

**Fuzuli :** lirizim- ayrılık sevinci-tasavvuf-gazel  
E: Leyla vu Mecnun,Şikayetname-Su Kasidesi-Üç dilde divan

**Baki:**Şairler sultanı-din dışı-ahenk

**Nef'i :** kaside - ahenk- hiciv

E: Siham-i kaza

**Nabi:** didaktik-

E: Hayriye,Hayrabad,Surname

**Nedim:** şarkî-lale- somut güzel-mahallileşme-eğlence

**Seyh Galip:** son usta- tasavvuf- türkü

E: Hüs ü Aşk

## TANZİMAT SANATÇILARI:

**Şinasi:**ilk tiyatro,makale,noktalama-

E:Şair Evlenmesi,Durb-i Emsal -i Osmaniye

**Ziya Paşa:** didaktik-toplumcu-eski -yeni ikilemi

E: Terkib-i bend , Rüya (ilk mülakat)  
Harabat (ilk antoloji)

**Namık Kemal:** vatan şairi- his ve heyecan- her tür  
E: Cezmi(ilk tarihi roman) İntibah (ilk edebi roman )

**Ahmet Mithat:** Yazı makinesi- akış kesilmesi

E: Letaif-i Rivayat (ilk hikaye )

**Semsettin Sami:** Dilci - kamus

E: Taşuk - i Talat u Fitnat (ilk roman)

**Ahmet Vefik:**tiyatro- Moliere

E: Lehçe-i Osmani

**Abdulhak Hamit:**Şair-i Azam- Divan'a son- tiyatro

E: Makber , Sahra(ilk pastoral şiir)

**Recaizade Mahmut Ekrem:** yenilikçi- yeni edebiyat  
öğreticisi- Naci ile tartışma

E:Araba Sevdası(ilk realist roman) , Talim-i edebiye

**Sami Paşazade Sezai:** E: Küçük Şeyler(ilk modern  
hikaye)

Sergüzeşt

**Nabizade Nazım:** E:Karabibik: (İlk köy romanı )

Zehra: ( İlk tezli roman )

**Muallim Naci:** Eski edebiyatçı - Ekrem'le tartışma

E: Istılahat - Edebiye

### SERVET-İ FÜNUN SANATÇILARI

**Tevfik Fikret:** nesre yakın nazım- aruzda usta- sosyal meseleler.

E: Nermin (hece ile) , Sis , Haluk'un Defteri

**Cenap Şehabettin:** sembolist- ehenk

E: Hac Yolunda , Tiryaki Sözleri

**Halit Ziya:** Nesir , roman ustası- gözlemci- dil ağır

E: Aşk-ı Memnu , Mai ve Siyah , Kırk Yıl

**Mehmet Rauf:** Aşk - kadın

E: Eylül

### FECR-İ ATİ SANATÇISI:

**Ahmet Haşim:** sembolist - deneme

E: Göl Saatleri, Piyale , Bize Göre

### MİLLİ EDEBİYAT

**Ömer Seyfettin:** İlk büyük hikayeci-Maupasant tarzı

**Ziya Gökalp:** düşünür-sosyolog-ilmi milliyetçilik

E: Kızıl Elma

**Faruk Nafiz:** beş hececi- lirizm-tarihi konular

E: Han Duvarları , Çoban Çeşmesi

**Yakup Kadri:**kuşak çatışması- toplumsal değişimler

E: Yaban - Kiralık Konak

**Halide Edip:** kadın kahramanlar- gözlemci

E: Sinekli Bakkal, Vurun Kahpeye, Ateşten Gömlek

### CUMHURİYET DÖNEMİ SANATÇILARI:

**Hüseyin Rahmi:** sokak edebiyatı-naturalist-A. Mithat ekolü

E:Şık ,Mürebbiye , Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç

**Refik Halit:** sürgün-mizah-akıcı dil-hikaye

E:Sürgün, Memleket - Gurbet Hikayeleri

**Reşat Nuri:** eğitimci- Anadolu yazarı- realist-konuşma dili

E: Çalıkuşu, Yaprak Dökümü, Dudaktan Kalbe

**Yahya Kemal:**neo - kalsik ,eski-yeni sentezi , aruzda usta, mükemmeliyetçi

E: Kendi Gök Kubbemiz , Aziz İstanbul

**Memduh Ş. Esendal:** Kesit-Çehov öyküsü , sıradan insanlar

E: Otlakçı, Ayaşlı ve Kiracıları

**Falih Rıfkı:** devrimci - fıkra , gezi yazarı

E: Çankaya

**Peyami Safa:** psikolojik roman , doğu-batı sentezi

E: Sözde Kızlar , 9. Hariciye Koğuşu , Fatih-Harbiye

**Ahmet Hamdi Tanpınar:** zaman-rüya-hayal - edebiyat eleştirisi

E: Beş Şehir - Huzur

**Necip Fazıl:** mistik- metafizik - şairler sultanı 2

E: Çile - Kaldırımlar-Reis Bey

**Nurullah Ataç:** deneme - devrik cümle- öztürkçe

E: Günlerin Getirdiği, Karalama Defteri

**Sait Faik:** Çehov-Durum öyküsü, İstanbul-balıkçılar

E: Semaver , Sarnıç

**Cahit Sıtkı :** ölüm - yaşama sevinci

E: Otuz Beş yaş

**Orhan Veli:** garip- şairaneliğe son- Nasrettin Hoca-Lafontein E: Garip

**Atilla İlhan:** sosyal gerçekçi - birçok tür

E: Sisler Bulvarı, Ben Sana Mecburum, Elde Var Hüzün

**Fazıl Hüsni Dağlarca:** epik şiir- yapay destan

E: Çocuk ve Allah, Üç Şehitler Destanı

**Arif Nihat Asya:** Bayrak şairi, sosyal ve tarihi konular

E: Dualar ve Âminler, Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor

**Cahit Külebi:** Memleketçi şiir E: Adamın Biri

**Tarık Buğra:** toplumcu yazar.

E: Küçük Ağa, Osmancık

**Haldun Taner:** epik tiyatro

E: Keşanlı Ali Destanı

**Kemal Tahir:** sosyal gerçekçi - tarihi roman

E: Devlet Ana, Yorgun Savaşçı

**Yaşar Kemal:** Anadolu folkloru - efsaneler

E: İnce Memed, Yer Demir Gök Bakır

## **TÜRKÇE SORULARINDA NE SORULURSA NEYE BAKILIR?**

**ÇOĞU ÖĞRENCİ KONUYU AZ ÇOK BİLMESİNE RAĞMEN TEST BİÇİMİNDEKİ SORULARDA BAŞARISIZ OLMAKTADIR. BUNUN EN ÖNEMLİ NEDENİ ÖĞRENCİLERİN SORULARIN DÜNYASINA GİREMEMESİDİR, YANİ SORUNUN NE İSTEDİĞİNİ BİLMEMESİDİR. AŞAĞIDAKİ ÇALIŞMAYI DİKKATLİCE İNCELER VE TEST TİPİNDEKİ SORULARDAN DA BOLCA ÇÖZEREK PRATİK YAPARSANIZ, SÖZ KONUSU BU BOŞLUK BÜYÜK ORANDA DOLDURULACAKTIR.**

**1. SÖZCÜĞÜN YAPISI SORULURSA ? BASİT Mİ, TÜREMİŞ Mİ, BİLEŞİK Mİ OLDUĞUNA BAK.**

**2.SÖZCÜĞÜN GÖREVİ SORULURSA ? SÖZCÜK TÜRÜNE BAK. İSİM Mİ, SIFAT Mİ, ZAMİR Mİ, FİİL Mİ, ZARF Mİ, EDAT Mİ, BAĞLAÇ Mİ, ÜNLEM Mİ?**

**3.SÖZCÜĞÜN TÜRÜ BELİRTİLİP DE GÖREVİ SORULURSA ? SÖZCÜĞÜN ÖĞELİK GÖREVİNE (HANGİ ÖĞE OLDUĞUNA ) BAK.**

**4.CÜMLENİN YAPISI (YA DA YARGI SAYISI) SORULURSA ? BASİT CÜMLE Mİ BİRLEŞİK CÜMLE Mİ OLDUĞUNA BAK. HEPSİ BİLEŞİK CÜMLE İSE ? NE TÜR BİLEŞİK CÜMLE OLDUĞUNA BAK.**

**5.YÜKLEMİN TÜRÜ (YÜKLEMİN SÖZCÜK TÜRÜNE GÖRE CÜMLE)SORULURSA ? AD (İSİM) CÜMLESİ Mİ, EYLEM (FİİL) CÜMLESİ Mİ OLDUĞUNA BAK. (YÜKLEMİN AD SOYLU MU, EYLEM SOYLU MU OLDUĞUNA BAK)**

**6.YÜKLEMİN YAPISI SORULURSA ? YÜKLEMİ BUL YÜKLEMİN BASİT SÖZCÜK MÜ, TÜREMİŞ SÖZCÜK MÜ, BİLEŞİK SÖZCÜK MÜ? OLDUĞUNA BAK.**

**7.YÜKLEMİN KURULUŞU YA DA YAPILIŞI SORULURSA ? YÜKLEMİ BUL, YÜKLEMİN NE TÜR TAMLAMA OLDUĞUNA BAK.**

**8.İKİLEMENİN KURULUŞU YA DA YAPILIŞI SORULURSA ? İKİLEMİYİ MEYDANA GETİREN SÖZCÜKLERE BAK(BU SÖZCÜKLER ? AYNI SÖZCÜĞÜN TEKRARI MI, EŞ ANLAMLI MI, YAKIN ANLAMLI MI, YANSIMA MI, YAKIŞTIRMA MI?...)**

**9.İKİLEMENİN GÖREVİ YA DA TÜRÜ SORULURSA ? İKİLEMENİN NE TÜR SÖZCÜK OLDUĞUNA BAK . (AD Mİ, SIFAT Mİ, ZARF Mİ?)**

**10.ÖZNESİNE (YA DA ÖZNE – YÜKLEM İLİŞKİSİNE) GÖRE CÜMLE (FİİL ÇATISI )SORULURSA ? YÜKLEMLERİNİ BUL YÜKLEMLERİN ETKEN Mİ, EDİLGEN Mİ OLDUĞUNA BAK.**

**BAŞKASI TARAFINDAN ANLAMI**

**YOKSA ? ETKEN ÇATILI.**

**VARSA ? EDİLGEN ÇATILIDIR.**

**\*HEPSİ ETKEN İSE(HEPSİNDE GERÇEK YA DA GİZLİ ÖZNE VARSA)**

**FİİLİN ? GEÇİŞLİ Mİ, GEÇİŞSİZ Mİ OLDUĞUNA BAK.**

**\*HEPSİ ETKEN GEÇİŞLİ İSE? OLDURGAN Mİ, ETTİRGEN Mİ OLDUĞUNA BAK.**

**\*HEPSİ İŞTEŞ İSE ?NE TÜR İŞTEŞ OLDUĞUNA BAK (BİRLİKTE İŞTEŞ Mİ, KARŞILIKLI İŞTEŞ Mİ?)**

**11.NESNESİNE GÖRE (YA DA NESNE – YÜKLEM İLİŞKİSİNE GÖRE )**

**CÜMLE ( FİİL ÇATISI) SORULURSA ? YÜKLEMLERİNİ BUL YÜKLEMLERİN GEÇİŞLİ FİİL Mİ GEÇİŞSİZ FİİL Mİ OLDUĞUNA BAK.**

**\* Ad (isim) CÜMLELERİNDE KESİNLİKLE ÇATI ARANMAZ.**

**\* YÜKLEMİ GEÇİŞLİ OLDUĞU HALDE NESNE KULLANILMAYAN CÜMLEYİ SORARSA ? GEÇİŞSİZ FİİLLERİN YÜKLEM OLDUĞU CÜMLELERİ ELE, CEVABI GEÇİŞLİLERDE ARA.**

12. ÖĞELERİNİN DİZİLİŞİNE GÖRE (KURULUŞUNA, YÜKLEMİN YERİNE) GÖRE CÜMLE SORULURSA ? DÜZ CÜMLE Mİ, DEVRİK CÜMLE Mİ OLDUĞUNA BAK. (YÜKLEM SONDA İSE ? DÜZ YANİ KURALLI CÜMLEDİR, YÜKLEM SONDA DEĞİLSE ? DEVRİK CÜMLEDİR.)

13. ANLAMLARINA GÖRE CÜMLE SORULURSA ? OLUMLU CÜMLE Mİ OLUMSUZ CÜMLE Mİ, OLDUĞUNA BAK.

\* HEPSİ OLUMLU İSE, YA DA HEPSİ OLUMSUZ İSE ? SORU CÜMLESİ Mİ, ÜNLEM CÜMLESİ Mİ OLDUĞUNA BAK.

14. “Ek” in işlevi ya da görevi sorulursa ? O “Ek”in YAPIM EKİ Mİ ÇEKİM EKİ Mİ OLDUĞUNA BAK.

\* BÜTÜN ŞIKLAR YAPIM EKİ İSE ? NE TÜR YAPIM EKİ OLDUĞUNA BAK. (FFYE, FİYE, İİYE, İFYE)

\*BÜTÜN ŞIKLAR ÇEKİM EKİ İSE ? NE TÜR ÇEKİM EKİ OLDUĞUNA BAK. (İSİM ÇEKİM EKİ, FİİL ÇEKİM EKİ...)

15. FİİLİN ZAMANI SORULURSA ? FİİLLERİN BASİT ZAMANLI Mİ BİRLEŞİK ZAMANLI Mİ OLDUĞUNA BAK. (BASİT ZAMANLI FİİLLER TEK KİP EKİ ALIR, BİRLEŞİK ZAMANLI FİİLLER İKİ KİP EKİNİ ÜST ÜSTE ALIR. ÖRN. GEZİYOR: BASİT ZAMANLI; GEZİYORDU: B. Z. LI.

16. KELİMENİN YAPISI SORULURSA ? BASİT Mİ, TÜREMİŞ Mİ, BİRLEŞİK Mİ OLDUĞUNA BAK.

\*EĞER HEPSİ TÜREMİŞ İSE ? NASIL TÜREDİĞİNE BAK ( FİİLDEN İSİM YAPARAK Mİ, İSİMDEN İSİM YAPARAK Mİ...)

\*EĞER HEPSİ BİRLEŞİK İSE ? NE TÜR BİRLEŞİK KELİME OLDUĞUNA BAK. ( İSİM + FİİL Mİ , FİİL + FİİL Mİ ... ÖRN: TERK ETMEK: İ+F ; YAPIVER: F+F )

17. SÖZCÜĞÜN KÖKÜ SORULURSA ? ANLAMCA İLGİLİ , ANLAMI EN KÜÇÜK PARÇAYA BAK.

\* SÖZCÜĞÜN HANGİ KÖKTEN TÜREDİĞİ SORULURSA ? SÖZCÜK KÖKÜNÜN İSİM Mİ, FİİL Mİ OLDUĞUNA BAK. ÖRN: “SORGULADI”

SÖZCÜĞÜNÜN KÖKÜ “SOR-” FİİLİDİR.

18. TAMLAMANIN TÜRÜ SÖYLENİP GÖREVİ SORULURSA ? TAMLAMAYI BUL TAMLAMANIN HANGİ ÖGEYİ OLUŞTURDUĞUNA BAK.

20. ÖGELERİ BULURKEN ÖNCE YÜKLEMİ BUL. DİĞER ÖGELERİ BULMAK İÇİN BÜTÜN SORULARI YÜKLEME SOR.

\* ÖNCE ÖZNEYİ BUL SONRA BELİRTİSİZ NESNEYİ ARA.

\* SÖZCÜK ÖBEKLERİNİN (İKİLEMELERİN, TAMLAMALARIN, DEYİMLERİN, BİRLEŞİK SÖZCÜKLERİN) BÖLÜNEMEYECEĞİNİ UNUTMA.

21. TAMLAYANI DÜŞMÜŞ AD TAMLAMASI SORULURSA ? İYELİK EKİ ALMIŞ SÖZCÜK ARA. (İYELİK EKLERİNİ BULURKEN PRATİK OLARAK İSMİN BAŞINA “BENİM, SENİN, ONUN, BİZİM, SİZİN, ONLARIN” ZAMİRİNİ GETİRİRİZ. İSMİN BAŞINA BU ZAMİRLERDEN BİRİNİ GETİREBİLİYORSAK ORADA BİR İYELİK EKİ VAR DEMEKTİR. SÖZGELİMİ “ARABAM” SÖZCÜĞÜ İYELİK EKİ ALMIŞTIR; ÇÜNKÜ “BENİM ARABAM” DİYE BİLİYORUM.)

22. AD TAMLAMASI SORULDUĞUNDA TAMLAYANI DÜŞMÜŞ AD TAMLAMASINI, AD TAMLAMASI OLARAK ALMA. TAMLAYANI DÜŞMÜŞ AD TAMLAMASI SORULMAK İSTENİRSE SORU KÖKÜNDE BELİRTİLİR.

23. “HANGİ CÜMLEDE ZAMAN KAVRAMI VARDIR?” DENİRSE

ZAMAN ZARFI ARA.

24. “HANGİ CÜMLENİN YÜKLEMİNDE ZAMAN KAVRAMI VARDIR?” DİYE SORULURSA YÜKLEMLERİ BUL, KİPLERİNE BAK. HABER (BİLDİRME) KİPLERİNDE (Dİ’Lİ GEÇMİŞ ZAMAN, MIŞ’Lİ GEÇMİŞ ZAMAN, ŞİMDİKİ ZAMAN, GELECEK ZAMAN VE GENİŞ ZAMANDA) ZAMAN KAVRAMI VARDIR. DİLEK KİPLERİNDE (GEREKİLİLİK, İSTEK, DİLEK-ŞART VE EMİR KİPLERİNDE) ZAMAN KAVRAMI YOKTUR.

25. EK FİİLİN (EK EYLEMİN) İŞLEVİ YA DA GÖREVİ SORULURSA? İSME Mİ, FİİLE Mİ GELDİĞİNE BAK. ÖRN: ÖĞRENCİYDİM ? EK FİİLİN Dİ’Lİ GEÇMİŞ ZAMANI (EK FİİL İSME GELDİ)